

ISBN 974-575-754-3

ประวัติศาสตร์

ครบรอบ ๗๐ ปี ชาตกาล
รัฐบาลอาวุโส ปรีดี พนมยงค์

การเมืองไทย

โดย... นายปรีดี พนมยงค์

คำฟ้อง
คดีหมายเลขดำที่ ๔๒๒๖/๒๕๒๑
ความแพ่ง

ระหว่าง } นายปรีดี พนมยงค์ โดย นายปาล พนมยงค์
ผู้รับมอบอำนาจ โจทก์
นายรอง ศยามานนท์ ที่ ๑,
บริษัท สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด ที่ ๒,
บริษัท โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด ที่ ๓ จำเลย

“ประวัติศาสตร์การเมืองไทย”

โดย

ปรีดี พนมยงค์

ISBN : 974-575-754-3

จัดพิมพ์ครั้งที่ ๒

มกราคม ๒๕๔๔

จัดพิมพ์โดย

สถาบันวิทยาศาสตร์สังคม (ประเทศไทย)

๑๒๖ หมู่ ๖ ต.สวนใหญ่ ช.บุรีรังสรรค์ อ.พิบูลสงคราม

อ.เมืองนนทบุรี จ.นนทบุรี ๑๑๐๐๐

โทรศัพท์ ๐-๒๕๒๕-๒๒๖๖

โทรสาร ๐-๒๕๒๕-๒๒๖๖

จัดจำหน่ายโดย

สายส่งสุขภาพใจ

๑๔/๓๔๘-๓๕๐ หมู่ ๑๐ พระราม ๒

บางมด จอมทอง กทม. ๑๐๕๐๐

โทรศัพท์ ๐-๒๔๑๕-๖๗๘๗, ๐-๒๔๑๕-๖๕๐๗, ๐-๒๔๑๕-๒๖๒๑

โทรสาร ๐-๒๔๑๕-๗๗๔๔

แบบปก :

สำนักพิมพ์ตาลุก & โอ.เอ็น.พี.กราฟฟิค

รูปเล่ม/คอมพิวต์

สำนักพิมพ์ตาลุก

๑๖๑/๖๘ จรัญสนิทวงศ์ ๒๗ (บุปผาสวรรค์)

แขวงบางขุนศรี เขตบางกอกน้อย กรุงเทพฯ ๑๐๗๐๐

โทรศัพท์ & โทรสาร ๐-๒๘๖๖-๖๓๘๒

เพลท :

โอ.เอ็น.พี.กราฟฟิค โทร. ๐-๒๔๓๓๘๓๗๒, ๐-๒๔๘๓๔๑๘๐ Fax. ๐-๒๔๓๓๘๓๗๒

พิมพ์ที่

โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วัดมหาธาตุ ท่าพระจันทร์ เขตพระนคร กทม. ๑๐๒๐๐

โทรศัพท์ ๐-๒๒๒๒๑-๘๘๘๒๒, ๐-๒๒๒๒๔-๘๒๑๔, ๐-๒๖๒๗-๖๔๑๗

โทรสาร ๐-๒๖๒๗-๖๔๑๗

ราคา ๑๐๐.- บาท

ประวัติศาสตร์
การเมืองไทย

โดย

ปรีดี พนมยงค์

คำขึ้นต้น

(ในการพิมพ์ครั้งที่ ๒)

เมื่อเดือนพฤศจิกายน ๒๕๒๘ ผมได้จัดพิมพ์หนังสือเล่มนี้ขึ้นเป็นครั้งแรก การพิมพ์ครั้งนี้ (มกราคม ๒๕๔๕) จึงเป็นการพิมพ์ครั้งที่ ๒ ซึ่งเป็นเวลาห่างจากการพิมพ์ครั้งแรกถึง ๑๖ ปีโดยประมาณ คนอายุ ๒๐ ปีในวันนี้ ถ้าโชคดีมีพ่อแม่ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจพอจะส่งเสียให้เรียนถึงขั้นอุดมศึกษาได้ ก็คงกำลังศึกษาแล้วเรียนอยู่ในชั้นอุดมศึกษา ซึ่งขณะที่หนังสือเล่มนี้พิมพ์ออกมาเผยแพร่ครั้งแรกเขามีอายุเพียง ๔ ขวบเท่านั้น จึงไร้เดียงสาที่จะรับรู้งานเขียนทางประวัติศาสตร์ชื่อ "ประวัติศาสตร์ไทยในระบอบรัฐธรรมนูญ" ของศาสตราจารย์ รong ศยามานนท์ ที่บิดเบือนความจริงได้ อันยังความเสียหายให้ท่านปรีดี พนมยงค์ รัฐบุรุษอาวุโส ผู้ซึ่งองค์การยูเนสโก แห่งองค์การสหประชาชาติประกาศยกย่องให้เป็นบุคคลสำคัญของโลก และซึ่งเป็นบุคคลสำคัญในประวัติศาสตร์ที่ถูกบิดเบือนนั้น ท่านจึงนำคดีขึ้นสู่ศาลเพื่อขอความเป็นธรรม ดังที่ผมเขียนไว้ในคำขึ้นต้นในการพิมพ์ครั้งแรกนั้นแล้ว

ถึงแม้ว่าศาลแพ่งในคดีดำที่ ๔๒๒๖/๒๕๒๑ ได้รับรู้การขอประณีประนอมยอมความของศาสตราจารย์ รong ศยามานนท์ จำเลยกับพวก และได้พิพากษาตามยอมลงวันที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๕๒๒ ให้จำเลยลงโฆษณาสำัญญาประณีประนอมในหน้าหนังสือพิมพ์ ให้จำเลยมอบเงินจำนวนหนึ่งเพื่อการศึกษา และให้จำเลยส่งมอบหนังสือประวัติศาสตร์ไทยในระบอบรัฐธรรมนูญ ที่จำเลยที่ ๑ เป็นผู้ประพันธ์ เท่าที่มีอยู่ในครอบครอง

คำชี้แจง

(ในการพิมพ์ครั้งที่ ๑)

นายรอง ศยามานนท์ ราชบัณฑิตทางประวัติศาสตร์แห่งสถาบันราชบัณฑิตยสถาน ผู้สำเร็จการศึกษาได้ปริญญาทางประวัติศาสตร์เกียรตินิยมจากอังกฤษ และได้รับทุนจากสหรัฐอเมริกาในฐานะผู้เชี่ยวชาญทางประวัติศาสตร์ และเป็นศาสตราจารย์บรรยายวิชาประวัติศาสตร์ ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อันเป็นสถาบันการศึกษาชั้นอุดมศึกษา

จากคุณวุฒิและฐานะที่ดำรงอยู่ของนายรอง ศยามานนท์ จึงเป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวางทั้งในวงราชการและสถาบันการศึกษา โดยทั่วไปในความรู้ความเชี่ยวชาญทางด้านประวัติศาสตร์

ในปี พ.ศ. ๒๕๒๐ นายรอง ศยามานนท์ ได้แต่งหนังสือขึ้นเล่มหนึ่งชื่อ “ประวัติศาสตร์ไทยในระบอบรัฐธรรมนูญ” โดยบริษัทสำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด ซึ่งเป็นยักษ์ใหญ่ในวงการหนังสือแบบเรียน เป็นผู้จัดพิมพ์จำหน่าย

ปรากฏว่าหนังสือ “ประวัติศาสตร์ไทยในระบอบรัฐธรรมนูญ” ที่แต่งโดยนายรอง ศยามานนท์ ที่มีตำแหน่งศาสตราจารย์และฐานะราชบัณฑิตทางประวัติศาสตร์เป็นหลักประกันในความเชื่อถือ ประกอบกับการมีฝีมือในการโฆษณาและการจัดจำหน่ายของบริษัทสำนักพิมพ์

ไทยวัฒนาพานิช จึงทำให้หนังสือเล่มนี้ได้รับความสนใจจากวงการนักอ่านอย่างกว้างขวาง และได้เผยแพร่ไปในสถาบันการศึกษาชั้นสูงหลายแห่ง โดยเฉพาะสถาบันการศึกษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๒๑ ท่านปรีดี พนมยงค์ ซึ่งขณะนั้นพำนักอยู่ ณ กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส ได้อ่านหนังสือเล่มนี้ซึ่งมีหลายบทหลายตอนของหนังสือเล่มนี้ที่กล่าวพาดพิงไปถึงท่านปรีดีฯ ที่ไม่ตรงต่อความเป็นจริง อันเป็นการยักความเสียหายต่อเกียรติภูมิชื่อเสียงของท่านปรีดีฯ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นการยักความเสียหายต่อข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์ อันถือได้ว่าเป็นการประกอบอาชญากรรมทางปัญญา ซึ่งเป็นความเสียหายต่อประเทศชาติเป็นส่วนรวม

โดยเหตุนี้ ท่านปรีดี พนมยงค์ ในฐานะผู้ได้รับความเสียหายเป็นส่วนตัวจากหนังสือที่ราชบัณฑิตทรง ศยามานนท์ แต่งขึ้นเล่มนี้ ท่านจึงมอบอำนาจให้คุณปลาด พนมยงค์ ผู้ลูกชาย เป็นโจทก์ยื่นฟ้องนายรองศยามานนท์ และคณะ ต่อศาลแพ่ง เมื่อวันที่ ๑๑ เมษายน พ.ศ. ๒๕๒๑

ในขณะที่คดีได้ดำเนินไปตามกระบวนการวิธีพิจารณาความแพ่ง จำเลยได้ยอมจำนนต่อข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์ที่โจทก์กล่าวอ้าง เมื่อจำเลยยอมรับในความไม่ถูกต้องของหนังสือที่จำเลยแต่งขึ้นเช่นนั้นแล้ว โจทก์จึงยินดียินดีถอนฟ้องและทำสัญญาประนีประนอมยอมความเมื่อวันที่ ๑๗ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๒๒ ดังปรากฏในรายละเอียดของสัญญายอมความดังนี้

ข้อ ๑ ตามที่จำเลยทั้งสามได้พิมพ์และจำหน่ายแจกหนังสือที่จำเลยที่ ๑ แต่งขึ้น ชื่อว่า ประวัติศาสตร์ไทยในระบอบรัฐธรรมนูญ พิมพ์เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๐ อันมีข้อความคลาดเคลื่อนต่อความจริงบางประการนั้น บัดนี้จำเลยได้ทราบความจริงจากเอกสารหลักฐานต่างๆ ที่โจทก์ได้ยื่นต่อศาลเป็นพยานเอกสาร และเหตุผลที่โจทก์ชี้แจง

(๕)

“ประวัติศาสตร์การเมืองไทย”

โดย นายปรีดี พนมยงค์

ประกอบไว้แล้ว จำเลยจึงยอมส่งมอบหนังสือประวัติศาสตร์ไทยในระบอบรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นฉบับพิพาทในคดีนี้ที่อยู่ในความปกครองของจำเลย และที่จำเลยสามารถเก็บคืนได้นั้น มาส่งมอบให้ต่อศาลเพื่อทำลาย และถ้าหากโจทก์ได้พบเห็นหนังสือดังกล่าวอยู่ ณ ที่ใด โจทก์มีสิทธิที่จะซื้อหนังสือเล่มนั้นมาส่งศาลเพื่อทำลาย โดยจำเลยต้องรับผิดชอบในค่าหนังสือนั้น

ข้อ ๒ จำเลยยอมรับว่า จะไม่เขียนหรือพิมพ์ซ้ำข้อความตามหนังสือเล่มนั้นออกจำหน่ายแจกอีกต่อไป ถ้าจะเขียนหรือพิมพ์โดยแก้ไขใหม่เพื่อจำหน่ายก็จะให้ถูกต้องตามข้อเท็จจริงและเหตุผลตามเอกสารที่โจทก์บรรยายไว้ในฟ้องและเอกสารท้ายฟ้อง ถ้าหากจำเลยจะส่งร่างที่แก้ไขเพื่อให้โจทก์ตรวจเพื่อความถูกต้องเกี่ยวกับตัวโจทก์ โจทก์ก็ยินดีจะให้คำแนะนำเมื่อโจทก์มีเวลาว่าง และมีสุขภาพสมบูรณ์ที่จะช่วยเหลือได้

ข้อ ๓ จำเลยยอมลงโฆษณาใจความสัญญาประนีประนอมตามประกาศแนบท้ายสัญญานี้ ในหนังสือพิมพ์มติชนและสยามรัฐรายวันหน้าหลังของแต่ละฉบับ มีกำหนด ๓ วัน โดยให้หลังติดต่อกันด้วยค่าใช้จ่ายของจำเลย ภายใน ๑๕ วัน นับตั้งแต่วันที่ศาลพิพากษาตามสัญญาประนีประนอมยอมความ หากจำเลยไม่จัดการโฆษณา โจทก์มีสิทธิจะนำลงโฆษณาได้ โดยจำเลยต้องรับผิดชอบในค่าใช้จ่ายนั้น

ข้อ ๔ จำเลยยินยอมมอบเงินให้แก่โจทก์เพื่อสมทบทุนลูกจันท์พนมยงค์ ซึ่งเป็นทุนการศึกษา ณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เป็นจำนวนเงิน ๓๐,๐๐๐ บาท (สามหมื่นบาทถ้วน) ภายในกำหนด ๓๐ วันนับแต่วันนี้ สำหรับข้อความที่จะประกาศหนังสือพิมพ์นั้น ให้ใช้ข้อความดังต่อไปนี้

“ด้ายตามที่ จำเลยที่ ๑ เป็นผู้แต่งหนังสือชื่อ “ประวัติศาสตร์ไทยในระบอบรัฐธรรมนูญ” พิมพ์ขึ้นในปี พ.ศ. ๒๕๒๐ โดยจำเลยที่ ๒ เป็น

ผู้พิมพ์ และจำเลยที่ ๓ เป็นผู้พิมพ์โฆษณา จำหน่ายจ่ายแจกนั้น ชำ
จำเลยขอประกาศความจริงให้ทราบทั่วหน้ากันว่า

๑. หนังสือเล่มนี้มีข้อความคลาดเคลื่อนต่อความจริงบางตอน
เพราะจำเลยอาศัยข้อมูลซึ่งจำเลยได้รับบอกเล่ามาจากบุคคลอื่น

๒. บัดนี้โจทก์ได้แสดงเอกสารหลักฐานต่างๆ ไว้ต่อศาล ซึ่ง
จำเลยทั้ง ๓ ได้ตรวจสอบและยอมรับว่า โจทก์เป็นรัฐบุรุษอาวุโสซึ่งรับ
ราชการมาโดยตลอดด้วยความซื่อสัตย์สุจริต จงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา
พระมหากษัตริย์และรัฐธรรมนูญ เป็นที่ประจักษ์ อันคงดำรงไว้ในฐานะ
รัฐบุรุษอาวุโสตามพระบรมราชโองการอยู่จนกระทั่งบัดนี้ และจำเลยจะ
ไม่พิมพ์หนังสือที่พิพาทดังกล่าวซ้ำขึ้นอีก”

คดีจึงเป็นอันยุติลงตามข้อตกลงสัญญาประนีประนอมยอม
ความดังกล่าวข้างต้น ซึ่งศาลแพ่งได้พิพากษาตามยอมเมื่อวันที่ ๑๗
ธันวาคม ๒๕๒๒

ผมเห็นว่าคำบรรยายฟ้องของท่านปรีดีฯ เป็นข้อเท็จจริงทาง
ประวัติศาสตร์ที่น่าสนใจ และควรแก่การเก็บรักษาเพื่อการเรียนรู้ของ
อนุชนทั้งรุ่นปัจจุบันและอนาคต และเพื่อเป็นอนุสรณ์แห่งคุณงาม
ความดีของท่านปรีดีฯ ผู้บิดา และคุณปาล พนมยงค์ ผู้บุตร ซึ่งทั้งสอง
ท่านได้ล่วงลับไปแล้ว ผมจึงได้จัดพิมพ์เอกสารนี้ขึ้นในนามของสำนักพิมพ์
สันติธรรม ดังที่ปรากฏอยู่ในมือของท่าน ณ บัดนี้

ขอขอบคุณ

สุพจน์ ตำนตระกุล

พ.ย. ๒๕๒๘

คำฟ้อง

คดีหมายเลขดำที่ ๔๒๒๖/๒๕๒๑

ศาลแพ่ง

วันที่ ๑๑ เดือนเมษายน พุทธศักราช ๒๕๒๑

ความแพ่ง

ระหว่าง) นายปรีดี พนมยงค์ โดย นายปาล พนมยงค์
) ผู้รับมอบอำนาจ โจทก์
) นายรอง ศยามานนท์ ที่ ๑,
) บริษัท สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด ที่ ๒,
) บริษัท โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด ที่ ๓ จำเลย

ข้อหาหรือฐานความผิด ละเมิด หมิ่นประมาท โฆษณา แพร่หลายซึ่งข้อความอันฝ่าฝืนต่อความจริงเป็นที่เสียหายแก่ชื่อเสียงและเกียรติคุณของโจทก์

จำนวนทุนทรัพย์ ๓๐๐,๐๐๐ บาท-สี่ตางค์

ข้าพเจ้า นายปาล พนมยงค์ ผู้รับมอบอำนาจ โจทก์ เชื้อชาติไทย สัญชาติไทย อาชีพทนายความ เกิดวันที่ ๑๒ เดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๔๗๔ อายุ ๔๖ ปี อยู่บ้านเลขที่ ๑๗๒ ถนนสาทรใต้ ตรอกหรือซอยสวนพลู ใกล้เคียงตำบลทุ่งมหาเมฆ อำเภอยานนาวา จังหวัดกรุงเทพมหานคร

ขอยื่นฟ้อง นายรอง ศยามานนท์ ที่ ๑, บริษัท สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด ที่ ๒, บริษัท โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด ที่ ๓ จำเลย เชื้อชาติไทย-ไทย-ไทย สัญชาติไทย-ไทย-ไทย อาชีพ (๑) ข้าราชการบำนาญ

“ประวัติศาสตร์การเมืองไทย”
โดย นายปรีดี พนมยงค์

(๒)–(๓)– อยู่บ้านเลขที่ (๑) ๓๗ (๒) ๕๘๘ (๓) ๘๘๑ ถนน (๑) สาทรใต้
(๒) ไผ่ตริจิต (๓) พระราม ๑ ตรอกหรือซอย (๑) ลานพลู (๒)–(๓)–
ใกล้เคียง–ตำบลทุ่งมหาเมฆ อำเภอยานนาวา จังหวัดกรุงเทพมหานคร

มีข้อความตามที่จะกล่าวต่อไปนี้

ข้อ ๑.

โจทก์มอบอำนาจให้นายपाल พนมยงค์ เป็นผู้ฟ้องจำเลยและ
ดำเนินกระบวนการพิจารณาตามหนังสือมอบอำนาจที่ยื่นต่อศาลพร้อมกับ
คำฟ้องนี้ เอกสารท้ายฟ้องหมายเลข ๑

ข้อ ๒.

เมื่อวันที่ ๒๖ มกราคม พ.ศ. ๒๕๒๑ โจทก์ทราบว่า จำเลยทั้งสาม
ได้พิมพ์หนังสือที่จำเลยที่ ๑ แต่งขึ้นชื่อ “ประวัติศาสตร์ไทยในระบอบ
รัฐธรรมนูญ” หนังสือเล่มนั้นพิมพ์ใน พ.ศ. ๒๕๒๐ (ไม่ปรากฏวันเดือน) ที่
บริษัทโรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด เลขที่ ๘๘๑ ถนนพระราม ๑
กรุงเทพมหานคร โดยจำเลยที่ ๒ เป็นผู้จัดพิมพ์จำหน่าย และจำเลยที่ ๓
เป็นผู้พิมพ์โฆษณา

จำเลยทั้งสามร่วมกันจำหน่ายจ่ายแจกหนังสือดังกล่าว อันเป็น
การโฆษณาแพร่หลายในการใช้เป็นผู้มือสอนวิชาประวัติศาสตร์ตามหลักสูตร
ปริญญาอักษรศาสตรบัณฑิตแบบหน่วยกิต และเพื่อใช้เป็นผู้มือในการสอน
วิชาประวัติศาสตร์ไทย (สมัยตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๗๕ เป็นต้นมา) เอกสารท้าย
ฟ้องหมายเลข ๒

จำเลยที่ ๑ ใช้วิธีเรียบเรียงหนังสือเล่มนั้นให้ดูประหนึ่งว่าเป็น
หลักฐานทางประวัติศาสตร์ แต่จำเลยที่ ๑ ได้สอดแทรกข้อความไว้มากมาย
หลายประโยค และหลายตอน ที่ฝ่าฝืนต่อความจริง อันทำให้เสียหายแก่
ชื่อเสียงและเกียรติคุณของโจทก์ การกระทำของจำเลยทั้งสามจึงเป็น

“ประวัติศาสตร์การเมืองไทย”
โดย นายปรีดี พนมยงค์

ความผิดฐานหมิ่นประมาททั้งในทางอาญาและทางแพ่ง

ในทางอาญานั้น โจทก์ได้แจ้งความต่อกรมตำรวจตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาว่า จำเลยและบุคคลที่แสดงความอาฆาต โจทก์และเสรีไทย บั่นแค้นและบิดเบือนความจริงขึ้นหมิ่นประมาทโจทก์ตามทำนองเดียวกับจำเลย และผู้สมรู้กับจำเลยที่สั่งให้นิสิตนักศึกษา นักเรียน ใช้หนังสือจำเลยในหลักสูตร ทั้งนี้ เพื่อโจทก์มีสิทธิฟ้องจำเลยทางอาญา ภายในอายุความทางอาญาที่เริ่มต้นจากวันที่จำเลยกระทำความผิดเกิดขึ้น

โดยเหตุที่ปีการศึกษา พ.ศ. ๒๕๒๑-๒๕๒๒ จะเริ่มขึ้นในเดือน มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๒๑ โจทก์จึงมีความจำเป็นต้องขอความกรุณาศาลตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๕๔ โปรดสั่งยึดหรืออายัดหนังสือจำเลยทั้งหมด และโปรดสั่งห้ามชั่วคราวมิให้จำเลยกระทำซ้ำหรือกระทำต่อไปซึ่งการละเมิดที่ถูกฟ้องนี้ ดังปรากฏในคำขอและคำร้องด่วนในกรณีมีเหตุฉุกเฉินซึ่งโจทก์ยื่นต่อศาลพร้อมกับคำฟ้องนี้ ดังนั้น โจทก์จึงแยกฟ้องจำเลยทั้งสามเฉพาะคดีแพ่งต่อศาลนี้ก่อน

อนึ่ง โดยเหตุที่จำเลยที่ ๑ ได้สอดแทรกข้อความที่ฝ่าฝืนต่อความจริงหมิ่นประมาทโจทก์ไว้มากมายหลายตอน ในหนังสือของจำเลยที่ ๑ ซึ่งถ้าโจทก์นำมาฟ้องทุกๆ ตอน ในคดีนี้ก็จะต้องเขียนคำฟ้องให้ครบทุกๆ กระทงความผิดของจำเลย อันจะเป็นคำฟ้องยืดยาวยิ่งกว่าคำฟ้องในคดีนี้ และจะเป็นการรบกวนเวลาอันมีค่าของศาลมาก ฉะนั้น เฉพาะคดีนี้โจทก์จึงฟ้องเพียงเท่าที่โจทก์กล่าวไว้ในข้อต่อๆ ไป เพื่อโจทก์ขอความกรุณาศาลพิพากษาตามคำขอท้ายฟ้อง

ข้อ ๓.

ในตอนท้ายคำนำของหนังสือจำเลย จำเลยที่ ๑ ได้เขียนเพื่อจูงใจผู้อ่านว่า

“ไม่ใช่เขียนอย่างมีอุปทาน (Prejudice) หรือมีอารมณ์กดดันผลักดันไป การเขียนด้วยความเที่ยงธรรมจะกล่าวถึงเหตุและผลของทั้งสองฝ่าย คือฝ่าย เห็นชอบด้วยกับเหตุการณ์และฝ่ายคัดค้าน แล้วผู้เขียนได้ตัดสินใจว่าฝ่ายใด ถูกต้อง”

แต่การปฏิบัติของจำเลยที่ ๑ มิได้เป็นไปตามที่เขียนไว้ดังกล่าวนั้น คือ ในตอนต้นแห่งคำนำนั้นเอง จำเลยเจตนาเขียนให้ผู้อ่านหลงเชื่อคำบอกเล่าและข่าวลือ (Hearsay) ของบุคคลที่ตั้งตนเป็นปฏิปักษ์ต่อโจทก์ เพราะถือว่าโจทก์เป็นตัวการสำคัญในคณะราษฎร

เมื่อจำเลยที่ ๑ เขียนสื่อนี้เสร็จแล้ว ถ้าเป็นเรื่องเกี่ยวกับโจทก์ในฐานะส่วนบุคคลก็ดี ในฐานะตำแหน่งหน้าที่ราชการของโจทก์ก็ดี ในฐานะที่ โจทก์ร่วมกับเสรีไทยในการรับใช้ชาติก็ดี จำเลยที่ ๑ ก็เก็บเอาคำบอกเล่าของฝ่ายที่เป็นปฏิปักษ์ต่อโจทก์ใส่ความโจทก์ไว้ั้นเพียงด้านเดียวมาเขียนไว้ ประดุจเป็นเรื่องที่จำเลยที่ ๑ ประสบพบเห็นเอง โดยจำเลยปิดบังอำพรางว่าการใส่ความโจทก์ที่จำเลยเขียนนั้น เอามาจากคำบอกเล่าหรือข้อเขียนของฝ่ายที่เป็นปฏิปักษ์ต่อโจทก์ ทั้งนี้ จำเลยที่ ๑ เจตนาอาศัยฐานะ ศาสตราจารย์ทางประวัติศาสตร์ของจำเลยเพื่อให้อ่านหลงเชื่อเรื่องที่ไม่จริงว่าเป็นเรื่องจริง และเรื่องที่จริงว่าไม่จริง ประดุจจำเลยที่ ๑ กลับขาเป็นดำกลับดำเป็นขาว

ในฐานะที่จำเลยที่ ๑ เป็นศาสตราจารย์ประวัติศาสตร์ ได้ปริญญา ทางประวัติศาสตร์เกียรตินิยมจากอังกฤษ ถึงขนาดได้รับทุนจากสหรัฐอเมริกา ในฐานะผู้เชี่ยวชาญทางประวัติศาสตร์ ซึ่งจำเลยยอมทราบเอกสารหลักฐานทางราชการ (Official Authentic Documents) ของประเทศไทยและ ประเทศพันธมิตร แต่จำเลยที่ ๑ ก็ปิดบังอำพรางลั้จจะที่เป็นหลักฐานแท้จริงนั้นโดยไม่นำมากล่าวไว้ ดังที่จำเลยที่ ๑ กล่าวจงใจไว้ในตอนท้ายแห่งคำนำหนังสือของจำเลย ดังที่โจทก์อ้างไว้ข้างต้นนั้น

“ประวัติศาสตร์การเมืองไทย”

โดย นายปรีดี พนมยงค์

การกระทำของจำเลยที่ ๑ ซึ่งโจทก์กล่าวในฟ้องทุกๆ ข้อนั้น จำเลยเจตนาเขียนฝ่าฝืนต่อความจริง ทำให้โจทก์เสียชื่อเสียงและเกียรติคุณ

(๑) จำเลยที่ ๑ กล่าวไว้ในคำนำหนังสือเล่มนั้นตอนหนึ่งว่า

“...ข้าราชการผู้ใหญ่รุ่นเก่าหลายคนที่ยื่นอนุทินหรือจดหมายทรงจำได้ทำลายเอกสารดังกล่าวเสีย เพราะเกรงว่าฝ่ายตรงกันข้ามจะสงสัยว่าเป็นศัตรูการเมือง และอาจจะส่งเจ้าหน้าที่ไปค้นบ้านก็ได้...”

ทั้งนี้ เพื่อจำเลยที่ ๑ จะได้นำคำบอกเล่าของบุคคลที่เป็นปฏิบัติต่อโจทก์และคณะราษฎรนั้นมากล่าวไว้โดยไม่ต้องอาศัยสิ่งที่จำเลยเรียกว่า “อนุทิน”

แม้ว่าจะเป็นเรื่อง “อนุทิน” ที่บางคนจดไว้ก็ตาม แต่นักประวัติศาสตร์ที่ต้องการลัจจะทางประวัติศาสตร์นั้นก็ต้องการองตามหลักวิทยาศาสตร์แห่งการกรองถ้อยแถลงและข้อเขียนว่า อนุทินนั้นผู้เขียนได้เขียนตามลัจจะหรือเขียนโดยอคติ (ฉันทา, โทสา, ภยา, โมหา) โดยใช้หลักวินิจฉัยคำให้การพยานและเอกสารเช่นเดียวกับที่ศาลยุติธรรมได้ปฏิบัติอยู่นั้น แต่จำเลยที่ ๑ มิได้ปฏิบัติเช่นนั้น หากจำเลยที่ ๑ จูงใจผู้อ่านให้หลงเชื่อสิ่งที่จำเลยเรียกว่า “อนุทิน” ที่ฝ่าฝืนต่อความจริง

โดยเฉพาะบิดาจำเลยที่ ๑ ซึ่งจำเลยที่ ๑ อ้างคำกล่าวเป็นหลักไว้หลายแห่งในหนังสือนั้นๆ ก็ปรากฏจากถ้อยคำของจำเลยที่ ๑ เองว่าฝึกฝอยอยู่ฝ่ายใด และจำเลยยังได้กล่าวในหนังสือของจำเลยหน้า ๗๖ อีกว่า

“พลเอก พระองค์เจ้าบวรเดช ทรงถือว่า (บิดาผู้เขียน) เป็นเพื่อนคู่กัน

เคยเสด็จไปเสวยพระกระยาหารที่บ้านของบิดาผู้เขียน”

คำบอกเล่าและอนุทินของบิดาจำเลยที่ ๑ นั้นมีข้อความขัดต่อหลักฐานเอกสารทางราชการ อาทิ บันทึกลงซึ่งพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าฯ ได้โปรดเกล้าฯ ให้เจ้าพระยามหิธร ราชเลขาธิการ จดไว้เมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน

พ.ศ. ๒๔๗๕ ที่ได้รับสั่งต่อพระยามโนปกรณนิติธาดา, พระยาศรีวิสารวาจา, พระยาปริชาชลยุทธ, พระยาพหลพลพยุหเสนา และโจทก์ ซึ่งทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ไปเฝ้าพระองค์ที่วังสุโขทัย

ในหนังสือของจำเลยหน้า ๔๖ จำเลยที่ ๑ เขียนไว้ว่า

“พระยาราชนุถุฉวิบูลภักดี (รีน ศยามานนท์) บิดาผู้เขียนซึ่งดำรงตำแหน่ง ‘ปลัดทูลฉลองกระทรวงมหาดไทย’ รองจากพระเจ้าพี่ยาเธอ เจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์วรพินิต เล่าว่า ฝ่ายตำรวจก็พร้อมที่จะจัดการกำจัดคณะราษฎร แต่ประกาศของสมเด็จพระเจ้าพี่ยาเธอ เจ้าฟ้ากรมพระนครสวรรค์วรพินิตฉบับดังกล่าวนี้ได้รับข้อตำหนิ”

(ประกาศที่จำเลยอ้างนั้นคือประกาศซึ่งคณะราษฎรขอให้สมเด็จพระเจ้าฟ้าพระองค์นั้นขอให้ทหารข้าราชการและราษฎรช่วยกันรักษาความสงบ อย่าให้เสียเลือดเนื้อของคนไทยด้วยกันเองโดยไม่จำเป็นเลย)

ตามบันทึกพระราชกระแสรับสั่งของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าฯ เมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๗๕ นั้น มีความตามที่เกี่ยวกับเรื่องที่จำเลยที่ ๑ อ้างนั้น ดังต่อไปนี้

“เมื่อได้ทรงฟังประกาศ (คำแถลงของคณะราษฎร) ดังนี้ รู้สึกว่าเห็นจะเป็นขบถกระมัง จึงปรึกษามีสามทาง จะหนึ่ก็มีเวลาตั้ง ๒๔ ชั่วโมงพอหนีได้ จะสู้ก็ยังมีกำลังทหารทางหัวเมือง แต่ทรงพระราชดำริว่า ถ้าหนึ่ก็จะร้ายใหญ่ อาจฆ่ากันตายและเป็นผลร้ายแก่พระราชวงศ์ การต่อสู้ก็ไม่อยากจะทำ จึงได้ทรงรับ (ตามคำอัญเชิญของคณะราษฎร ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ภายใต้รัฐธรรมนูญ) โดยไม่ยอมให้เสียเลือดเนื้อ”

ดังนั้น การที่ไม่มีการต่อสู้กันในวันที่ ๒๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๗๕ นั้น ก็เพราะพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าฯ ไม่มีพระราชประสงค์เช่นนั้น แต่บิดาจำเลยที่ ๑ ยกเอาประกาศของสมเด็จพระเจ้าฟ้าพระองค์นั้นเป็นสำคัญยิ่งกว่าพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าฯ

“ประวัติศาสตร์การเมืองไทย”
โดย...นายปรีดี พนมยงค์

จำเลยที่ ๑ จึงใจปิดบังพระราชหัตถเลขา ฉบับลงวันที่ ๒๘ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๗๕ ถึงเจ้าพระยาวารพงษ์พิพัฒน์ ผู้สำเร็จราชการพระราชวัง ซึ่งบิดาจำเลยที่ ๑ ทราบแล้วนั้น ซึ่งมีข้อความดังต่อไปนี้

“วังสุโขทัย

วันที่ ๒๗ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๔๗๕

ถึง เจ้าพระยาวารพงษ์พิพัฒน์

ด้วยคณะราษฎรมีหนังสือมาว่า ได้มีปากเสียงอันเป็นเสี้ยนหนามแก่ความไม่สงบเกิดขึ้นในหมู่พระราชวงศ์ ซึ่งถ้าหากเพิกเฉยเสียก็เกรงจะเป็นเชื้อฝอยให้ลุกลามต่อไป ฉะนั้น คณะราษฎรจึงบอกมาให้ทราบ เพื่อขอให้ช่วยปรับความเข้าใจในหมู่พระราชวงศ์ทั้งหลาย มีความแจ่มอยู่ในสำเนาหนังสือของผู้รักษาพระนครฝ่ายทหาร ซึ่งได้ส่งมาให้ทราบด้วยแล้ว

ฉันเห็นว่า ถ้าเป็นจริงดังนั้น ก็ไม่สมควรเลย พระราชวงศ์ควรช่วยกันรักษาความสงบโดยละม่อมละม้าย เพราะความมุ่งหมายของรัฐธรรมนูญก็เป็นส่วนหนึ่งแห่งความดำรงของฉัน ให้เจ้าคุณทูลพระบรมวงศานุวงศ์ และชี้แจงแก่ผู้จงรักภักดี อย่าให้ทำการใดๆ ซึ่งไม่สงบราบคาบ แม้เพียงใช้กิริยาวาจาเสียดสีก็มีบังควร เพราะว่าถ้าเกิดเป็นปากเสียงกันขึ้นแล้วก็จะเป็นอันตรายแก่ความสงบราบคาบ

(พระปรมาภิไธย) ประชาธิปก ป.ร.”

พระบรมวงศานุวงศ์ส่วนมากและผู้จงรักภักดีส่วนมากนั้น ได้ปฏิบัติตามพระราชกระแส แต่ก็ยังมีจำนวนหนึ่งที่ยืนแต่งเรื่องเพื่อใส่ร้ายโจมตีกับคณะราษฎร

ต่อมาในเดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๔๗๖ ได้เกิดขบถที่นำโดยพระองค์เจ้าบวรเดชฯ

“ประวัติศาสตร์การเมืองไทย”

โดย นายปรดิ พนมยงค์

(๒) ต่อจากนั้นมา ผู้ที่ตั้งตนเป็นปฏิปักษ์ต่อโจทก์กับคณะราษฎร ก็ใช้วิธีบอกเล่าใส่ความโจทก์และคณะราษฎรตลอดมา ซึ่งจำเลยที่ ๑ ได้เก็บคำบอกเล่าหลายประการมาสอดแทรกไว้ในหนังสือเล่มนั้น อาทิ จำเลยที่ ๑ ได้เขียนสอดแทรกไว้ในหนังสือของจำเลยหน้า ๕๗ ว่า

“ตามกระทรวง ทบวง กรมต่างๆ ได้มีการเคลื่อนไหวเรียกครองข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ให้ลาออก เพื่อเปิดโอกาสให้ข้าราชการชั้นรองลงมา ซึ่งเป็นผู้ที่อยู่ในวัยหนุ่มเข้ารับตำแหน่งแทน และโดยเฉพาะเพื่อให้ผู้ก่อการเปลี่ยนแปลงการปกครองให้เลื่อนตำแหน่งข้าราชการสูงขึ้นเร็ว จนถึงกับมีการกล่าวขวัญกันว่า ในการเข้ารับราชการไม่มีอะไรดีกว่า ‘ปริญญา ก.ก.’ คือ ถ้าเป็นผู้ก่อการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ก็ได้เลื่อนตำแหน่งขึ้นหน้าข้าราชการอื่นๆ”

จำเลยที่ ๑ เจตนาปิดบังวิธีการบรรจุข้าราชการกับวิธีส่งนักเรียนทุนรัฐบาลไปศึกษาต่างประเทศตามพระราชบัญญัติข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๗๑ ที่ใช้อยู่ก่อนเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. ๒๔๗๕ นั้น กับฉบับ พ.ศ. ๒๔๗๖ เพราะตามฉบับ พ.ศ. ๒๔๗๑ มีการสอบแข่งขันเพื่อเข้ารับตำแหน่งราชบุรุษ และบางกระทรวงชั้นนายเวรด้วยเท่านั้น และการส่งนักเรียนทุนรัฐบาลไปเรียนต่างประเทศนั้น บางกระทรวง เช่น กระทรวงธรรมการ ซึ่งขณะที่ยังมีคดีจำเลยที่ ๑ เป็นปลัดทูลฉลองก่อนที่จะย้ายมากระทรวงมหาดไทย ได้มีวิธีคัดเลือกเฉพาะบุตรข้าราชการผู้ใหญ่ในกระทรวงนั้นให้ได้ทุนรัฐบาลไปศึกษาในต่างประเทศ ซึ่งต่างกับพระราชบัญญัติข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๗๖ ที่กำหนดให้มีการสอบแข่งขันข้าราชการชั้นจัตวา, ชั้นตรี, และสอบคัดเลือกข้าราชการชั้นโท, ชั้นเอก, ชั้นพิเศษ และมีการสอบแข่งขันทั่วไปเพื่อชิงทุนรัฐบาลไปเรียนต่างประเทศ ดังนั้น เฉพาะผู้ก่อการที่มีคุณวุฒิบางคนจึงสอบแข่งขันและสอบคัดเลือกตามกฎหมายนั้น ได้รับตำแหน่งหรือได้รับทุนรัฐบาล แต่ผู้ก่อการหลายคนทีสอบแข่งขันหรือสอบคัดเลือกไม่ได้ก็ไม่

“ประวัติศาสตร์การเมืองไทย”
โดย นายปรีดี พนมยงค์

ได้รับตำแหน่งหรือรับทุนรัฐบาล

จำเลยที่ ๑ เจตนาไม่ชี้แจงให้ผู้อ่านเปรียบเทียบกรณีพิพาทจำเลยที่ ๑ ได้ย้ายจากกระทรวงธรรมการมาดำรงตำแหน่งปลัดทูลฉลองกระทรวงมหาดไทย อันเป็นกระทรวงใหญ่กว่ากระทรวงธรรมการนั้น เป็นการข้ามหน้าผู้มีอาวุโสในกระทรวงมหาดไทยหลายคน คือ สมุหเทศาภิบาลสำเร็จราชการมณฑล (Lord Prefect) สมุหพระนครบาล (ตำแหน่งที่ตั้งขึ้นในรัชกาลที่ ๖ แทนตำแหน่งเสนาบดีนครบาล) และอธิบดี, ซึ่งทำนทั้งหลายที่กล่าวนี้มีความรู้ความชำนาญทางรัฐประศาสนศาสตร์ของกระทรวงมหาดไทย

(๓) จากทรรศนะพื้นฐานที่จำเลยที่ ๑ มีอยู่ดังกล่าว จำเลยที่ ๑ จึงมีเจตนาเขียนข้อความหลายประการสอดแทรกไว้ในหนังสือเล่มนั้น เพื่อให้ผู้อ่านหลงเข้าใจผิดว่าโจทก์มิได้จงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์รัฐธรรมนูญ การกระทำของจำเลยที่ ๑ จึงผิดต่อประกาศพระบรมราชโองการต่อไปนี้

“ประกาศ
อานันทมหิดล

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่ทรงพระราชดำริเห็นว่า นายปรีดี พนมยงค์ ได้เคยรับหน้าที่บริหารราชการแผ่นดินในตำแหน่งสำคัญๆ มาแล้วหลายตำแหน่ง จนในที่สุดได้รับความเห็นชอบจากสภาผู้แทนราษฎรให้ดำรงตำแหน่งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ และปรากฏว่า ตลอดเวลาที่นายปรีดี พนมยงค์ ดำรงตำแหน่งเหล่านี้ ได้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต และด้วยความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และรัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ได้แสดงให้เห็นเป็นที่

ประจักษ์ในความปรึชาสามารถ บำเพ็ญคุณประโยชน์ให้แก่ประเทศชาติเป็น
อเนกประการ

จึงมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ยกย่องนายปรีดี พนมยงค์ ไว้
ในฐานะรัฐบุรุษอาวุโส และให้มีหน้าที่รับผิดชอบกิจราชการแผ่นดิน เพื่อ
ความวัฒนาถาวรของชาติสืบไป

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๘ ธันวาคม พุทธศักราช ๒๔๘๘

เป็นปีที่ ๑๒ ในรัชกาลปัจจุบัน

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ

ม.ร.ว. เสนีย์ ปราโมช

นายกรัฐมนตรี”

โจทก์ยังคงดำรงตำแหน่งฐานะรัฐบุรุษอาวุโสตามประกาศ
พระบรมราชโองการนั้นจนปัจจุบันนี้

(๔) แม้ว่าพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าฯ ได้พระราชทานระบอบ
ประชาธิปไตยตามรัฐธรรมนูญ ฯลฯ ซึ่งได้ทรงสละราชอำนาจสมบูรณาญา
สิทธิราชย์ อันเป็นระบบเผด็จการทาส-ศักดินาที่ให้ผู้คนเชื่อและทำตาม
อย่างหลับตา (Blind Obedience) ต่อผู้นำระบบนั้นแล้วก็ตาม แต่จำเลย
ที่ ๑ ยังคงมีทรรศนะตักข้างของระบบเผด็จการทาส-ศักดินา ฉะนั้น ใน
หนังสือของจำเลยที่ ๑ จึงได้กล่าวสนับสนุนระบบปกครองที่ยังคับหรือจูงใจ
เชิงบังคับให้ประชาชนไทยต้องเชื่อและทำตามผู้นำ อันเป็นระบบเช่นเดียว
กับระบบฟาสซิสต์ของมุลโสลินี และระบบนาซีของฮิตเลอร์ ซึ่งมีลักษณะ
เป็นเผด็จการทาส-ศักดินา

จากพื้นฐานทรรศนะของจำเลยที่ ๑ ดังกล่าวแล้ว จำเลยที่ ๑ จึงมี
เจตนาโดยความสมัครใจของตนเองและโดยรับวานจากบุคคลที่หมิ่น

ประมาทใจทก (ซึ่งใจทกได้แจ้งความต่อกรมตำรวจแล้วนั้น) นั้นเขียนเรื่อง
 ฝ่าฝืนต่อความจริง เพื่อบุคคลเหล่านั้นอาศัยฐานะศาสตราจารย์ประวัติศาสตร์
 ของจำเลยที่ ๑ ช่วยให้คนหลงเชื่อเรื่องไม่จริงว่าเป็นเรื่องจริง และหลงเชื่อ
 เรื่องจริงว่าเป็นเรื่องไม่จริง ประดุจกลับขาเป็นค้ำกลับค้ำเป็นขา

ข้อ ๔.

จำเลยที่ ๑ ได้เขียนไว้ในหนังสือของจำเลยหน้า ๒๖ มีความตอน
 หนึ่งว่า

“รัฐบาลของนายปรีดี พนมยงค์ ได้รับความกระทบกระเทือนอย่าง
 รุนแรงจากกรณีสวรรคตรัชกาลที่ ๘ เพราะว่าพรรคการเมืองฝ่ายค้าน คือ
 พรรคประชาธิปัตย์ หนังสือพิมพ์ และประชาชนต่างก็วิจารณ์รัฐบาลอย่าง
 กว้างขวาง ที่ไม่สามารถคลี่คลายสาเหตุให้แจ่มแจ้งได้ ประชาชนถึงกับได้
 ตะโกนในโรงภาพยนตร์ว่า *ปรีดีฆ่าในหลวง*” ซึ่งก็ไม่มีใครทราบว่าเป็น
 เพราะเหตุใด”

ข้อเขียนของจำเลยที่ ๑ ฝ่าฝืนต่อความจริงที่ทำให้ใจทกเสีย
 ชื่อเสียงและเกียรติคุณดังต่อไปนี้

(๑) จำเลยที่ ๑ สอดแทรกประโยคว่า “*ประชาชนถึงกับได้ตะโกน
 ในโรงภาพยนตร์ ‘ปรีดีฆ่าในหลวง’*” นั้น จำเลยที่ ๑ ที่เคยเป็นศาสตราจารย์
 หรือกำลังเป็นอยู่ในคณะอักษรศาสตร์นั้นย่อมรู้ว่า คำว่า “*ประชาชน*” นั้น
 พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานนั้น หน้า ๕๖๓ ให้ความหมายว่า
 “*ประชาชน, ประชาชน น. บรรดาพลเมือง*” จำเลยที่ ๑ มีเจตนาจงใจให้
 ผู้อ่านหลงเข้าใจผิดว่า พลเมืองจำนวนมากร้องตะโกนในโรงภาพยนตร์เช่นนั้น
 ซึ่งเป็นการฝ่าฝืนต่อความจริง เพราะผู้ที่ตะโกนในโรงภาพยนตร์นั้น มีบุคคล
 เพียงหนึ่งหรือสองคนที่ได้รับวานจากบุคคลที่เป็นปฏิปักษ์ต่อใจทกให้มาร้อง
 ตะโกนดังกล่าวนั้น ดังปรากฏตามสำนวนการสอบสวนของตำรวจและ

“ประวัติศาสตร์การเมืองไทย”
โดย นายปรีดี พนมยงค์

พยานบุคคลที่ใกล้ชิดกับเหตุการณ์

(๒) จำเลยที่ ๑ ทราบดีว่า การตะโกนในโรงภาพยนตร์ดังกล่าวนั้น เป็นวิธีการของพวกที่ตั้งตนเป็นปฏิปักษ์ต่อโจทก์ ได้กระทำเป็นส่วนหนึ่งของ วิถีโฆษณาหลอกลวงอีกหลายอย่างหลายประการ

ในฐานะที่จำเลยที่ ๑ เป็นศาสตราจารย์ประวัติศาสตร์ ซึ่งถ้า ทำการค้นคว้าเอกสารหลักฐานแท้จริงสมกับฐานะเช่นนั้นของตน จำเลยที่ ๑ ก็ต้องทราบว่า แม้ทูตอังกฤษประจำกรุงเทพฯ สมัยนั้นซึ่งเป็นคนกลางไม่เข้า ข้างฝ่ายใด ก็ทราบวิธีการนั้น ดังปรากฏในโทรเลขรายงานถึงรัฐบาลอังกฤษ ที่สำนักงานเอกสารสาธารณะ (Public Record Service) ของรัฐบาลอังกฤษ ได้แสดงเปิดเผยต่อมหาชนเมื่อ ค.ศ. ๑๙๓๗ (พ.ศ. ๒๕๒๐) ซึ่งโทรเลขฉบับของ มร.จอฟเฟอรี ธอมป์สัน (Geoffrey Thompson) ต่อมาได้ฐานันดรศักดิ์ชั้น “เซอร์”) ขณะเป็นอัครราชทูตอังกฤษประจำกรุงเทพฯ ได้ส่งไปยังกระทรวง ต่างประเทศอังกฤษเมื่อวันที่ ๑๒ มิถุนายน ค.ศ. ๑๙๔๖ (พ.ศ. ๒๔๘๙) กล่าวถึง ท่านเจ้าองค์หนึ่งได้เสด็จไปพบทูตอังกฤษนั้นที่สถานทูตอังกฤษเมื่อวันที่ ๑๑ มิถุนายนนั้น คือ ๒ วันภายหลังสวรรคตของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล ท่านเจ้าองค์นั้นได้โฆษณาชักจูงทูตอังกฤษให้หลงเชื่อว่า ในหลวงพระองค์ นั้นถูกลอบปลงพระชนม์เพราะนักการเมืองที่มีอำนาจกำลังสถาปนาสาธารณรัฐ พระองค์จึงทรงขอให้กองทหารอังกฤษที่กำลังจะถอนจากสยามกลับไป อังกฤษ (ภายหลังที่กองทหารอังกฤษได้จัดการปลดอาวุธทหารญี่ปุ่น และ ส่งทหารญี่ปุ่นกลับประเทศญี่ปุ่นเสร็จแล้ว) นั้น ให้คงอยู่ในสยามต่อไป เพื่อ ป้องกันการทำลายเช่นฆ่าพระราชวงศ์ แต่ทูตอังกฤษไม่หลงเชื่อ จึงได้ ถวายคำแนะนำท่านเจ้าองค์นั้นให้ทรงใช้พระสติหลายประการ รายละเอียด ปรากฏในเอกสารท้ายฟ้องหมายเลข ๓

การโฆษณาหลอกลวงแพร่หลายดังกล่าวนี้ เป็นเหตุให้ทูตอังกฤษ กล่าวไว้ในรายงานว่า “Since this is a country where the blindest

bluffs hold good and wildest tales are true”

แปลเป็นภาษาไทยว่า

“โดยที่ (ประเทศไทย) เป็นประเทศหนึ่งซึ่งคำหลอกลวงอย่างตบตาที่ลุดนั้นถือกันว่าเชื่อได้ดี และคำบอกเล่าที่ป่าเถื่อนที่ลุดนั้นถือกันว่าเป็นความจริง”

ในตอนสุดท้ายทูตอังกฤษได้สรุปว่า

“...I do not doubt that he was sent here by elements who under the impact of recent events may be contemplating some wild initiative.”

แปลเป็นภาษาไทยว่า

“ข้าพเจ้าไม่สงสัยว่า เขา (ท่านเจ้าองค์นั้น) ได้ถูกส่งมาที่นี่ (สถานทูตอังกฤษ) โดยพวกที่อาศัยความตื่นเต้นจากเหตุการณ์ใหม่นี้ (กรณีสวรรคต ร. ๘) อาจกำลังพยายามริเริ่มป่าเถื่อนขึ้นบางอย่าง”

(๓) ในหนังสือของจำเลยที่ ๑ หน้า ๓๓๑ มีความตอนหนึ่งว่า

“รัฐบาลของจอมพล แปลก พิบูลสงคราม ได้ดำเนินการสำคัญอย่างหนึ่งให้เป็นที่พอใจของประชาชน โดยจัดกรณีสวรรคตรัชกาลที่ ๘ ยื่นฟ้องผู้ต้องหาเกี่ยวข้องกับกรณีนี้ใน พ.ศ. ๒๔๙๔ ศาลอาญาดัดสินลงโทษประหารชีวิตนายชิต สิงหเสนี มหาตเล็กห้องบรรทม และปล่อยนายบุศย์ ปัทมศริน และนายเฉลียว ปทุมรส พันช้อถูกกล่าวหา ต่อมาใน พ.ศ. ๒๔๙๖ ศาลอุทธรณ์ตัดสินประหารชีวิตนายชิต สิงหเสนี และนายบุศย์ ปัทมศริน และปล่อยนายเฉลียว ปทุมรส ใน พ.ศ. ๒๔๙๗ ศาลฎีกาตัดสินประหารชีวิตจำเลยทั้งสามคนนี้ จำเลยทั้งสามได้ทูลเกล้าฯ ถวายฎีกาขอพระราชทานอภัยโทษ แต่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ใหยกฎีกานั้นเสีย”

จำเลยที่ ๑ (นายรอง ศยามานนท์) ได้เจตนาปิดบังความจริงที่ตนรู้อยู่แล้ว แต่ตนมิได้นำมาเขียนไว้เพื่อความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหาทั้งสาม

“ประวัติศาสตร์การเมืองไทย”
โดย นายปรีดี พนมยงค์

คนนั้น คือ

(ก) จำเลยที่ ๑ ได้เคยอ่านหนังสือของ พลตรี อนันต์ พิบูลสงคราม ชื่อ “จอมพล ป. พิบูลสงคราม” เล่ม ๔ แต่จำเลยไม่นำความรู้สึกแห่งจิตสำนึกของจอมพล พิบูลฯ ที่ได้ให้ไว้แก่ พลตรี อนันต์ฯ ในบั้นปลายชีวิตของจอมพล พิบูลฯ ที่กรุงโตเกียว ซึ่งพลตรี อนันต์ฯ ได้ลงพิมพ์ไว้ในหน้า ๖๘๗ แห่งหนังสือเล่มนั้นว่า

“ข้าพเจ้า (พล.ต. อนันต์ฯ) จึงระงับใจไม่ได้ที่ต้องเรียนถาม จอมพล ป. พิบูลสงคราม วันหนึ่งที่ประเทศญี่ปุ่นว่า ในฐานะที่เวลานั้นท่านดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีอยู่ เหตุใดท่านจึงไม่ขอพระราชทานอภัยโทษให้จำเลยสามคนที่ถูกศาลฎีกาพิพากษาประหารชีวิต ท่านตอบข้าพเจ้าทันทีอย่างหนักแน่นว่า *‘พ่อได้ขอพระราชทานอภัยโทษขึ้นไปถึงสามครั้ง ได้พยายามทำหน้าที่ของพ่อจนที่สุดแล้ว’* ในอดีตที่ผ่านมา มีน้อยครั้งที่ จอมพล ป. พิบูลสงคราม ต้องเสียใจบ้างเมื่อทำอะไรไม่สำเร็จ แต่ข้าพเจ้าไม่เคยเห็นครั้งใดที่ท่านจะเสียใจหนักยิ่งไปกว่าที่ข้าพเจ้ากำลังเห็นท่านครั้งนั้น ขณะเมื่อได้ตอบคำถามของข้าพเจ้าด้วยใบหน้าที่เคร่งขรึมและสนเท่ห์ใจไม่เปลี่ยนแปลง”

(ข) จำเลยที่ ๑ ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญประวัติศาสตร์ ย่อมทราบดีว่า เมื่อได้มีการเลือกตั้งพหุสมาชิกตามรัฐธรรมนูญฉบับ ๒๔๘๕ เสร็จแล้ว และเมื่อได้มีพระราชกฤษฎีกาเรียกประชุมพหุสภาและสภาผู้แทนสมัยสามัญ เมื่อวันที่ ๑ มิถุนายน ปีนั้นแล้ว และสภาทั้งสองได้ประชุมตามพระราชกฤษฎีกานั้นเมื่อวันที่ ๓ มิถุนายนนั้นแล้ว โจทก์และคณะรัฐมนตรีได้ลาออกจากตำแหน่งตามวิถีทางรัฐธรรมนูญ

ต่อมาในวันที่ ๗ มิถุนายน ปีนั้น ประธานพหุสภาและประธานสภาผู้แทนได้ประชุมสมาชิกทั้งสองสภา เพื่อหยั่งเสียงว่าผู้ใดสมควรดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ที่ประชุมของสมาชิกทั้งสองสภามีความเห็นว่

สมควรให้โจทก์เป็นนายกรัฐมนตรี ประธานพฤษภมาในฐานะประธานรัฐสภา จึงนำความขึ้นกราบทูลตามความเห็นของสมาชิกของทั้งสองสภา ครั้นแล้ว สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดลจึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้ โจทก์เป็นนายกรัฐมนตรีอีกครั้งหนึ่งเมื่อวันที่ ๘ มิถุนายน ปีนั้น

ครั้นถึงวันที่ ๕ มิถุนายน ปีนั้น สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล เสด็จสวรรคต โจทก์จึงได้เสนอรัฐสภาขอให้อัญเชิญสมเด็จพระเจ้าน้องยาเธอ เจ้าฟ้าภูมิพลอดุลยเดช ขึ้นทรงราชย์สืบสันตติวงศ์ต่อไป ที่ประชุมรัฐสภา ให้ความเห็นชอบเป็นเอกฉันท์ หลังจากเลิกประชุมรัฐสภาแล้ว โจทก์ได้ กราบบังคมลาออกจากตำแหน่งต่อคณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ชั่วคราว ตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๑๑ คณะผู้สำเร็จราชการฯ นั้น จึงขอให้ ประธานพฤษภมาและประธานสภาผู้แทนประชุมสมาชิกทั้งสองสภา เพื่อ ทหาริวว่าผู้ใดสมควรดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีต่อไป ที่ประชุมเห็นสมควร ให้โจทก์เป็นนายกรัฐมนตรีคนต่อไปอีก คณะผู้สำเร็จราชการฯ นั้น ใน พระปรมาภิไธยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช จึงแต่งตั้งให้โจทก์ เป็นนายกรัฐมนตรีอีกครั้งเมื่อวันที่ ๑๑ มิถุนายน ปีนั้น โจทก์ดำรงตำแหน่ง นายกรัฐมนตรีในตอนนี้เป็นเวลาเพียง ๒ เดือน ๑๐ วัน คือ เมื่อได้มีการ เลือกตั้งเพิ่มเติมสมาชิกสภาผู้แทนเป็นจำนวน ๘๒ คนเสร็จสิ้นแล้ว โจทก์ จึงได้กราบบังคมลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๑ สิงหาคม ปีนั้น

ในระหว่างเวลา ๒ เดือน ๑๐ วันที่โจทก์ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี นั้น โจทก์ได้พยายามอย่างเต็มที่เพื่อคลี่คลายกรณีสวรรคตให้เป็นไปตาม ทำนองคลองธรรมโดยโจทก์ไม่ใช้วิธีแก่งัดจับคนบริสุทธิ์แล้วสร้างหลักฐาน ขึ้นเพื่อบุชายัญความตื่นเต็นของคนจำนวนหนึ่งที่ถูกหลอกลวงโดยพวกที่ พุตอังกฤษเรียกว่า "พวกที่อาศัยความตื่นเต็นจากเหตุการณ์ใหม่นี้ (กรณี สวรรคต ร. ๘) อาจกำลังพยายามเริ่มป่าเถื่อนบางอย่าง" นั้น

“ประวัติศาสตร์การเมืองไทย”
โดย นายปรีดี พนมยงค์

จำเลยที่ ๑ เจตนาไม่เปรียบเทียบว่า รัฐบาลควง อภัยวงศ์ ที่ตั้งขึ้นภายหลังรัฐประหาร ๘ พ.ย. ๒๔๙๐ และรัฐบาลจอมพล ปิบูลย์ ที่สืบทอดต่อมานั้นก็ไม่อาจใช้เวลาเพียง ๒ เดือน ๑๐ วันในการคลี่คลายกรณีสวรรคต ฉะนั้น รัฐบาลดังกล่าวจึงออกกฎหมายพิเศษมีผลย้อนหลังให้ซึ่งผู้ต้องหาไว้ได้เกินกำหนดที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้กำหนดไว้ว่า พนักงานสอบสวนจะกักขังผู้ต้องหาได้ไม่เกินครั้งละ ๑๒ วัน และขออำนาจศาลขังต่อได้ครั้งละ ๑๒ วัน รวม ๗ ครั้งไม่เกิน ๘๔ วัน แต่กฎหมายย้อนหลังที่รัฐบาลภายหลังรัฐประหารได้ตราขึ้นนั้นให้อำนาจพนักงานสอบสวนซึ่งผู้ต้องหากรณีสวรรคตได้เป็นเวลา ๖ เดือน แม้กระนั้นรัฐบาลของจอมพล ปิบูลย์ ก็ไม่สามารถที่จะฟ้องผู้ต้องหาทั้งสามภายในกำหนด ๖ เดือนนั้นได้ แต่จำเลยที่ ๑ ก็แลรังทำเป็นไม่รู้และกล่าวบิดเบือนว่า จอมพล ปิบูลย์ สามารถทำความพอใจให้แก่ประชาชนได้ดังกล่าวแล้ว แต่เป็นความพอใจเฉพาะคนจำนวนหนึ่งที่ถูกโฆษณาหลอกลวงจากพวกที่พูดอังกฤษเรียกว่า “พวกที่อาศัยความตื่นเต้นจากเหตุการณ์ใหม่นี้ (กรณีสวรรคต ร. ๘) อาจกำลังพยายามริเริ่มป่าเถื่อนขึ้นบางอย่าง”

(ค) ในหนังสือของจำเลยที่ ๑ หน้า ๒๘๓ จำเลยได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของรัฐประหาร ๘ พ.ย. ๒๔๙๐ ว่า จะหาตัวผู้ลอบปลงพระชนม์พระมหากษัตริย์และจัดการฟ้องร้องลงโทษตามกฎหมาย

นอกจากจำเลยที่ ๑ ได้สรรเสริญความสำเร็จของจอมพล ปิบูลย์ ในการได้ตัวนายเฉลียว ปทุมรส นายชิต สิงหเสนี นายบุญย์ ปัทมศริน มาต้องโทษดังกล่าวแล้ว และจำเลยที่ ๑ ได้งดเว้นไม่กล่าวถึงความรู้สึกจากจิตสำนึกของจอมพล ปิบูลย์ ในบั้นปลายชีวิตของท่านผู้นี้ ดังที่โจทก์กล่าวไว้ใน (ก) ข้างบนนั้นแล้ว จำเลยที่ ๑ ยังงดเว้นเรื่องที่หลายคนทราบดังที่ทายาทของนายชิต สิงหเสนี ได้นำมากล่าวไว้ในหนังสือแจกงานศพนายชิต สิงหเสนี ซ้ำอีกครั้งหนึ่งในการฉกฉวยศพนายชิต สิงหเสนี เมื่อวันที่ ๑๒

กฎหมายฉบับ ๒๕๒๑ อันเป็นคำไว้อาลัยของลูกๆ นายชิต ลิงทเสนนี้ ดังต่อไปนี้

“เมื่อพ่อสิ้นชีวิตไปแล้ว นายกรัฐมนตรีในสมัยนั้นได้ให้เลขาธิการ มาติดต่อนี้ให้เราขอความช่วยเหลือ เพราะต้องการจะอุปการะในด้านการศึกษาของลูกของพ่อ เราปรึกษากันว่าควรจะรับหรือไม่ ในที่สุดเราก็เห็นว่า ควรรับไว้ เพื่อเป็นประจักษ์พยานว่ารัฐบาลเองก็ตระหนักดีว่าพ่อเป็นผู้บริสุทธิ์ จึงต้องการอุปการะครอบครัวของเรา”

ทั้งนี้ แสดงให้เห็นได้ว่าจอมพล ปิบูลย์ ทราบอยู่แก่ใจของท่านเองแล้วว่า นายชิต ลิงทเสน รวมทั้งนายเฉลียว ปทุมรส และนายบุศย์ ปัทมศริน เป็นผู้บริสุทธิ์ ซึ่งต้องถูกบุชชายัญเพื่อวัตถุประสงค์ในการร่วมรัฐประหารของ จอมพล ปิบูลย์ เพราะถ้าจอมพล ปิบูลย์ ไม่มีความรู้สึกเช่นนั้นแล้ว ก็ไม่จำเป็นที่จะให้เงินช่วยเหลือครอบครัวของนายชิต ลิงทเสนนี้ เพื่อเป็นการตอบแทน

อนึ่ง ถ้าจอมพล ปิบูลย์ ต้องการที่จะช่วยผู้บริสุทธิ์อย่างแท้จริง โดยไม่เกรงว่าท่านจะเสียค่ามันทีให้ไว้เพื่อวัตถุประสงค์ในการทำรัฐประหาร นั้นแล้ว ท่านก็มีทางทำได้โดยถูกต้องตามระเบียบราชการและตามวิถีทางรัฐธรรมนูญ คือฎีกาของผู้ต้องหาทั้งสามนั้นต้องผ่านคณะรัฐมนตรีก่อน ในตอนนั้นจอมพล ปิบูลย์ ก็มีหน้าที่แสดงความเห็นในฎีกานั้นได้ว่าผู้ต้องหาบริสุทธิ์ แล้วนำฎีกานั้นกราบบังคมทูลพระมหากษัตริย์ หรือถ้าฎีกานั้น ผู้ต้องหาส่งไปถวายพระมหากษัตริย์โดยตรง พระมหากษัตริย์ก็มีได้วินิจฉัย โดยพระองค์เอง หากมีนายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีเป็นผู้รับสนองพระบรมราชโองการรับผิดชอบตามรัฐธรรมนูญ

แต่จำเลยที่ ๑ เจตนาปิดบังระเบียบราชการและวิถีทางรัฐธรรมนูญ ดังกล่าวนั้น และปิดบังความจริงที่จำเลยที่ ๑ รู้หรือควรรู้ในฐานะศาสตราจารย์ ประวัติศาสตร์ว่า เมื่อผู้ต้องหาทั้งสามได้ทูลเกล้าถวายฎีกานั้น จอมพล ปิบูลย์ ได้ออกจากกรุงเทพฯ ไปปักซีเต้ มอบให้จอมพล ฉิน ชุนหะวัณ เป็น

“ประวัติศาสตร์การเมืองไทย”
โดย นายปรีดี พนมยงค์

ผู้รักษาการแทนจอมพล ปิบูลฯ จอมพล ผิน ชุณหะวัณ จึงเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการในฎีกาฉบับนั้น

ตามเหตุผลที่โจทก์เสนอศาลมาแล้วข้างต้นนั้น จำเลยที่ ๑ จึงเจตนาเขียนข้อความดังกล่าวไว้ในตอนต้นของข้อ ๔ นี้ อันเป็นการฝ่าฝืนต่อความจริง ทำให้โจทก์เสียหายชื่อเสียงและเกียรติคุณ

ข้อ ๕.

หนังสือของจำเลยที่ ๑ หน้า ๓๕๑ ได้ลงพิมพ์ประกาศพระบรมราชโองการดังต่อไปนี้

“ประกาศพระบรมราชโองการตั้งผู้รักษาพระนครฝ่ายทหาร
ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.

เนื่องด้วยปรากฏว่า รัฐบาลอันมีจอมพล ป. ปิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี ได้บริหารราชการแผ่นดินไม่เป็นที่ไว้วางใจของประชาชน ทั้งไม่สามารถรักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมืองได้ คณะทหารซึ่งมีจอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นหัวหน้า ได้เข้ายึดอำนาจการปกครองไว้ได้ และทำหน้าที่เป็นผู้รักษาพระนครฝ่ายทหาร ข้าพเจ้าจึงขอให้ตั้งจอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นผู้รักษาพระนครฝ่ายทหาร ขอให้ประชาชนทั้งหลายจงอยู่ในความสงบ และให้ข้าราชการทุกฝ่ายฟังคำสั่งจอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ตั้งแต่นี้เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๑๖ กันยายน พุทธศักราช ๒๕๐๐”

แต่จำเลยที่ ๑ มิได้เคารพพระบรมราชโองการส่วนที่กล่าวถึงจอมพล ป. ปิบูลสงคราม ว่าบริหารราชการแผ่นดินไม่เป็นที่ไว้วางใจของประชาชน ทั้งไม่สามารถรักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมืองได้นั้น โดย

“ประวัติศาสตร์การเมืองไทย”
โดย นายปรีดี พนมยงค์

จำเลยเขียนแย้งพระบรมราชโองการไว้หนังสือของจำเลยหน้า ๓๐๐ มีความตอนหนึ่งดังต่อไปนี้

“การที่จอมพล แปลก พิบูลสงคราม ได้อยู่ในตำแหน่งนานเป็นเวลา ๙ ปีเศษ ย่อมสร้างเสถียรภาพให้แก่บ้านเมืองจนเป็นที่ไว้วางใจแก่ประชาชนชาวไทยและชาวต่างประเทศ เปิดโอกาสให้รัฐบาลของท่านดำเนินนโยบายต่อเนืองกันเพื่อฟื้นฟูประเทศ ผู้เขียนจำได้ว่าเมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๖ ได้รับทุนองค์การศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ และทุนผู้นำและผู้เชี่ยวชาญจากรัฐบาลอเมริกัน (Leader—Specialist Grant) ไปดูงานในสหรัฐอเมริกาเป็นเวลา ๔ เดือน ใน พ.ศ. ๒๔๙๖ บรรดาบุคคลที่ผู้เขียนพบและคุยด้วยต่างแสดงความพอใจที่ประเทศไทยมีเสถียรภาพ”

ยิ่งกว่านั้น จำเลยที่ ๑ ได้อุทิสหนังสือของตนไว้หลายหน้ากระดาด โดยตั้งชื่อในบทที่ ๓ ว่า “การสร้างชาติ พลตรี หลวงพิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี” พรรณนายัดยาวว่าหลวงพิบูลสงครามเป็นผู้สร้างชาติเพียงเท่านั้นก็ยังไม่พอ ถ้าถึงตอนใดที่เกี่ยวกับการปฏิบัติของท่านผู้นั้น ซึ่งต่อมาเป็น จอมพล แปลก พิบูลสงคราม แล้ว จำเลยที่ ๑ ก็จัดเข้าอยู่ในสิ่งทีจำเลยที่ ๑ เรียกว่า “การสร้างชาติ” ซึ่งเป็นการดูหมิ่นประชาชนไทยที่ร่วมกันสร้างชาติ

จำเลยที่ ๑ ได้เคยสนับสนุนวิธีสร้างชาติของจอมพล พิบูลฯ มาแล้วตั้งแต่ระหว่างสงครามโลกครั้งที่ ๒ และความปรากฏจากหนังสือจำเลยหน้า ๑๕๕ ว่า เมื่อจำเลยที่ ๑ ได้รับแต่งตั้งเป็นราชบัณฑิตสาขาประวัติศาสตร์แล้ว จำเลยที่ ๑ ก็ได้เขียนบทความส่งไปโฆษณาทางวิทยุกระจายเสียงเปรียบเทียบการสร้างชาติของเคมาล อะตาเตอร์ก ประธานาธิบดีตุรกี กับของ จอมพล พิบูลฯ ที่บังคับคนให้สวมหมวกมีปีก

ในการจูงใจให้ผู้อ่านดูหมิ่นพระบรมราชโองการและดูหมิ่นประชาชนไทยนั้น จำเลยที่ ๑ กับพวกซึ่งโจทก์จะได้ฟ้องเป็นอีกคดีหนึ่งหรือหลายคดี

นั้น ได้ใช้วิธีแยกกันเขียนและโฆษณาจูงใจให้สานุศิษย์และพวกของตนหลงเชื่อการสร้างชาติของจอมพล ปิบูลย์ ในการนั้นจำเลยที่ ๑ กับพวกจึงใส่ร้ายเสรีไทยที่โจทก์เป็นหัวหน้านั้นว่า ใช้วิธีการและอุบายต่างๆ ทำให้จอมพล ปิบูลย์ ต้องออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี อันเป็นเหตุทำให้ชาติไทยต้องตกเป็นฝ่ายแพ้สงคราม ซึ่งต้องชำระค่าเสียหายให้อังกฤษและประชาชนเดือดร้อน อีกทั้งใส่ความโจทก์ไว้มากมายหลายประการ พวกของจำเลยที่ ๑ จึงได้แสดงความอาฆาตมาดร้ายเสรีไทยดังปรากฏในหนังสือของพลตรี อนันต์ พิบูลสงคราม ชื่อ “จอมพล ป. พิบูลสงคราม” เล่ม ๔ หน้า ๗๒๐ มีความดังต่อไปนี้

“จอมพล ป. พิบูลสงคราม ขณะนั้นเหมือนพญาราชสีห์วัย ๔๘ ที่ยังบริบูรณ์ด้วยเขี้ยวเล็บ แต่ยังไม่หายจากการถูกพวก “เสรีไทย” ลอบกัดและชวน บัดนี้บรรดาเพื่อนราชสีห์ทั้งหลายกำลังถูกทำร้ายเอาอีกต่อหน้าต่อตากองทัพไทยซึ่งอยู่ระหว่างสงคราม เปรียบประดุจฝูงราชสีห์ที่มีราชสีห์นำ บัดนี้ถูกฝูงแกะหมิ่นเกียรติกำลังจะ “ฮึด” ขึ้นมาจริงๆ ด้วยความคับแค้นทั้งกายและใจ” และในหน้า ๗๔๐ ผู้เขียนกล่าวว่า

““เสรีไทย” บางคนบังอาจพูดลบหลู่ดูหมิ่นกองทัพบกของชาติว่า “ตั้งมาได้ ๕๐ ปีแล้ว ทำประโยชน์ได้ไม่เท่าเสรีไทยที่ตั้งมาเพียง ๒ ปี” เป็นคำท้าทายอย่างโอหังที่ควรจะต้องพิสูจน์กันด้วยเลือดว่า กองทัพไทยหรือเสรีไทยใครกันแน่ที่เป็นราชสีห์ ใครเป็นลูกแกะ”

ครั้นแล้วผู้เขียนก็ได้กล่าวว่า

“ไม่หวั่นเกรงผู้ใดทั้งสิ้น นับตั้งแต่ผู้เป็นหัวหน้าใหญ่ที่สุดลงมาถึงหัวหน้าท้ายแถว ซึ่งเว้นท่านนายกรัฐมนตรี พล.ร.ต. ถวัลย์ อ่างรณาวาสวัสดิ์ ผู้เดียว ก็ได้แก่ท่าน “รูธ” ปรีดี พนมยงค์ ท่านผู้บัญชาการทหารบก “พูเลา” พล.อ. อุดล อุดลเดชจรัส...”

เพื่อให้ข้อเขียนของ พล.ต. อนันต์ฯ มีน้ำหนักมากขึ้นในการจูงใจให้

"ประวัติศาสตร์การเมืองไทย"
โดย นายปรีดี พนมยงค์

คนหลงเชื่อ จำเลยที่ ๑ ซึ่งเป็นศาสตราจารย์และราชบัณฑิตสาขาประวัติศาสตร์ ที่ได้รับแต่งตั้งจากจอมพล ปิบูลย์ อาจารย์ประวัติศาสตร์บางคนจึงอาศัยหนังสือของพลตรี อนันต์ฯ บ้าง เสริมแต่งปั้นเรื่องบิดเบือนความจริงโดยตนเองบ้าง เขียนข้อความฝ่าฝืนต่อความจริง ซึ่งทำให้โจทก์เสียชื่อเสียงและเกียรติคุณมากมายหลายประการ เพื่อสอดคล้องกับพลตรี อนันต์ฯ และเพิ่มเติมขึ้นโดยจำเลยที่ ๑ กับพวกอีกด้วย ในคดีนี้โจทก์จึงฟ้องเฉพาะจำเลยที่ ๑, จำเลยที่ ๒ และจำเลยที่ ๓ เป็นคดีแรกก่อนคดีอื่นๆ

(๑) จำเลยที่ ๑ เขียนไว้ในหนังสือของจำเลยหน้า ๑๖๗ มีความตอนหนึ่งว่า

"เมื่อคณะรัฐมนตรีได้พิจารณาข้อเสนอของญี่ปุ่น ที่ขอเดินทัพผ่านดินแดนไทยเมื่อคืนวันที่ ๗ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๘๔ นายปรีดี พนมยงค์ ได้แสดงท่าทีไม่เต็มใจ โดยที่ให้ความเห็นชอบไม่ทันที่และขอทำการอภิปรายแต่ถูกจอมพล แปลก พิบูลสงคราม ตัดบทเสียดังที่กล่าวมาแล้ว จอมพล แปลก พิบูลสงคราม คงเข้าใจท่าทีของนายปรีดี พนมยงค์ จึงได้หาทางเลือกไล่ให้ออกไปพ้นจากคณะรัฐมนตรีอย่างสมเกียรติ..."

ครั้นแล้วจำเลยที่ ๑ เขียนไว้ในหนังสือเล่มนั้น หน้า ๒๒๒ มีความตอนหนึ่งว่า

"จอมพล แปลก พิบูลสงคราม ซึ่งเป็นนายกรัฐมนตรี ได้ตัดสินใจอย่างฉับพลันที่ยอมให้ญี่ปุ่นเดินทัพผ่านดินแดนไทยตามคำขอ หากริรอหรือปฏิเสธคำเสนอนี้ กรุงเทพมหานครอาจจะถูกระเบิดอย่างรุนแรงจากเครื่องบินญี่ปุ่น และจะทำให้หัวตัวอารามและอาคารต่างๆ ถูกทำลาย และผู้คนพลเมืองเป็นจำนวนมากก็จะล้มตาย ผู้เขียนเองอาจจะประสบเคราะห์กรรมนี้ แต่ครั้นท่านทราบว่าญี่ปุ่นกำลังพลีชีพพล้ำในการรบ ท่านก็หาทางแก้ไขสถานการณ์บ้านเมืองตามแผนการของท่าน โดยส่งนายทหารไปทำการติดต่อขอให้ช่วยเหลือจากรัฐบาลจีนชาตินิยม ที่ตำบลเชียงล้อ ในชายแดนมณฑลยูนนาน"

ข้อความตอนนี้นำมาโดยที่ ๑ เขียนเพื่อให้สอดคล้องกับข้อเขียนของ
จำเลยซึ่งใจทักจะได้กล่าวใน (๒)

(๒) ในหนังสือของจำเลยที่ ๑ หน้า ๒๐๘-๒๑๐ จำเลยได้กล่าว
เริ่มต้นพรรณนาข้อความซึ่งสรุปเป็นใจความได้ว่า จอมพล ป. พิบูลสงคราม
ได้ส่งคณะผู้แทนกองทัพไทยไปพบผู้แทนนายทหารจีนในมณฑลยูนนาน
เมื่อวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๘๗ (ค.ศ. ๑๙๔๔) และเมื่อวันที่ ๒ เมษายน
พ.ศ. ๒๔๘๗ ได้รับความสำเร็จ จนกระทั่งจอมพล เจียงไคเช็ค ตกลงตาม
ข้อเสนอของจอมพล ป. พิบูลสงคราม ที่จะปลีกลงจากญี่ปุ่นนั้นมาร่วมจีน
รบกับญี่ปุ่น กองบัญชาการทหารสูงสุดจีนจะส่งเครื่องบินรบมาไว้กับคณะผู้แทน
ไทยและกองทัพไทยที่เชียงรุ้ง จอมพล พิบูลฯ ได้กำหนดตัวผู้แทนรัฐบาล
ไทยกับกองทัพไทยไว้แล้ว ประกอบด้วย พล.ต.อ. อุดล อุดลเดชจรัส เป็น
หัวหน้า แต่ พล.ต.อ. อุดลฯ ไม่ได้ไป เพราะจอมพล พิบูลฯ ต้องออกจาก
ตำแหน่งนายกรัฐมนตรีในเดือนกรกฎาคม ๒๔๘๗ เนื่องจากเจตน์ใช้อุบาย
ให้สภาผู้แทนราษฎรลงมติไม่อนุมัติร่างพระราชกำหนดจัดสร้างพุทธบุรี-
มณฑล และพระราชกำหนดระเบียบการบริหารนครบาลเพชรบูรณ์ ซึ่ง
จอมพล พิบูลฯ เตรียมสร้างเป็นเมืองหลวงใหม่ และใช้เป็นฐานทัพต่อสู้
ญี่ปุ่น เมื่อจำเลยที่ ๑ ได้กล่าวนำด้วยข้อความที่ฝ่าฝืนต่อความจริงแล้ว
จำเลยได้ใส่ความใจทักต่อไปอีกดังต่อไปนี้

“ในด้านการเมือง นายปรีดี พนมยงค์ ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์
พยายามหาวิธีต่างๆ ที่จะโค่นรัฐบาลของจอมพล แปลก พิบูลสงคราม ประกอบ
กับการกดดันของฝ่ายญี่ปุ่นที่มีต่อจอมพล แปลก พิบูลสงคราม เป็นเหตุที่
อาจทำให้เบื้องหน้าต่อหน้าที่ราชการ จึงเป็นเหตุที่อาจทำให้ท่านเป็นผู้ที่มี
ใจร้อนไปบ้างก็ได้ ในบางครั้งบางคราว เมื่อมีเสียงวิพากษ์วิจารณ์ของ
ท่านบ่อยครั้ง ท่านจึงยื่นใบลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๓
กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๘๖ เพื่อทดสอบว่าประชาชนยังสนับสนุนท่านหรือไม่

ท่านยืนยันต่อคณะผู้สำเร็จราชการว่าท่านขอลาออกแน่ เพราะสุขภาพไม่สมบูรณ คณะผู้สำเร็จราชการจึงอนุมัติใบลาออกของจอมพล แปลก พิบูลสงคราม แล้วมีบัญชาให้นายทวี บุญยเกตุ เลขาธิการคณะรัฐมนตรีนำเรื่องนี้ไปประกาศทางวิทยุกระจายเสียงเพื่อให้ประชาชนทราบ ครั้นถึงวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๘๖ จอมพล แปลก พิบูลสงคราม เปลี่ยนใจ สั่งพันเอก ชุนศิลป์ศรีชัย นายทหารประจำสำนักนายกรัฐมนตรีให้ไปประกาศแก่ชาวทางวิทยุกระจายเสียงว่า จอมพล แปลก พิบูลสงคราม มิได้ลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ส่วนนายทวี บุญยเกตุ รู้สึกตนเองรับผิดชอบในเรื่องนี้ที่มีได้เป็นไปอย่างตรงไปตรงมา ก็เลยลาออกจากตำแหน่งเลขาธิการนายกรัฐมนตรี คงเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแต่ตำแหน่งเดียว แล้วก็เข้าร่วมมือกับนายปรีดี พนมยงค์ อย่างใกล้ชิดในการดำเนินงานของขบวนการเสรีไทย นายควง อภัยวงศ์ ซึ่งเห็นว่านายทวี บุญยเกตุ ได้ปฏิบัติหน้าที่ถูกต้องก็สนับสนุนเขา โดยลาออกจากตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์เป็นอันว่า จอมพล แปลก พิบูลสงคราม คงดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีต่อไป แต่ต้องเผชิญกับอุบายของนายปรีดี พนมยงค์ ที่จะให้ท่านพ้นจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีให้ได้”

ข้อความที่จำเลยที่ ๑ เขียนไว้ดังกล่าวข้างบนนั้นฝ่าฝืนต่อความจริง โดยจำเลยที่ ๑ มีเจตนาจงใจให้ผู้อ่านหลงเข้าใจผิดว่า โจทก์เป็นคนพยายามใช้วิธีการและอุบายต่างๆ ที่จะโค่นล้มจอมพล ป. พิบูลสงคราม มาแล้วตั้งแต่ก่อนเริ่มต้นแห่งสงครามมหาเอเซียบูรพา และให้ผู้อ่านเข้าใจผิดว่า โจทก์ทำลายแผนการสร้างนครบาลเพชรบูรณ์ของจอมพล พิบูลฯ และจงใจให้ผู้อ่านอนุมานจากข้อเขียนของจำเลยว่า วิธีที่โจทก์กับเสรีไทยต่อต้านญี่ปุ่นผู้รุกรานนั้น ทำให้ญี่ปุ่นสามารถทำลายชีวิตของประชาชนและอาคารบ้านเรือนวัดวาอารามให้เสียหายมากมาย ทั้งนี้เป็นแผนการที่จำเลยที่ ๑ ได้สมคบกับผู้สมรู้ในการโฆษณาใส่ความโจทก์ไว้อีกทางหนึ่ง ซึ่งโจทก์ได้แจ้ง

“ประวัติศาสตร์การเมืองไทย”
โดย นายปรีดี พนมยงค์

ความต่อกรมตำรวจไว้แล้วนั้น ถึงการที่ผู้สมรู้และตัวการร่วมกับจำเลยได้ใส่ความโจทก์ไว้ว่า เพราะโจทก์และเสรีไทยโค่นล้มจอมพล ป. พิบูลสงคราม จึงเป็นเหตุให้ชาติไทยได้รับความเสียหายอย่างใหญ่หลวง บุคคลที่โฆษณาใส่ร้ายโจทก์เหล่านั้นอ้างว่า ถ้าจอมพล พิบูลฯ ยังคงดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีหรือยุติลงมาจากจนเสรีจสงครามโลกแล้ว ชาติไทยก็ไม่ต้องชำระค่าเสียหายให้อังกฤษ และประชาชนไทยก็จะไม่ประสบความทุกข์ยาก ฯลฯ

วิธีเขียนหมิ่นประมาทโจทก์นั้น จำเลยที่ ๑ สอดแทรกข้อความเป็นประโยคบ้าง และเป็นตอนๆ บ้างไว้ในที่ต่างๆ แห่งหนังสือเล่มนั้น ฉะนั้นโจทก์จึงขอประทานเสนอศาลว่า เพื่อสะดวกแก่การพิจารณาของศาลโจทก์จึงขอจำแนกฟ้องข้อ ๕ นี้ออกเป็นหลายกระทงและอนุกระทง (Sub—Counts) ในข้อ ๖ ข้อ ๗ ข้อ ๘ ข้อ ๙ ข้อ ๑๐ ข้อ ๑๑ ข้อ ๑๒ และข้อ ๑๓ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๖.

นอกจากที่จำเลยที่ ๑ หมิ่นประมาทโจทก์เฉพาะกรณีที่เป็นความผิดแต่ละกระทงแล้ว จำเลยที่ ๑ ได้เขียนรวบยอดไว้ว่า “นายปรีดี พนมยงค์ ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์พยายามหาวิธีต่างๆ ที่จะโค่นล้มรัฐบาลของจอมพล แปลก พิบูลสงคราม” และ “จอมพล แปลก พิบูลสงคราม คงดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีต่อไป แต่ต้องเผชิญกับอุปนายของนายปรีดี พนมยงค์ ที่จะให้ท่านพ้นจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีให้ได้”

จำเลยที่ ๑ เขียนความดังกล่าวนี้โดยลำเอียงตามคติ “พิบูลตลอดกาล” ซึ่งจำเลยที่ ๑ นับถือ ฉะนั้นจำเลยที่ ๑ จึงเจตนาปั้นแต่งเรื่องบิดเบือนความจริง เพื่อให้ผู้อ่านหนังสือของจำเลยดูหมิ่นเกลียดชังโจทก์ว่าเป็นคนเลวทรามที่มีใจฉ้อฉลทรยศ แก่ล้างทำลายจอมพล พิบูลฯ ทุกทางเพื่อขัดขวางการที่จำเลยที่ ๑ เรียกว่า “การสร้างชาติ” ของจอมพลผู้นั้น

จำเลยที่ ๑ เจตนาหมิ่นประมาทโจทก์โดยฝ่าฝืนต่อความจริงดัง

“ประวัติศาสตร์การเมืองไทย”
โดย นายปรีดี พนมยงค์

ต่อไปนี้เป็น

(๑) โจทก์ขออ้างเอกสารหลักฐานทางราชการ (Official Authentic Document) คือคำให้การของพลตำรวจเอก อุดล อุดลเดชจรัส ที่ให้ไว้แก่คณะกรรมการอาชญากรรมสงคราม ระหว่างวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๔๘๘ ถึงวันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๔๘๙

พล.ต.อ. อุดล อุดลเดชจรัส เป็นอธิบดีกรมตำรวจ และรองนายกรัฐมนตรีจุมมนตรีสมัยจอมพล ปิบูลย์ เป็นนายกรัฐมนตรี และเป็นมิตรสนิทกับจอมพล ปิบูลย์ ตลอดมาตั้งแต่ทั้งสองท่านศึกษาอยู่ในโรงเรียนนายร้อยทหารบก แต่ พล.ต.อ. อุดล อุดลเดชจรัส มีใจเป็นธรรม จึงได้ให้การไว้ มีความหลายตอนที่เกี่ยวข้องประเด็นคำฟ้องของโจทก์ข้อ ๖ นี้ คือ

(ก) คำให้การ พล.ต.อ. อุดล อุดลเดชจรัส เมื่อวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๔๘๘ มีความตอนหนึ่งว่าดังนี้

“ข้าฯ เห็นว่าจอมพล ป. มีนิสัยขี้อิจฉาริษยาคน และมีนิสัยระแวงสงสัย ใครจะเด่นขึ้นมา แม้จะได้ทำคุณงามความดี จอมพล ป. ก็อิจฉาและหาทางกีดต่างๆ เช่น นายปรีดีฯ ทำชื่อเสียงดีในเรื่องทำสนธิสัญญาต่างประเทศก็ดี ในเรื่องตั้งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ฯ และดำเนินการสำเร็จลุล่วงไปก็ดี จอมพล ป. ก็อิจฉา พล.ท. มังกร พรหมโยธี ได้รับความยกย่องในเรื่องกองทัพบูรพา จอมพล ป. ก็อิจฉา พ.อ. ช่าง เขวงศักดิ์สงคราม เมื่อครั้งเป็น ร.ม.ต.ว่าการกระทรวงมหาดไทย ได้รับความนิยมชมชอบจากบรรดาข้าราชการในกระทรวงมหาดไทยเป็นอันมาก จอมพล ป. ก็อิจฉา นอกจากนี้ในระหว่างรัฐมนตรีด้วยกัน ผู้ใดไปมาหาสู่ติดต่อกันมาก จอมพล ป. ก็ระแวงสงสัยว่าจะคิดอะไรไม่ดีกับตัวจอมพล ป.”

(ข) คำให้การ พล.ต.อ. อุดล อุดลเดชจรัส เมื่อวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๔๘๘ มีความอีกตอนหนึ่งว่า

“ตั้งแต่จอมพล ป. เป็นนายกรัฐมนตรี ไม่เคยปรึกษาหารือถึงเรื่อง

“ประวัติศาสตร์การเมืองไทย”
โดย..นายปรีดี พนมยงค์

โครงการหรือแผนการถาวรที่จะจรจรโลกประเทศชาติ มีแต่เฉพาะเรื่องเฉพาะราว เช่น โครงการสร้างถนน การเดินนโยบายของจอมพล ป. นั้น หนักไปในทางที่จะรวบรวมอำนาจเด็ดขาดมาอยู่ในกำมือ ทั้งนี้ เนื่องจากได้สังเกตการเคลื่อนไหวและพฤติกรรม เช่น คนที่ร่วมในคณะรัฐมนตรีผู้ใดจะแสดงความคิดเห็นโต้แย้งข้อเสนองของจอมพล ป. แม้แต่โดยมีเหตุผลและบริสุทธิ์ใจ จอมพล ป. ก็ไม่พอใจ บางคราวถึงกับบังคับให้ลาออกจากตำแหน่งก็เป็นอันว่าความคิดเห็นของจอมพล ป. นั้น ใครจะคัดค้านหรือท้วงติงอะไรไม่ได้ เป็นไม่พอใจทันที รวมทั้งตัวข้าฯ ก็โดนเข้าเช่นเดียวกัน แต่ที่คณะรัฐมนตรีทนกันอยู่นั้น เพราะไม่ต้องการให้เกิดแตกแยกและเกิดศึกกลางเมือง เมื่อผู้ใดโดนจอมพล ป. โกรธก็ได้พยายามที่จะซ่อมความเข้าใจให้คืนดีกัน และก็ไม่พอยุ่กันไปได้ ส่วนมากมักตกเป็นหน้าที่ข้าฯ เป็นผู้ไกลเกลี่ย จนในที่สุดไม่มีรัฐมนตรีคนใดกล้าหักท้วงความคิดเห็นของจอมพล ป. จนถึงขั้นแตกหัก ในที่ประชุมคณะรัฐมนตรีนั้น ถ้ารัฐมนตรีคนใดคัดค้านกัติ หรือหนึ่งเฉยเสียก็ตีจอมพล ป. ก็โกรธ แต่ถ้าใครเห็นชอบด้วย หรือสนับสนุนความคิดเห็นของจอมพล ป. จอมพล ป. ก็พอใจ”

(ค) คำให้การ พล.ต.อ. อุดล อุดลเดชจรัส เมื่อวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๔๘๘ มีความอีกตอนหนึ่งดังต่อไปนี้

“ระหว่างที่พระยาพหลฯ ยังเป็นนายกรัฐมนตรีอยู่ และนายปรีดี พนมยงค์ ซึ่งดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างประเทศ กำลังเจรจากับต่างประเทศเรื่องทำสนธิสัญญากันใหม่เพื่อเสมอภาค จอมพล ป. ขณะนั้นดำรงตำแหน่ง ร.ม.ต.ว่าการกระทรวงกลาโหม ได้เคยพูดทางวิทยุกระจายเสียง สมมติเรื่องว่าญี่ปุ่นจะโจมตีสิงคโปร์ และการโจมตีสิงคโปร์ นั้นหากยกพลขึ้นบกที่จังหวัดสงขลาและตีไปทางมลายูเพื่อเข้าด้านหลังของสิงคโปร์ คำพูดของจอมพล ป. นี้เป็นเหตุให้กระทบกระเทือนถึงการเมืองระหว่างประเทศ ทั้งฝ่ายญี่ปุ่นและฝ่ายอังกฤษได้มาต่อว่าต่อขานทางกระทรวง

“ประวัติศาสตร์การเมืองไทย”
โดย นายปรีดี พนมยงค์

การต่างประเทศ การกระทำของจอมพล ป. นี้ ช่าง ได้ลำดับรับฟังตามเสียงประชาชนคงได้ความว่า ทำเพื่อมิให้การเจรจาทำสนธิสัญญาใหม่ได้เป็นไปโดยราบรื่น ทั้งนี้ อาจเกิดจากความอิจฉาริษยา”

(ง) คำให้การ พล.ต.อ. อุดล อุดลเดชจรัส เมื่อวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๔๘๘ มีความตอนหนึ่งว่า

“ความรู้สึกของข้าฯ ลังเกตว่าจอมพล ป. ได้ทงงในความคิดความเห็น ความรู้สึกของตนเป็นที่ตั้ง ความคิดความเห็นของรัฐมนตรียุคที่ได้ให้ความคิดความเห็นด้วยบริสุทธิ์ใจก็ดี การตักเตือนของบรรดาเพื่อนฝูงที่เห็นว่าการกระทำนั้นไม่ชอบก็ดี จอมพล ป. มักไม่ใคร่เอาใจใส่...จอมพล ป. มักชอบคนประจบสอพลอ แต่ผู้ที่ไม่ประจบสอพลอนั้นมักเป็นผู้ที่โง่กว่าและมีชื่อเสียงไม่ดีไม่เป็นที่เคารพของผู้อื่น บุคคลเหล่านี้ถือเอาจอมพล ป. เป็นที่พึ่ง เพราะถ้าปราศจากจอมพล ป. แล้ว ตัวก็จะต้องพ้นจากตำแหน่งหน้าที่ต่างๆ ไป แต่ถ้าบุคคลใดซึ่งเป็นคนหลักแหลมรู้เท่าถึงการณ์ของจอมพล ป. แล้ว จอมพล ป. ก็มักไม่ไว้ใจ แม้ผู้นั้นจะมีความสามารถเป็นที่นิยมชมชอบของผู้อื่น ก็ต้องเป็นผู้ที่อยู่ในสายตาและความสังเกตของ จอมพล ป. แล้วก็พยายามที่จะกระทำด้วยประการใดๆ ให้ผู้นั้นขาดความนิยมเลื่อมใสไป...นอกจากนี้แล้ว จอมพล ป. ยากจะยกย่องตัวว่าสูงหรือเด่นกว่าผู้อื่น เช่น เมื่อคราวรัฐบาลอังกฤษจะให้ตราจอมพล ป. เท่ากับหลวงประดิษฐมนูธรรม แต่จอมพลอยากจะได้ให้สูงกว่า จึงได้ให้นายดิเรก ชัยนาม รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ไปพูดกับเซอร์โยไซ ครอลบี้ อัครราชทูตอังกฤษว่า ให้รัฐบาลอังกฤษให้ตราสูงกว่าหลวงประดิษฐมนูธรรมสักชั้นหนึ่ง แต่ก็ไม่เป็นผลสำเร็จ”

(จ) คำให้การ พล.ต.อ. อุดล อุดลเดชจรัส วันที่ ๒๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๘๘ มีความตอนหนึ่งว่า

“ในวันก่อนที่ข้าฯ ได้ให้การในเรื่องความมักใหญ่ใฝ่สูงของจอมพล ป. และของครอบครัวดังกล่าวนั้น ยังได้ทำการโฆษณายกย่องเกียรติยศชื่อเสียง

“ประวัติศาสตร์การเมืองไทย”
โดย นายปรีดี พนมยงค์

ของตัวเอง หรือของครอบครัวในทางหนังสือพิมพ์และทางวิทยุกระจายเสียง ซึ่งในขณะนั้น พ.อ. หลวงสารานุกรมประพันธ์ เป็นหัวหน้ากองหนังสือพิมพ์ เป็นผู้สนิทชิดชอบกับจอมพล ป. เป็นผู้มักไปมาหาสู่กันเป็นประจำ หนังสือพิมพ์เกือบทุกฉบับได้เขียนบทความยกย่องบุญคุณของจอมพล ป. และครอบครัวว่าเป็นผู้ที่เฉลียวฉลาด มีความคิดความอ่านเด่นกว่าผู้อื่น เป็นทำนองว่าผู้นำของชาติก็คือ จอมพล ป. พิบูลสงคราม ฉะนั้น ในหนังสือพิมพ์แทบทุกฉบับมักจะมีตัวหนังสือใหญ่ๆ ปรากฏว่า จอมพล ป. เป็นผู้นำชาติไทย หรือเชื้อพิบูลสงครามชาติพันธุ์ หนังสือพิมพ์ที่นำบทความยกย่องเกียรติคุณบางฉบับเป็นด้วยความจำใจ ทั้งนี้ เพราะในขณะนั้น ถ้าไม่ได้กระทำดังกล่าวนี้ จะได้รับอุปสรรคต่างๆ ทั้งทางตรงและทางอ้อม คือ ถ้าไม่ปฏิบัติตามแล้วจะไม่ได้รับความสะดวกในการที่จะได้รับกระดาษพิมพ์หนังสือ หรือได้ประโยชน์การตอบแทน คือหนังสือฉบับใดถ้ากล่าวยกย่องเกียรติคุณความดีเป็นที่ถูกอกถูกใจแล้ว ก็ได้รับรางวัลเป็นเงินทอง ถ้าหนังสือพิมพ์ฉบับใดลงบทความยกย่องบุญคุณของผู้อื่นก็ไม่พอใจ โดยเฉพาะถ้าหนังสือพิมพ์ฉบับใดยกย่องนายปรีดี พนมยงค์ แล้วก็ยังไม่พอใจกว่าผู้อื่น”

(ข) คำให้การ พล.ต.อ. อุดล อุดลเดชจรัส เมื่อวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๔๘๘ มีความอีกตอนหนึ่งว่า

“นิสัยจอมพล ป. เป็นผู้ที่แสดงว่าแผ่นดินจะได้สิ้นชีวิตไปแล้ว ก็หวังจะได้เป็นประวัติศาสตร์ว่าในสมัยที่ตนได้มีชีวิตอยู่นั้นได้ทำอะไรไว้บ้าง โดยเหตุนี้จึงได้จัดสร้างจังหวัดลพบุรีขึ้นใหม่ จัดสร้างจังหวัดเพชรบูรณ์ให้เป็นเมืองหลวง เปลี่ยนอักษรภาษาไทย แต่การสร้างจังหวัดเพชรบูรณ์ให้เป็นเมืองหลวงนั้นนอกจากจะได้เป็นประวัติศาสตร์สำหรับตัวแล้ว ก็มีเจตนาว่า ถ้าถึงคราวจำเป็นที่จะต้องต้านทานญี่ปุ่นแล้วก็จะใช้จังหวัดนี้เป็นที่ทำการต้านทาน หรือเป็นที่ตั้งรัฐบาลต่อไป เมื่อต้นเดือนมิถุนายน พ.ศ. ๒๔๘๕ พลเอกเจ้าพระยาพิชเยนทรโยธิน คณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ได้ให้ย้าย

ไปเป็นพยานในเรื่องที่ท่านทำพินัยกรรมเรื่องมรดกของท่าน เมื่อทำเสร็จแล้ว ท่านเจ้าพระยาพิชเชนทรวรฯ ได้ประชุมกับข้าฯ สองต่อสองว่า รู้สึกเป็นห่วงแผ่นดินและราชบัลลังก์ ขอให้ข้าฯ ช่วยระมัดระวัง และท่านกล่าวเสริมต่อไปว่า หลวงพิบูลสงครามยังไม่ควรจะได้รับยศถึงชั้นจอมพล ควรจะเป็นแต่เพียงพลเอกเป็นอย่างสูง เมื่อสงครามคราวนี้เสร็จแล้วจะให้จอมพลก็เป็นการสมควร การที่เจ้าพระยาพิชเชนทรวรฯ พูดกับข้าฯ ในเรื่องนี้ ข้าฯ คิดว่าท่านคงจะได้คิดถึงความมั่งคั่งใหญ่ใฝ่สูงของจอมพล ป. ในเรื่องนี้ข้าฯ ไม่เคยพูดหรือเล่าให้ใครฟัง จนกระทั่งถึงเมื่อนายควงเป็นนายก ร.ม.ต. และจัดตั้งคณะ ร.ม.ต. นั้น หลวงสินาดโยธารักษ์ ได้ไปหาข้าฯ และได้กล่าวขึ้นว่า ในการตั้งคณะรัฐบาลนี้ นายควงจะเอาเป็นรัฐมนตรีด้วย โดยเหตุที่ข้าฯ เป็นผู้ซื่อสัตย์และรอบรู้ในทางการเมือง จนถึงกับเจ้าพระยาพิชเชนทรวรฯ ก็ยังได้พูดฝากฝังแผ่นดินและราชบัลลังก์ไว้แล้ว จึงขอหารือว่าจะควรรับได้หรือไม่ ข้าฯ จึงเอะใจขึ้นว่าในเรื่องที่เจ้าพระยาพิชเชนทรวรฯ พูดกับข้าฯ นี้ ข้าฯ ไม่ได้พูดกับใครเลย ข้าฯ จึงถามหลวงสินาดฯ ว่ารู้มาจากใคร หลวงสินาดฯ ก็ได้แต่ยืนยันว่ารู้มาแน่ แต่ก็ไม่ได้บอกว่าจะรู้จากใคร นอกจากนี้ที่ทำความนิยมนายกรัฐมนตริตามแก้อั้วตามตุ๊กทำตราไก่ซึ่งเป็นปีเกิดของจอมพล ป. ขึ้นติดไว้ทั่วทุกหนทุกแห่ง และตามโรงภาพยนตร์ก็ทำรูปติด และฉายในจอภาพยนตร์ และมีการบรรเลงเพลงเคารพ ทำนองเดียวกับพระเจ้าอยู่หัว ในวันเกิดก็จะให้ประชาชนชักธงตราไก่

(๒) โจทก์ขออ้างเอกสารหลักฐานทางราชการอีกฉบับหนึ่ง คือคำให้การของพระองค์เจ้าอาทิตย์ทิพอาภา ที่ได้ประทานแก่คณะกรรมการอาชญากรรมสงคราม เมื่อวันที่ ๑๙ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๘๘

พระองค์เจ้าอาทิตย์ทิพอาภา ได้ให้การไว้มีความตอนหนึ่งดังต่อไปนี้
“ตอนที่จอมพล ป. นำให้มีการลาออกหรือให้พ้นจากบรรดาศักดิ์กันนั้น ขุนนิรันดรชัย ได้มาทาบถามข้าพเจ้าว่า จะได้มีการตั้งบรรดาศักดิ์กันใหม่

เป็นสมเด็จพระยาชาวยม บ้าง สมเด็จพระยาหนิง บ้าง และขุนนิรันดร์ชัย ถูกแต่งตั้งให้เป็นกรรมการโดยยึดหลักเกณฑ์ว่า ผู้ที่ได้สายสะพายนพรัตน์ จะได้เป็นสมเด็จพระยาชาวยม ซึ่งมีจอมพล ป. คนเดียวที่ได้สายสะพายนั้น เมื่อตั้งสมเด็จพระยาชาวยมแล้ว เมียของผู้นั้นก็ได้เป็นสมเด็จพระยาหนิงตามไปด้วย และในปีนั้นได้มีการขอพระราชทานสายสะพายกันมากมาย ตลอดจนพวกเมียของข้าราชการก็ให้ตราด้วย ซึ่งข้าพเจ้าเห็นว่าในประวัติศาสตร์ชาติไทยไม่เคยมีการให้สายสะพายผู้ชายและให้ตราผู้หญิงกันมากมายถึงเช่นนี้ จนถึงกับข้าพเจ้าผู้ครองสายสะพายให้มันเป็นลมหน้ามิดไป

ข้าพเจ้ารู้สึกว่าจะจอมพล ป. นั้นกระทำการเพื่อจะเป็นพระเจ้าแผ่นดินเสียเอง แล้วภรรยาจอมพล ป. ก็มีความมักใหญ่ใฝ่สูงทำนองเดียวกัน เอรูบไปฉายในโรงหนังให้คนทำความเคารพโดยมีการบังคับ ในการทำบุญวันเกิดก็ทำเทียมวันเฉลิมพระชนมพรรษาของพระเจ้าแผ่นดิน เช่น มีตราไม้กางเขนประดับธงทิวทำนองเดียวกับตราครุฑ หรือตราพระบรมรามาภิไธยย่อ และได้สร้างเก้าอี้ขึ้นทำนองเดียวกับเก้าอี้โถงของพระเจ้าแผ่นดิน วันแต่ใช้ตราไม้กางเขนแทนครุฑเท่านั้น นอกจากนี้ยังได้นำเครื่องสำอางของพระเจ้าแผ่นดินและของสมเด็จพระราชินีไปใช้โดยไม่ได้รับอนุญาตจากข้าพเจ้า ซึ่งข้าพเจ้ายินยอมว่าขุนนิรันดร์ชัยเป็นผู้นำเอาไปให้ใช้ ข้าพเจ้าเคยขอเปลี่ยนตัวขุนนิรันดร์ชัยแต่จอมพลไม่ยอม ที่ขอเปลี่ยนเพราะขุนนิรันดร์ชัย ไม่เป็นที่ไว้วางใจ”

(๓) โจทก์ขอประทานความกรุณาศาล โปรดดลบันดาลในเบื้องต้นนี้ว่า เพื่อให้การเป็นไปตามคดี “พิบูลตลอดกาล” จำเลยที่ ๑ จึงกล้าปั่นแต่งเรื่องบิดเบือนความจริงเพื่อใส่ความโจทก์ผู้บริสุทธิ์ในการปฏิบัติหน้าที่ราชการนั้น เพื่อจำเลยจงใจให้ผู้อ่านหลงเชื่อและดูหมิ่นเกลียดชังโจทก์ว่าเป็นคนเลวทรามที่มีใจฉ้อฉลริษยาแกล้งทำลายจอมพล พิบูลฯ ทุกๆ ทาง และจำเลยได้แก้ตัวแทนจอมพล พิบูลฯ ไว้หลายประการที่จอมพล พิบูลฯ ได้ทำผิดตั้งที่ปรากฏในเอกสารหลักฐานที่โจทก์อ้างใน (๑) และ (๒) ประจักษ์จำเลยที่ ๑ กลับ

“ประวัติศาสตร์การเมืองไทย”
โดย...นายปรีดี พนมยงค์

ชาวเป็นคำและกลับคำเป็นชาว

(๔) ต่อไปใน (๕) และ (๖) โจทก์ขอประทานเสนอความจริงที่โจทก์ก็ปลมาชิกคณะราษฎรส่วนหนึ่งที่ยึดถืออุดมคติของคณะราษฎร และจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ รัฐธรรมนูญ ได้ปฏิบัติเพื่อต่อต้านจอมพล ปิบูลย์ มิให้บรรลุถึงความปรารถนาที่ผิดต่ออุดมคติของคณะราษฎรนั้น โดยโจทก์และสมาชิกคณะราษฎรส่วนที่ยึดถืออุดมคติของคณะราษฎรและนักศึกษาเตรียมปริญญา แห่งมหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมืองได้ปฏิบัติโดยถูกต้องตามกฎหมายและวิถีทางรัฐธรรมนูญ

(๕) เมื่อวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๔๘๔ ได้มีพระราชกฤษฎีกาแต่งตั้งให้จอมพล ปิบูลย์ เป็นผู้บัญชาการทหารสูงสุด และ พล.ท. พรหมโยธี เป็นรองผู้บัญชาการฯ ต่อมาอีก ๖ วัน คือในวันที่ ๑๘ เดือนเดียวกันนั้นก็ได้มีกฤษฎีกาเพิ่มเติมอีกฉบับหนึ่งว่า ให้จอมพล ปิบูลย์ มี “อำนาจสิทธิขาด” ผู้เดียวในการสั่งทหารสามเหล่าทัพ อันเป็นอำนาจพิเศษยิ่งกว่าผู้บัญชาการทหารสูงสุดอื่น ๆ ครั้นต่อมาในปลายเดือนพฤศจิกายนนั่นเอง คือ ก่อนที่ญี่ปุ่นรุกรานประเทศไทยในวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๔๘๔ จอมพลปิบูลย์ ได้เสนอที่ประชุมคณะรัฐมนตรี ให้บัญญัติกฎหมายยกเลิกบรรดาศักดิ์ไทยเดิม โดยสถาปนา “ฐานันดรเจ้าศักดินา (Lordship)” ตามแบบฝรั่งขึ้นใหม่ คือ ดยุก, มาควิส, เคานท์, ไวสเคานท์, บารอน ฯลฯ โดยตั้งศัพท์ไทยใหม่ขึ้น เพื่อใช้สำหรับฐานันดรเจ้าศักดินาใหม่ คือ สมเด็จเจ้าพญา, ท่านเจ้าพญา, เจ้าพญา, ท่านพญา, พญา, ฯลฯ ส่วนนภรรยาของฐานันดรเจ้าศักดินาใหม่นั้น ให้เดิมคำว่า “หญิง” ไว้ข้างท้าย เช่น “สมเด็จพระเจ้าพญาหญิง” แต่หลวงวิจิตรวาทการเสนอให้เรียกว่า “สมเด็จพระหญิง” ฐานันดรเจ้าศักดินานี้มีคำว่า “แห่ง” (of) ต่อท้ายด้วยชื่อแคว้นหรือบริเวณท้องที่ เช่น “สมเด็จพระพญาแห่งแคว้นนั้นๆ, พญาแห่งเมืองนั้นๆ ฯลฯ” ท่านองฐานันดรเจ้าศักดินายุโรป เช่น “ดยุก ออฟเบตฟอร์ด” ฯลฯ ฐานันดรเจ้าศักดินาใหม่นี้ให้แก่รัฐมนตรี และข้าราชการไทย

ตามลำดับตำแหน่งเครื่องราชอิสริยาภรณ์สายสะพาย เช่น จอมพล พิบูลย์ ได้รับพระราชทานสายสะพายนพรัตน์ ก็จะได้ดำรงฐานันดรเจ้าศักดินาเป็น "สมเด็จพระเจ้าพญาแห่ง..."

ฐานันดรเจ้าศักดินาใหม่นั้นทนายทสึบสันตติวงศ์ได้เหมือนในยุโรป และในญี่ปุ่น อันเป็นวิธีซึ่งนักเรียนที่ศึกษาประวัติของนายพลนโปเลียน โบนาปาร์ต ทราบกันอยู่ว่านายพลผู้นั้นได้ขยับขึ้นทีละก้าวทีละก้าวจากเป็นผู้บัญชาการกองทัพแล้วเป็นกงสุลคนหนึ่ง ในคณะกงสุล ๓ คนที่มีอำนาจสิทธิขาดปกครองประเทศฝรั่งเศส ครั้นแล้วนายพลนโปเลียน โบนาปาร์ต ก็เป็นกงสุลผู้เดียว "ตลอดกาล" ซึ่งมีสิทธิตั้งทนายทสึบตำแหน่งได้ แล้วขั้นต่อไปเป็นอย่างไรจำเลยที่ ๑ ซึ่งเป็นถึงศาสตราจารย์ประวัติศาสตร์ย่อมรู้ ความรู้เบื้องต้นนี้ อนึ่ง ทนายของจอมพล พิบูลย์ ในคดีที่ทำนายพลฯ เป็นจำเลยนั้นก็ได้กล่าวในการสืบพยานโจทก์ที่ศาลฎีกาว่าดังนี้

"ทนาย : การตั้งบรรดาศักดิ์จะให้มิสมเด็จเจ้าพระยานั้นได้เคยมีมาก่อนแล้ว แต่ผมยังไม่เคยเห็นมิสมเด็จเจ้าพระยาคนไหนที่ทำงานให้ชาติเท่ากับที่จอมพลหลวงพิบูลสงครามได้ทำมาแล้ว"

จำเลยที่ ๑ ในคดีนี้ (นายรอง ศยามานนท์) ที่ได้อ้างไว้หลายแห่งในหนังสือของตนว่า ตนได้ศึกษาเรื่องราวเก่าๆ จากบิดาของจำเลยที่ ๑ ไว้มากมายนั้น จำเลยที่ ๑ ก็ต้องทราบว่า "สมเด็จเจ้าพระยา" มีฐานะเท่ากับ "เจ้า" คือบุคคลใช้ราชาศัพท์ให้เกียรติแต่สมเด็จเจ้าพระยา เช่น กิน ว่า "เสวย" นอน ว่า "บรรทม" ฯลฯ ลูกชายสมเด็จเจ้าพระยา เรียกว่า "เจ้าคุณชาย" ลูกหญิงสมเด็จเจ้าพระยา เรียกว่า "เจ้าคุณหญิง"

รัฐมนตรีที่เป็นผู้ก่อการฯ จำนวนหนึ่งรวมทั้งโจทก์ด้วยนั้น ได้คัดค้านจอมพล พิบูลย์ ว่าขัดต่ออุดมคติของคณะราษฎร อันเป็นเหตุให้จอมพล พิบูลย์ ไม่พอใจ ท่านจึงเสนอให้ที่ประชุมเลือกเอาสองทาง คือ ทางหนึ่ง

ตกลงตามแผนสถาปนาฐานันดรเจ้าศักดินาอย่างใหม่ ทางที่สองเวนคืนบรรดาศักดิ์เดิมทุกคน รัฐมนตรีส่วนมากจึงลงมติในทางเวนคืนบรรดาศักดิ์เดิมเมื่อจอมพล ปิบูลย์ แพ้เสียงข้างมากในที่ประชุมคณะรัฐมนตรีแล้ว ท่านจึงเสนอว่าเมื่อเวนคืนบรรดาศักดิ์เก่าแล้วผู้ใดจะใช้ชื่อและนามสกุลเดิม หรือจะเปลี่ยนนามสกุลตามชื่อบรรดาศักดิ์เดิมก็ได้ โจทก์กับรัฐมนตรีส่วนหนึ่งกลับใช้ชื่อและนามสกุลเดิม แต่จอมพล ปิบูลย์ เปลี่ยนนามสกุลเดิมของท่านมาใช้ตามราชทินนามว่า “พิบูลสงคราม” และรัฐมนตรีบางท่านก็ใช้ชื่อเดิมโดยเอาสกุลเดิมเป็นชื่อรอง และใช้ราชทินนามเป็นนามสกุล ซึ่งเป็นต้นเหตุแห่งชื่อและนามสกุลยาวๆ แพร่หลายจนทุกวันนี้ โดยความซื่อสัตย์สุจริต โจทก์จึงได้ให้ข้อสังเกตว่า พระราชบัญญัติขนานนามสกุล ๒๔๕๖ มาตรา ๑๒(๒) มีความว่า “อย่าให้เป็นชื่อที่มุ่งหมายคล้ายคลึงกับราชทินนามอันเป็นตำแหน่งยศบรรดาศักดิ์” และตามมาตรา ๑๒ (๔) นั้นมีความว่า “อย่าให้เป็นชื่อซึ่งจะต้องเขียนเกินกว่า ๑๐ อักขร” ข้อสังเกตของโจทก์ที่ได้ให้แก่รัฐมนตรีที่จะเปลี่ยนชื่อและนามสกุลใหม่ก็เพราะโจทก์มีความบริสุทธิ์ใจที่จะให้นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีไม่ปฏิบัติสิ่งที่เป็นโมฆกรรม

โจทก์มิได้มีเจตนาคิดร้ายเป็นส่วนตัวต่อจอมพล ปิบูลย์ แม้โจทก์อาจจะได้ฐานันดรเจ้าศักดินาตามกฎหมายที่จอมพล ปิบูลย์ เสนอต่อคณะรัฐมนตรี แต่โจทก์กับเพื่อนรัฐมนตรีหลายคนก็ไม่ปรารถนาที่จะได้ลาภยศอันมิควรได้นั้น แต่จำเลยที่ ๑ ก็ใส่ความโจทก์ว่าโจทก์พยายามใช้วิธีการและอุบายต่างๆ ที่จะทำให้จอมพล ปิบูลย์ ต้องออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีซึ่งเป็นการใส่ความโจทก์โดยไม่เป็นธรรม และเป็นการที่จำเลยที่ ๑ ได้เขียนจงใจให้สานุศิษย์ของตนและผู้อ่านหลงเชื่อตามอุบายคดโกงของจำเลยที่ ๑ ที่ “เชื่อผู้นำตามผู้นำ” ดังที่จำเลยที่ ๑ เขียนไว้ในหนังสือของจำเลย หน้า ๑๑๑ ว่าเพียงแต่จำเลยได้ยืมวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยประกาศรัฐนิยมเปลี่ยนชื่อประเทศสยามเป็นประเทศไทยเมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๘๒

จำเลยก็เขียนว่า "เป็นการเหมาะสมแล้วตั้งแต่ได้ยื่นข้อนี้ทางวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยเมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๘๒" คือ เพียงแต่จำเลยได้ยื่นรัฐนิยามฉบับที่ ๑ ก็เห็นด้วยทันที โดยจำเลยที่เป็นบุคคลชั้นศาสตราจารย์ประวัติศาสตร์ รู้อยู่แล้วว่ารัฐนิยามนั้นเป็นเรื่องนอกรัฐธรรมนูญ ซึ่งไม่มีผลจะแก้ไขประเทศได้ แต่จำเลยก็ไม่รอกอຍว่าทางสภาผู้แทนราษฎรจะพิจารณาเรื่องการเปลี่ยนชื่อประเทศนั้นอย่างไร อันที่จริงนั้นชื่อของประเทศสยามเปลี่ยนเป็นประเทศไทยนั้น ได้บัญญัติขึ้นโดยรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมว่าด้วยนามประเทศที่ได้ตราขึ้นเมื่อวันที่ ๓ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๘๒

(๖) เรื่องที่นักศึกษาเตรียมปริญญากลุ่มหนึ่งแห่งมหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมืองไปดูภาพยนตร์ และเมื่อฉายภาพจอมพล ปิบูลย์แล้ว นักศึกษากลุ่มนั้นก็เมื่อยมึนขึ้นทำความเคารพนั้น นายทหารกลุ่มหนึ่งได้มาคุกคามโจทก์ว่า ทางทหารไม่พอใจโจทก์ในการที่โจทก์คัดค้านการที่ทางทหารได้สั่งให้โรงภาพยนตร์ฉายภาพจอมพล ปิบูลย์ ที่โรงภาพยนตร์และขอให้โจทก์ในฐานะผู้ประศาสน์การมหาวิทยาลัยนั้นสั่งลงโทษนักศึกษา ต.ม.ธ.ก.กลุ่มนั้น และคุกคามว่าทางทหารจะพิจารณาโทษนักศึกษากลุ่มนั้นในฐานะที่เป็นยุวชนทหาร

โจทก์จึงได้ชี้แจงแก่นายทหารผู้นั้นอย่างสุภาพดังต่อไปนี้

(ก) ขอให้นายทหารเรียนท่านจอมพลว่า อย่างอ้างคำว่า "ทางทหาร" ให้พรั่วเพือนัก เพราะท่านจอมพลฯ ก็ย่อมรู้เป็นอย่างดีแล้วว่าพระราชบัญญัติเกณฑ์ทหารตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ ๖ ซึ่งทุลกระหม่อมจักรพงษ์ เป็นเสนาธิการทหารบกนั้น ได้ทรงบัญญัติขึ้นชัดเจนว่าชายไทยทุกคนต้องเป็นทหาร โจทก์เมื่อมีอายุ ๑๘ ปีกำลังศึกษาอยู่ที่โรงเรียนกฎหมายกระทรวงยุติธรรมเมื่อได้ทราบประกาศพระราชบัญญัติเกณฑ์ทหารฉบับนั้นแล้ว โจทก์ก็ได้รีบไปขอขึ้นทะเบียนทหารตามพระราชบัญญัตินั้น แม้โจทก์ได้ทุนรัฐบาลศึกษาในประเทศฝรั่งเศสหลายปี กลับไปสยามแล้วโจทก์เป็นผู้สอนที่โรงเรียน

กฎหมายกระทรวงยุติธรรม แต่เมื่อถึงคราวเกณฑ์ทหาร โจทก์ก็ไปแสดงตนตามหมายเกณฑ์ ๓ ปีติดๆ กัน แต่เจ้าหน้าที่ลี้สติให้โจทก์รอคอยอยู่ว่า ถ้าคนถูกเกณฑ์ไม่พอจึงจะรับโจทก์เป็นทหารได้ แต่คนถูกเกณฑ์มีมากเกินไป ความต้องการ โจทก์จึงไม่ได้เป็นทหารประจำการ ฉะนั้น ชายไทยทุกคนก็เป็นทหาร ซึ่งแม้เป็นกองเกินอัตราหรือกองหนุนแต่ก็อาจถูกระดมเข้าประจำการได้ จึงมิใช่แต่ท่านจอมพลฯ คนเดียวหรือนายทหารของท่านจอมพลฯ เท่านั้นที่เป็นทหาร โจทก์ได้เตือนอย่างสุภาพด้วยอีกว่า การแยกทหารออกเป็นชนชั้นหรือวรรณะหนึ่งในสังคมนั้น เป็นความคิดเก่าแก่ก่อนสมัยพุทธกาลที่ถือว่าวรรณะนักรบที่เรียกตามภาษาสันสกฤตว่า “กษัตริย์” นั้น ได้เปลี่ยนแปลงไปแล้วหลายพันปี คือวรรณะกษัตริย์ได้แก่พระมหากษัตริย์ ซึ่งนับถือว่าพระองค์เป็นนักรบที่ยิ่งใหญ่ นายทหารเป็นข้าราชการของพระองค์ มิใช่เป็นวรรณะอภิสิทธิ์เหนือกว่าประชาชน

(ข) ส่วนที่เกี่ยวกับการฉายภาพจอมพลพิบูลฯ บรรเลงเพลงสดุดีจอมพลพิบูลฯ ที่โรงภาพยนตร์ และบังคับให้คนต้องยืนขึ้นทำความเคารพนั้น โจทก์ไม่เห็นด้วย เพราะจะทำให้ประชาชนเห็นว่าท่านจอมพล พิบูลฯ ทำตนเทียบเท่าพระมหากษัตริย์ วิธีการเช่นนี้ก็มีแต่ในอิตาลีเท่านั้น ซึ่งโรงภาพยนตร์ถูกบังคับให้ฉายภาพมุสโสลินีและให้คนยืนขึ้นทำความเคารพ โจทก์จึงขอให้นายทหารผู้นั้นเรียนแก่จอมพล พิบูลฯ ว่า ขอให้ถอนคำสั่งที่ให้โรงภาพยนตร์ฉายภาพท่าน และเรียนจอมพลฯ ด้วยว่านักเรียนที่ศึกษาประวัตินายพลโบนาปาร์ตก็รู้กันอยู่ว่านายพลโบนาปาร์ตได้ขยับทีละก้าวๆ จากการเป็นผู้บัญชาการกองทัพ แล้วเป็นกงสุลคนหนึ่ง ในคณะกงสุลสามคนที่ปกครองประเทศฝรั่งเศส ต่อมาก็ขยับขึ้นเป็นกงสุลผู้เดียว แล้วก็ขยับขึ้นเป็นกงสุลตลอดกาลหรือกงสุลตลอดชีวิตที่มีสิทธิตั้งทายาทได้ แล้วก็ขยับเป็นพระมหากษัตริย์พรต หลายคนก็ปรารถนากับโจทก์ว่าท่านจอมพลฯ เป็นผู้บัญชาการทหารสูงสุดแล้วต่อมามีพระราชกฤษฎีกาให้ท่านมีอำนาจลึทธิซาด และต่อมา

“ประวัติศาสตร์การเมืองไทย”
โดย นายปรีดี พนมยงค์

เมื่อท่านจอมพลฯ ได้เสนอคณะรัฐมนตรีที่จะสถาปนาฐานันดรเจ้าศักดินาให้มีสมเด็จเจ้าฟ้าฯ นั้น เมื่อท่านได้แพ้มติข้างมากในคณะรัฐมนตรีแล้ว ท่านก็ควรระวังเพียงนั้น ท่านไม่ควรที่จะให้โรงภาพยนตร์ฉายภาพของท่าน และโจทก์ขอให้นายทหารผู้นั้นเรียนเตือนท่านจอมพลฯ ว่าอย่าหลงเชื่อ นักประวัติศาสตร์สอพลอที่อ้างว่าเห็นแสงรัศมีออกจากตัวท่านจอมพลฯ และโจทก์ขอให้ไปเรียนท่านจอมพลฯ ด้วยว่าโจทก์มิได้มีเจตนาร้ายส่วนตัวต่อท่านจอมพลฯ แต่คัดค้านเพราะเห็นว่าทำไม่ถูกต้องตามอุดมคติของคณะราษฎร

(ค) ส่วนการที่นักศึกษา ต.ม.ธ.ก. กลุ่มหนึ่งซึ่งได้ไปดูภาพยนตร์แล้ว ไม่ยินยอมขึ้นเคารพภาพจอมพลฯ นั้น โจทก์มิได้ยุยงนักศึกษา โจทก์เมื่อได้ทราบเรื่องก็ได้สอบถาม ได้ความว่านักศึกษากลุ่มนั้นเห็นว่าไม่มีกฎหมายบังคับที่บังคับประชาชนซึ่งไปชมภาพยนตร์ต้องยืนขึ้นทำความเคารพจอมพลฯ เมื่อโรงภาพยนตร์ได้ฉายภาพขึ้น โจทก์จึงไม่สามารถที่จะสั่งลงโทษนักศึกษา ต.ม.ธ.ก. กลุ่มนั้นได้ ถ้ากรมยุวชนทหารได้สั่งลงโทษนักศึกษากลุ่มนั้นในฐานะเป็นยุวชนทหาร โจทก์ก็เห็นว่ากรมยุวชนทหารละเมิดรัฐธรรมนูญ นักศึกษา ต.ม.ธ.ก. กลุ่มนั้นก็อาจฟ้องร้องทางแพ่งเรียกค่าเสียหายจากผู้รับผิดชอบกรมยุวทหารได้

(ง) นิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยรุ่นเดียวกับนักศึกษา ต.ม.ธ.ก. รุ่นนั้นที่มีใจเป็นธรรม รักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และรัฐธรรมนูญนั้น เมื่อได้ทราบเรื่องที่นักศึกษา ต.ม.ธ.ก. ถูกคุกคาม ก็ได้แสดงความเห็นใจต่อเพื่อนนักศึกษาที่ถูกคุกคามโดยไม่เป็นธรรม และเห็นพ้องว่าไม่มีกฎหมายใดที่จะลงโทษเพื่อนนักศึกษากลุ่มนั้นได้

แต่จำเลยที่ ๑ ก็อาศัยคติพิบูลตลอดกาลของตนใส่ความโจทก์อย่างกว้างขวางว่าโจทก์พยายามด้วยวิธีและกลอุบายต่างๆ ในการที่จะทำให้ออมพล พิบูลฯ ออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีให้ได้ แต่จอมพล พิบูลฯ

ถูกออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีภายหลังเหตุการณ์ฉายภาพจอมพล ปิบูลย์ ที่โรงภาพยนตร์นั้น ก็โดยมติของสภาผู้แทนราษฎรที่ปฏิเสธร่างพระราชบัญญัติอนุมัติพระราชกำหนดระเบียบบริหารนครบาลเพชรบูรณ์ ซึ่งสภาผู้แทนราษฎรก็ได้ปฏิบัติไปโดยเห็นแก่ความเดือดร้อนทุกข์ยากของราษฎร และดำเนินไปตามวิถีทางรัฐธรรมนูญ ขณะนั้นโจทก์เป็นผู้สำเร็จราชการฯ ผู้หนึ่งในคณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์นั้น เมื่อจอมพล ปิบูลย์ ยื่นใบลาออกเพราะแพ้มติสภาผู้แทนราษฎร คณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ก็อนุมัติให้จอมพล ปิบูลย์ ลาออกได้ตามวิถีทางรัฐธรรมนูญ โดยโจทก์และประธานคณะผู้สำเร็จราชการฯ มิได้ใช้กลอุบายแต่อย่างใด

(๗) ในบางตอนแห่งหนังสือของจำเลยนั้น จำเลยที่ ๑ ได้แสดงความคิดเห็นว่านับถือสถาบันพระมหากษัตริย์ แต่มีหลายตอนที่แสดงว่าในใจจริงของจำเลยนั้นถือคติ “พิบูลตลอดกาล” โดยเฉพาะตอนที่จำเลยหมิ่นประมาทโจทก์ตามฟ้องข้อ ๖ นี้ ก็แสดงชัดแจ้งว่าจำเลยขัดขวางและประณามโจทก์ที่ได้ร่วมกับสมาชิกคณะราษฎรส่วนที่ถืออุดมคติของคณะราษฎร และนักศึกษา ต.ม.ธ.ก. ที่เป็นผู้รักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์และรัฐธรรมนูญ ซึ่งได้เสียสละเสี่ยงภัยอันตรายโดยกระทำการที่ถูกต้องตามกฎหมาย และตามวิถีทางรัฐธรรมนูญ เพื่อยับยั้งมิให้จอมพล ปิบูลย์ ได้ก้าวไปไกลจนสำเร็จความประสงค์ที่พระองค์เจ้าอาทิตยทิพอาภาและเจ้าพระยาพิชัยเยนทรโยธิน ได้มีความวิตกถึงภัยอันตรายจะมีมาถึงแผ่นดินและราชบัลลังก์ ถึงกับท่านได้ฝากฝังให้ พลตำรวจเอก อุดล อุดลเดชจรัส คอยช่วยระมัดระวังดูแลไว้ด้วย

ข้อ ๗.

จำเลยที่ ๑ เขียนไว้ในหนังสือของจำเลย หน้า ๑๖๗ ซึ่งโจทก์กราบเรียนศาลแล้วนั้น มีความตอนหนึ่งว่า

“เมื่อคณะรัฐมนตรีได้พิจารณาข้อเสนอของญี่ปุ่นที่ขอเดินทัพผ่าน

“ประวัติศาสตร์การเมืองไทย”
โดย นายปรีดี พนมยงค์

ดินแดนไทยเมื่อคืนวันที่ ๗ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๘๔ นายปรีดี พนมยงค์ ได้แสดงท่าทีไม่เต็มใจ โดยที่ให้ความเห็นชอบไม่ทันที และขอทำการอภิปรายแต่ถูกจอมพล แปลก พิบูลสงคราม ตัดบทเสียดังที่กล่าวมาแล้ว”

ครั้นแล้วจำเลยที่ ๑ เขียนไว้ในหนังสือของจำเลย หน้า ๒๒๒ ว่า

“จอมพล แปลก พิบูลสงคราม ซึ่งเป็นนายกรัฐมนตรี ได้ตัดสินใจอย่างฉับพลันที่ยอมให้ญี่ปุ่นเดินทัพผ่านดินแดนไทยตามคำขอ หากริรอหรือปฏิเสธคำเสนอนี้ กรุงเทพมหานครอาจจะถูกระเบิดอย่างรุนแรงจากเครื่องบินญี่ปุ่น และจะทำให้วัดวาอารามและอาคารต่างๆ ถูกทำลายและผู้คนพลเมืองเป็นจำนวนมากก็จะต้องล้มตาย ผู้เขียนเองอาจจะประสบเคราะห์กรรมนี้”

ข้อความที่จำเลยที่ ๑ เขียน ๒ ตอนนั้น เพื่อให้สมานกันและสอดคล้องกับพวกจำเลยที่หมิ่นประมาทโจทก์ไว้อีกทางหนึ่งด้วยนั้น จำเลยที่ ๑ ปั่นแต่งเรื่องและบิดเบือนความจริง เพื่อจงใจให้สาธุศิษย์ของพวกตนและผู้อ่านหลงเข้าใจผิดว่า โจทก์มิได้คิดถึงความเสียหายที่จะเกิดขึ้นแก่ประชาชนและวัดวาอาราม เพราะโจทก์มีแต่ใจเอื้อที่จะอภิปรายประวิงเวลาไว้ จำเลยที่ ๑ จึงหมิ่นประมาทโจทก์ ซึ่งทำให้โจทก์เสียชื่อเสียงและเกียรติคุณหลายประการ ดังที่โจทก์ขอกราบเรียนศาลดังต่อไปนี้

(๑) จำเลยที่ ๑ ซึ่งเป็นศาสตราจารย์และราชบัณฑิตประวัติศาสตร์ ต้องทราบเหมือนชาวไทยที่มีอายุจำความได้ในสมัยนั้นว่า เมื่อเวลาประมาณเที่ยงวันของวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๔๘๔ รัฐบาลของจอมพล ปิบูลฯ ได้ออกแถลงการณ์ประกาศทางวิทยุกระจายเสียงและทางหนังสือพิมพ์ให้ประชาชนทราบ ดังปรากฏในเอกสารท้ายฟ้องหมายเลข ๔

แถลงการณ์ได้กล่าวไว้ชัดแจ้งว่า

(ก) เอกอัครราชทูตญี่ปุ่นได้มาที่ทำเนียบนายกรัฐมนตรีในวันที่ ๗ ธันวาคม ๒๔๘๔ เวลาประมาณ ๒๒.๓๐ น. เพื่อขอเดินทัพผ่านอาณาเขตไทย

(ข) ตั้งแต่เวลาประมาณ ๒.๐๐ น. ของวันที่ ๘ ธันวาคม กองทหาร

“ประวัติศาสตร์การเมืองไทย”
โดย...นายปรีดี พนมยงค์

ญี่ปุ่นได้เข้าสู่ประเทศไทยทางทะเลในเขตสงขลา, ปัตตานี, ประจวบคีรีขันธ์, นครศรีธรรมราช, สุราษฎร์ธานี, บางปะ, พระตะบอง และจังหวัดพิบูลสงคราม ทหารและตำรวจได้ทำการต่อสู้อย่างเข้มแข็ง

การต่อสู้ของทหารตำรวจและผู้รักชาติไทยดังกล่าวนี้ไม่ได้ดำเนินไปจนถึงเวลาประมาณ ๘.๐๐ น. ของวันที่ ๘ ธันวาคมนั้น

ผลการสำรวจปรากฏว่าทหาร ตำรวจและผู้รักชาติไทยได้พลีชีพเพื่อชาติ โดยล้มตายและบาดเจ็บประมาณ ๒๐๐ คนเศษ

ทั้งนี้ แสดงว่าจอมพล ปิบูลย์ นายกรัฐมนตรีซึ่งเป็นผู้บัญชาการทหารสูงสุด มีอำนาจสิทธิขาดผู้เดียวนั้น มิได้ปฏิบัติ “ฉบับพลัน” เพื่อมิให้ผู้รักชาติเหล่านั้นต่อสู้ญี่ปุ่น

แต่จำเลยที่ ๑ ก็กล่าวหาญกลับดำเป็นขาวในการโฆษณาว่า จอมพล ปิบูลย์ ตัดสินใจ “อย่างฉบับพลัน” ยอมให้ญี่ปุ่นเดินทัพผ่านดินแดนไทย ทั้งนี้ แสดงชัดแจ้งว่าจำเลยที่ ๑ ก็บวกลบเจตนาใส่ความโจทก์ดังกล่าวแล้ว

(๒) จำเลยที่ ๑ ได้กล่าวไว้ในคำนำหนังสือของตนว่า ตนเขียนด้วยความเป็นธรรม โดยฟังความเห็นของสองฝ่าย คือฝ่ายเห็นชอบด้วยกับเหตุการณ์และฝ่ายค้าน อีกทั้งการเขียนตำราประวัติศาสตร์ไทยในระบอบรัฐธรรมนูญ ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการและทบวงมหาวิทยาลัยอนุมัติให้ใช้เป็นคู่มือในการสอนวิชาประวัติศาสตร์นั้น จำเลยที่ ๑ ก็ต้องค้นเอกสารหลักฐานที่ประจักษ์อยู่แล้วทางราชกิจจานุเบกษา และหนังสือของรัฐมนตรีที่อยู่ในเหตุการณ์นั้นได้บันทึกไว้ รวมทั้งบันทึกของจอมพล ปิบูลสงครามด้วย เพื่อจำเลยที่ ๑ จะได้ปฏิบัติอย่างที่ตนกล่าวไว้ในคำนำว่า แล้วผู้เขียนได้ตัดสินใจว่าฝ่ายใดถูกต้องโดยไม่มีอุปาทาน ดังนั้น จำเลยที่ ๑ จึงรู้ดีอยู่แล้วดังต่อไปนี้

(ก) เมื่อวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๔๘๔ ได้มีพระราชกฤษฎีกาโดยจอมพล ปิบูลย์ รับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งให้จอมพล ปิบูลย์ ดำรงตำแหน่งผู้บัญชาการทหารสูงสุด และ พลโท พรหมโยธี เป็นรอง

ผู้บัญชาการทหารสูงสุด ซึ่งตามระเบียบทั่วไปของการทหารนั้น ถ้าจอมพลพิบูลย์ มีเหตุจำเป็นที่จะสั่งการไม่ได้ รองผู้บัญชาการทหารสูงสุดก็สั่งการแทนได้

(ข) แต่จอมพล พิบูลย์ ก็มีได้พอใจเพียงได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้บัญชาการทหารสูงสุดตามพระราชกฤษฎีกา ๑๒ พฤศจิกายน ๒๔๘๔ คืออีก ๖ วันต่อมา กล่าวคือในวันที่ ๑๘ พฤศจิกายน นั้น จอมพล พิบูลย์ ได้เสนอคณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ (พระองค์เจ้าอาทิตย์ทิพอาภาและเจ้าพระยาพิชเยนทรโยธิน) ให้ลงนามในพระปรมาภิไธยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวตราพระราชกฤษฎีกาขึ้นอีกฉบับหนึ่ง มีความดังต่อไปนี้

“ให้จอมพลหลวงพิบูลสงคราม (แปลก ชีตตะสังคะ) นายกรัฐมนตรี ซึ่งได้รับแต่งตั้งเป็นผู้บัญชาการทหารสูงสุด ตามประกาศลงวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน พุทธศักราช ๒๔๘๔ มีอำนาจสิทธิขาดบังคับบัญชาการแม่ทัพบก แม่ทัพเรือ แม่ทัพอากาศ และแต่งตั้งข้าราชการได้ตามที่เห็นสมควร”

ครูประชาบาลกิติ ครูประโยคมูล (ครู ป.) กิติ ครูประโยคประถม (ครู ปป.) กิติ ครูประโยคมัธยม (ครู ปม.) กิติ ซึ่งหลายคนได้รับเลือกเป็นสมาชิกผู้แทนราษฎรนั้น มีวิถยฐานะต่ำกว่าจำเลยที่ ๑ มาก แต่ครูเหล่านั้นก็มีสติพอเข้าใจว่า โดยพระราชกฤษฎีกาฉบับ ๑๘ พฤศจิกายน นั้น จอมพลพิบูลย์ มี “อำนาจสิทธิขาด” ผู้เดียวในการบังคับบัญชาทหารทั้งสามเหล่าทัพ ยิ่งกว่านั้น มีอำนาจ “สิทธิขาด” แต่งตั้งข้าราชการได้ตามที่เห็นสมควรอีกด้วย จอมพล พิบูลย์ จึงมีอำนาจสูงสุดเป็นพิเศษยิ่งกว่าผู้บัญชาการทหารสูงสุดทั่วไป ตราบใดที่ยังใช้พระราชกฤษฎีกานั้นอยู่ รองผู้บัญชาการทหารสูงสุดหรือรองนายกรัฐมนตรีไม่มีอำนาจสั่งการทหารได้ เพราะถ้าจะให้ท่านทั้งสองมีอำนาจสั่งแทนได้ก็ไม่มีอำนาจจำเป็นที่จะต้องตราพระราชกฤษฎีกาฉบับ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๔๘๔

(ค) จำเลยที่ ๑ ได้อ่านหนังสือของพลตรี อินันต์ พิบูลสงคราม ชื่อ

“จอมพล ป. พิบูลสงคราม” เล่ม ๔ หน้า ๕๖๑-๕๖๖ ซึ่งได้นำคำฟ้องคดีอาชญากรรมสงคราม ซึ่งจอมพลพิบูลฯ เป็นจำเลยนั้นมาลงพิมพ์ไว้ เอกสารท้ายฟ้องหมายเลข ๕

ในคำฟ้องนี้คณะกรรมการตามพระราชบัญญัติอาชญากรรมสงคราม โดยพระยาอรรถกรมมณุตติเป็นโจทก์ ได้กล่าวไว้ในฟ้องข้อ ๓ ข. (๑) ว่าดังนี้

“เมื่อวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๔๘๔ และวันที่ ๓ ธันวาคม ๒๔๘๔ เวลากลางวัน จำเลย (จอมพล พิบูลฯ) ได้กล่าวในที่ประชุมคณะรัฐมนตรี ชักจูงโดยอุบายด้วยประการต่างๆ ให้รัฐมนตรีเห็นดีเห็นชอบด้วยกับความคิดเห็นของจำเลยในการที่จะให้ประเทศไทยเข้าร่วมทำสงครามเข้าข้างประเทศญี่ปุ่น โดยจำเลยได้อ้างเหตุจูงใจเป็นใจความว่า ถ้าเข้ากับญี่ปุ่นรบอังกฤษจะเสียหายน้อยกว่า และถ้ารบชนะจะได้ดินแดนเก่าที่เสียไปกลับคืนด้วย ข้อความละเอียดปรากฏตามรายงานการประชุมคณะรัฐมนตรี ๒ ฉบับ ตามเอกสารท้ายฟ้องหมายเลข ข. และ ฉ. เหตุเกิดที่ตึกประชุมคณะรัฐมนตรี ตำบลดุสิต อำเภอดุสิต จังหวัดพระนคร”

เหตุการณ์ดังกล่าวนั้นเกิดขึ้นระหว่าง ๙-๔ วันก่อนวันที่ ๗ ธันวาคม ๒๔๘๔ คืนก่อนวันที่เอกอัครราชทูตญี่ปุ่นได้ไปที่ทำเนียบนายกรัฐมนตรี เพื่อขอเดินทัพผ่านประเทศไทย แต่จอมพล พิบูลฯ มิได้อยู่ที่ทำเนียบในคืนวันที่ ๗ ธันวาคม ตามที่จำเลยที่ ๑ อ้างไว้

จำเลยที่ ๑ ได้อ่านหนังสือของพลตรี อนันต์ฯ หน้า ๓๒๕ ที่ได้ลงพิมพ์บันทึกของจอมพล พิบูลฯ มีความตอนหนึ่งว่า

“(๗) ๒๖ พ.ย. ๓ ธ.ค. พุทไถน ค.ร.ม. นั้น เป็นการพิจารณาเหตุการณ์สงครามผู้เป็นประธานต้องแถลงทางใต้ทางเสียให้ที่ประชุมฟัง และคิดทางร้ายตามหลักการทำสงคราม เพื่อเลือกทางเดินที่ดี สุดแต่ ค.ร.ม. จะเลือกทางใด”

ทั้งนี้ แสดงว่าจอมพล พิบูลฯ ได้ยอมรับว่าท่านได้พูดตามรายงาน

การประชุมคณะรัฐมนตรีแห่งวันที่ ๒๖ พ.ย. จะต่างกันเฉพาะในรายงานการประชุมคณะรัฐมนตรีบันทึกว่า "วันที่ ๒๘ พ.ย. ๒๔๘๔" แต่จอมพล ปิบูลย์เขียนในบันทึกว่า "๒๖ พ.ย." ส่วนวันที่ ๓ ธ.ค. ๒๔๘๔ นั้นตรงกับคำฟ้องของโจทก์ จอมพล ปิบูลย์ แก้อ้อหาเพียงแต่ว่าท่านแถลงทางใต้ทางเสียให้ที่ประชุมฟัง แต่อย่างไรก็ตามท่านได้กล่าวเฉพาะทางใต้จากการร่วมรบกับญี่ปุ่นนั้น ซึ่งท่านได้กล่าวไว้หลายวันก่อนญี่ปุ่นรุกรานประเทศไทยในวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๔๘๔

จำเลยที่ ๑ จึงทราบดีอยู่แล้วว่าจอมพล ปิบูลย์ ได้มีความคิดที่จะร่วมกับญี่ปุ่นทำสงครามต่ออังกฤษและสัมพันธมิตรนั้นเป็นเวลาหลายวันก่อนวันที่ญี่ปุ่นรุกรานประเทศไทยแล้ว แต่จำเลยที่ ๑ มีเจตนาบิดเบือนความจริงเพื่อจงใจให้สานุศิษย์ของพวกตนและผู้อ่านหลงเชื่อว่าจอมพล ปิบูลย์ ได้ตัดสินใจโดย "ฉับพลัน" ให้ญี่ปุ่นเดินทัพผ่านประเทศไทย ทั้งนี้เพื่อจำเลยที่ ๑ กับพวกอาศัยเป็นเหตุใส่ความโจทก์ โจทก์กราบเรียนศาลแล้วในตอนต้นข้างบนนั้น

(ง) จำเลยที่ ๑ ที่ได้อ่านหนังสือของพลตรี อนันต์ย เล่มที่โจทก์อ้างถึงแล้วนั้น จำเลยที่ ๑ ย่อมทราบแล้วว่าจอมพล ปิบูลย์ ได้ใช้นายวินิช ปานะนนท์ และพระบริภักดิ์ฯ (เกา เพียรเลิศ บริภักดิ์ยุทธภิกจ) รัฐมนตรีเศรษฐกิจ เป็นผู้ติดต่อกับฝ่ายญี่ปุ่น และฝ่ายญี่ปุ่นมีกิจการใดก็ใช้บุคคลทั้งสองนี้ติดต่อกับจอมพล ปิบูลย์

(จ) รายงานการประชุมคณะรัฐมนตรีระหว่างคืนวันที่ ๗ ธันวาคม ถึงเช้า ๘ ธันวาคม ๒๔๘๔ นั้นก็ปรากฏชัดแจ้งว่าจอมพล ปิบูลย์ มิได้ร่วมประชุมรัฐมนตรี หากท่านผู้นี้ได้ออกจากกรุงเทพฯ ไปต่างจังหวัดวันที่ ๗ ธันวาคม ๒๔๘๔ และกลับมาร่วมประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อเวลาประมาณ ๖.๕๐ น. ของวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๔๘๔ ภายหลังที่ทหาร ตำรวจ เขาวชนราษฎร ได้เสียสละชีวิตต่อสู้ญี่ปุ่นผู้รุกรานเป็นเวลา ๕ ชั่วโมงเศษแล้ว แม้

ประวัติศาสตร์การเมืองไทย

โดย...นายปรีดี พนมยงค์

จำเลยที่ ๑ จะแก้ตัวว่าตนไม่รู้เรื่องการประชุมคณะรัฐมนตรีระหว่างคืนวันที่ ๗ ถึง ๘ ธันวาคม เวลาเช้านั้น แต่จำเลยที่ ๑ อ้างไว้ในคำนำว่าตนอ่านหนังสือของทุกฝ่าย ตนก็ต้องทราบจากหนังสือของนายดิเรก ชัยนาม เรื่อง "ไทยกับสงครามโลกครั้งที่ ๒" ซึ่งปรากฏบันทึกของนายทวี บุณยเกตุ ที่เป็นรัฐมนตรีและเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ขณะที่ญี่ปุ่นขอเดินทัพผ่านประเทศไทยดุจเดียวกันนั้น

ฉะนั้น จำเลยที่ ๑ จึงต้องทราบความจริงประการสำคัญดังต่อไปนี้

ประการที่ ๑ ในวันที่ ๗ ธันวาคม ๒๔๘๔ เวลาประมาณย่ำค่ำ อัครราชทูตอังกฤษประจำกรุงเทพฯ ได้แจ้งนายดิเรกฯ ว่าเครื่องบินตรวจการณ์อังกฤษพบว่ากองทัพเรือญี่ปุ่นออกจากแหลมญวนมุ่งหน้าเข้ามาในอ่าวไทย ดังนั้น จอมพล ปิบูลย์ ซึ่งเป็นผู้บัญชาการทหารสูงสุด "มีอำนาจสิทธิขาด" ดังกล่าวแล้วนั้น ก็ต้องมีสมรรถภาพไม่น้อยกว่าทูตอังกฤษที่จะทราบได้ว่า ญี่ปุ่นกำลังเคลื่อนทัพทางเรือเข้ามายังชายฝั่งประเทศไทย

ประการที่ ๒ นายวนิช ปานะนนท์ กับพระบริภักดิ์ฯ ซึ่งเป็นบุคคลที่จอมพล ปิบูลย์ ใช้ให้ติดต่อกับญี่ปุ่นนั้น ทราบล่วงหน้าว่า คณะทูตญี่ปุ่นจะไปพบจอมพล ปิบูลย์ เพื่อขอเดินทัพผ่านประเทศไทย คือ พระบริภักดิ์ฯ ได้โทรศัพท์ในตอนย่ำค่ำเศษ แจ้งให้ พล.ต.อ. อดุล อดุลเดชจรัส รองนายกรัฐมนตรีทราบ เพราะพระบริภักดิ์ฯ ไม่อาจติดต่อกับจอมพล ปิบูลย์ ได้ ส่วนนายวนิช ปานะนนท์ นั้นก็ได้มาพร้อมกับคณะทูตญี่ปุ่นที่ทำเนียบนายกรัฐมนตรีเมื่อเวลาประมาณ ๒๒.๓๐ น. แต่ไม่พบจอมพล ปิบูลย์ เพราะท่านผู้นี้ได้เดินทางออกจากกรุงเทพฯ ตั้งแต่ย่ำค่ำของวันนั้น

ประการที่ ๓ เมื่อคณะทูตญี่ปุ่นไม่พบจอมพล ปิบูลย์ ตามเวลาดังกล่าว พล.ต.อ. อดุล อดุลเดชจรัส รองนายกรัฐมนตรี จึงสั่งให้นายดิเรก ชัยนาม รัฐมนตรีว่าการต่างประเทศขณะนั้นพบคณะทูตญี่ปุ่น คณะทูตญี่ปุ่นแจ้งว่าฝ่ายญี่ปุ่นขอเดินทัพผ่านประเทศไทย และขอให้รัฐบาลไทยลี้ภัยของ

ประวัติศาสตร์การเมืองไทย
โดย นายปรีดี พนมยงค์

ทหารไทยมิให้ต่อต้านกองทหารญี่ปุ่น นายดิเรกฯ ตอบว่า ตนไม่มีอำนาจตกลงหรือสั่งการแก่ทหารไทยได้ จึงขอให้คณะทูตญี่ปุ่นรอพบจอมพลพิบูลฯ เพราะอำนาจสั่งการใดๆ อยู่ที่จอมพล พิบูลฯ คนเดียว

จอมพล พิบูลฯ ก็ยังไม่กลับมาทำเนียบโดย **"ฉับพลัน"** รองนายกรัฐมนตรีจึงเรียกประชุมรัฐมนตรีเท่าที่อยู่ในกรุงเทพฯ นั้นเป็นการด่วน เมื่อเวลาประมาณ ๒๓.๓๐ น. พล.ท. พรหมโยธี รองผู้บัญชาการทหารสูงสุด และ พล.ต.อ. อุดลฯ รองนายกรัฐมนตรี แสดงว่าท่านทั้งสองไม่มีอำนาจสั่งกองทหารไทยให้ต่อต้านกองทัพญี่ปุ่น เพราะจอมพล พิบูลฯ ได้รวมอำนาจ **"สิทธิขาด"** ไว้ผู้เดียวตามพระราชกฤษฎีกาที่โจทก์อ้างแล้วนั้น ที่ประชุมคณะรัฐมนตรีจึงให้โจทก์และพระองค์เจ้าวรรณไวทยากร ไปช่วยพูดกับคณะทูตญี่ปุ่นให้รอเจรจากับจอมพล พิบูลฯ โดยตรง เพราะมีอำนาจ **สิทธิขาด** ผู้เดียว และแจ้งว่าเรา (รัฐมนตรีที่มาประชุมในคืนวันนั้น) จะพยายามติดต่อเชิญจอมพล พิบูลฯ กลับมาโดยด่วน ฝ่ายญี่ปุ่นก็ยอมรอพบจอมพล พิบูลฯ ครั้นแล้ว พล.ต.อ. อุดลฯ ใช้ความพยายามจนสามารถติดต่อทางโทรศัพท์กับจอมพล พิบูลฯ จึงขอเชิญกลับมาด่วน จอมพล พิบูลฯ ตอบว่าจะกลับมาประชุมคณะรัฐมนตรีเวลาบ่ายรุ่งของวันที่ ๘ ธันวาคม และพระเวชยันต์ฯ รัฐมนตรีได้ขึ้นรถยนต์คันหาจอมพล พิบูลฯ ได้ที่สระบุรี แต่จอมพล พิบูลฯ ก็ยังไม่กลับมา **"ฉับพลัน"** หากจอมพล พิบูลฯ กลับมากรุงเทพฯ เข้ามาประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อเวลา ๖.๕๐ น. ของวันที่ ๘ ธันวาคม

ประการที่ ๔ จำเลยที่ ๑ อ้างไว้ในคำนำว่าตนฟังความเห็นของทุกฝ่าย ฉะนั้น จำเลยที่ ๑ ได้อ่านหนังสือของพลตรี อนันต์ พิบูลสงคราม ชื่อหนังสือที่โจทก์อ้างไว้แล้วนั้น จำเลยที่ ๑ จึงต้องทราบเป็นอย่างดีว่าในคืนวันที่ ๗ ธันวาคม ๒๔๘๔ นั้น จอมพล พิบูลฯ ไม่ยอมมาร่วมประชุมคณะรัฐมนตรีที่ต้องเผชิญต่อปัญหาสำคัญของประเทศชาติ ดังปรากฏความตามบันทึกของจอมพล พิบูลฯ ซึ่งพลตรี อนันต์ฯ ได้นำลงพิมพ์ไว้ในหนังสือที่โจทก์อ้าง

ชื่อแล้ว เล่ม ๔ หน้า ๓๑๒ มีความดังต่อไปนี้

“(๕) ก่อนไปอรัญประเทศเพื่อตรวจราชการทหารตามคำสั่งยุทธการที่ ๕ ได้มอบให้อุดลแทน และพรหมโยธีดูแลทางหน้าที่ ผบ.สูงสุด ได้สั่งแก่พรหมโยธีที่เมรุวัดเทพศิรินทร์ของ น. ต้ว ลพานุกรม หังผากลูกฯ ไว้กับอุดล และการไปนี้อุดลไม่ได้บอกว่าญี่ปุ่นจะโจมตีอย่างใดเลย

(๖) เมื่อมีการบุกรุก ๘ ธันวาคม ๘๔ ทาง ค.ร.ม. โทรเลขด่วนให้กลับ ส่งเครื่องบินไปรับ ส่งพระเวชยันต์ไปตาม บอกแก่ญี่ปุ่นให้รอ ค.ร.ม. ไม่ตกลงใจอย่างใดเลย หากจะรบก็ควรบอกไปว่าตกลงรบและย้าย ค.ร.ม. ไปเข้าที่บัญชาการรบ จะอยู่ที่เดิมก็ตายหมดและถูกจับทั้งอำนาจการไม่ได้ไม่เหมาะเป็นที่บัญชาการทัพบกศึกคราวนี้ ควรไปฐานทัพพลพบุรี แต่ ค.ร.ม. ไม่มีการปฏิบัติอย่างใด ม้วนนั่งประชุมตัวสั่นกันอยู่ บอกญี่ปุ่นว่าให้ยับยั้งฯ ใครเขาจะยับยั้งในการศึกใหญ่ๆ อย่างนี้”

จำเลยที่ ๑ ซึ่งเป็นศาสตราจารย์ประวัติศาสตร์ ย่อมทราบอยู่แล้วว่า

(ก) การที่จอมพลพิบูลฯ อ้างว่า พล.ต.อ. อุดลฯ ไม่ได้บอกว่าญี่ปุ่นจะโจมตีอย่างใดเลยนั้น เป็นการปิดความรับผิดชอบที่จะเกิดขึ้นนั้นไปให้ตำรวจจำเลยที่ ๑ ทราบดีว่า การศึกสงครามนั้นต่างกับวิธีเล่น “ไปลิสจับขโมย”

การสืบสวนความเคลื่อนไหวทางการทหารนั้นเป็นหน้าที่ของกองบัญชาการทหารสูงสุดโดยตรง ซึ่งต้องมีสมรรถภาพไม่น้อยกว่าทูตอังกฤษที่จะรู้ได้ว่า กองทัพเรือญี่ปุ่นได้เคลื่อนมายังอ่าวไทย

ถ้าท่านจอมพลพิบูลฯ ไม่มีสมรรถภาพที่จะรู้ได้ แต่ท่านก็ต้องรู้เมื่อพล.ต.อ. อุดลฯ โทรศัพทไปบอกและพระเวชยันต์ฯ ไปตามท่านดังที่ท่านยอมรับความจริงในบันทึกของท่านแล้ว แต่ท่านก็ไม่กลับมาร่วมประชุมคณะรัฐมนตรีโดย “ฉับพลัน” เพราะสถานที่ซึ่งท่านไปอยู่ขณะนั้นคือสระบุรี ห่างกรุงเทพฯ ประมาณ ๑๐๐ กิโลเมตรเศษเท่านั้น ซึ่งท่านสามารถขับรถยนต์

“ประวัติศาสตร์การเมืองไทย”
โดย นายปรีดี พนมยงค์

มาถึงกรุงเทพฯ ได้ภายในเวลา ๑ ชั่วโมงเศษ

(ข) การที่จอมพล ปิบูลย์ อ้างว่า มอบให้ พล.ต.อ. อุดลย แทนและให้ พล.ท. พรหมโยธี ดูแลทางหน้าที่ผู้บัญชาการทหารสูงสุดนั้น เป็นการที่จอมพล ปิบูลย์ พุดปากเปล่า ซึ่งมีได้ทำเป็นคำสั่งไปยังสามเหล่าทัพว่าให้ท่านทั้งสองสั่งการแทนได้ ท่านทั้งสองรวมทั้งโจทก์และรัฐมนตรีอื่นๆ จึงไม่มีอำนาจที่จะสั่งการให้ผู้บัญชาการทั้งสามเหล่าทัพ ซึ่งเป็นการขัดกับพระราชกฤษฎีกาฉบับ ๑๘ พ.ย. ๒๔๘๔ ดังที่โจทก์อ้างแล้ว ซึ่งจอมพล ปิบูลย์ได้ผูกขาด “อำนาจสิทธิขาด” ไว้ผู้เดียว จึงเป็นหน้าที่ของจอมพล ปิบูลย์ ที่จะต้องสั่งผู้บังคับบัญชาการทหารทั้งสามเหล่าทัพ ถ้าหากว่า พล.ต.อ. อุดลย ซึ่งเป็นอธิบดีตำรวจและรัฐมนตรีอื่นๆ สั่งทหารมิให้ต่อต้านญี่ปุ่น ทหารก็จะต้องถือวินัยของทหารไม่ฟังคำสั่งของอธิบดีกรมตำรวจ ซึ่งแม้ว่าท่านผู้นี้เป็นรองนายกรัฐมนตรี หรือไม่ฟังโจทก์ที่ขณะนั้นเป็นรัฐมนตรีว่าการคลัง

(ค) ในบันทึกของจอมพล ปิบูลย์ ข้อ (๖) นั้นก็แสดงให้เห็นชัดว่ารัฐมนตรีที่มาประชุมในคืนวันนั้น ได้พยายามจนเต็มกำลังความสามารถที่จะเชิญให้จอมพล ปิบูลย์ รีบกลับมาโดย “ฉับพลัน” ถ้าท่านตั้งใจกลับกรุงเทพฯ โดย “ฉับพลัน” ท่านก็กลับกรุงเทพฯ ทันเวลาเจรจากับคณะทูตญี่ปุ่น และสั่งให้ทหารทั้งสามเหล่าทัพให้ต่อต้านกองทหารญี่ปุ่นได้โดย “ฉับพลัน” ไม่ต้องนั่งเฉยปล่อยให้ทหาร ตำรวจ รวมทั้งเยาวชนและราษฎรไทยต้องล้มตายบาดเจ็บเป็นจำนวนประมาณ ๒๐๐ คนในการต่อสู้ญี่ปุ่นผู้รุกราน จำเลยที่ ๑ ไม่มีความกระตือรือร้นในการกล่าวเพื่อให้ผู้อ่านหลงเข้าใจผิดว่าจอมพล ปิบูลย์ ได้ตัดสินใจอย่าง “ฉับพลัน” ที่ยอมให้ญี่ปุ่นเดินทัพผ่านดินแดนไทยเพื่อป้องกันการทำลายกรุงเทพฯ และป้องกันพลเมืองมิให้ล้มตาย

(ง) จำเลยที่ ๑ ต้องทราบแล้วว่าเมื่อจอมพล ปิบูลย์ ได้รับโทรเลขด่วนให้กลับและส่งเครื่องบินไปรับ และส่งพระเวชยนต์ฯ ไปตามแล้ว ถ้าท่านยังไม่กลับมาร่วมประชุมกับรัฐมนตรี “ฉับพลัน” ก็เป็นหน้าที่ของท่านที่

“ประวัติศาสตร์การเมืองไทย”
โดย นายปรีดี พนมยงค์

จะสั่งมายังรัฐมนตรีให้สมกับที่ท่านกล่าวไว้ในบันทึกว่า “หากคณะรัฐมนตรีต้องการบงกัให้อพยพกันไปอยู่ฐานทัพลพบุรี”

แต่รัฐมนตรีจะพากันอพยพไปอยู่ฐานทัพลพบุรีได้อย่างไร เพราะท่านจอมพล พิบูลย์ มิได้สั่งการไว้ ดังนั้น กองทหารที่ลพบุรีก็จะไม่ยอมให้รัฐมนตรีพากันอพยพไปลพบุรี

คณะรัฐมนตรีมิได้ “ม้วนนั่งประชุมตัวลั่นกันอยู่” หากทุกคนที่มาพร้อมประชุมในคืนนั้นได้ยอมเสียสละชีวิตของตน เพื่อเผชิญต่อสถานการณ์อันเป็นที่คับขันยิ่งของประเทศชาติ และได้พยายามเต็มความสามารถที่ยับยั้งญี่ปุ่นไว้เพื่อรอเวลาให้จอมพล พิบูลย์ กลับมา ซึ่งคณะทูตญี่ปุ่นก็ได้ยับยั้งและนั่งรอคอยจอมพล พิบูลย์ ที่ทำเนียบนายกรัฐมนตรีเป็นเวลาหลายชั่วโมง แต่จอมพล พิบูลย์ ก็ไม่ยอมกลับมา “ฉับพลัน”

(จ) จำเลยที่ ๑ ได้อ่านบันทึกของจอมพล พิบูลย์ ตามที่โจทก์อ้างข้างบนนั้น จำเลยก็มีวิจารณ์ญาณพอที่จะวินิจฉัยได้ว่า วิธีการที่จอมพล พิบูลย์ ได้ปฏิบัติระหว่างเวลาค่ำของวันที่ ๗ ธันวาคม ถึงเช้าวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๔๘๔ นั้น จอมพล พิบูลย์ ต้องการโยนความรับผิดชอบมาให้แก่คณะรัฐมนตรี โดยท่านปลัดทນออกไปอยู่ที่ต่างจังหวัด แม้ว่าในบันทึกตอนอื่นๆ ของจอมพล พิบูลย์ จะอ้างว่าเพื่อไปตรวจแนวรบด้านอรัญประเทศและพระตะบอง ซึ่งเป็นแนวรบทางบกด้านตะวันออกเท่านั้น จอมพล พิบูลย์ ซึ่งเป็นผู้บัญชาการทหารสูงสุดมีอำนาจลิตธิษาดที่จะสั่งทหารทั้งสามเหล่าทัพด้านนั้น ซึ่งรู้แล้วหรือสามารถรู้วากองทัพเรือญี่ปุ่นได้เคลื่อนเข้ามายังอ่าวไทย แม้ขณะนั้นยังไม่มีกรรบกับทหารไทย แต่ในฐานะผู้บัญชาการทหารสูงสุดที่มีอำนาจลิตธิษาดเหนือทหารสามเหล่าทัพนั้น ท่านย่อมทราบดีว่าหมายถึงจะมีการรบทางทะเลและทางชายฝั่งทะเลของประเทศไทยนั้น เหตุใดท่านไม่คำนึงถึงแนวรบด้านชายฝั่งทะเลโดยปล่อยให้ทหาร ตำรวจ เยาวชน ราษฎรชายฝั่งทะเลอันยึดียวาวของประเทศไทยนั้นทำการต่อสู้ญี่ปุ่นไปตามจิตสำนึกักชาติ

“ประวัติศาสตร์การเมืองไทย”
โดย นายปรีดี พนมยงค์

(๕) จำเลยที่ ๑ ทราบดีว่าเมื่อจอมพล ปิบูลย์ ได้กลับมาร่วมประชุมกับคณะรัฐมนตรีเมื่อเวลาประมาณ ๖.๕๐ น. ของวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๔๘๔ นั้น เมื่อจอมพล ปิบูลย์ ได้สั่งให้กองทหารไทยหยุดรบญี่ปุ่นแล้ว จอมพล ปิบูลย์ กับนายดิเรก ชัยนาม ได้ออกจากที่ประชุมไปพบคณะทูตญี่ปุ่นที่นั่งรออยู่ที่ทำเนียบนายกรัฐมนตรี เจรจากันอยู่ประมาณ ๑ ชั่วโมงแล้วทั้งสองท่านกลับสู่ห้องประชุม นำข้อเสนอของญี่ปุ่น ๔ แผนกับบปสภีย่อยสรุปรวมสารระลึาคัญ ๓ ข้อมาให้ฝ่ายไทยเลือกว่าจะตกลงข้อใด คือ

(ก) ข้อที่ ๑ ให้ประเทศไทยเป็นภาคีอักษะ (เยอรมัน อิตาลี ญี่ปุ่น)

(ข) ข้อที่ ๒ อนุญาตให้กองทัพญี่ปุ่นเดินทัพผ่านประเทศไทยและป้องกันการปะทะระหว่างทหารไทยกับทหารญี่ปุ่น

(ค) ข้อที่ ๓ ประเทศไทยกับญี่ปุ่นทำสัญญาพันธมิตรทางทหารร่วมรุกรานและร่วมการป้องกัน

รัฐมนตรีมีความเห็นในชั้นแรกแตกต่างกัน คือ บางท่านเห็นควรเข้าร่วมกับญี่ปุ่นอย่างเต็มที่ รวมทั้งเป็นภาคีอักษะเพื่อต้องการได้ดินแดนคืนจากอังกฤษ ส่วนบางท่านเห็นควรว่าเมื่อทางจอมพล ปิบูลย์ เห็นว่าประเทศไทยไม่อาจต่อต้านญี่ปุ่น ทางทหารก็ได้เลือกเอาวิธีอนุญาตให้กองทัพญี่ปุ่นเดินทัพผ่านประเทศไทย โจทก์ได้เห็นด้วยในวิธีหลังนี้ และได้อ้างตัวอย่างของประเทศสวีเดนซึ่งเป็นประเทศเล็ก ที่จำใจต้องยอมให้เยอรมันชนทหารผ่านประเทศนั้นได้ (ตัวอย่างของเดนมาร์คซึ่งมีกองทัพเล็กจึงไม่สามารถต้านทานกองทหารเยอรมันที่รุกรานโดยยกพลขึ้นบกที่ชายฝั่ง เดนมาร์คจึงจำใจต้องยอมให้กองทัพเยอรมันเข้ามาในประเทศเดนมาร์คได้ ซึ่งสัมพันธมิตรมีความเห็นใจประเทศทั้งสอง และไม่ถือว่าประเทศทั้งสองนั้นเป็นศัตรู)

เมื่ออภิปรายในที่ประชุมคณะรัฐมนตรีพอสมควรแล้ว ที่ประชุมจึงตกลงตามวิธีที่ยอมให้ญี่ปุ่นเดินทัพผ่านประเทศไทยได้ ดังนั้นถ้ารัฐบาลที่จอมพล ปิบูลย์ เป็นนายกรัฐมนตรีได้กระทำเพียงข้อตกลงดังกล่าวนี้

ประเทศไทยก็จะรักษาความเป็นเอกราช อธิปไตย และเอกภาพของชาติไทยไว้ได้เมื่อสงครามได้สิ้นสุดลงโดยฝ่ายสัมพันธมิตรเป็นผู้ชนะสงคราม ทำนองเดียวกับประเทศสวีเดนและเดนมาร์ค

ข้อ ๘.

พลตรี อนันต์ พิบูลสงคราม ได้กล่าวไว้ในหนังสือชื่อ “จอมพล ป. พิบูลสงคราม” เล่ม ๔ มีใจความตอนหนึ่งซึ่งตรงกับที่จอมพล ป. และสาธุศิษย์ของท่านเคยกล่าวเป็นการทวงบุญคุณว่า เมื่อได้ตกลงยอมให้ญี่ปุ่นเดินทัพผ่านประเทศไทยแล้ว ญี่ปุ่น “จะเล่นงาน” โจทก์ แต่จอมพล พิบูลฯ ได้ช่วยโจทก์ไว้โดยช่วยให้โจทก์เป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ และกล่าวหาว่า โจทก์ไม่สำนึกในบุญคุณของจอมพล พิบูลฯ หากโจทก์กลับใช้อุบายต่างๆ ที่จะทำให้จอมพล พิบูลฯ ออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีให้จงได้ จำเลยที่ ๑ จึงได้เขียนข้อความไว้ในหน้า ๑๖๗ แห่งหนังสือของจำเลยดังต่อไปนี้

“อย่างไรก็ตาม เมื่อคณะรัฐมนตรีได้พิจารณาข้อเสนอของญี่ปุ่นที่ขอเดินทัพผ่านดินแดนไทยเมื่อคืนวันที่ ๗ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๘๔ นายปรีดี พนมยงค์ ได้แสดงท่าทีไม่เต็มใจ โดยที่ให้ความเห็นชอบไม่ทันที่ และขอทำการอภิปราย แต่ถูกจอมพล แปลก พิบูลสงคราม ตัดบทเสียดังที่กล่าวมาแล้ว จอมพล แปลก พิบูลสงคราม คงเข้าใจท่าทีของนายปรีดี พนมยงค์ จึงได้หาทางเลือกไว้ให้ออกไปพ้นจากคณะรัฐมนตรีอย่างสมเกียรติในฐานะที่เป็นรัฐมนตรีสำคัญ และร่วมมือในการบริหารราชการแผ่นดินอย่างใกล้ชิดกับจอมพล แปลก พิบูลสงคราม ตลอดมา ตั้งแต่ได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองด้วยเหตุนี้ จึงได้มีประกาศตั้งซ่อมคณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์เมื่อวันที่ ๑๖ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๘๔ โดยมีพระยามานวราชเสวี ประธานสภาผู้แทนราษฎร เป็นผู้ลงนาม”

ข้อความที่จำเลยที่ ๑ เขียนไว้ดังกล่าวข้างบนนั้น ฝ่าฝืนต่อความจริง

อันเป็นการทำให้โจทก์เสียชื่อเสียงและเกียรติคุณ เพราะเหตุว่า

(๑) โจทก์ได้กราบเรียนข้อเท็จจริงตามคำฟ้องของโจทก์ในข้อ ๗ แล้วว่า ตามเอกสารหลักฐานแห่งรายงานการประชุมคณะรัฐมนตรีตอนกลางคืนระหว่างวันที่ ๗-๘ ธันวาคม ๒๔๘๔ นั้น และเอกสารที่ พล.ต. อนันต์ พิบูลสงคราม อ้างว่าเป็นบันทึกที่จอมพล พิบูลฯ เขียนขึ้นเพื่อแถลงต่อศาลฎีกาในคดีอาชญากรรมสงครามนั้น ก็ปรากฏแน่ชัดว่าจอมพลพิบูลฯ เองเป็นผู้ที่ไม่ยอมตัดสินใจโดยฉันทันตามข้อเสนอนของญี่ปุ่นที่ขอเดินทัพผ่านประเทศไทย โดยจอมพล พิบูลฯ ไม่ยอมร่วมประชุมคณะรัฐมนตรีและไม่ยอมใช้อำนาจลัทธิขาดเหนือ ๓ เหล่าทัพที่จะสั่งให้ทหารหยุดยิง จอมพล พิบูลฯ กลับมาประชุมคณะรัฐมนตรีต่อเมื่อผู้รักชาติไทยอันประกอบด้วยทหาร ตำรวจ เยาวชนและราษฎร ได้ต่อสู้ญี่ปุ่นไปเป็นเวลาประมาณ ๕ ชั่วโมงแล้ว ผู้รักชาติเหล่านั้นต้องเสียชีวิตและบาดเจ็บประมาณ ๒๐๐ คน

(๒) การที่โจทก์ขอพุดในที่ประชุมคณะรัฐมนตรีนั้น ก็เป็นเรื่องที่โจทก์ถือว่าโจทก์มีใบบุคคลที่เชื่อและทำตามผู้นำอย่างหลับหูหลับตา (Blind Obedience) คือ จำต้องพุดกันให้เข้าใจถึงผลได้ผลเสียของประเทศชาติ แต่เมื่อจอมพล พิบูลฯ สั่งให้ทหารและผู้รักชาติหยุดรบญี่ปุ่น โจทก์ก็อธิบายแสดงความเห็นเลอิกเอาทางที่ดีที่สุดตามตัวอย่างของประเทศสวีเดน ที่สามารถรักษาความเป็นเอกราช เอกภาพ อธิปไตยของชาติของเขาไว้ได้เมื่อสัมพันธมิตรเป็นฝ่ายชนะสงคราม ขณะนั้นรัฐมนตรีส่วนมากมีความเห็นเช่นเดียวกับโจทก์ จึงตกลงเพียงให้ญี่ปุ่นเดินทัพผ่านประเทศไทยเท่านั้น และโจทก์ยังได้เสนอเงื่อนไขว่าการตกลงครั้งนี้เป็นอันสิ้นสุด ญี่ปุ่นจะขออะไรเพิ่มขึ้นมาอีกไม่ได้ ความเห็นของโจทก์ขัดแย้งกับรัฐมนตรีส่วนหนึ่งที่ต้องการให้ประเทศไทยร่วมทำกติกาสัญญากับญี่ปุ่นทั้งในทางรุกและทางป้องกัน อันเป็นการผูกมัดประเทศไทยให้เข้าอยู่ฝ่ายญี่ปุ่น

(๓) ต่อมาอีก ๘ วัน คือในวันที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๔๘๔ โจทก์ได้พ้น

“ประวัติศาสตร์การเมืองไทย”
โดย นายปรีดี พนมยงค์

จากตำแหน่งรัฐมนตรีในรัฐบาลของจอมพล ปิบูลย์ เพราะสภาผู้แทนราษฎร ได้ลงมติเป็นเอกฉันท์ให้โจทก์ดำรงตำแหน่งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ในขณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ แล้วรัฐบาลของจอมพล ปิบูลย์ ก็ได้ ดำเนินก้าวต่อไปที่ผิดจากข้อตกลงในคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๔๘๔ นั้น คือในวันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๔๘๔ จอมพล ปิบูลย์ ตกลงทำกติกาสัญญา พันธไมตรีกับญี่ปุ่นที่ต่างฝ่ายจะช่วยเหลือซึ่งกันและกันในทางการเมือง ทาง เศรษฐกิจและการทหาร ทั้งทางรุกและทางรับและป้องกัน จอมพล ปิบูลย์ ได้จัดพิธีลงนามกติกานั้นที่โบสถ์วัดพระศรีรัตนศาสดาราม (พระแก้วมรกต) ซึ่งเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ของชาวไทย อันเป็นประวัติกติการณ์ของชาติไทยที่ไม่เคยมี มาแต่ปางก่อน ที่ลงนามกติกาสัญญาระหว่างประเทศต่อหน้าพระแก้วมรกต

ในวันนั้นเอง จอมพล ปิบูลย์ ได้ร่วมกับญี่ปุ่นขอสาบานต่อหน้า พระแก้วมรกตว่าจะซื่อสัตย์ต่อกันจนถึงที่สุด ความซื่อนี้เป็นประเด็นสำคัญที่ โจทก์จะได้อ้างในข้อ ๑๒ เพื่อขอความกรุณาศาลวินิจฉัยถึงกรณีที่ว่าจำเลยที่ ๑ กับพวกอ้างว่าในต้นปี พ.ศ. ๒๔๘๗ จอมพล ปิบูลย์ ได้ส่งนายทหารไป ติดต่อกับนายทหารชายแดนจีนเพื่อขอความร่วมมือกับจีนในการรบญี่ปุ่นนั้น จะ เป็นความจริงได้หรือไม่สำหรับคนไทยที่สาบานต่อหน้าพระแก้วมรกตว่าจะ ซื่อสัตย์กับญี่ปุ่นจนถึงที่สุด และในเดือนตุลาคม ๒๔๘๘ จอมพล ปิบูลย์ ได้ เขียนจดหมายถึงโจทก์ตามเอกสารท้ายฟ้องหมายเลข ๗ ซึ่งแสดงว่ายัง นับถือพระแก้วมรกตอยู่ ดังที่โจทก์จะได้กล่าวไว้ในฟ้องข้อ ๑๒

(๔) จำเลยที่ ๑ ได้วาดภาพขึ้นเองในการที่โจทก์ได้เป็นผู้สำเร็จ ราชการแทนพระองค์ในวันที่ ๑๖ ธ.ค. ๒๔๘๔ เพื่อแสดงถึงความกรุณาปรานี อันเป็นบุญคุณที่จอมพล ปิบูลย์ มีต่อโจทก์ โดยจำเลยที่ ๑ เจตนาที่จะให้ ความตอนนี้ของจำเลยสมานกับพวกจำเลยที่ได้หมิ่นประมาทโจทก์ไว้ว่า โจทก์ไม่นึกถึงบุญคุณของจอมพล ปิบูลย์ หากโจทก์มีแต่ใช้วิธีการและ อุบายต่างๆ เพื่อโค่นล้มจอมพล ปิบูลย์ ข้อเขียนของจำเลยฝ่าฝืนต่อ

“ประวัติศาสตร์การเมืองไทย”
โดย นายปรีดี พนมยงค์

ความจริงทั้งในทางรัฐธรรมนูญและในทางข้อเท็จจริง ดังที่โจทก์ขอประทาน กราบเรียนศาลดังต่อไปนี้

(ก) ในทางรัฐธรรมนูญ ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์มิได้ถูกแต่งตั้ง ขึ้นโดยนายกรัฐมนตรี หากตามมาตรา ๑๐ แห่งรัฐธรรมนูญฉบับ ๑๐ ธันวาคม ๒๔๗๕ ก็ได้บัญญัติไว้ชัดแจ้งว่า

“ถ้าหากพระมหากษัตริย์มิได้ทรงตั้งหรือไม่สามารถจะทรงตั้งได้ไซ้ร ท่านให้สภาผู้แทนราษฎรปรึกษากันตั้งขึ้น”

จำเลยที่ ๑ ก็ทราบบัญญัตินี้ดีว่าในระหว่างที่พระมหากษัตริย์ยัง ไม่ทรงบรรลุนิติภาวะนั้น สภาผู้แทนราษฎรซึ่งประกอบด้วยสมาชิกประเภท ที่ ๑ ซึ่งราษฎรเป็นผู้เลือกตั้งกับสมาชิกประเภทที่ ๒ ที่ได้รับการแต่งตั้ง จากพระมหากษัตริย์ครั้งพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าฯ และสืบต่อมานั้น ได้ มีมติเป็นเอกฉันท์แต่งตั้งโจทก์เป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ดังนั้น ประธานสภาผู้แทนราษฎรจึงเป็นผู้ลงนามประกาศแต่งตั้งโจทก์ให้เป็น ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ตามมติเอกฉันท์ของสภาผู้แทนราษฎร มิใช่ จอมพล ปิบูลย์ นายกรัฐมนตรี เป็นผู้ลงนามประกาศแต่งตั้งโจทก์ดังกล่าวนั้น

แม้ว่ารัฐบาลเป็นผู้ทำหนังสือไปยังสภาผู้แทนราษฎร ขอเสนอ โจทก์เป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ แต่ขณะนั้นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หลายคนก็ได้เตรียมการที่จะเสนอญัตติให้โจทก์เป็นผู้สำเร็จราชการแทน พระองค์ แทนตำแหน่งที่ว่างอยู่โดยเจ้าพระยายมราชได้ถึงแก่อสัญกรรมไป ก่อนนั้น ซึ่งโจทก์มีหลักฐานเสนอต่อศาลในชั้นพิจารณา

(๕) โจทก์ขออ้างเอกสารหลักฐานทางราชการ คือคำให้การของ พล.ต.อ. อุดล อุดลเดชจรัส ที่ได้ลาบานตนแล้วให้การต่อคณะกรรมการ อาชญากรรมสงครามเมื่อวันที่ ๑๗ ธันวาคม ๒๔๘๘ มีความตอนหนึ่งว่าดังนี้

“ข้าฯ ได้ไปที่วังสวนกุหลาบซึ่งเป็นที่พักของนายกรัฐมนตรีในเวลานั้น ได้พบนายกรัฐมนตรีกับนายวนิช ปานะนันท์ นายวนิชฯ ได้พูดว่าทางฝ่าย

ญี่ปุ่นมีความรังเกียจหลวงประดิษฐมนูธรรม และนายวิลาศ โอสถานนท์ เพราะสองคนนี้เอนเอียงไปทางอังกฤษ คณะรัฐมนตรีจะมีความคิดเห็นร่วมกับญี่ปุ่นด้วยประการใดๆ ก็ทำไปไม่สะดวก เพราะสองคนนี้มีความคิดเห็นไม่ตรงกับญี่ปุ่น เขาจะให้สองคนนี้ออกจากคณะรัฐมนตรี เฉพาะหลวงประดิษฐมนูธรรมฝ่ายญี่ปุ่นเสนอว่าควรแต่งตั้งให้เป็นคณะผู้สำเร็จราชการแผ่นดิน ที่ญี่ปุ่นมีความประสงค์จะให้หลวงประดิษฐมนูธรรม เป็นคณะผู้สำเร็จราชการนั้น ข้าฯ คิดเห็นว่าหลวงประดิษฐมนูธรรม ยังเป็นผู้มีอิทธิพล ชำราชากรและประชาชนนับถืออยู่มาก ถ้าได้เป็นผู้สำเร็จแล้วจะได้พ้นจากหน้าที่การเมือง และญี่ปุ่นคงคิดว่าจะไม่ทำให้ประชาชนเห็นว่าญี่ปุ่นรังเกียจหลวงประดิษฐมนูธรรม เมื่อนายวนิชฯ ได้พูดกับข้าฯ ดังกล่าวแล้ว นายกรัฐมนตรีก็ได้พูดกับข้าฯ เช่นเดียวกัน และขอร้องให้ข้าฯ เชิญหลวงประดิษฐมนูธรรม นายวิลาศ โอสถานนท์ และนายทวี บุณยเกตุ มาปรับความเข้าใจแล้วดำเนินการต่อไป ข้าฯ จึงได้เชิญบุคคลทั้งสามมาที่วังสวนกุหลาบ ได้ชี้แจงเหตุการณ์และความประสงค์ให้ฟัง หลวงประดิษฐมนูธรรมตอบว่าจะต้องไปปรึกษากับพวกพ้องดูก่อน ส่วนนายวิลาศฯ นั้นว่าไม่ขัดข้องอะไร ครั้นเย็นในวันนั้นหลวงประดิษฐมนูธรรม ได้ไปหาข้าฯ ที่วังปารุสกวันซึ่งเป็นที่พักของข้าฯ ได้ชี้แจงกับข้าฯ ว่าได้หารือกับพวกพ้องแล้ว แต่ยังไม่รู้สึกตะขิดตะขวงใจในการที่จะร่วมกับคณะผู้สำเร็จราชการนั้นเป็นการไม่เหมาะสมหรือไม่ดีงาม ข้าฯ ได้พยายามชี้แจงแสดงเหตุผลด้วยประการต่างๆ ว่ามีความจำเป็นเพื่อเหตุการณ์อันไกล ในที่สุดหลวงประดิษฐมนูธรรม ก็ยอม แล้วนายทวี บุณยเกตุ ก็ได้ทำเรื่องราวดำเนินการให้หลวงประดิษฐมนูธรรม และนายวิลาศฯ ออกจากรัฐมนตรี และให้หลวงประดิษฐมนูธรรม ร่วมอยู่ในคณะผู้สำเร็จราชการต่อไป”

เอกสารหลักฐานทางราชการที่โจทก์อ้างข้างบนนั้น แสดงชัดว่าฝ่ายญี่ปุ่น (โดยผ่านทางนายวนิช ปานะนนท์) ได้ขอให้รัฐบาลไทยจัดการให้โจทก์ออกจากคณะรัฐบาลของจอมพล ปิบูลฯ และให้โจทก์เป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ มิใช่เป็นเรื่องที่จอมพล ปิบูลฯ และเสนาบดีของท่าน

รวมทั้งจำเลยที่ ๑ ได้โฆษณาว่าจอมพล ปิบูลย์ มีความกรุณาปรานีที่จะให้โจทก์เป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์เพื่อให้พ้นจากการที่เรียกกันว่า “ญี่ปุ่นจะเล่นงานอาจารย์” เพราะถ้าญี่ปุ่นจะเล่นงานโจทก์แล้ว แม้โจทก์เป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ญี่ปุ่นก็เล่นงานโจทก์ได้ไม่ยากเลย แต่เป็นเพราะเหตุทางการเมืองของญี่ปุ่นดังที่ พล.ต.อ. อุดุลย กล่าวไว้ว่าญี่ปุ่นต้องการให้โจทก์ออกจากรัฐบาลปิบูลย์ ที่ร่วมมือกับญี่ปุ่น แต่ญี่ปุ่นก็ไม่อยากจะทำให้ประชาชนไทยเห็นว่าญี่ปุ่นรังแกโจทก์ ดังนั้น ญี่ปุ่นจึงต้องการให้รัฐบาลจัดการให้โจทก์เป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์

(๖) จอมพล ปิบูลย์ ไม่มีความเต็มใจที่จะให้โจทก์ดำรงตำแหน่งผู้สำเร็จราชการฯ อันเป็นตำแหน่งที่สูงกว่านายกรัฐมนตรี ตามเหตุผลที่ พล.ต.อ. อุดุลย อุดุลเดชจรัส ได้กล่าวถึงนิลัยจอมพล ปิบูลย์ ไว้ ซึ่งโจทก์ได้อ้างคำให้การของ พล.ต.อ. อุดุลย อุดุลเดชจรัส ในฟ้องข้อ ๖ แล้ว

(๗) นอกจากนั้นยังมีหลักฐานที่โจทก์สามารถแสดงต่อศาลได้อีกว่าเมื่อโจทก์ได้เป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ประมาณ ๒ เดือนเศษ ครั้นถึงวันที่ ๖ มีนาคม ๒๔๘๕ จอมพล ปิบูลย์ ได้ขอลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ซึ่งคณะผู้สำเร็จราชการได้อนุมัติให้ลาออกตามที่โจทก์อ้างไว้ในฟ้องข้อ ๑๒ อนุกระทงที่ ๑ นั้น คณะผู้สำเร็จราชการฯ ได้แต่งตั้งจอมพล ปิบูลย์ ให้เป็นนายกรัฐมนตรีอีกครั้งหนึ่งตามคำแนะนำของประธานสภาผู้แทนราษฎร จอมพล ปิบูลย์ จึงได้เตรียมจัดตั้งคณะรัฐมนตรีใหม่ขึ้น ระหว่างนั้นโจทก์ไปพักผ่อนปลายลับดาห์ตามปกติที่อยู่อยุธยา ครั้นถึงวันจันทร์ตอนเช้าโจทก์กลับจากอยุธยาโดยทางเรือ เมื่อเรือผ่านจังหวัดนนทบุรี นายตำรวจคนหนึ่งได้ขอให้เรือของโจทก์เทียบที่ท่าหน้าจังหวัดนนทบุรี แล้วแจ้งให้โจทก์ทราบว่าอธิบดีกรมตำรวจ (พล.ต.อ. อุดุลย อุดุลเดชจรัส) ให้นายตำรวจคนสนั้นนั้นคอยดักแจ้งให้โจทก์ทราบว่า จอมพล ปิบูลย์ เตรียมการที่จะเอาโจทก์เป็นรัฐมนตรีคนหนึ่งเ็นคณะรัฐมนตรีของจอมพล ปิบูลย์ ที่ตั้งขึ้นใหม่ แต่ พล.ต.อ. อุดุลย

“ประวัติศาสตร์การเมืองไทย”
โดย นายปรีดี พนมยงค์

ได้ทัดทานไว้ ฉะนั้นจึงให้โจทก์เมื่อกลับไปถึงทำเนียบแล้วรีบขอกฎเสกทันที มิฉะนั้น จอมพล ปิบูลย์ อาจนำรายชื่อคณะรัฐมนตรีเสนอผู้สำเร็จราชการฯ อีกสองท่านให้ลงนามแต่งตั้ง ก็จะทำให้ยุ่งกันใหญ่ เมื่อโจทก์กลับไปพักก็เขียนจดหมายด่วนมากมอบให้เลขาธิการส่วนตัวนำไปยื่นที่สำนักนายกรัฐมนตรีทันที แจ้งแก่จอมพล ปิบูลย์ ว่าโจทก์กลับมาถึงกรุงเทพฯ แล้ว ขอร้องเอาชื่อโจทก์เป็นรัฐมนตรีในบัญชีชื่อรัฐมนตรีที่จะเสนอคณะผู้สำเร็จราชการฯ เพราะโจทก์ไม่เต็มใจที่จะเป็นรัฐมนตรีดังกล่าว เมื่อจอมพล ปิบูลย์ ทราบว่าโจทก์กลับกรุงเทพฯ แล้ว ถ้ามีชื่อโจทก์เป็นรัฐมนตรี โจทก์ก็ต้องคัดค้านในคณะผู้สำเร็จราชการฯ ดังนั้น จอมพล ปิบูลย์ จึงมิได้เอาชื่อโจทก์ไว้ในบัญชีรัฐมนตรีที่จะเสนอต่อคณะผู้สำเร็จราชการฯ ทั้งนี้ก็เป็นเหตุผลอย่างหนึ่งที่แสดงว่า การที่โจทก์เป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์นั้น จอมพล ปิบูลย์ มิได้มีความเต็มใจ หากจำต้องทำตามความประสงค์ของญี่ปุ่น แต่ในใจจริงก็ต้องการให้โจทก์อยู่ได้บังคับบัญชาของจอมพล ปิบูลย์

(ข) โจทก์ขอประทานเสนอศาลาโปรตพิจารณาเอกสารหลักฐานตามที่โจทก์กล่าวไว้ในข้อ ๑๐ อนุกระทงที่ ๔ (ง) คือในวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๔๘๖ จอมพล ปิบูลย์ ได้ออกคำสั่งให้พระองค์เจ้าอาทิตย์ทิพอาภาและโจทก์ประจำกองบัญชาการทหารสูงสุด ทั้งๆ ที่ขณะนั้นพระองค์เจ้าอาทิตย์ฯ และโจทก์เป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ แต่จอมพลปิบูลย์ ก็ต้องการให้ผู้แทนองค์พระมหากษัตริย์อยู่ภายใต้บังคับบัญชาของจอมพล ปิบูลย์ ที่อ้างตำแหน่งผู้บัญชาการทหารสูงสุด

(ค) แม้ว่าโจทก์ได้รับแต่งตั้งโดยมติเอกฉันท์ของสภาผู้แทนราษฎร ให้โจทก์เป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์เพียงผู้เดียว เมื่อวันที่ ๑ สิงหาคม ๒๔๘๗ ภายหลังที่จอมพล ปิบูลย์ ได้ออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีแล้ว แต่ยังเป็นผู้บัญชาการทหารสูงสุดอยู่นั้น จอมพล ปิบูลย์ ก็หาทางที่จะรังแกโจทก์ต่อไปอีก ดังปรากฏในคำให้การของ พล.ต.อ. อุดล อุดลเดชจรัส ที่

ให้ไว้แก่คณะกรรมการอาชญากรรมสงครามเมื่อวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๔๘๘ มีความตอนหนึ่งดังต่อไปนี้

“การประชุมนายทหารในเมืองตันตูประหนึ่งว่าจะปฏิบัติตามความคิดเห็นของจอมพล ป. แต่ต่อมาในภายหลังนายทหารชั้นผู้ใหญ่เมื่อได้พบกับข้าฯ หรือได้ลำดับรับฟังในทางอื่นก็ดูจะเพลาลงไป แต่โดยเฉพาะ พ.อ. ชุน-คิลปีครชย์ นั้น ดูประหนึ่งว่าจะไม่กลับความคิดเห็น อยากรปฏิบัติตามความคิดเห็นของจอมพล ป. เมื่อเป็นที่ประจักษ์ดังนี้แล้ว ได้มีรัฐมนตรีชั้นผู้ใหญ่หลายคนไปหารือกับข้าฯ ว่าควรให้จอมพล ป. พ้นจากตำแหน่งผู้บัญชาการทหารสูงสุด ข้าฯ ก็เห็นพ้องด้วย และความคิดเห็นอันนี้ได้ทราบไปถึงจอมพล ป. ในเบื้องต้นก็ยังไม่ยอมออก แต่ครั้นต่อมาก็ยอมออก แต่ขอไปเป็นผู้สำเร็จราชการฯ โดยแจ้งความประสงศ์อันนี้มายัง พล.ท. พิชิต (เกรียงศักดิ์พิชิต) ซึ่ง พล.ท. พิชิตฯ ได้ไปแจ้งให้ข้าฯ ทราบ ข้าฯ ได้ชี้แจงความประสงศ์อันนี้แก่รัฐมนตรีหลายท่าน เพื่อให้จอมพล ป. พ้นจากผู้บัญชาการทหารสูงสุด และไปเป็นผู้สำเร็จฯ ครั้นความเห็นนี้ทราบไปถึงสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กลับปรากฏว่าสมาชิกส่วนมากไม่ยินยอมที่จะให้จอมพล ป. เป็นผู้สำเร็จราชการฯ พล.ท. พิชิตฯ จึงหารือข้าฯ ว่าควรจะทำอย่างไรต่อไป และได้ให้ความเห็นต่อข้าฯ ว่าควรจะต้องตั้งให้เป็นที่ปรึกษาฯ แทนดิน เพราะเป็นตำแหน่งที่มีเกียรติและเคยมีตัวอย่างมาแล้ว ข้าฯ เห็นชอบด้วยจึงตอบว่าได้นำเรื่องนี้ไปหารือ พ.ต. คงฯ เจ้าคุณพหลฯ และรัฐมนตรีผู้อื่นต่อไป ในขณะเดียวที่ปรึกษากันนี้ พล.ท. พิชิตฯ ได้บอกข้าฯ ว่าการที่จอมพล ป. ต้องการเป็นผู้สำเร็จราชการนั้นก็เพื่อจะควบคุมนายปรีดี พนมยงค์”

(ง) โจทก์ถูกข่มเหงจากจอมพล ป. หลายประการดังกล่าวข้างบนนั้นแล้ว แต่จอมพล ป. ก็พยายามหาทางที่จะกดขี่โจทก์ให้อยู่ภายใต้อำนาจของตน แต่จำเลยที่ ๑ กลับขาวให้เป็นดำ และกลับดำให้เป็นขาว โดยเขียนจูงใจให้สานุศิษย์ของพวกเขาและผู้อ่านหลงเชื่อว่าจอมพล ป. พิบูลฯ มีบุญคุณ

ต่อใจทักอย่างล้นพ้นในการที่ใจทักพ้นจากคณะรัฐมนตรี “อย่างสมเกียรติ”

ข้อ ๙.

ในการจูงใจให้ผู้อ่านหนังสือของจำเลยหลงเชื่อว่าใจทักเป็นบุคคลที่ใช้กลอุบายดั่งที่ใจทักได้กล่าวในฟ้องข้อ ๖ นั้น จำเลยที่ ๑ จึงได้หมิ่นประมาทใจทักอันเป็นความผิดอีกกระทงหนึ่ง คือ จำเลยได้กล่าวไว้ในหนังสือของจำเลยหน้า ๑๖๗ มีความตอนหนึ่งว่า

“ข้อควรสังเกตอีกข้อหนึ่ง คือ ในคำประกาศสงครามมีแต่คณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ได้ลงพระนามและนามเพียงสองท่าน คือ พระเจ้าวรวงศ์เธอพระองค์เจ้าอาทิตย์ทิพอาภา และพลเอกเจ้าพระยาพิชเชนทรโยธิน ส่วน นายปรีดี พนมยงค์ (หลวงประดิษฐมนูธรรม) ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ อีกท่านหนึ่งไม่ได้ลงนามด้วย เนื่องจากได้เดินทางไปจังหวัดอยุธยา ซึ่งไม่มีใครทราบเหตุผล แต่อาจสันนิษฐานได้ว่าเป็นอุบายของท่านที่จะหลบเลี่ยงไม่รับรู้หรือรับผิดชอบในการประกาศสงครามก็ได้ หากพิจารณาพระบรมราชโองการประกาศสันติภาพเมื่อวันที่ ๑๖ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๘๘ โดยมีท่านเองลงนามในตำแหน่งผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ที่ว่า “การประกาศสงครามต่อสหรัฐอเมริกาและบริเตนใหญ่เป็นโมฆะ ไม่ผูกพันประชาชนชาวไทย” ก็พอจะอนุมานได้ว่าไม่ประสงค์รับผิดชอบในการประกาศดังกล่าว”

ใจทักขอกราบเรียนศาลว่า วิธีเขียนสอดแทรกประโยคที่ว่า “เนื่องจากได้เดินทางไปจังหวัดอยุธยา ซึ่งไม่มีใครทราบเหตุผล แต่อาจสันนิษฐานได้ว่าเป็นอุบายของท่านที่จะหลบเลี่ยงไม่รับรู้หรือรับผิดชอบในการประกาศสงครามก็ได้” และประโยคสุดท้ายที่ว่า “ก็พอจะอนุมานได้ว่าท่านไม่ประสงค์รับผิดชอบในการประกาศดังกล่าว” นั้น จำเลยที่ ๑ เจตนาที่จะให้ผู้อ่านหลงเชื่อว่าใจทักเป็นคนมีอุบายต่างๆ เช่นเดียวกับที่จำเลยที่ ๑ หมิ่นประมาทใจทักไว้ตามฟ้องข้อ ๖ มีใช่การสันนิษฐานหรือการอนุมานโดยสุจริต เพราะ

เหตุดังต่อไปนี้

(๑) จำเลยที่ ๑ เป็นศาสตราจารย์ประวัติศาสตร์และได้รับแต่งตั้งสมัยจอมพล ปิบูลย์ ให้เป็นราชบัณฑิตสาขาประวัติศาสตร์ จำเลยจึงต้องค้นคว้าหลักฐานความจริงก่อนที่จะสันนิษฐานว่าเป็นอุบายของโจทก์ที่จะหลบเลี้ยงไม่รู้หรือรับผิดชอบในการประกาศสงคราม

(๒) จำเลยที่ ๑ ไม่อาจปฏิเสธได้ว่าตนมิได้อ่านหนังสือของพลตรีอนันต์ ปิบูลสงคราม ที่อ้างว่าได้จดคำพยานคดีอาชญากรรมสงครามไว้ นั้นมารวมพิมพ์ในหนังสือชื่อ “จอมพล ป. พิบูลสงคราม” เล่ม ๔ หน้า ๑๖๓-๑๖๔ ซึ่งมีคำให้การของหลวงชำนาญอักษร ชำราชากรชั้นพิเศษ สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีดังต่อไปนี้

“ตอบโจทก์ : เมื่อวันที่ประชุมคณะรัฐมนตรีวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๔๘๕ พยานอยู่ที่ประชุมด้วย ในที่ประชุมหลวงวิจิตรวาทการเป็นคนเสนอร่างประกาศสงครามต่อที่ประชุมและนำไปอ่านทางวิทยุ เมื่อนำคำประกาศสงครามไปอ่านทางวิทยุ นั้น ต้นฉบับยังไม่ได้ทำ และพยานได้เห็นต้นฉบับเมื่อจวนเลิกงานแล้ว ต้นฉบับประกาศสงครามนั้นมีชื่อจอมพล ป. พิบูลสงคราม ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ มีผู้สำเร็จ เข็มแล้วสองท่าน แต่ท่านปรีดีฯ ยังไม่ได้ลงชื่อ เพราะไม่ได้อยู่ในกรุงเทพฯ หลังจากนั้นพยานเข้าใจว่า ท่านปรีดีฯ ไม่ได้ลงนามในคำประกาศสงคราม ล้วนแต่ต้นฉบับได้หายไปเพราะถูกขอมบี้

ในราชกิจจานุเบกษา การที่มีชื่อผู้สำเร็จ ครบทั้งสามท่านรวมทั้งท่านปรีดีฯ ด้วยนั้น เพราะได้

ขออนุญาตไปทางประธานผู้สำเร็จ และท่าน อนุญาตให้ประกาศไปก่อนได้"

การที่หลวงชำนาญ พยานโจทก์ ให้การว่า "แฟ้มต้นฉบับได้หายไปเพราะถูกบอมบ์" นั้น ก็หมายถึงว่าแฟ้มนั้นได้เก็บรวมกับใบลาออกของจอมพล ปิบูลย์ เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๘๖ ซึ่งเมื่อจอมพล ปิบูลย์ ได้กลับใจไม่ลาออก ใบลาและเรื่องต่างๆ รวมทั้งประกาศสงครามที่อยู่ในแฟ้มนี้ ก็หายไปประจวบ "ถูกบอมบ์" ดังปรากฏในการสอบสวนของคณะกรรมการอาชญากรรมสงคราม ซึ่งคณะกรรมการนั้นโดยนายกมล วรรณประภา ได้เป็นโจทก์ฟ้องจอมพล ปิบูลย์ และพลตรี ประยูร ภมรมนตรี อีกสำนวนหนึ่งตามเอกสารท้ายฟ้องหมายเลข ๖

ดังนั้น บุคคลที่แม้ไม่มีฐานะถึงขนาดเป็นศาสตราจารย์ และเป็นราชบัณฑิตประวัติศาสตร์ ก็ย่อมเห็นได้ว่าการประกาศสงครามนั้นได้ทำกันรวบรัด ซึ่งเหลือวิสัยที่ผู้สำเร็จราชการฯ จะรู้ล่วงหน้าได้

(๓) จำเลยชั้นเรื่องขึ้น ซึ่งไม่ใช่เป็นข้อสันนิษฐานว่าโจทก์ได้เดินทางไปอยุธยาซึ่งไม่มีใครทราบเหตุผล แต่ความจริงนั้นประธานผู้สำเร็จราชการฯ กิติ เจ้าน้ำที่สำนักงานเลขานุการส่วนพระองค์กิติ และนายกรัฐมนตรีนั่นเอง กิติ ก็รู้อยู่แล้วว่าในวันปลายสัปดาห์ คือวันเสาร์วันอาทิตย์ตอนเย็นนั้น โจทก์ไปพักผ่อนที่อยุธยาเป็นการผลัดเปลี่ยนกันกับประธานผู้สำเร็จราชการฯ ที่ท่านไปพักผ่อนที่หัวหินครั้งละ ๓-๔ สัปดาห์ ณ สถานที่ "คุ้มขุนแผน" ซึ่งโจทก์พักผ่อนอยู่นั้น ก็มีโทรศัพท์พูดติดต่อกันได้ ถ้าหากจอมพล ปิบูลย์ ไม่ทำการไปโดยลำพังในปัญหาความเป็นความตายของประเทศชาติ โดยปรึกษาโจทก์ซึ่งเป็นผู้หนึ่งในคณะผู้สำเร็จราชการฯ แล้ว ก็โทรศัพท์ติดต่อกับโจทก์ให้รีบมากรุงเทพฯ ได้ โจทก์ก็จะมากรุงเทพฯ ได้โดยทางรถยนต์ภายในเวลา ๑ ชั่วโมงเศษ ซึ่งต่างกับคืนวันที่ ๗-๘ ธันวาคม ๒๔๘๔ ซึ่งจอมพล ปิบูลย์ อยู่ที่ต่างจังหวัด รู้เรื่องก่อนแล้วว่าญี่ปุ่นจะไปรบ เพื่อขอเดินทัพผ่าน

ประเทศไทย แต่จอมพล ปิบูลย์ ก็ไม่ยอมกลับมาประชุมคณะรัฐมนตรี และไม่ยอมสั่งให้ทหาร ตำรวจ ผู้รักชาติไทยต่อต้านญี่ปุ่นตั้งที่โจทก์กล่าวแล้ว ในฟ้องข้อ ๗ นั้น โจทก์มิใช่เป็นบุคคลที่ใช้อุบายหลบเลี่ยงไม่ไปประชุม แสดงความเห็นต่อปัญหาสำคัญของประเทศชาติ

(๔) โจทก์ขออ้างเอกสารหลักฐานทางราชการ คือคำให้การของ พล.ต.อ. อุดล อุดลเดชจรัส ต่อคณะกรรมการอาชญากรรมสงคราม เมื่อวันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๔๘๘ มีความตอนที่เกี่ยวข้องกับประกาศสงครามต่อบริเตนใหญ่ และสหรัฐอเมริกาดังต่อไปนี้

“ในวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๔๘๕ ซึ่งเป็นวันที่ประเทศไทยประกาศสงครามกับอังกฤษ-อเมริกานั้น ข้าฯ จำได้ว่าตรงกับวันอาทิตย์ ข้าฯ ได้พักอยู่ ณ ที่พักวังปารุสกวัน ได้มีการเรียกประชุมคณะรัฐมนตรีโดยด่วน เมื่อเวลาเที่ยงวัน ข้าฯ ก็ได้ไปประชุม เมื่อถึงที่ประชุมคณะรัฐมนตรี ปรากฏว่า ประชุมกันเรื่องจะประกาศสงครามกับอังกฤษ-อเมริกาโดยกะทันหัน ในการที่จะประกาศสงครามกับอังกฤษ-อเมริกา ข้าฯ เห็นว่าหลวงวิจิตรวาทการกับ นายนิช ปานะนนท์ ได้เป็นตัวตั้งตัวตีแถลงให้ที่ประชุมทราบ คล้ายๆ กับว่าสองคนนี้ได้ทำการติดต่อหรือรู้เรื่องที่จะประกาศสงครามอยู่ก่อนแล้ว ส่วนรัฐมนตรีนอกจากนั้นทั้งข้าฯ ด้วยก็ยังไม่รู้ต้นสายปลายเหตุว่าเหตุใดจึงจะต้องประกาศสงครามกับเขาโดยกะทันหันเช่นนั้น ครั้นเมื่อได้ประกาศสงครามกับอังกฤษ-อเมริกาแล้ว ข้าฯ ได้พยายามสืบสวนถึงมูลเหตุก็ได้ความว่า ก่อนที่จะประกาศสงครามวันหนึ่งหรือสองวัน ปรากฏว่ามีหลวงวิจิตรวาทการกับ นายนิช ปานะนนท์ ได้ติดต่อกับญี่ปุ่นที่ขึ้นผิดปกติกว่าเดิม และได้มาติดต่อกับนายกรัฐมนตรีบ่อยขึ้น และได้ความต่อไปว่าสองคนนี้เป็นผู้ไป ทาบตามฝ่ายญี่ปุ่น เพื่อจะขอประกาศสงครามกับอังกฤษ-อเมริกา พลเรือน ฝ่ายญี่ปุ่นไม่ขัดข้อง แต่ทางทหารญี่ปุ่นไม่เห็นสมควรให้ประกาศ ข้าฯ ได้อ่าน รายงานการประชุมคณะรัฐมนตรีพิเศษครั้งที่ ๔/๒๔๘๕ วันอาทิตย์ที่ ๒๕

มกราคม ๒๔๘๕ แล้วขอรับรองว่าเป็นการถูกต้อง ในการที่มีผู้วิ่งเต้นเห็นดีเห็นชอบที่จะประกาศสงครามนี้ก็เพราะเหตุว่า ในขณะที่นั้นญี่ปุ่นทำสงครามกำลังได้เปรียบ ทางด้านยุโรปเยอรมันก็ทำการรุกไปเกือบจะถึงสตาลินกราด แล้วก็พุ่งมาทางคอเคซัสมาบรรจบทางอินเดีย และในขณะที่เดียวกันนั้นทางญี่ปุ่นก็กำลังตีพม่าเกือบจะได้แรงหนุนอยู่แล้ว ทฬทั้งสองฝ่ายก็จะได้บรรจบกัน ชั่ว ขอให้เป็นที่สังเกตไว้ว่า ในการประชุมคณะรัฐมนตรีคราวนี้มีรัฐมนตรีประชุมกันหลายคน แต่มีรัฐมนตรีน้อยคนที่ออกความเห็น ผู้ที่ออกความเห็นก็เป็นผู้ที่วิ่งเต้นหรือติดต่อมาดั่งที่ให้การมาแล้ว การประชุมได้กระทำกันอย่างรวบรัด ฉะนั้น รัฐมนตรีส่วนมากจึงไม่ได้ออกความคิดเห็นแต่อย่างใด คำประกาศสงครามนี้ ชั่ว ทราบว่าในเวลานั้นคณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ก็สามคนด้วยกัน แต่ได้ลงชื่อเพียงสองคนเท่านั้น ส่วนหลวงประดิษฐมนูธรรมมิได้ลงนามในต้นฉบับคำประกาศสงคราม เพราะในวันนั้นหลวงประดิษฐมนูธรรมได้ไปจังหวัดอยุธยา หาได้อยู่ในกรุงเทพฯ ไม่ เมื่อได้ประกาศสงครามแล้ว ในฐานะที่ชั่ว เป็นอธิบดีกรมตำรวจได้ลำดับรับฟังถึงความรู้สึกของประชาชนคนไทย รวมทั้งชาวต่างประเทศซึ่งได้พำนักอยู่ในประเทศไทย ปรากฏว่ารู้สึกเศร้าสลดใจ แต่ไม่มีใครกล้าออกความคิดเห็นประการใดโดยชัดเจนออกมา ต่อจากนี้ไปในราวปี พ.ศ. ๒๔๘๖ ชั่ว ได้ทำการติดต่อกับชาวต่างประเทศมีอังกฤษ-อเมริกา ซึ่งพำนักอยู่ในประเทศไทย และคนไทยซึ่งอยู่ในต่างประเทศ เพื่อทราบว่าการที่ประเทศไทยยินยอมให้ญี่ปุ่นผ่านกิตี ทำสัญญาความร่วมมือรุกรบกับญี่ปุ่นกิตี และได้ประกาศสงครามกับอังกฤษ-อเมริกาก็ดี ว่าจะมีความรู้สึกความเห็นประการใดบ้าง ก็คงได้ความว่าที่ประเทศไทยยินยอมให้ญี่ปุ่นผ่านหรือทำสัญญาความร่วมมือรุกรบกับญี่ปุ่น เขาเห็นว่าเป็นความจำเป็นที่จะต้องทำเพื่อผ่อนผันไปตามเหตุการณ์ เขาไม่ได้ติเตียนหรือเอาใจใส่แต่อย่างใด ส่วนที่ไปประกาศสงครามกับเขานั้นชาวต่างประเทศโดยเฉพาะอังกฤษไม่พอใจอย่างยิ่ง เพราะเขาหาว่าไทยเป็นประเทศ

เล็กน้อยไปประกาศสงครามกับเขาเข้า”

(๕) ภายหลังจากประกาศสงครามต่อบริเตนใหญ่และสหรัฐอเมริกาแล้วไม่กี่วัน คือในเดือนกุมภาพันธ์ ๒๔๘๕ นั้นจอมพล ปิบูลย์ ได้สั่งให้หลวงวิจิตรวาทการ รัฐมนตรีช่วยว่าการต่างประเทศขณะนั้นเขียนหนังสือราชการไปถึงนายดิเรก ชัยนาม ซึ่งขณะนั้นเป็นเอกอัครราชทูตไทยประจำกรุงโตเกียว สั่งให้นายดิเรกฯ ติดต่อกับรัฐมนตรีต่างประเทศญี่ปุ่น เพื่อขอสมัครเป็นภาคีอักษะ (กลุ่มเผด็จการฟาสซิสต์และนาซีเยอรมัน อิตาลี และเผด็จการนายทหารญี่ปุ่น) โดยให้เหตุผลแก่นายดิเรกฯ ว่าดังต่อไปนี้

“ถ้าเสร็จสงครามแล้ว อักษะชนะ ไทยเราจะเสียเปรียบ เพราะอาจถูกปฏิบัติในฐานะเป็นประเทศเล็กซึ่งไม่มีสิทธิคุ้มครองอะไร ฉะนั้นจึงให้เจรจากับรัฐบาลญี่ปุ่นเพื่อเข้าเป็นอักษะให้ได้ ไทยเราจะได้มีคุ้มครองในโตะสันติภาพได้”

นายดิเรก ชัยนาม ได้ติดต่อกับรัฐมนตรีต่างประเทศญี่ปุ่น ฝ่ายญี่ปุ่นเห็นว่าไทยกับญี่ปุ่นได้ร่วมมือกันเป็นที่พอใจแล้ว ไม่เห็นมีความจำเป็นจะต้องไปพึ่งผู้อื่น เราพึ่งซึ่งกันและกันดีกว่า นายดิเรกฯ ได้รายงานรัฐบาลว่าการที่ญี่ปุ่นไม่ประสงค์ให้ประเทศไทยเข้าอักษะนั้น เพราะขัดกับหลักการก่อตั้งวงไพบูลย์ร่วมกันในมหาเอเชียบูรพา (ต่อมาญี่ปุ่นก็ถือว่าประเทศไทยเข้าอยู่ในวงไพบูลย์ร่วมกันแห่งมหาเอเชียบูรพาภายใต้การนำของญี่ปุ่น) นายดิเรกฯ ได้กล่าวถึงการที่จอมพล ปิบูลย์ ได้สั่งให้ถือว่าการที่ท่านผู้นี้เข้าเป็นภาคีอักษะนั้นเป็นเรื่องความลับโดยเด็ดขาด ดังมีความที่นายดิเรกฯ เขียนไว้ดังต่อไปนี้

“จอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้สั่งให้หลวงวิจิตรวาทการตอบรับขอใจและเห็นด้วยกับข้าพเจ้าทุกประการในการที่ได้ปฏิบัติไป มีผู้ที่ได้อ่าน

รายงานนี้ที่กรุงเทพฯ ได้เขียนบอกไปยังข้าพเจ้าเป็นส่วนตัวไว้ นายกรัฐมนตรีถึงกับเขียนคำสั่งในรายงานของข้าพเจ้าฉบับนี้ว่า ขอให้ทุกคนรักษาเป็นความลับที่สุด ถ้าปรากฏว่ารั่วไหลจากผู้ใดจะถูกประหารชีวิต เมื่อข้าพเจ้ากลับมารับราชการในตอนหลังก็ได้เรียกเรื่องนี้มาดูก็ได้เห็นคำสั่งนี้

ข้อ ๑๐

ข้อเขียนของจำเลยที่ ๑, ซึ่งใจทักอ้างในฟ้องข้อ ๕ นั้น จำเลยเขียนไว้ในหน้า ๒๐๙ แห่งหนังสือของจำเลย มีความตอนหนึ่งว่าดังนี้

“ในด้านการเมือง นายปรีดี พนมยงค์ ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์พยายามหาวิธีต่างๆ ที่จะโค่นรัฐบาลของจอมพล แปลก พิบูลสงคราม ประกอบกับการกดดันของฝ่ายญี่ปุ่นที่มีต่อจอมพล แปลก พิบูลสงคราม เป็นเหตุที่อาจทำให้เบื้องหน้าต่อหน้าที่ราชการ จึงเป็นเหตุที่อาจทำให้ท่านเป็นผู้ที่มีใจร้อนไปบ้างก็ได้ ในบางครั้งบางคราวเมื่อมีเสียงวิพากษ์วิจารณ์งานของท่านบ่อยครั้ง ท่านจึงยื่นใบลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๘๖ เพื่อทดสอบว่าประชาชนยังสนับสนุนท่านหรือไม่ ท่านยืนยันต่อคณะผู้สำเร็จราชการว่า ท่านขอลาออกแน่ เพราะสุขภาพไม่สมบูรณ์ คณะผู้สำเร็จราชการจึงอนุมัติใบลาออกของจอมพล แปลก พิบูลสงคราม แล้วมีบัญชาให้นายทวี บุณยเกตุ เลขาธิการคณะรัฐมนตรีนำเรื่องนี้ไปประกาศทางวิทยุกระจายเสียง เพื่อให้ประชาชนทราบ ครั้นถึงวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๘๖ จอมพล แปลก พิบูลสงคราม เปลี่ยนใจสั่งพันเอก ชุนศิลป์กรัชย์ นายทหารประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ให้ไปประกาศแก่ข่าวทางวิทยุกระจายเสียงว่า จอมพล แปลก พิบูลสงคราม มิได้ลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ส่วนนายทวี บุณยเกตุ รู้สึกตนเองรับผิดชอบในเรื่องนี้ที่มีได้เป็นไปอย่างตรงไปตรงมา ก็เลยลาออกจากตำแหน่งเลขาธิการนายกรัฐมนตรี คงเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแต่ตำแหน่งเดียว แล้วก็เข้า

ร่วมมือกับนายปรีดี พนมยงค์ อย่างใกล้ชิดในการดำเนินงานของขบวนการเสรีไทย นายควง อภัยวงศ์ ซึ่งเห็นว่านายทวี บุณยเกตุ ได้ปฏิบัติหน้าที่ถูกต้องก็สนับสนุนเขาโดยลาออกจากตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ เป็นอันว่า จอมพล แปลก พิบูลสงคราม คงดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีต่อไป แต่ต้องเผชิญกับอุบายของนายปรีดี พนมยงค์ ที่จะให้ท่านพ้นจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีให้ได้”

จำเลยมีเจตนาร้ายขึ้นแดงเรื่องและบิดเบือนความจริงหมิ่นประมาทโจทก์หลายประการ ดังนั้น เพื่อความสะดวกแก่การพิจารณาของศาล โจทก์จึงขอประทานจำแนกความผิดของจำเลยตามฟ้องข้อ ๑๐ นี้ออกเป็นหลายอนุกระทง (Sub—Counts) ตามความผิดของจำเลยดังต่อไปนี้

(๑) อนุกระทงที่ ๑

ขณะเกิดเหตุการณ์เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ ๒๔๘๖ โจทก์มิใช่เป็นผู้สำเร็จราชการฯ แต่เพียงคนเดียว หากโจทก์เป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์เพียงผู้หนึ่งในขณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ซึ่งมีพระองค์เจ้าอาทิตย์ทิพอาภา เป็นประธาน การปฏิบัติภารกิจเป็นไปโดยคณะ แต่จำเลยมุ่งร้ายเอาโจทก์คนเดียว แม้ความในวรรคนั้นจำเลยกล่าวถึงคณะผู้สำเร็จราชการฯ แต่เมื่อพิจารณาข้อเขียนของจำเลยทั้งวรรคแล้วแสดงชัดแจ้งว่าจำเลยที่ ๑ มุ่งเอาโจทก์เป็นตัวการสำคัญในคณะผู้สำเร็จราชการฯ ซึ่งจำเลยยื่นเรื่องเท็จบิดเบือนความจริงดังต่อไปนี้

จำเลยที่ ๑ ซึ่งเป็นศาสตราจารย์ประวัติศาสตร์ และเป็นราชบัณฑิตสาขาประวัติศาสตร์ ที่ได้รับแต่งตั้งจากรัฐบาล พิบูลฯ นั้น จำเลยที่ ๑ ต้องรู้แล้วว่า คณะผู้สำเร็จราชการฯ ชุดที่โจทก์ร่วมด้วยนั้นมิใช่เพิ่งเคยอนุมัติให้จอมพล พิบูลฯ ลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีนั้นเป็นครั้งแรก ในเดือนกุมภาพันธ์เท่านั้น หากคณะผู้สำเร็จราชการฯ เคยอนุมัติให้จอมพล พิบูลฯ ลาออกจากตำแหน่งนั้นมาก่อนแล้วเมื่อวันที่ ๖ มีนาคม ๒๔๘๕ ดังปรากฏ

ในราชกิจจานุเบกษาและวิทยุกระจายเสียงนั้นแล้ว ในครั้งนั้นจอมพลพิบูลย์ ก็มีได้คิดกลับใจที่จะไม่ลาออก คณะผู้สำเร็จราชการฯ ก็ปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ โดยเชิญประธานสภาผู้แทนราษฎรมาปรึกษาเพื่อให้ทาบทามสมาชิกสภานั้นว่าผู้ใดสมควรเป็นนายกรัฐมนตรีคนต่อไป เมื่อประธานสภานั้นทาบทามเสียงสมาชิกแล้วเสนอว่า สมาชิกส่วนมากเห็นว่า จอมพล พิบูลย์สมควรเป็นนายกรัฐมนตรีคนต่อไป คณะผู้สำเร็จราชการฯ ในพระปรมาภิไธยของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ก็แต่งตั้งจอมพลพิบูลย์ เป็นนายกรัฐมนตรีตามความประสงค์ของสมาชิกสภาส่วนมาก ดังที่ประธานสภานำเสนอ จำเลยที่ ๑ รู้เรื่องนี้ดี แต่จำเลยที่ ๑ ก็ยังกล้ามุ่งใส่ความโจทก์โดยปราศจากหิริโอตตัมปะ

(๒) อนุกระทงที่ ๒

ครูประจำบาลหลายคนที่ต้องการทราบความจริงเรื่องจอมพล พิบูลย์ ลาออกแล้วกลับใจไม่ลาออกนั้นก็ได้สอบถามสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้ประชุมกันเป็นการภายในเมื่อวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๔๘๖ ซึ่งประธานสภาฯ ได้แถลงความจริงให้ทราบ พร้อมทั้งแสดงเอกสารหลักฐานประกอบตามความจริง และครูประจำบาลเหล่านั้นก็ยังได้ทราบความจริงจากผู้ที่ถูกคุกคามโดยจอมพล พิบูลย์ กับพวก ซึ่งเป็นเรื่องที่คนจำนวนมากรู้จักกันอยู่ในสมัยนั้น จำเลยที่ ๑ ซึ่งมีความรู้สูงกว่าครูประจำบาลหลายเท่า จนถึงขนาดเป็นราชบัณฑิตสาขาประวัติศาสตร์ ก็ต้องรู้ความจริงไม่น้อยกว่าที่ครูประจำบาลรู้ แต่จำเลยที่ ๑ ก็อาจหาญเขียนจงใจให้สานุศิษย์ของตนและผู้อ่านหลงเชื่อ คำลั่นนิษฐานเพื่อแก้ตัวแทนจอมพล พิบูลย์ ว่า

“ประกอบกับการกดดันของฝ่ายญี่ปุ่นที่มีต่อจอมพล แปลก พิบูลสงคราม เป็นเหตุที่อาจทำให้เมื่อหน้าต่อหน้าที่ราชการ จึงเป็นเหตุที่อาจทำให้ท่านเป็นผู้ที่มีใจร้อนไปบ้างก็ได้ในบางครั้งบางคราว เมื่อมีเสียงวิพากษ์วิจารณ์งานของท่านบ่อยครั้ง ท่านจึงยื่นใบลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี

เมื่อวันที่ ๑๓ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๘๖ เพื่อทดสอบว่าประชาชนยังสนับสนุนท่านหรือไม่”

จำเลยไม่อาจแก้ตัวหลุดไปได้ว่าตนใช้คำว่า “อาจ” เพราะเหตุว่า ประการที่หนึ่ง จำเลยที่ ๑ รู้ความจริงแล้วว่าความจริงนั้นมิใช่เป็นดังที่จำเลยตั้งข้อสันนิษฐาน คือแม้แต่ครูประชาบาลที่รู้ความจริงก็ได้ตั้งข้อสันนิษฐานเช่นนั้น ประการที่สอง จำเลยที่ ๑ ใช้วิจิตรใจให้สถานศิษย์ของตนและผู้อ่านสันนิษฐานไปทางเดียวเท่านั้น ถ้าจำเลยที่ ๑ มีเจตนาบริสุทธิ์ก็จะตั้งข้อสันนิษฐานไว้หลายๆ ทาง คือนอกจากที่จำเลยใช้คำว่า “อาจ” ในทางนั้นแล้ว จำเลยที่ ๑ ซึ่งมีฐานะศาสตราจารย์และราชบัณฑิตก็ต้องกล่าวว่า “อาจ” ในทางอื่นๆ ด้วย ซึ่งไม่เกินวิสัยที่คนมีฐานะอย่างจำเลยหรือด้อยกว่าจำเลยมากแต่มีใจเป็นธรรมนั้น เมื่อยังไม่รู้ความจริงที่ถูกต้องก็สันนิษฐานไว้หลายๆ ทาง ข้อเขียนของจำเลยที่โจทก์อ้างข้างบนนั้นเป็นการแสดงเจตนาอย่างชัดแจ้งของจำเลยที่ ๑ ที่ต้องการอ้างเอาเป็นเหตุหมิ่นประมาทโจทก์กับผู้บริหารสิทธิในการลาออกของจอมพล ปิบูลย์ เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ ๒๔๘๖

โจทก์ขอประทานกราบเรียนศาลถึงความจริงของการที่จอมพล ปิบูลย์ ลาออกแล้วเปลี่ยนใจไม่ลาออกเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๘๖ โดยโจทก์ขออ้างเอกสารหลักฐานทางราชการดังต่อไปนี้

(ก) คำให้การของ พล.ต.อ. อุดล อุดลเดชจรัส ต่อคณะกรรมการอาชญากรรมสงครามเมื่อวันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๔๘๘ ที่โจทก์อ้างแล้วมีความตอนหนึ่งเกี่ยวกับประเด็นอนุกระทงที่ ๒ นี้มีความดังต่อไปนี้

“เมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๖ จอมพล ป. ได้ทำหนังสือถึงผู้สำเร็จราชการฯ ขอลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี เมื่อคณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ได้รับโปลาแล้ว ได้เรียกข้าฯ ไปหา ถามว่าจะให้ทำอย่างไร ข้าฯ ตอบว่าก็ควรปฏิบัติไปตามวิถีทางรัฐธรรมนูญ ในขณะนั้นมีคนอยู่ที่นั่นหลายคน เท่าที่จำ

ได้มีพระองค์เจ้าอาทิตย์, นายปรีดี, ชุนนิรันดรชัย, นายทวี บุณยเกตุ ไบลาฉบับนั้นข้าฯ ได้เห็นและได้อ่านโดยตลอด มีข้อความว่าขอลาออกจริงๆ และให้หลวงพรหมโยธีเป็นนายกรัฐมนตรีแทน ในเรื่องนี้ทางคณะผู้สำเร็จฯ ได้เรียกพระยามานวราชเสวี ประธานสภาไปพบเพื่อให้ดำเนินการเลือกตั้งนายกรัฐมนตรีตามวิถีทางรัฐธรรมนูญต่อไป และในวันเดียวกันนี้ ข้าฯ ได้ไปพบจอมพล ป. เพื่อสอบถามเรื่องที่จะลาออก จอมพล ป. ก็ยืนยันว่าจะลาออกจริงๆ โดยแจ้งว่าสาเหตุจากเรื่องกลุ่มใจทางครอบครัว แล้วในคืนนั้นก็ได้มีประกาศทางวิทยุกระจายเสียงว่า จอมพล ป. ลาออกจากรัฐมนตรีแล้ว ในตอนที่ประกาศวิทยุกระจายเสียงเรื่องนี้ พล.ต. ประยูร ภมรมนตรี ได้โทรศัพท์ไปหาข้าฯ ที่วังปารุส บอกว่า การที่ประกาศให้จอมพล ป. ลาออกจากรัฐมนตรีนั้นในขณะนี้ มีนายพลญี่ปุ่นมานั่งฟังข่าวครวญอยู่ที่กรมประสานงานและไม่ยอมกลับจนกว่าจะรู้ว่าจะตั้งใครเป็นนายกรัฐมนตรีต่อไป ข้าฯ รู้สึกไม่พอใจที่ พล.ต. ประยูร เอาอำนาจของนายพลญี่ปุ่นมาพูดเป็นเชิงข่มขู่ข้าฯ แล้วข้าฯ จึงโทรศัพท์ไปที่บ้านจอมพล ป. หลังกสี้ว่าจะไปพบเดี๋ยวนี้ได้หรือไม่ ก็ได้รับตอบว่าให้ไปพบได้ ข้าฯ จึงขึ้นรถยนต์ไปที่บ้านจอมพล ป. หลังกสี้ในทันใด เมื่อถึงแล้วได้เห็น พล.ต. ชุนพลดปรักษ์, พล.ต. ประยูร ภมรมนตรี, พล.ต. ชัย ประทีปะเสน พร้อมด้วยจอมพล ป. อยู่ที่นั่น ข้าฯ จึงพูดต่อว่า พล.ต. ประยูร อย่างรุนแรงว่า ในการที่เอานายพลญี่ปุ่นมาขู่ข้าฯ นั้นเป็นวิธีที่เลวทราม เพราะนายพลญี่ปุ่นไม่ได้เป็นเตี้ย (พ่อ) ข้าฯ ถ้ามีเรื่องอะไรเราก็ควรพูดกันตามวิถีทางอย่าเอาอำนาจของญี่ปุ่นมาขู่กัน เมื่อก็นี้ผ่านกรมประสานงานมากก็ไม่เห็นมีนายพลญี่ปุ่นสักคนเดียว ต่อจากนี้ไปจอมพล ป. ได้พูดกับข้าฯ ว่า มันเล่นตลกกันแล้วเพราะอยากให้เราออก ทีนี้เราจะไม่ออกแล้ว ได้สั่งให้ พล.ต. ชัย ให้วิทยุแก่ข่าวในเช้าวันรุ่งขึ้น รุ่งขึ้นจะได้มีการประกาศวิทยุแก่ไขกันประการใด ข้าฯ ไม่ทราบเหตุที่จอมพล ป. ได้ลาออกแล้วกลับไม่ออกเช่นนี้ ข้าฯ เห็นว่าในเบื้องต้น จอมพล ป. คงคิดว่าถ้าลาออกแล้วก็คงจะได้เป็นนายกรัฐมนตรี

ต่อไปอีก แต่คงจะมีอะไรสะกิดใจว่าถ้าลาออกแล้วตัวคงจะไม่ได้เป็นนายกรัฐมนตรีอีก จึงได้กลับใจเสียเช่นนี้ นอกจากนั้นเมื่อคราวขยายอายุสมาชิกสภาผู้แทนประเภท ๑ โดยไม่ต้องทำการเลือกตั้งในครั้งแรก ตามความเข้าใจของข้าฯ เห็นว่าถ้ามีการเลือกตั้งสมาชิกกันใหม่ ก็จะต้องมีการเลือกนายกรัฐมนตรีใหม่ ตัวอาจไม่ได้เป็นก็ได้ ในเรื่องขยายอายุสมาชิกสภาผู้แทน ข้าฯ ได้เสนอความเห็นไว้ว่า ควรจะให้มีการเลือกตั้งกันใหม่ตามวิถีทางรัฐธรรมนูญ และมี พล.ท. พรหมโยธี ซึ่งเวลานั้นเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ได้สนับสนุนความเห็นของข้าฯ อย่างเต็มที่ แต่นายกรัฐมนตรีก็ยังยืนยันความเห็นโดยมีเจตนาดังกล่าวข้างต้น เมื่อเป็นเช่นนี้รัฐมนตรีคนอื่นๆ ซึ่งมีความเกรงกลัวและเกรงใจอยู่ก็ต้องคล้อยตาม แต่อย่างไรก็ดี ข้าฯ ยังได้เสนอความเห็นต่อไปว่า แม้จะได้อายุต่อไปก็ไม่ควรเกิน ๒ ปี ในที่สุดก็ตกลงตามความเห็นข้าฯ นี้ ข้าฯ จึงได้พูดกับหลวงพรหมฯ อีกว่า ขอให้เตรียมการไว้เพราะใช้คำว่าไม่เกิน ๒ ปี ในการนี้หลวงพรหมฯ ก็ได้เตรียมการไว้พร้อมนอกจากนี้แล้ว โดยความเกรงกลัวว่าจะพ้นจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีจอมพล ป. ได้มีคำสั่งไปยังทบวง กรม ทุกแห่งว่ามีให้ข้าราชการไปมาหาสู่ผู้หลักผู้ใหญ่ เมื่อมีเหตุการณ์ทางการเมือง เจ้าหน้าที่ต่างๆ จะให้ความอารักขาแก่ผู้ใดจะต้องได้รับอนุญาตจากผู้บัญชาการทหารสูงสุดเสียก่อน ที่จอมพล ป. มีคำสั่งเช่นนี้ก็เนื่องด้วยเหตุว่า เมื่อมีข้าราชการว่าจอมพล ป. ลาออกแล้วไม่ออกนั้น กระทำให้เกิดความรู้สึกในหมู่ข้าราชการและประชาชนอลเวงขึ้น และในการที่ลาออกแล้วไม่ออกนั้นทางนายทหารเรือบางคนและข้าราชการพลเรือนบางคน และนายทหารบกบางคนได้ให้ความอารักขาแก่คณะผู้สำเร็จราชการ คือ นายปรีดี พนมยงค์ และพระองค์เจ้าอาทิตย์ฯ และไปมาหาสู่ท่านผู้สำเร็จทั้งสองนี้ด้วยแต่โดยเฉพาะทางราชการตำรวจ ข้าฯ ได้พิจารณาเห็นว่าเป็นการขัดงานของตำรวจ เพราะตำรวจมีหน้าที่ให้ความอารักขาแก่บุคคลทั่วไป รักษาความสงบเรียบร้อยและสืบสวนเหตุการณ์ทั่วๆ ไป

ซ้าย จึงได้มีคำสั่งฉบับหนึ่งว่า คำสั่งผู้บัญชาการทหารสูงสุดฉบับที่กล่าวนี้ไม่ได้หมายความว่าถึงตำรวจด้วย ในเวลาใกล้ๆ กันนี้เอง จอมพล ป. ก็ได้มีหนังสือเวียนไปยังกระทรวง ทบวง กรมต่างๆ เพื่อให้ข้าราชการเสนอความเห็นว่าจะให้ใครเป็นนายกรัฐมนตรี แต่ก็ไม่มีข้าราชการที่คนนักที่เสนอความเห็นว่าจะให้ใครเป็น ทั้งนี้ ก็โดยจอมพล ป. มีกลอุบายที่จะให้บรรดาข้าราชการทั่วไปเสนอความเห็นมาว่า จอมพล ป. นั้นแหละควรเป็นนายกรัฐมนตรี ถ้าหากเป็นจำนวนมากพอแล้วก็จะโฆษณาเผยแพร่เป็นหลักฐานว่าข้าราชการเห็นดีเห็นชอบโดยทั่วกัน แต่ความหวังของจอมพล ป. ผิดพลาดไป เพราะปรากฏว่ามีผู้เสนอให้จอมพล ป. เป็นนายกนั้นไม่มีกี่คน จึงไม่กล้าโฆษณาออกมา”

จากหลักฐานเอกสารทางราชการดังกล่าวแล้ว โจทย์ขอความกรุณาศาลไต่สวนพิจารณาในเบื้องต้นว่า เหตุแท้จริงที่จอมพล ปิบูลย์ ขอลาออกเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ ๒๔๘๖ นั้น เป็นเรื่องที่ท่านมีสาเหตุจากเรื่องกลุ้มใจทางครอบครัว การที่จำเลยที่ ๑ บันแต่งเรื่องขึ้นเพื่อจงใจให้สาธุศิษย์ของตนกับผู้อ่านหลงลั่นนิษฐานว่าเป็นเรื่องที่จอมพล ปิบูลย์ ถูกกดดันจากญี่ปุ่น จึงลาออกนั้นก็ขัดต่อความเป็นจริง ดังปรากฏจากคำให้การของ พล.ต.อ. อุดล อุดลเดชจรัส นั้นแล้ว

(ข) โจทย์ไม่ปรารถนาที่จะนำพยานบุคคลและพยานเอกสารหลักฐานรวมทั้งสำนวนการสอบสวนของตำรวจเกี่ยวกับเรื่องส่วนตัวแห่งครอบครัวของจอมพล ปิบูลย์ มาสืบในคดีนี้ เพราะเป็นเรื่องที่บุคคลขนาดราชบัณฑิตประวัติศาสตร์นั้นย่อมรู้อยู่แล้ว และเป็นเรื่องที่ยืดเยื้ออยู่ในสมัยนั้น แต่ถ้าจำเลยให้การต่อสู้ในประเด็นนี้ โจทย์ก็มีความจำเป็นในชั้นพิจารณาของศาลที่จะขอความกรุณาศาลนำพยานบุคคลและพยานเอกสารดังกล่าวมาสืบเพื่อประกอบบัลลังก์จะ

(ค) ในประเด็นอื่นนอกจากเหตุผลส่วนตัวแห่งครอบครัวของจอมพลพิบูลฯ แล้ว โจทก์ขออ้างคำให้การของพระองค์เจ้าอาทิตย์ทิพอาภาต่อคณะกรรมการอาชญากรรมสงคราม มีความตอนหนึ่งเกี่ยวกับการลาออกของจอมพล พิบูลฯ เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ ๒๔๘๖ ในสาระที่เกี่ยวกับคณะผู้สำเร็จราชการฯ เมื่อได้รับใบลาออกจากจอมพล พิบูลฯ แล้วเชิญ พล.ต.อ. อุดล อุดลเดชจรัส รองนายกรัฐมนตรี กับหลวงพรหมโยธี และนายทวี บุญยเกตุ และพระยามานวราชเสวี มาพบนั้นก็ตรงกับที่ พล.ต.อ. อุดล อุดลเดชจรัส ให้การไว้ต่อคณะกรรมการอาชญากรรมสงครามตั้งที่โจทก์ได้กล่าวถึงแล้วใน (ก) ข้างบนนั้น ส่วนที่เพิ่มเติมก็เกี่ยวกับเหตุการณ์ภายหลังที่ พล.ต.อ. อุดลฯ ลากลับไปแล้ว นายทวี บุญยเกตุ และขุนนิรันดรฯ ได้แจ้งผลที่คณะผู้สำเร็จฯ ขอให้สองท่านนั้นไปพบจอมพล พิบูลฯ มีความว่าดังนี้

"นายทวีและขุนนิรันดรฯ ได้กลับมาหาข้าพเจ้า นายทวีแจ้งว่าตัวเขาเองท่านนายกไม่ให้พบ แต่ให้ขุนนิรันดรเข้าไปพบ ข้าพเจ้าได้ถามขุนนิรันดรว่าได้ความว่าอย่างไร ขุนนิรันดรบอกว่านายกบอกว่าเหตุผลการลาออกมีอยู่ในใบลานั้นแล้ว ไม่มีอะไรจะพูดกันอีก"

"...วันรุ่งขึ้นตอนเช้า คณะผู้สำเร็จได้สั่งนายทวี บุญยเกตุ ไปติดต่อขอให้จอมพล ป. พิบูลสงคราม มาพบคณะผู้สำเร็จราชการเพื่อจะได้เจรจากันในเรื่องราวนั้น นายทวีกลับมารายงานว่าท่านนายกไม่ยอมมาพบคณะผู้สำเร็จราชการ (ตอบว่า) มีใบลาแล้วผู้สำเร็จก็ดำเนินการไปซิ..."

ภายหลังที่คณะผู้สำเร็จราชการฯ ได้อนุมัติให้จอมพล พิบูลฯ ลาออกได้ตามความประสงค์ และวิทญูกระจายเสียงแห่งประเทศไทยได้ประกาศการลาออกของจอมพล พิบูลสงครามแล้ว พระองค์เจ้าอาทิตย์ฯ ได้ให้การต่อคณะกรรมการอาชญากรรมสงครามต่อไปว่า

"เวลาประมาณ ๔-๕ หุ้ม ข้าพเจ้าได้รับโทรศัพท์จาก พล.ต. ชัย ประทีปะเสน แต่ข้าพเจ้าไม่ได้พูดเอง ให้นายเมืองเริง วสันตสิงห์ ไปรับ

“ประวัติศาสตร์การเมืองไทย”
โดย นายปรีดี พนมยงค์

โทรศัพท์แทน ได้ความว่า พล.ต. ชัย ต้องการจะพูดกับข้าพเจ้าเองโดยเฉพาะ ข้าพเจ้าจึงให้หม่อมกอบแก้วไปพูดแทน. โดยอ้างว่าข้าพเจ้าเองป่วย เมื่อหม่อมโทรศัพท์กับ พล.ต. ชัย แล้วกลับมาบอกว่า พล.ต. ชัย ให้ทูลว่าเรื่องนายกลาออกนั้นทางฝ่ายทหารญี่ปุ่น นายพลยามาตะต้องการทราบฯ เมื่อให้นายกลาออกแล้ว จะตั้งใครเป็นนายกแทน ข้าพเจ้าให้หม่อมกอบแก้วกลับไปพูดกับ พล.ต. ชัย ว่าการที่ใครจะเป็นนายกนั้นต้องแล้วแต่สภา ต่อมาหม่อมกอบแก้วได้กลับมาบอกว่า พล.ต. ชัย บอกว่าการตั้งนายกนี้เป็นการสำคัญ ถ้าผิดฝาผิดตัวก็จะเกิดความยุ่งกันใหญ่ และพูดข้อความอื่นๆ เป็นทำนองว่าการตั้งคนอื่นนอกจาก จอมพล ป. พิบูลสงคราม แล้วจะเกิดการยุ่งกันใหญ่ ญี่ปุ่นอาจเอาเรื่องถึงกับบ้านเมืองฉิบหาย ต่อมาสักครู่ใหญ่ๆ คนเฝ้าโทรศัพท์มาบอกว่าขุนพลดปรักษ์ ต้องการจะพูดโทรศัพท์กับข้าพเจ้าให้จงได้ ข้าพเจ้าจึงสั่งนายเมืองเริงไปบอกว่า ข้าพเจ้าไม่สบาย พูดด้วยไม่ได้ แล้วนายเมืองเริงกลับมาบอกว่าขุนพลดฯ บอกว่าจะต้องพบข้าพเจ้าในคืนนี้ให้ได้ เพื่อจะได้ทราบว่าจะเสี่ยงทหารว่าอย่างไร เพราะการตั้งนายกรัฐมนตรีเป็นเรื่องสำคัญ ข้าพเจ้าก็สั่งนายเมืองเริงให้วางหูโทรศัพท์เสีย แล้วข้าพเจ้าก็โทรศัพท์เรียนเรื่องที่ พล.ต. ชัยฯ และขุนพลดฯ โทรศัพท์มาให้ท่านปรีดีทราบ แล้วยังได้ส่งคนไปเรียนให้ท่านปรีดีทราบ แล้วข้าพเจ้าได้พูดโทรศัพท์ไปยังท่านปรีดีเรียนว่าข้าพเจ้ารู้สึกว่าจะอยู่ที่นี้ไม่ปลอดภัย โดยรู้วิธีการของพวกนี้อยู่แล้ว เกรงว่าจะนำทหารมารังแกหรือบังคับ และได้เรียนต่อไปว่าเพื่อประโยชน์เห็นควรว่าผู้สำเร็จควรจะอยู่รวมกัน และประสงค์จะไปพักอยู่ด้วย ท่านปรีดีตอบไม่ขัดข้อง ข้าพเจ้าก็เลยพักอยู่ที่ทำเนียบท่านปรีดีจนเสร็จเรื่อง พล.ต. ชัย และขุนพลดฯ เป็นนายทหารชั้นผู้ใหญ่ และเป็นผู้สนิทชิดชอบกับจอมพล ป. พิบูลสงคราม

วันรุ่งขึ้นจากวันที่ข้าพเจ้าไปนอนค้างที่ ทำเนียบท่านปรีดี ตอนเช้าข้าพเจ้าได้ถูกตามให้ไปพบนายกรัฐมนตรี (จอมพล ป. พิบูลสงคราม) ที่หอประชุมคณะรัฐมนตรี แต่ข้าพเจ้าไม่ไป เพราะรู้สึกว่าคุณายกไม่มีสิทธิที่จะ

“ประวัติศาสตร์การเมืองไทย”
โดย...นายปรีดี พนมยงค์

เรียกผู้สำเร็จไปหา ถ้าอยากจะพบก็ต้องมาหาผู้สำเร็จ ต่อนั้นมาดูเหมือนจะเป็นขุนนิรันดรชัยมาแจ้งต่อคณะผู้สำเร็จว่า นายกไม่ประสงค์จะลาออก จะคงเป็นนายกต่อไป และขอให้สั่งระงับเรื่องการลาออก คณะผู้สำเร็จได้ตอบต่อขุนนิรันดรชัยว่า ถ้าหากไม่ประสงค์จะลาออกก็ทำหน้าที่สีกอนใบลาเพราะเรื่องได้ผ่านสภาผู้แทนราษฎรแล้ว ขุนนิรันดรชัยยังพูดขอต่อเพื่อให้คณะผู้สำเร็จฯ ระงับเรื่องโดยมิต้องให้ทำหน้าที่สีกอนใบลา แต่คณะผู้สำเร็จฯ ไม่ยอม ขุนนิรันดรก็กลับออกไป

ใบลาของจอมพล ป. พิบูลสงคราม ที่ขอลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีคราวนี้ เมื่อคณะผู้สำเร็จราชการได้อนุมัติแล้ว ได้มอบให้ขุนนิรันดรไปเก็บไว้ในหน้าที่ราชเลขานุการในพระองค์ต่อหน้าท่านปรีดีและพระยามานวราชเสวีและคนอื่นๆ อีก แต่จำไม่ได้”

(ง) คำให้การหม่อมกอบแก้ว อากาการ ที่ได้ให้แก่คณะกรรมการอาชญากรรมสงครามเมื่อวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๔๘๘ ซึ่งมีหลายเรื่องรวมทั้งภายหลังเหตุการณ์กบฏกษัตริย์ ๒๔๘๖ แล้ว จอมพล พิบูลฯ จะขอยศพันโทหญิงให้แก่หม่อมกอบแก้ว หม่อมตอบว่าไม่สมควรเพราะตนไม่มีความรู้ทางทหาร จอมพลตอบว่าไม่มีความรู้ทางทหารก็ไม่เป็นไร เพราะได้ช่วยราชการบ้านเมือง อยากได้ความรู้ทางทหารก็จะได้ส่งคนมาช่วยอบรมให้ เมื่อขอพระราชทานยศพันโทหญิงให้แล้ว หม่อมกอบแก้วได้รับการติดอินทรวงูพันโทและรับกระบี่จากจอมพล พิบูลฯ ส่วนที่เกี่ยวกับเรื่อง พล.ต. ชัยฯ และขุนปลัดฯ คุณคามันั้น หม่อมกอบแก้วก็ได้ให้การในสาระตรงกับที่พระองค์เจ้าอาทิตย์ฯ ได้ให้การไว้

(จ) โจทย์ข้ออ้างกฎหมายรัฐธรรมนูญของประเทศประชาธิปไตยในสากลโลกที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขก็ดี หรือมีประธานาธิบดีเป็นประมุขก็ดีนั้น ไม่เคยปรากฏในประวัติศาสตร์ดังที่จำเลยที่ ๑ ซึ่งเป็นราชบัณฑิต

“ประวัติศาสตร์การเมืองไทย”
โดย นายปรีดี พนมยงค์

ประวัติศาสตร์ นำมากล่าวว่านายกรัฐมนตรียื่นใบลาออกต่อประมุขรัฐเพื่อทดสอบว่าประชาชนยังนิยมตนอยู่หรือไม่ จอมเผด็จการมุลโกลนิกี้ไม่บังอาจที่จะทำเล่นๆ เช่นนั้นต่อประมุขรัฐแห่งรัฐอิตาลี แม้โจทก์เป็นบุคคลสามัญที่ได้เป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ แต่โจทก์ก็ได้รับการแต่งตั้งโดยมติเอกฉันท์ของสภาผู้แทนราษฎร ที่จำเลยที่ ๑ ได้เขียนชักจูงให้สาธุศิษย์และผู้อ่านหลงเชื่อตามข้อสันนิษฐานทางเดียวของจำเลยดังกล่าวนั้น จำเลยที่ ๑ จึงทำให้ผู้หลงเชื่อจำเลยเข้าใจผิดในวิธีการที่ผิดของจอมพล ปิบูลฯ ซึ่งจะเป็นบรรทัดฐานให้นายกรัฐมนตรีทำเช่นนั้นแต่องค์พระมหากษัตริย์ จึงไม่ใช่วิธี “สร้างชาติ” ของประชาชนไทย

(๓) อนุกระทงที่ ๓

จำเลยที่ ๑ ซึ่งจำนนต่อความจริง จึงได้กล่าวในประโยคต่อมาจากที่โจทก์อ้างไว้ในอนุกระทงที่ ๒ นั้นว่า

“ท่าน (จอมพล ปิบูลฯ) ยืนยันต่อคณะผู้สำเร็จราชการว่าท่านขอลาออกแน่ เพราะสุขภาพไม่สมบูรณ์ คณะผู้สำเร็จราชการจึงอนุมัติใบลาออกของจอมพล แปลก พิบูลสงคราม”

แม้ว่าจำเลยที่ ๑ ยอมจำนนต่อความจริงดังกล่าวนี้แล้ว แต่จำเลยที่ ๑ ก็เจตนาเขียนเพิ่มเติมต่อไปอีกดังนี้ว่า

“แล้วมีบัญชาให้นายทวี บุณยเกตุ เลขานุการคณะรัฐมนตรีนำเรื่องนี้ไปประกาศทางวิทยุกระจายเสียงเพื่อให้ประชาชนทราบ ครั้นถึงวันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๘๖ จอมพล แปลก พิบูลสงคราม เปลี่ยนใจสั่งพันเอก ชุนศิลป์ศรีชัย นายทหารประจำสำนักนายกรัฐมนตรีให้ไปประกาศแก่ชาวทางวิทยุกระจายเสียงว่า จอมพล แปลก พิบูลสงคราม มิได้ลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ส่วนนายทวี บุณยเกตุ รู้สึกตนเองรับผิดชอบในเรื่องนี้ที่มีได้เป็นไปอย่างตรงไปตรงมา ก็เลยลาออกจากตำแหน่งเลขานุการ

คณะรัฐมนตรี คงเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแต่ตำแหน่งเดียว แล้วก็เข้าร่วมมือกับนายปรีดี พนมยงค์ อย่างใกล้ชิดในการดำเนินงานของขบวนการเสรีไทย”

โจทก์ขอกราบเรียนศาลว่า จำเลยที่ ๑ กล่าวความในตอนนั้นด้วยเจตนาใส่ความโจทก์และนายทวี บุญยเกตุ นั้น เพราะเหตุดังต่อไปนี้

(ก) จำเลยยอมรับว่าจอมพล ปิบูลย์ ยืนยันต่อคณะผู้สำเร็จราชการฯ ว่าท่านขอลาออกแน่แล้ว ที่คณะผู้สำเร็จราชการอนุมัติให้จอมพล ปิบูลย์ ลาออกตามความประสงค์นั้นจะเป็นเรื่องที่ไม่ตรงไปตรงมาได้อย่างไร และการที่นายทวี บุญยเกตุ นำเรื่องไปประกาศทางวิทยุกระจายเสียงเพื่อให้ประชาชนทราบ ก็จะเป็นเรื่องที่ไม่ตรงไปตรงมาได้ อย่างไร จำเลยที่ ๑ ซึ่งเป็นศาสตราจารย์ และเป็นราชบัณฑิตประวัติศาสตร์ก็ต้องรู้อยู่แล้วว่าตามระเบียบราชการนั้น เมื่อพระบรมราชโองการใดหรือบทกฎหมายใดถึงที่สุดแล้ว เลขาธิการคณะรัฐมนตรีซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ฝ่ายตุลาการก็นำไปประกาศทางวิทยุกระจายเสียงเพื่อให้ประชาชนทราบ แต่จำเลยที่ ๑ ก็ไม่มีความกระตือรือร้นในการเอาเรื่องทีคณะผู้สำเร็จราชการและนายทวี บุญยเกตุ ได้ทำไปตรงไปตรงมานั้นมาใส่ความว่าไม่ตรงไปตรงมา ประดุจจำเลยที่ ๑ เอาเรื่องข่าวกลับเป็นเรื่องดำ และเอาเรื่องดำที่ปั้นแต่งขึ้นกลับเป็นเรื่องขาว

(ข) จำเลยที่ ๑ ปั้นแต่งเรื่องขึ้นเองว่า จอมพล ปิบูลย์ ลังพันเอก ชุนศิลป์ศรีชัย นายทหารประจำสำนักนายกรัฐมนตรีให้ไปประกาศแก่ข่าวทางวิทยุกระจายเสียงว่าจอมพล ปิบูลย์ มิได้ลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี

โจทก์ขอประทานกราบเรียนศาลว่า จำเลยที่ ๑ ปั้นแต่งเรื่องขึ้นประดุจจูงใจสานุศิษย์ของตนและผู้อ่านหนังสือตนให้หลงเชื่อว่า ท่านชุนคนนั้นไปประกาศแก่ข่าวทางวิทยุได้ตามใจชอบ โดยที่จำเลยที่ ๑ ไม่อาศัย

ความรู้เบื้องต้นว่าการอ่านข่าววิทยุกระจายเสียงนั้นเขาทำกันอย่างไร บุคคลใด ๆ ที่จะล่วงล้ำเข้าไปในสถานีวิทยุกระจายเสียงนั้น ถ้าไม่ใช่อำนาจปืนบังคับก็ตี หรือไม่มีผู้รับอาสาที่จะประกาศข่าววิทยุก็ตี การประกาศแก่ข่าวทางวิทยุนั้นก็ไม่มีทางสำเร็จได้

จำเลยที่ ๑ สมมติเอาขุนศิลปป์ศรัทธัยเป็นตัวการในการประกาศแก่ข่าวว่า จอมพล ปิบูลย์ ไม่ลาออกจึงเป็นบาปกรรมที่จำเลยที่ ๑ ได้ทำแก่ท่านขุนคนนั้นที่บัดนี้ได้ถึงแก่กรรมไปแล้ว

โจทก์ข้ออ้างคำให้การของนายทวี บุญยเกตุ ที่ให้ไว้แก่คณะกรรมการอาชญากรรมสงคราม เมื่อวันที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๔๘๘

คำให้การนั้นมีความตอนหนึ่งเกี่ยวกับประกาศแก่ข่าวการลาออกของจอมพล ปิบูลย์ มีความว่าดังนี้

“ในคำวันนั้น (๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๔๘๖) ภายหลังรายการอ่านข่าวคือ ในระหว่างการบรรเลงดนตรี ก็ได้มีการประกาศคำแถลงการณ์นี้ทางวิทยุ เป็นประกาศข่าวราชการของสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องคณะรัฐมนตรีลาออกครั้งรุ่งขึ้น คือวันจันทร์ที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๔๘๖ ในรายการวิทยุภาคเช้าได้มีคำแถลงการณ์อีกฉบับหนึ่ง เป็นคำแถลงของวิทยุไทยว่า ตามประกาศของสำนักนายกรัฐมนตรีที่ว่านายกรัฐมนตรีลาออกนั้นเป็นการคลาดเคลื่อน เมื่อวิทยุไทยซึ่งไม่ใช่องค์การของรัฐบาลได้ถือสิทธิประกาศแก่ข่าวขึ้นเช่นนี้ จึงทำให้ข้าพเจ้าสงสัยในพฤติการณ์ ข้าพเจ้าจึงได้โทรศัพท์เชิญให้นายไพโรจน์ ชัยนาม อธิบดีกรมโฆษณาการมาพบข้าพเจ้าและได้รายงานให้ข้าพเจ้าทราบว่

(ต่อไปนี้เป็นคำรายงานของนายไพโรจน์ ชัยนาม)

“เมื่อคืนนี้ ภายหลังที่ได้มีประกาศของสำนักนายกรัฐมนตรีเรื่องนายกรัฐมนตรีลาออกแล้ว นายประยูร ภมรมนตรี ได้โทรศัพท์มาถึงผมบอกว่า โทรศัพท์มาจากบ้านนายกที่หลักสี่ว่า นายกรัฐมนตรีให้ไปพบเดี๋ยวนี้ ผม

จึงได้สอบถามไปว่าท่านนายกสั่งมากับคุณหรือสั่งมากับใคร นายประยูรบอกกับผมว่า ท่านนายกสั่งมากับคุณชัย (ชัย ประทีปะเสน) ผมจึงชักสงสัย เพราะคุณชัยเพิ่งโทรศัพท์ถึงผมวางหูหยกๆ คุณประยูรก็โทรศัพท์มา ผมจึงได้ตอบคุณประยูรไปว่า ถ้าเช่นนั้นผมอยากจะพูดโทรศัพท์กับคุณชัยสักหน่อย จะได้ไหม คุณประยูรก็วางหูโทรศัพท์เลย ผมจึงแน่ใจว่าถ้าจะมีเรื่องล้มล้มคมในอะไรเกิดขึ้นเสียแล้ว ต่อมาคุณชัยก็ได้มาหาผมและพูดเป็นเชิงสั่งผมว่า ให้ผมประกาศแก่ข่าวเสียว่า ที่สำนักนายกรัฐมนตรีได้ประกาศไปว่า นายกได้ลาออกนั้นไม่เป็นความจริง ผมจึงได้ตอบชี้แจงไปว่าผมทำเช่นนั้นไม่ได้ เพราะประกาศนี้คุณทวี บุญยเกตุ เลขาธิการคณะรัฐมนตรี เป็นผู้สั่งมาให้ประกาศ ถ้าจะสั่งแก้ก็ต้องให้คุณทวีเป็นผู้สั่งแก้จึงจะถูก คุณชัยจึงพูดว่า ก็ผมสั่งแก้ได้อย่างไรเล่า ทำไมจะแก้ไม่ได้หรือ ผมจึงได้ตอบไปว่าคุณไม่ใช่ผู้บังคับบัญชาของผม คุณจึงไม่มีอำนาจที่จะสั่งได้ เรื่องนี้ผู้ที่สั่งแก้ได้ก็มีเพียงสองคนเท่านั้น คือคุณทวีคนหนึ่งกับท่านนายกอีกคนหนึ่ง เพราะท่านทั้งสองนี้เป็นผู้บังคับบัญชาโดยตรงของผม จึงขอให้คุณไปติดต่อโดยตรงกับคุณทวีจะดีกว่า แม้แต่คุณทวีจะสั่งมาทางโทรศัพท์ผมก็จะสั่งแก้ให้ เมื่อคุณชัยได้ฟังคำชี้แจงของผมแล้วก็มีได้ว่าประการใดได้ลากลับไป แล้วไปสั่งให้พระราชธรรมนิเทศ เป็นผู้แก้ ซึ่งในที่สุดพระราชธรรมนิเทศก็แก้ให้ตามความประสงค์ของคุณชัย เรื่องมีดังนี้”

(๔) อนุกระทงที่ ๔

จำเลยที่ ๑ ได้เอาเจตนาร้ายที่ตนมีต่อโจทก์ดังที่ได้กราบเรียนศาลไว้แล้วในข้อก่อนๆ นี้ว่า จำเลยที่ ๑ ใช้วิธีเขียนจูงใจให้สานุศิษย์ของตนและผู้อ่านหนังสือจำเลยหลงเข้าใจผิดว่า โจทก์เป็นคนใช้อุบายและวิธีการต่างๆ ที่จะโค่นล้มจอมพล ปิบูลย์ ดังนั้นเมื่อถึงกรณีใดที่จะยกเอาเป็นเรื่องพิสูจน์เจตนาร้ายของจำเลย จำเลยจึงได้ปั้นเรื่องบิดเบือนความจริงไว้หลายแห่ง

“ประวัติศาสตร์การเมืองไทย”
โดย นายปรีดี พนมยงค์

หลายตอน ซึ่งจำเลยกระทำผิดมากมายหลายกระทง โดยเฉพาะอนุกระทงที่ ๔ นี้ จำเลยที่ ๑ ได้กล่าวสืบต่อจากการกระทำผิดตามอนุกระทงที่ ๑, อนุกระทงที่ ๒, อนุกระทงที่ ๓ คือจำเลยได้กล่าวความต่อจากที่โจทก์อ้างแล้วข้างต้นนั้นไว้อีกดังต่อไปนี้

“นายควง ภัยวงศ์ ซึ่งเห็นว่านายทวี บุณยเกตุ ได้ปฏิบัติหน้าที่ถูกต้องก็สนับสนุนเขา โดยลาออกจากตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงพาณิชย์ เป็นอันว่าจอมพล แปลก พิบูลสงคราม คงดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีต่อไป แต่ต้องเผชิญกับอุบายของนายปรีดี พนมยงค์ ที่จะให้ท่านพ้นจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีให้ได้”

โดยเฉพาะอนุกระทงที่ ๔ นี้ โจทก์ขอประทานครายเรียนศาลถึงกรณีเมื่อจอมพล พิบูลฯ ได้กลับดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีโดยไม่ถูกต้องตามกฎหมายในเดือนกุมภาพันธ์ ๒๔๘๖ จนถึงก่อนที่จอมพล พิบูลฯ ต้องลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีในเดือนกรกฎาคม ๒๔๘๗ นั้น ว่าโจทก์มิได้กระทำการใดที่จะเมิดกฎหมายระเบียบแบบแผนและชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ รัฐธรรมนูญ และอุดมคติของคณะราษฎรเพื่อที่จะโค่นล้มจอมพล พิบูลฯ ตามที่จำเลยที่ ๑ ได้ใส่ความโจทก์ไว้ในวัน แต่จำเลยก็ปั้นแต่งเรื่องและบิดเบือนความจริงเพื่อใส่ร้ายโจทก์ประดุจจำเลยกลับขาไว้ให้เป็นส่วนการที่จอมพล พิบูลฯ ได้ปฏิบัติระหว่างนั้นหลายประการที่ฝ่าฝืนชาติ พระมหากษัตริย์ และรัฐธรรมนูญ กับอุดมคติของคณะราษฎรนั้น จำเลยที่ ๑ กลับเห็นว่าเป็นการสร้างชาติตามความหมายของจำเลยที่ ๑ ประดุจจำเลยที่ ๑ กลับดำให้เป็นขา ดังต่อไปนี้

(ก) เมื่อวันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๔๘๖ จอมพล พิบูลฯ ได้อาศัยอำนาจผู้บัญชาการทหารสูงสุด มีจดหมายไปเชิญประธานสภาผู้แทนราษฎร (ป. วิเชียร ณ สงขลา หรือพระยามานวราชเสวี) มีความดังต่อไปนี้

“ท. สนาม

กองบัญชาการทหารสูงสุด

ที่ ๑๓๒๔/๒๔๘๖

๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๔๘๖

เรื่อง ขอความร่วมมือกับฝ่ายทหารและรัฐบาล

จาก ผู้บัญชาการทหารสูงสุด

ถึง ประธานสภาผู้แทนราษฎร

เนื่องด้วยขณะนี้ประเทศชาติกำลังอยู่ในสถานะสงครามและได้ประกาศใช้กฎอัยการศึก กองทัพของเราทางเหนือกำลังทำการรบอยู่ตลอดเวลาด้วยความยากลำบากแสนสาหัส ฉะนั้น จึงใคร่ขอวิงวอนท่านให้ช่วยร่วมมือกับฝ่ายทหารและรัฐบาล อย่าให้เกิดความไม่สงบหรือระส่ำระสายขึ้นในวงราชการและประชาชนอย่างเต็มที่ และหวังว่าจะจะไม่มีการประชุมกันเพื่อกิจการบ้านเมืองจนเกินไป ซึ่งจะเป็นบ่อเกิดแห่งการรวนเรในทางปกครองตามที่เรียนมานี้ก็เพื่อขอให้ความกรุณาเป็นพิเศษในยามคับขันนี้เท่านั้น หวังว่าจะได้กรุณาร่วมมือโดยจริงใจ นอกจากนั้น เมื่อท่านได้รับหนังสือนี้แล้วขอได้ตอบรับและแสดงความเห็นในการร่วมมืออย่างใดมาให้ทราบด้วยก็จะเป็นการดียิ่ง

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(ลงชื่อ) จอมพล ป. พิบูลสงคราม

(ป. พิบูลสงคราม)”

การกระทำของจอมพล พิบูลฯ ดังกล่าวแล้ว เป็นการใช้อำนาจทหารมาคุกคามประธานฝ่ายนิติบัญญัติมิให้ปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญเพื่อที่จอมพล พิบูลฯ ชัดขวางการประชุมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่จะเปิดอภิปรายเรื่องที่ประชาชนสนใจอยากทราบความจริงถึงสาเหตุแห่งการที่จอมพล พิบูลฯ ลาออกแล้วใช้วิธีการที่ให้ท่านคงอยู่ในตำแหน่งนายกรัฐมนตรี

“ประวัติศาสตร์การเมืองไทย”
โดย...นายปรีดี พนมยงค์

ต่อไป แต่จำเลยที่ ๑ ก็ถือว่าการละเมิดรัฐธรรมนูญของจอมพล ปิบูลย์ นั้นเป็นการสร้างชาติ คือจำเลยเจตนากลับคำให้เป็นชาว

(ข) ระหว่างวันที่ ๑๔-๑๕ กุมภาพันธ์ ๒๔๘๖ ซึ่งพระองค์เจ้าอาทิตยย์ กับหม่อมกอบแก้ว ซายา ได้ลี้ภัยจากการคุกคามของนายทหารฝ่ายจอมพล ปิบูลย์ และได้มาพักอยู่กับโจทก์ที่ทำเนียบของโจทก์ ณ ปากคลองหลอดริมแม่น้ำเจ้าพระยานั้น พระองค์เจ้าอาทิตยย์ กับโจทก์ได้ปรึกษาดกกลงกันว่า ในฐานะที่เราทั้งสองเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์พระมหากษัตริย์ซึ่งดำรงตำแหน่งจอมทัพ ฉะนั้น เมื่อผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ถูกคุกคามจากทหารของจอมพล ปิบูลย์ เราก็มีสิทธิขอความคุ้มครองจากพลเรือตรี ฉันท นาวาวิจิตร ผู้บังคับกองเรือรบ ที่จอดอยู่หลายลำกลางแม่น้ำเจ้าพระยาหน้าท่าทำเนียบโจทก์ และได้ขอความคุ้มครองจากพลเรือตรี สังวร สุวรรณชีพ นายพลเรือทั้งสองก็ปฏิบัติโดยถูกต้องตามรัฐธรรมนูญ คือให้ความคุ้มครองแก่ผู้แทนองค์พระมหากษัตริย์ โดยส่งเรือยามฝั่งและนายทหารกับพลทหารเรือจำนวนหนึ่งมาพิทักษ์ทำเนียบโจทก์ด้านติดกับแม่น้ำเจ้าพระยา แต่เมื่อเหตุการณ์กุมภาพันธ์ ๒๔๘๖ สงบแล้ว นายพลเรือทั้งสองก็ได้ถอนกำลังกลับไป แต่จอมพล ปิบูลย์ ที่ได้กลับเป็นนายกรัฐมนตรีโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายนั้น ได้ทำการแก้แค้นนายพลเรือทั้งสองนั้นโดยสั่งพักราชการพลเรือตรี ฉันท นาวาวิจิตร และสั่งย้ายพลเรือตรี สังวร สุวรรณชีพ จากการเป็นนายทหารฝ่ายรบไปประจำกรมเสนาบดีกรมทหาร แล้วต่อมาก็สั่งพักราชการนายพลเรือตรีผู้นั้น แต่จำเลยที่ ๑ กลับเห็นว่าวิธีที่จอมพล ปิบูลย์ ปฏิบัติต่อนายพลเรือทั้งสองนั้นเป็นการถูกต้องตามวิธีสร้างชาติ

(ค) เมื่อวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๔๘๖ จอมพล ปิบูลย์ ได้เสนอร่างพระราชกฤษฎีกาไปยังคณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ โดยมีหลักการมอบ

“ประวัติศาสตร์การเมืองไทย”
โดย นายปรีดี พนมยงค์

อำนาจเพิ่มเติมแก่ผู้บัญชาการทหารสูงสุดยิ่งขึ้นกว่าที่ได้มีอำนาจสิทธิขาดตามพระราชกฤษฎีกาฉบับ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๔๘๔ ที่ให้อำนาจสิทธิขาดแก่จอมพล ปิบูลย์ ผู้เดียวในการสั่งทหารสามเหล่าทัพตั้งที่โจทก์ได้กราบเรียนต่อศาลในข้อ ๗ แล้วนั้น ร่างพระราชกฤษฎีกาที่จอมพล ปิบูลย์ เสนอขึ้นมาใหม่นี้ให้อำนาจผู้บัญชาการทหารสูงสุดมีอำนาจที่จะสั่งการเกี่ยวกับการปกครองของประเทศทุกกระทรวง ทบวง กรม ซึ่งเท่ากับมีอำนาจเหนือฝ่ายบริหารและเหนือองค์พระมหากษัตริย์ พระองค์เจ้าอาทิตยย์ ประธานคณะผู้สำเร็จราชการฯ และโจทก์ได้ปรึกษากันเห็นชอบพร้อมกันว่าในฐานะที่เราทั้งสองเป็นผู้แทนพระองค์ ซึ่งมีหน้าที่ต้องปกป้องสถาบันพระมหากษัตริย์ไว้ ฉะนั้น จึงไม่อาจลงนามในพระปรมาภิไธยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในพระราชกฤษฎีกาที่จอมพล ปิบูลย์ เสนอขึ้นมาใหม่นี้ ซึ่งเป็นการตัดพระราชอำนาจพระมหากษัตริย์ตามรัฐธรรมนูญ และถ้าเราทั้งสองลงนามในพระราชกฤษฎีกานั้นแล้ว ก็เท่ากับมอบบ้านเมืองให้แก่จอมพล ปิบูลย์ ใช้อำนาจเผด็จการแบบลัทธินาซีของฮิตเลอร์ ดังนั้น เราจึงได้สั่งร่างพระราชกฤษฎีกานั้นกลับคืนไปยังรัฐบาล พร้อมกันนั้นคณะผู้สำเร็จราชการฯ ก็ได้ทำบันทึกชี้แจงเหตุผลไปยังรัฐบาลถึงการที่คณะผู้สำเร็จราชการฯ จำต้องยับยั้ง (Veto) นอกจากนี้ โจทก์เห็นว่า พล.ต.อ. อุดล อุดลเดชจรัส รองนายกรัฐมนตรี เป็นบุคคลหนึ่งที่ตกลงกับโจทก์ไว้ว่าจะรักษาสถาบันพระมหากษัตริย์มิให้จอมพล ปิบูลย์ ละเมิดได้ โจทก์จึงได้มีจดหมายฉบับหนึ่งถึง พล.ต.อ. อุดล อุดลเดชจรัส ชี้แจงเรื่องยับยั้งร่างพระราชกฤษฎีกานั้น ดังปรากฏในคำให้การของ พล.ต.อ. อุดล อุดลเดชจรัส ต่อคณะกรรมการอาชญากรรมสงคราม เมื่อวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๔๘๘ มีความตอนหนึ่งว่าดังนี้

“ในวันเดียวกับที่คณะผู้สำเร็จฯ ได้ Veto (ยับยั้ง) พระราชกฤษฎีกานี้ นายปรีดี พนมยงค์ ได้มีจดหมายถึงข้าฯ แจ้งว่าพระราชกฤษฎีกามอบอำนาจให้ผู้บัญชาการทหารสูงสุดนั้น คณะผู้สำเร็จราชการได้ Veto (ยับยั้ง)

พร้อมทั้งได้ให้เหตุผลในการที่ **Veto** (ยับยั้ง) นั้นด้วย แล้วข้าฯ ก็ได้ไปพบกับ นายปรีดี พนมยงค์ เพื่อชี้แจงว่าในเรื่องนี้ข้าฯ ก็ได้คัดค้านทำนองเดียวกัน พร้อมกับได้นำสำเนารายงานการประชุมคณะรัฐมนตรีให้นายปรีดี ดูด้วย”

ความอีกตอนหนึ่งมีว่า

“ข้าฯ ได้คัดค้านในที่ประชุมคณะรัฐมนตรี เพราะในกฤษฎีกานี้มีหลักการใหญ่อยู่ข้อหนึ่ง ผู้บัญชาการทหารสูงสุดมีอำนาจที่จะสั่งการเกี่ยวกับการปกครองของประเทศทุกกระทรวง ทบวง กรมได้หมด การที่มีกฤษฎีกาที่มีข้อความเช่นนี้ก็ถือเสมือนหนึ่งว่า ผู้บัญชาการทหารสูงสุดมีอำนาจเผด็จการในทางบริหาร ในทางราชการแทนคณะรัฐมนตรี เพราะคณะรัฐมนตรีตามรัฐธรรมนูญมีอำนาจบริหารตามกฎหมาย เมื่อมีผู้บัญชาการทหารสูงสุดมีอำนาจเช่นเดียวกันนี้ ก็เท่ากับว่ามีคณะรัฐมนตรีที่ไม่มีประโยชน์อะไร ในทางด้านสภาผู้แทนราษฎรก็เป็นทำนองเดียวกันอีก เพราะเหตุว่าจะเลือกตั้งให้ใครเป็นนายกรัฐมนตรี หรือให้ใครเป็นคณะรัฐบาล แม้ผู้บัญชาการทหารสูงสุดจะไม่ได้ร่วมอยู่ในคณะรัฐบาล ก็มีอำนาจที่จะปฏิบัติงานตามกฤษฎีกานี้ได้...ผู้ที่เป็นเจาก็เจ้าการว่าเห็นควรที่จะได้ออกพระราชกฤษฎีกาให้อำนาจผู้บัญชาการทหารสูงสุดได้บริหารราชการทั่วๆ ไปนั้น มีหลวงวิจิตรวาทการ พระราชกฤษฎีกานี้ได้เสนอคณะรัฐมนตรีซึ่งมีข้อความโดยละเอียดในรายงานการประชุมคณะรัฐมนตรีแล้ว ขอให้เรียกมาประกอบด้วย ครั้นเมื่อเลิกประชุมคณะรัฐมนตรีแล้ว จอมพล ป. ได้เรียก พล.ท. พิชิตฯ ไปพบเป็นส่วนตัว และต่อว่าต่อขานในการที่สนับสนุนในความเห็นของข้าฯ อย่างรุนแรง และแสดงความไม่พอใจในส่วนตัวข้าฯ อย่างมากด้วย ในข้อนี้ถ้าจะทราบโดยละเอียดแล้วขอให้เรียก พล.ท. พิชิตฯ มาสอบถามต่อไป แล้วในที่สุดคณะรัฐมนตรีส่วนมากได้ลงมติให้นำกฤษฎีกานั้นเสนอผู้สำเร็จราชการแผ่นดินต่อไป แต่คณะผู้สำเร็จราชการไม่ยอมเซ็นชื่อในพระราชกฤษฎีกา ได้ **Veto** (ยับยั้ง) ลงมา มีเหตุผลทำนองเดียวกับที่ข้าฯ ได้คัดค้านในคณะรัฐมนตรี คำ

Veto (ยับยั้ง) ของคณะผู้สำเร็จฯ ในเรื่องนี้ จะเรียกได้จากกรมเลขาธิการ คณะรัฐมนตรี”

(ง) ในการที่คณะผู้สำเร็จราชการได้ปฏิบัติเพื่อพิทักษ์ชาติ สถาบัน พระมหากษัตริย์ วิถีทางรัฐธรรมนูญประชาธิปไตยดังกล่าวใน (ค) ข้างบน นั้น คณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ได้รับผลจากจอมพล ปิบูลย์ คือ จอมพล ปิบูลย์ อ้างตำแหน่งผู้บัญชาการทหารสูงสุดออกคำสั่ง ๓ ฉบับ ดังต่อไปนี้

คำสั่งฉบับหนึ่ง มีความว่า

“ให้พลตรี พระองค์เจ้าอาทิตย์ทิพอาภา เป็นประจำ บก.สูงสุด

๓๐ มีนาคม ๒๔๘๖

ให้สั่งพลตรี พระองค์เจ้าอาทิตย์ฯ ผบ.ก. พิเศษ ร. พัน ๑ เข้าประจำ บก. สูงสุด และเป็นทีปรีक्षा บก. สูงสุด”

คำสั่งอีกฉบับหนึ่ง มีความว่า

“ให้นายปรีดี พนมยงค์ เป็นผู้เชี่ยวชาญทางกฎหมายประจำ บก. ทหารสูงสุด

๓๐ มี.ค. ๘๖

เวลานี้กองทัพของชาติกำลังทำสงครามอยู่ด้วยการเสียสละทุกอย่าง คนไทยทุกคนต้องเสียสละเพื่อช่วยราชการทหารให้สามารถดำเนินการยุทธ ไปได้โดยราบรื่นอย่างดีที่สุด *ทั้งนี้ไม่ว่าบุคคลใดๆ* และกฤษฎีกาการศึกษามาตรา ๖ ก็ได้กล่าวไว้เช่นนั้น

ฉะนั้นเวลานี้ ผบ.สูงสุดยังขาดผู้เชี่ยวชาญทางกฎหมายอยู่ พิจารณา สมควรให้ผู้ประศาสน์การมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์การเมือง ซึ่งนับเป็นผู้มี

"ประวัติศาสตร์การเมืองไทย"
โดย นายปรีดี พนมยงค์

ความรู้กฎหมายยอดเยี่ยมรับตำแหน่งนี้ได้ จึงให้บรรจุนายปรีดี พนมยงค์
เข้าประจำ บก.สูงสุด และทำหน้าที่ผู้เชี่ยวชาญทางกฎหมายประจำ บก.สูงสุด
ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป"

คำสั่งอีกฉบับหนึ่ง ความว่า ให้พระองค์เจ้าอาทิตย์ฯ กับโจทก์ไป
รายงานตัวต่อจอมพลพิบูลฯ

จำเลยที่ ๑ ในคดีนี้ทราบคำสั่ง ๓ ฉบับดังกล่าวนั้น เพราะพลตรี
อนันต์ พิบูลสงคราม ได้นำมาลงพิมพ์ไว้ จำเลยที่ ๑ จึงทราบดีว่า จอมพล
พิบูลฯ เจตนาให้ผู้แทนองค์พระมหากษัตริย์อยู่ได้บังคับบัญชาของจอมพล
พิบูลฯ โดยตรง แม้ว่าท่านอ้างตำแหน่งผู้บังคับการพิเศษ ร. พัน ๑ ของ
พระองค์เจ้าอาทิตย์ฯ แต่ท่านก็ทราบดีว่าตำแหน่งพิเศษนั้นไม่ใช่ตำแหน่ง
ประจำการ พระมหากษัตริย์บางองค์ เช่น พระราชาธิบดีอังกฤษก็ทรงดำรง
ตำแหน่งผู้บังคับการพิเศษของทหารหลายกรม มกุฎราชกุมารอิตาลี ก็เป็นผู้
บังคับการพิเศษของทหารหลายกรม แต่ทว่ามุสโสลินีจอมเผด็จการก็ไม่
บังอาจที่จะสั่งให้มกุฎราชกุมารอิตาลีประจำองบัญชาการของตน ส่วน
กรณีโจทก์นั้น ตำแหน่งผู้ประสานการณ์มหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และ
การเมือง ก็เป็นตำแหน่งพิเศษมิใช่เป็นตำแหน่งประจำ คือไม่มีเงินเดือน
ประจำเหมือนดังตำแหน่งอธิการบดีในสมัยต่อมา เจ้าศักดินาในอังกฤษหลาย
องค์ก็ดำรงตำแหน่งชานเซลเลอร์ในมหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นตำแหน่งพิเศษ
อาทิ เจ้าฟ้าชายฟิลิปส์ พระสวามีแห่งสมเด็จพระบรมราชินีนาถเอลิซาเบธ
ที่ ๒ ก็ทรงดำรงตำแหน่งพิเศษดังกล่าวนี้ของบางมหาวิทยาลัย ฯลฯ

พลตำรวจเอก อุดล อุดลเดชจรัส ได้คัดค้านคำสั่งนั้นของจอมพล
พิบูลฯ จอมพล พิบูลฯ จึงมีคำสั่งใหม่ว่าโจทก์ไม่ต้องไปรายงานตัวต่อ
จอมพล พิบูลฯ หากมีเรื่องกฎหมายก็จะส่งไปขอความเห็นโจทก์

(จ) คำให้การของ พล.ต.อ. อุดล อุดลเดชจรัส ต่อคณะกรรมการ

อาชญากรรมสงคราม ฉบับที่โจทก์อ้างแล้วนั้น มีความตอนหนึ่งว่า

“ข้าฯ ได้กล่าวไว้ในตอนต้น จอมพล ป. รู้สึกไม่พอใจและคิดว่ามีผู้ใฝ่ใฝ่ในทางคณะผู้สำเร็จราชการมาก จึงได้ออกคำสั่งในตำแหน่งผู้บัญชาการทหารสูงสุดให้พระองค์เจ้าอาทิตย์ฯ ประธานผู้สำเร็จฯ และนายปรีดี พนมยงค์ ผู้สำเร็จราชการฯ ไปประจำกองบัญชาการทหารสูงสุด นี้ก็ยิ่งเป็นข้อแสดงว่าไม่ได้มีความเคารพเคารวะในพระมหากษัตริย์ เพราะพระมหากษัตริย์ตามรัฐธรรมนูญย่อมเป็นที่เคารพสักการะของปวงชนทั่วไป คณะผู้สำเร็จราชการฯ ก็ควรจะได้เทอดไว้ในทำนองเดียวกัน ตามประวัติศาสตร์หรือขนบธรรมเนียมของไทยก็ดี หรือของต่างประเทศก็ดี ยังไม่เคยปรากฏว่าที่จะลบหลู่เกียรติคุณพระมหากษัตริย์หรือผู้แทนพระมหากษัตริย์ดังเช่นที่จอมพล ป. ได้กระทำเช่นนี้เลย”

โจทก์ขอกราบเรียนศาลว่า กรณีที่จำเลยที่ ๑ ใส่ความโจทก์ว่าใช้กลอุบายโค่นล้มจอมพลพิบูลฯ นั้น โจทก์ยังอยู่ในฐานะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ จำเลยที่ ๑ กับพวกที่ตั้งตนเป็นอาจารย์ประวัติศาสตร์ที่ปลูกปั้นสถานีศิษย์ของตนตามทำนองเดียวกับที่จำเลยที่ ๑ ได้ใส่ความโจทก์ ซึ่งโจทก์จะได้ฟ้องในทางอาญาและทางแพ่งต่อไปนั้น ได้ล้มคบกันปั้นแต่งเรื่องปิดเป็นนความจริง ทำให้โจทก์เสียชื่อเสียงและเกียรติคุณ และจำเลยที่ ๑ กับพวกใช้วิธีการจูงใจให้สถานีศิษย์ของพวกเขาและผู้อ่านเห็นดีเห็นชอบกับการปฏิบัติของจอมพล พิบูลฯ ที่ผิดต่อประโยชน์ของชาติ สถาบันพระมหากษัตริย์และรัฐธรรมนูญประชาธิปไตย โดยจำเลยที่ ๑ กับพวกได้ส่งเสริมวิถีสรางชาติของจอมพล พิบูลฯ ที่ขัดต่อประโยชน์แท้จริงของชาติ สถาบันพระมหากษัตริย์ และรัฐธรรมนูญประชาธิปไตย โจทก์จึงขอความกรุณาศาลโปรดคำนึงถึงเรื่องนี้เพื่อประกอบดุลยพินิจของศาลที่จะพิจารณาคำขอท้ายฟ้องของโจทก์นี้อย่างบริบูรณ์ด้วย

ข้อ ๑๑.

โดยเหตุที่จำเลยที่ ๑ กับพวกบางคนที่เป็นอาจารย์ประวัติศาสตร์ ได้สมคบกันโฆษณาจูงใจให้สานุศิษย์ของพวกเขาตบลงเขื่อนหนังสือและคำโฆษณาของพวกเขาตนว่า การที่จอมพล ปิบูลย์ คีตสร้างเพชรบูรณ์ให้เป็นเมืองหลวงใหม่ของประเทศไทยนั้นเป็นการที่จำเลยกับพวกเรียกว่า “สร้างชาติ” ดังนั้นจำเลยที่ ๑ กับพวกจึงได้โฆษณาใส่ร้ายโจทก์ไว้ในที่ต่างๆ ว่าเป็นผู้ทำลายแผนการสร้างนครเพชรบูรณ์ของจอมพล ปิบูลย์ ซึ่งโจทก์จะได้ดำเนินคดีแก่จำพวกจำเลยอีกทางหนึ่งแล้ว

โดยเฉพาะจำเลยที่ ๑ ในคดีนี้ได้เขียนไว้ในหนังสือของจำเลยดังที่โจทก์อ้างหลักฐานไว้ในข้อก่อนๆ แล้วใส่ความโจทก์ว่าเป็นผู้พยายามหาวิธีและกลอุบายที่จะทำให้จอมพล ปิบูลย์ ออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีให้จงได้ เพื่อสอดคล้องกับข้อเขียนของจำเลยที่ ๑ ดังกล่าวนั้น จำเลยที่ ๑ จึงได้เขียนไว้ในหนังสือของจำเลยหน้า ๒๑๑ มีความดังต่อไปนี้

“เมื่อวันที่ ๒๐ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๘๗ รัฐบาลของจอมพล แปลก พิบูลสงคราม ได้เสนอร่างพระราชบัญญัติอนุมัติพระราชกำหนดระเบียบราชการบริหารนครบาลเพชรบูรณ์ พุทธศักราช ๒๔๘๗ ต่อสภาผู้แทนราษฎรเพื่อพิจารณา ในขณะที่นั้นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรส่วนหนึ่ง ซึ่งเป็นพรรคพวกของนายปรีดี พนมยงค์ ในฐานะที่เป็นเสรีไทย เช่น นายทองอินทร์ ภูริพัฒน์, นายเตียง ศิริขันธ์, นายถวิล อุดล และนายจำลอง ดาวเรือง เป็นต้น ได้โอกาสที่จะทำให้รัฐบาลของจอมพล แปลก พิบูลสงคราม แพ้การออกเสียงลงคะแนน ซึ่งจะเป็นการบังคับให้นายกรัฐมนตรีต้องลาออก และได้ผลตามความมุ่งหมาย ประธานสภาผู้แทนราษฎรได้ให้มีการโหวตลับว่าจะรับหลักการของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้หรือไม่ มีผู้เห็นว่าไม่ควรรับหลักการ ๔๘ เสียง และควรรับหลักการ ๓๖ เสียง”

ในการที่จำเลยสออดแทรกประโยคว่า “ในขณะนั้นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรส่วนหนึ่งซึ่งเป็นพรรคพวกของนายปรีดี พนมยงค์ ในฐานะที่เป็นเสรีไทย เช่น นายทองอินทร์ ภูริพัฒน์, นายเตียง ศิริขันธ์, นายถวิล อุดล และนายจำลอง ดาวเรือง เป็นต้น ได้โอกาสที่จะทำให้รัฐบาลของจอมพลแปลก พิบูลสงคราม แพ้การออกเสียงลงคะแนน ซึ่งจะเป็นการบังคับให้นายกรัฐมนตรีต้องลาออก และก็จะได้ผลตามความมุ่งหมาย”

ความดังกล่าวนี้ แสดงให้เห็นว่าจำเลยที่ ๑ เจตนาที่จะให้สถานีวิทยุและผู้อ่านหนังสือของตนหลงเข้าใจผิดว่าโจทก์เป็นตัวละครสำคัญที่ใช้กลอุบายทำให้จอมพล พิบูลฯ ต้องออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีให้จงได้ ตามที่จำเลยที่ ๑ ได้ตั้งพรรคคณะเพื่อหมิ่นประมาทโจทก์ โดยปั้นแต่งเรื่องบิดเบือนความจริง ซึ่งทำให้โจทก์เสียชื่อเสียงและเกียรติคุณอันเป็นความผิดของจำเลยผู้นี้อีกกระทงหนึ่ง ดังที่โจทก์ขอกราบเรียนศาลดังต่อไปนี้

(๑) จำเลยที่ ๑ เป็นศาสตราจารย์และราชบัณฑิตสาขาประวัติศาสตร์เขียนหนังสือ “ประวัติศาสตร์ไทยในระบอบรัฐธรรมนูญ” จำเลยที่ ๑ จึงรู้อยู่แล้วว่าการลงมติลับซึ่งจำเลยเรียกว่า “โหวตลับ” ในสภาผู้แทนราษฎรนั้น สมาชิกสภาฯ ได้แสดงมติโดยความบริสุทธิ์ใจของตน โจทก์และบุคคลที่จำเลยอ้างชื่อนั้นไม่อาจใช้กลอุบายใดๆ ให้สมาชิกสภาฯ ลงมติที่ผิดจากความบริสุทธิ์ใจของสมาชิกเหล่านั้นได้ ทั้งนี้ เป็นความรู้เบื้องต้นที่แม้ครูประจำบาลจำนวนมากก็ทราบ แต่จำเลยที่ ๑ ก็เขียนจงใจให้สถานีวิทยุของตนและผู้อ่านหนังสือจำเลยหลงเข้าใจผิดว่าโจทก์ใช้กลอุบายและฉวยโอกาสทำให้จอมพล พิบูลฯ ต้องลาออก

(๒) จำเลยที่ ๑ เขียนไว้ในหน้า ๒๑๐ มีความตอนหนึ่งว่า

“ผู้เขียนจำได้ว่าเป็นกรรมการผู้หนึ่งในคณะกรรมการเคลื่อนย้ายจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยไปยังจังหวัดเพชรบูรณ์ เมื่อไปเห็นสภาพจังหวัดก็หมดความกระตือรือร้นที่จะทำงาน เพราะได้ไปเห็นสภาพราษฎรที่ถูกเกณฑ์

ไปสร้างเมืองหลวงใหม่ก็นำเคราะห์สดใจ เพราะราษฎรที่ถูกเกณฑ์ไปเจ็บล้มตายเป็นอันมาก ส่วนใหญ่เป็นโรคไข้จับสั่นหรือมาเลเรีย ดังจะเห็นอย่างคร่าวๆ จากสถิติต่อไปนี้

ราษฎรที่ถูกเกณฑ์ไปทำงานจากจังหวัดต่างๆ ตั้งแต่เดือนมีนาคม ถึงเดือนกันยายน พ.ศ. ๒๔๘๗ มีจำนวน

๑๒๗,๒๘๑ คน

ป่วย ๑๔,๓๑๖ คน

ตาย ๔,๐๔๐ คน”

แม้ว่าสถิตินั้นเป็นของเจ้าหน้าที่ภายใต้จอมพล ปิบูลย์ ได้บอกแก่จำเลยที่ ๑ ซึ่งต่ำกว่าตัวเลขจริงมากนักก็ตาม แต่ผู้ที่จำเลยที่ ๑ เห็นขณะนั้นว่ามีผู้ป่วย ๑๔,๓๑๖ คน แต่ผู้ป่วยขณะนั้นก็กำลังรอคอยวันตายอยู่ ซึ่งต่อมาก็น่าตายก็จะถึงจำนวน ๑๘,๓๕๖ คนเป็นอย่างน้อย ส่วนผู้ที่เหลือจากตายนั้นต้องทนทุกข์ทรมานเพราะขาดอาหารและอื่นๆ อีกไม่น้อยกว่า ๑ แสนคนที่กำลังรอวันตายอยู่เช่นกัน แต่จำเลยที่ ๑ กับพวกก็เห็นว่าการนั้นเป็น “การสร้างชาติ” ของจอมพล ปิบูลย์ จนถึงขนาดที่จำเลยไม่ยอมคิดว่าผู้แทนราษฎรซึ่งอยู่ใกล้ชิดกับราษฎรยิ่งกว่าจำเลยกับพวกนั้น จะไม่มีความสามารถที่จะทราบถึงความเดือดร้อนแสนสาหัสของราษฎรแล้ว ผู้แทนราษฎรส่วนมากนั้นจะเกิดจิตสำนึกจากการที่เขาประสบพบเห็นเอง แล้วจึงแสดงมติลับโดยความบริสุทธิ์ใจของเขาเองได้ โดยใจทักหรือบุคคลที่จำเลยที่ ๑ อ้างชื่อนั้นไม่จำเป็นต้องใช้กลอุบายให้เขาลงมติเช่นนั้น

(๓) เมื่อจอมพล ปิบูลย์ แพ้มติสภาฯ ในวันที่ ๒๐ กรกฎาคม ๒๔๘๗ แล้ว ต่อมาอีก ๒ วัน คือวันที่ ๒๒ เดือนนั้น จอมพล ปิบูลย์ ก็ได้แพ้มติสภาอีกครั้งหนึ่ง คือ สภาฯ ลงมติลับปฏิเสธร่างพระราชบัญญัติอนุมัติพระราชกำหนดสร้างพุทธบุริมณฑล ในบริเวณรอบพระพุทธบาท ซึ่งในสมัยนั้นมีไข้จับสั่นชุกชุม

“ประวัติศาสตร์การเมืองไทย”
โดย นายปรีดี พนมยงค์

(๔) ความทุกข์ยากแสนสาหัสของราษฎรที่ถูกเกณฑ์ไปทำงานดังกล่าวแล้วนั้น มีสาเหตุเพราะราษฎรที่ถูกเกณฑ์ ญาติมิตรของราษฎรที่ถูกเกณฑ์ ผู้แทนราษฎร และรัฐมนตรีส่วนมากซึ่งเป็นผู้รักชาติในคณะรัฐบาลจอมพลพิบูลย์ เองเท่านั้น ซึ่งไม่เห็นพ้องด้วยกับวิธีสร้างชาติแบบนั้นของจอมพลพิบูลย์ แม้พระมหากษัตริย์และหลายองค์ก็แสดงความวิตกกังวลต่อภัยอันตรายที่จะมาถึงชาติและปวงประชาชนและศาสนา พระมหากษัตริย์ รัชธรรมมณูญ ดังนั้น สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ (จวน อุฏฐายี) ขณะดำรงสมณศักดิ์ พระราชาคณะชั้นผู้ใหญ่ได้ไปขอพบโจทก์ที่ทำเนียบโจทก์ ปรารภถึงความวิตกกังวลของฝ่ายสงฆ์ที่มีต่อปวงชน ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ รัชธรรมมณูญ อันเนื่องจากการที่ราษฎรถูกเกณฑ์ไปล้มตายป่วยเจ็บในการสร้างเพชรบูรณ์ให้เป็นเมืองหลวงใหม่ พระมหากษัตริย์นั้นถามโจทก์ว่าในวงราชการไม่มีใครคัดค้านบ้างหรือ โจทก์ตอบว่าเจ้าหน้าที่ส่วนมากไม่เห็นพ้องด้วยกับวิธีสร้างชาตินั้นของจอมพล พิบูลย์ แต่เกรงกลัวอำนาจจึงไม่กล้าคัดทานและทำไปตามคำสั่ง แต่มีอีกพวกหนึ่งที่ลอบขอเพื่อหาความชอบใส่ตัวก็เสนอที่จะย้ายองค์การของตนที่ไม่จำเป็นต้องย้ายนั้นไปอยู่ที่เพชรบูรณ์ พระมหากษัตริย์นั้นจึงถามว่าคณะผู้สำเร็จราชการฯ จะย้ายไปอยู่เพชรบูรณ์หรือไม่ โจทก์ตอบว่า จอมพล พิบูลย์ ได้วางแผนที่จะถางป่าสร้างโรงเรียนชั่วคราวให้คณะผู้สำเร็จราชการฯ ย้ายไปอยู่เพชรบูรณ์ พระมหากษัตริย์จึงถามโจทก์ว่าจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยก็จะย้ายไปเพชรบูรณ์ ก็เท่ากับเอานิสิตไปตายที่เพชรบูรณ์ ครุบาอาจารย์ที่จัดการย้ายมหาวิทยาลัยนั้นก็เป็นผู้มีความรู้สูง เหตุใดพวกเขาจึง “เห็นกงจักรเป็นดอกบัว เห็นเลือดที่ไหลทรมตัวเป็นเครื่องประดับ” ท่านจึงถามโจทก์ว่า มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ฯ จะย้ายไปเพชรบูรณ์อย่างมหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์หรือไม่ โจทก์ตอบว่า โจทก์ไม่เห็นกงจักรเป็นดอกบัว ดังนั้นโจทก์จึงได้แจ้งแก่รัฐบาลแล้วว่าไม่จำเป็นต้องย้ายไปเพชรบูรณ์ เพราะเหตุว่า

มหาวิทยาลัยที่มีชื่อเสียงในต่างประเทศก็ได้ตั้งอยู่ที่เมืองหลวง เช่น มหาวิทยาลัยอ็อกซ์ฟอร์ดและเคมบริดจ์ก็ได้ตั้งอยู่ที่กรุงลอนดอน พระมหากษัตริย์องค์นั้นจึงถามใจทักว่าพระมหากษัตริย์องค์ใดจะประทับที่เมืองหลวงใหม่ โจทก์ตอบว่านั่นเป็นเรื่องของอนาคต พระมหากษัตริย์องค์นั้นจึงกล่าวว่า “อาตมาขอฝากไว้ด้วย”

(๕) ปรากฏความตามคำให้การของ พล.ต.อ. อุดล อุดลเดชจรัส รองนายกรัฐมนตรี ที่ให้การแก่คณะกรรมการอาชญากรรมสงคราม มีความตอนหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับเรื่องว่า เมื่อรัฐบาลจอมพล ปิบูลย์ แพ้มติสภาผู้แทนราษฎร เรื่องนครเพชรบูรณ์และพุทธภูมิณฑล ๒ ฉบับติดๆ กันแล้ว จอมพล ปิบูลย์ มีความเห็นที่จะยุบสภาผู้แทนราษฎร พล.ต.อ. อุดลฯ จึงให้นายดิเรก ชัยนาม ขณะนั้นเป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศมาปรึกษาโจทก์ว่า เมื่อรัฐบาลแพ้มติสภาฯ ในเรื่องสำคัญเช่นนั้นแล้ว จะควรยุบสภาหรือรัฐบาลลาออก โจทก์จึงให้ความเห็นไปโดยสุจริตใจว่า พระยาพหลพลพยุหเสนา หัวหน้าคณะราษฎรได้ปฏิบัติเป็นบรรทัดฐานตามวิถีทางประชาธิปไตยแล้ว คือเมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๗ รัฐบาลพหลฯ ได้เสนอลัญญาจำกัด (โควต้า) ยางพารา ที่ได้ลงนามไว้กับนานาประเทศนั้นต่อสภาผู้แทนราษฎรเพื่อขอลดยาบัน แต่สภาฯ มิมติไม่เห็นด้วยกับข้อเสนอของรัฐบาลพหลฯ รัฐบาลพหลฯ ก็ได้ใช้วิธียุบสภาผู้แทนราษฎร หากรัฐบาลนั้นกราบถวายบังคมลาออกจากตำแหน่งนั้น จึงควรที่จะรักษาบรรทัดฐานตามวิถีทางรัฐธรรมนูญนี้ไว้ อันเป็นบรรทัดฐานเดียวกันกับรัฐบาลประชาธิปไตยทั่วโลก ดังนั้นเมื่อจอมพล ปิบูลย์ เสนอในคณะรัฐมนตรีที่จะยุบสภาผู้แทนราษฎร พล.ต.อ. อุดล อุดลเดชจรัส รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีส่วนมากที่รักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และรัฐธรรมนูญ จึงแสดงความเห็นไปในทางที่ให้ปฏิบัติตามบรรทัดฐานที่พระยาพหลฯ หัวหน้าคณะราษฎรได้ทำไว้ และตามบรรทัดฐานของรัฐบาลประชาธิปไตยทั่วโลก จอมพล ปิบูลย์ ซึ่งเป็นฝ่ายข้างน้อยในรัฐบาลของ

ตนเอง จึงยื่นหนังสือขอลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีมายังคณะผู้สำเร็จราชการฯ

ความปรากฏจากคำให้การของพระองค์เจ้าอาทิตยย์ อดีตประธานคณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ที่ให้ไว้แก่คณะกรรมการอาชญากรรมสงคราม มีความอีกตอนหนึ่งว่า ก่อนที่ประธานฯ จะอนุมัติให้ลาออกนั้น จอมพล ปิบูลย์ ต้องการทราบว่าจะทรงแต่งตั้งผู้ใดเป็นนายกรัฐมนตรี แต่ในที่สุดพระองค์เจ้าอาทิตยย์ และโจทก์เห็นพ้องกันว่าตามบรรทัดฐานที่มีอยู่เมื่อครั้งพระยาพหลยงกิจ และบรรทัดฐานของรัฐบาลประชาธิปไตยทั่วโลกนั้น เมื่อรัฐบาลแพ้มติสภาฯ ในร่างกฎหมายสำคัญ รัฐบาลนั้นก็ควรลาออกตามวิถีทางรัฐธรรมนูญ และโดยเฉพาะการแพ้มติเรื่องนครเพชรบูรณ์และพุทธบุรีมณฑลนั้น รัฐบาลปิบูลย์ ได้แพ้มติลับซึ่งแสดงว่าผู้แทนของราษฎรส่วนมากได้ลงมติด้วยความบริสุทธิ์ใจ คณะผู้สำเร็จราชการฯ ไม่มีทางอื่นนอกจากอนุมัติให้จอมพลปิบูลย์ ลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีได้

โจทก์ขอประทานกราบเรียนศาลว่าโจทก์และพระองค์เจ้าอาทิตยย์ มิได้ใช้กลอุบายอย่างใดที่ทำให้จอมพล ปิบูลย์ ต้องออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี หากโจทก์ได้ปฏิบัติตามบรรทัดฐานแห่งรัฐบาลประชาธิปไตยและตามวิถีทางรัฐธรรมนูญ และเพื่อปกป้องชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์รัฐธรรมนูญ ซึ่งผู้รักชาติไทยทั้งที่เป็นคหบดีและพระมหากษัตริย์มากนั้น แต่จำเลยที่ ๑ กับพวกไม่พอใจในวิถีทางที่โจทก์และคณะผู้สำเร็จราชการฯ ได้ปฏิบัติไป หากจำเลยที่ ๑ กับพวกที่ถือคติ “พิบูลตลอดกาล” และต้องการให้จอมพล ปิบูลย์ ครองอำนาจแผ่นดินไทยต่อไป เพื่อสร้างชาติตามความหมายของจำเลยที่ ๑ กับพวก ดังนั้น จำเลยที่ ๑ จึงปั้นแต่งเรื่องและบิดเบือนความจริง เพื่อจูงใจसानุศิษย์ของพวกเขาและผู้อ่านหนังสือจำเลยหลงเชื่อว่าโจทก์เป็นคนเลวทรามที่ใช้กลอุบายที่จะทำให้จอมพล ปิบูลย์ ออกจากตำแหน่งให้จงได้

(๖) ความปรากฏจากเอกสารท้ายฟ้องที่โจทก์อ้างถึงแล้ว อีกทั้งผลสรุปของคณะกรรมการอาชญากรรมสงครามที่ได้สอบสวนพยานปากอื่นๆ เสร็จแล้ว รวมทั้งได้สอบสวนจอมพล ปิบูลย์ ด้วย ตามเอกสารท้ายฟ้องหมายเลข ๖ นั้น

เมื่อวันที่ ๑๒ มกราคม ๒๔๘๘ คณะกรรมการอาชญากรรมสงคราม (โดยนายกมล วรรณประภา) โจทก์ยื่นฟ้องจอมพล แปลก พิบูลสงคราม ที่ ๑ พลตรี ประยูร ภมรมนตรี ที่ ๒ จำเลย ต่อศาลฎีกา เฉพาะประเด็นที่โจทก์กล่าวถึงนี้ปรากฏในฟ้องข้อ ๓. ง. ซึ่งมีความตรงกับที่ พล.ต.อ. อุดล อุดลเดชจรัส พระองค์เจ้าอาทิตย์ และนายควง อภัยวงศ์ ได้ให้การไว้สรุปเป็นใจความที่โจทก์ในคดีอาชญากรรมสงครามได้นำมากล่าวไว้ในฟ้องข้อ ๓. ง. ว่าดังนี้

"ง. เมื่อเดือนกรกฎาคม ๒๔๘๗ จำเลยที่ ๑ ได้ลาออกจากนายกรัฐมนตรีนคร และสภาผู้แทนราษฎรได้ลงมติเลือกนายควง อภัยวงศ์ เป็นนายกรัฐมนตรีนครแล้ว จำเลยที่ ๑ ได้กล่าวแก่พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าอาทิตย์ทิพอาภา ประธานคณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ว่า สภานิติบัญญัติตั้งนายควง คนบ้า ถ้าตั้งนายควง อภัยวงศ์ เป็นนายกรัฐมนตรีนคร ฝ่ายทหารรับรองไม่ได้ว่าจะไม่ยุ่ง กองทัพอากาศและกองทัพที่ ๑ คงจะเคลื่อนลงมาเป็นแน่ ทั้งนี้ เพื่อเป็นการขู่เข็ญและจูงใจมิให้พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าอาทิตย์ทิพอาภา ทรงลงพระนามประกาศแต่งตั้งนายควง อภัยวงศ์ เป็นนายกรัฐมนตรีนคร และจำเลยยังได้พูดในที่ประชุมคณะรัฐมนตรี เพื่อจูงใจให้เห็นชอบกับจำเลย เช่นเดียวกัน ขณะนั้นจำเลยยังคงดำรงตำแหน่งผู้บัญชาการทหารสูงสุดอยู่พระเจ้าวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าอาทิตย์ทิพอาภา ทรงหลงเชื่อ และมีความกลัวจะยุ่งอย่างจำเลยว่า จึงได้ลาออกจากประธานคณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ จำเลยทั้งสองกับพวกได้พยายามขัดขวางนอกสภาผู้แทนราษฎรในอันที่จะคัดค้านขัดขวาง เพื่อมิให้นายควง อภัยวงศ์ ได้เป็นนายกรัฐมนตรีนคร ซึ่ง

เป็นการไม่ชอบด้วยกฎหมายและวิธิต่างแห่งรัฐธรรมนูญ ครั้นระหว่างเวลาตั้งแต่เดือนกรกฎาคมจนถึงเดือนสิงหาคม พุทธศักราช ๒๔๘๗ เมื่อนายควง อภัยวงศ์ ได้รับแต่งตั้งให้เป็นนายกรัฐมนตรีถูกต้องแล้ว จำเลยที่ ๑ ก็ยังใช้อำนาจในตำแหน่งผู้บัญชาการทหารสูงสุดคดีซึ่งมีเหตุอยู่อีก จำเลยที่ ๑ สั่งแต่งตั้งนายทหารโดยมิได้รับความเห็นชอบเป็นทางการ จำเลยที่ ๑ พยายามที่จะให้นายทหารชั้นผู้ใหญ่ไม่รับรองรัฐบาลนายควง อภัยวงศ์ จำเลยที่ ๑ ใ้ให้ผู้อื่นชุดตนามเปลาะและสั่งให้ยึดสถานีวิทยุกระจายเสียงที่จังหวัดลพบุรี และเรียกประชุมนายทหารชั้นผู้ใหญ่ เพื่อยตราทัพเข้าก่อการร้ายในจังหวัดพระนคร เหล่านี้ จนเป็นเหตุให้นายควง อภัยวงศ์ นายกรัฐมนตรีต้องไปขอร้องและปรับความเข้าใจกับจำเลยที่ ๑ ที่จังหวัดลพบุรีถึง ๒ ครั้ง"

ฟ้องของคณะกรรมการอาชญากรรมสงครามได้กล่าวไว้เพียงข้อสรุปถึงการชู้คุกคามของจอมพล ปิบูลย์ ต่อรัฐบาลควง อภัยวงศ์ แต่รายละเอียดแห่งการคุกคามของจอมพล ปิบูลย์ นั้นร้ายแรงมาก แม้นายควงฯ สามารถพูดตลกให้จอมพล ปิบูลย์ คลายความตึงเครียดได้ชั่วคราว แต่ก็ไม่สามารถที่จะทำให้แผนการที่จะโค่นล้มรัฐบาลควงฯ เลิกล้มไปได้ คณะกรรมการอาชญากรรมสงครามจึงจะได้นำสืบทางคำให้การของ พล.ต.อ. อุดล อุดลเดชจรัส และพยานปากเอกอื่นๆ แต่ศาลฎีกาได้ตัดสินในประเด็นข้อกฎหมายว่าพระราชบัญญัติอาชญากรรมสงครามเป็นโมฆะ จึงมิได้มีการสืบพยานในปัญหาข้อเท็จจริงให้ละเอียด ว่าจอมพล ปิบูลย์ ได้ใช้วิธีชู้และคุกคามอย่างไร โจทก์จึงได้อ้างคำให้การของ พล.ต.อ. อุดล อุดลเดชจรัส ใจความแห่งการชู้ของจอมพล ปิบูลย์ นั่นคือ มีไช่ชู่ทางวาจา หากได้ลงมือเตรียมทำรัฐประหารแล้ว โดยวางแผนจับคณะรัฐมนตรีใหม่ทั้งหมด รวมทั้งพระยาพหลพลพยุหเสนา และจะทำลายชีวิตนายควง อภัยวงศ์ แต่ พล.ต.อ. อุดล อุดลเดชจรัส ในฐานะอธิบดีกรมตำรวจได้ให้ความคุ้มครองและเจรจากับนายทหารลูกมือของจอมพล ปิบูลย์ ใ้ยับยั้งการทำรัฐประหาร และแจ้งว่า

“ประวัติศาสตร์การเมืองไทย”
โดย..นายปรีดี พนมยงค์

ฝ่ายตำรวจจะต่อต้านการทำผิดกฎหมายทุกชนิด รวมทั้งจะจับผู้คิดการรัฐประหารนั้น นอกจากนั้นฝ่ายทหารเรือก็ได้ช่วยปกป้องรัฐบาลคง อกัยวงค์ นั้น แล้วต่อมารัฐบาลคงฯ โดยความเห็นชอบของพลเรือโท ลินท์ กมลนาวิน แม่ทัพเรือ และ พล.ต.อ. อุดล อุดลเดชจรัส อธิบดีกรมตำรวจ จึงได้เสนอ โจทก์ในฐานะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ให้ลงนามในพระปรมาภิไธย สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล ยุบเลิกตำแหน่งผู้บัญชาการทหารสูงสุด ที่เป็นตำแหน่งชั้นพระมหากษัตริย์ ซึ่งทรงเป็นจอมทัพ พร้อมกันนั้นก็ได้ ประกาศตั้งพลเอก พจน์ พหลโยธิน (พระยาพหลพลพยุหเสนา) เป็นแม่ทัพใหญ่ และพลโท ชิด มั่นศิลป์ สีนาดโยธารักษ์ เป็นรองแม่ทัพใหญ่ ทั้งนี้ ก็เป็นไปตามระเบียบแบบแผนที่ปรากฏอยู่ในกฎอัยการศึก และแบบแผนของประเทศประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขนั้น ในยามศึกสงครามกิติ ในยามสงบศึกกิติ ก็มีพระมหากษัตริย์องค์เดียวเท่านั้นที่ทรงเป็นจอมทัพ คือ ทรงเป็นผู้บัญชาการทหารสูงสุด กฎอัยการศีกก็ได้กล่าวไว้ชัดว่า ในยาม สงคราม ผู้ที่มีอำนาจทางทหารรองจากจอมทัพก็คือ “แม่ทัพใหญ่”

(๗) ตามที่โจทก์ได้กราบเรียนศาลมาแล้วตั้งแต่ต้นแห่งข้อ ๑๐ นี้ แสดงให้เห็นชัดแจ้งว่าจำเลยที่ ๑ ได้ปั้นแต่งเรื่องและบิดเบือนความจริงเพื่อใส่ร้ายโจทก์ในการที่โจทก์ได้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต แต่จำเลยที่ ๑ กับพวกกลับเอาการที่จอมพล พิบูลฯ ได้ปฏิบัติไม่ถูกต้องนั้นมาสนับสนุนว่าเป็นการถูกต้อง ประดุจจำเลยที่ ๑ กลับขาวให้เป็นคำและกลับคำให้เป็นขาว โจทก์จึงขอความกรุณาศาลโปรดคำนึงถึงพฤติการณ์ต่างๆ ของจำเลยที่ ๑ ดังกล่าวมาแล้วนั้นประกอบดุลพินิจของศาลตามคำขอท้ายฟ้องของโจทก์

ข้อ ๑๒.

ก่อนที่จำเลยที่ ๑ เขียนหมิ่นประมาทโจทก์ตามที่โจทก์กล่าวไว้ในฟ้องข้อ ๙ นั้น จำเลยที่ ๑ ได้เขียนไว้ในหนังสือของจำเลยหน้า ๒๐๘-๒๐๙

เป็นการเบิกเรื่องมีข้อความดังต่อไปนี้

“ในการปรับความเข้าใจกับจีนชาตินิยม จอมพล แปลก พิบูลสงคราม
สั่งให้กองทัพพายัพทางติดต่อกับกองทัพจีนชาตินิยมในมณฑลยูนนาน
กองทัพพายัพประสบความสำเร็จในเรื่องนี้ กองทัพจีนชาตินิยมตอบมาว่า
ยินดีที่จะพบคณะผู้แทนกองทัพไทย ที่ตำบลเชียงล้อในพรมแดนสหรัฐอเมริกาเดิม
มณฑลยูนนาน ในวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๘๗ (ค.ศ. ๑๙๔๔) คณะ
ผู้แทนกองทัพไทยซึ่งประกอบด้วยพันเอก อาจ ฌ บางช้าง พันโท แสง
ทัฬหะสูต และร้อยโท สมาน วีระไวทยะ ได้ไปพบคณะนายทหารจีนตามที่นัด
ที่ตำบลเชียงล้อ คณะผู้แทนนายทหารจีนซึ่งมี พลตรี ลิววีเอ็ง ผู้บัญชาการ
กองพลที่ ๙๓ เป็นหัวหน้า ได้จัดการพบครั้งแรกกับคณะนายทหารไทยไว้
อย่างรอบคอบ โดยมอบให้นายบุญศรี รัตนตัน ซึ่งเคยเป็นนักเรียนโรงเรียน
ปทุมคงคาและพูดไทยได้เป็นล่ำม ครั้นถึงวันที่ ๒ เมษายน พ.ศ. ๒๔๘๗
คณะนายทหารไทยได้ไปพบกับคณะนายทหารจีนเป็นครั้งที่สองที่เมืองเชียงล้อ
โดยมี พลตรี หลวงหาญสงคราม แม่ทัพกองทัพพายัพและทำหน้าที่แทน
ผู้บัญชาการทหารสูงสุดเป็นหัวหน้า และพันเอก เนตร เขมะโยธิน ทำหน้าที่
เสนาธิการ แต่ความตกลงใดๆ กับจีนชาตินิยมจะมั่นคงก็ต่อเมื่อได้รับความ
เห็นชอบจากฝ่ายพันธมิตร จอมพลเจียงไคเช็ค มีบทบาทสำคัญในเรื่องนี้
กองบัญชาการทหารสูงสุดของจีนได้แจ้งให้ไทยเตรียมส่งคณะผู้แทนและ
กองทัพไทยไปพบจอมพลผู้นี้ที่เมืองจุงกิง โดยรัฐบาลจีนที่จะส่งเครื่องบินมารับ
ที่เมืองเชียงรุ้ง ซึ่งอยู่ทางเหนือของตำบลเชียงล้อ จอมพล แปลก พิบูลสงคราม
ได้กำหนดตัวผู้แทนรัฐบาลและกองทัพไทยไว้ดังนี้ คือ

๑. พลตำรวจเอก อุดล อุดลเดชจรัส หัวหน้า
๒. พลโท ประยูร ภมรมนตรี ผู้แทนฝ่ายการเมือง
๓. พลตรี หลวงหาญสงคราม ผู้แทนฝ่ายทหาร
๔. พันเอก เนตร เขมะโยธิน ผู้แทนฝ่ายทหาร

“ประวัติศาสตร์การเมืองไทย”
โดย นายปรีดี พนมยงค์

ในระหว่างนั้น จอมพล แปลก พิบูลสงคราม ก็ได้เร่งดำเนินการสร้างนครหลวงใหม่ที่จังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งทางราชการได้แถลงการณ์ว่าเป็นจังหวัดที่มีภูมิประเทศสวยงามและอากาศดี สมควรเป็น “สวีตเซอร์แลนด์ของไทย” กองบัญชาการกองทัพกลส่วนหนึ่งและโรงเรียนนายร้อยทหารบก ได้ย้ายไปตั้งที่จังหวัดนั้น ทรัพย์สินของชาติก็ถูกขนย้ายไปเก็บชุกซ่อนไว้ในถ้ำตามภูเข่อีกด้วย แต่ที่จริงแล้ว จังหวัดเพชรบูรณ์เป็นเมืองอยู่ในก้นกระทะ มีภูเขาล้อมรอบ และแม่น้ำป่าสักไหลผ่านกลาง ไม่สวยงามเหมือนกับประเทศสวิส เพราะผู้เขียนได้ไปเห็นประเทศสวิส และจังหวัดเพชรบูรณ์ในระหว่างก่อสร้างเป็นนครหลวงใหม่ด้วยตาของตนเอง

คณะผู้แทนไทยชุดที่มี พลตำรวจเอก อุดล อุดลเดชจรัส ไม่ได้เดินทางไปเมืองจุงกิง เนื่องจาก จอมพล แปลก พิบูลสงคราม ลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากสภาผู้แทนราษฎรลงมติไม่รับรองร่างพระราชบัญญัติอนุมัติพระราชกำหนดระเบียบบริหารราชการนครบาลเพชรบูรณ์ และร่างพระราชบัญญัติอนุมัติพระราชกำหนดสร้างพระพุทธรูปมณฑล จังหวัดสระบุรี เมื่อปลายเดือนกรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๘๖ และพันตรี ควง อภัยวงศ์ ซึ่งได้ตำแหน่งนายกรัฐมนตรีสืบต่อมา ก็ไม่มีแผนการที่จะส่งคณะผู้แทนไปยังเมืองจุงกิง

ข้อเขียนข้างบนนั้นของจำเลยสมานกับข้อเขียนของจำเลยที่โจทก์อ้างไว้ในคำฟ้องข้อ ๕ ซึ่งจำเลยได้ตั้งต้น ความว่า

“ในด้านการเมือง นายปรีดี พนมยงค์ ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ พยายามหาวิธีต่างๆ ที่จะโค่นรัฐบาลของจอมพล แปลก พิบูลสงคราม” และจบบรรคนี้ด้วยขมวดไว้ว่า “เป็นอันว่าจอมพล แปลก พิบูลสงคราม คงดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีต่อไป แต่ต้องเผชิญกับอุปสรรคของนายปรีดี พนมยงค์ ที่จะให้ท่านต้องพ้นจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีให้ได้” และข้อความนั้นสมานกับที่ผู้สมคบและผู้สมรู้กับจำเลยหมิ่นประมาทโจทก์ไว้ในหนังสือและในการ

โฆษณาว่า เพราะโจทก์กับเสรีไทยทำให้จอมพล ปิบูลย์ ต้องออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ชาตินไทยจึงต้องชำระค่าเสียหายให้แก่อังกฤษและประชาชนไทยต้องได้รับความเดือดร้อน พวกสมคบและผู้สมรู้กับจำเลยที่ ๑ ดังกล่าวนั้น ใช้วิธีอาศัยจำเลยซึ่งมีฐานะเป็นศาสตราจารย์และราชบัณฑิต ประวัติศาสตร์เขียนใส่ความโจทก์ดังที่โจทก์ได้กล่าวในฟ้องข้อ ๙ เพื่อผู้สมคบกับผู้สมรู้กับจำเลยซึ่งโจทก์จะได้ฟ้องเป็นอีกคดีหนึ่งนั้น ที่จะได้ใช้เป็นข้ออ้างในการใส่ความโจทก์มีน้ำหนักต่อผู้หลงเชื่อมากขึ้น

เพื่อความสะดวกแก่การพิจารณาของศาล โจทก์จึงขอประทานจำแนกความผิดของจำเลยตามฟ้องข้อ ๑๒ นี้ออกเป็น ๔ อนุกระทงดังต่อไปนี้

(๑) อนุกระทงที่ ๑

จำเลยมีเจตนาจงใจให้สานุศิษย์ของจำเลยและผู้อ่านหนังสือของจำเลยหลงเข้าใจผิดว่าโจทก์ได้ใช้วิธีและอุบายต่างๆ ทำให้จอมพล ปิบูลย์ พ้นจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี จึงเป็นเหตุทำให้จอมพล ปิบูลย์ ไม่อาจดำเนินการร่วมกับเจียงไคเช็ค ประมุขรัฐจีนและผู้บัญชาการทหารสูงสุดจีน ในการที่จอมพล ปิบูลย์ จะได้ร่วมกับฝ่ายจีนรบญี่ปุ่น เพื่อช่วยชาติไทยให้พ้นจากฐานะเป็นผู้แพ้สงคราม

การที่จำเลยที่ ๑ ได้ปั้นแต่งเรื่องและบิดเบือนความจริงเกี่ยวกับเรื่องนั้น ทำให้โจทก์เสียชื่อเสียงและเกียรติคุณดังที่โจทก์จะได้กราบเรียนศาลต่อไปนี้

(ก) การที่นายทหารของคู่สงครามติดต่อกันในบางส่วนของแนวรบนั้น เป็นเรื่องที่ทำกันอยู่ทุกๆ ส่วนของแนวรบของทุกๆ สงคราม แต่การที่จำเลยที่ ๑ ปั้นแต่งเรื่องและบิดเบือนความจริงว่าจอมพลเจียงไคเช็คตกลงเห็นดีเห็นชอบที่จะให้จอมพล ปิบูลย์ ร่วมกับฝ่ายจีนทำการรบญี่ปุ่นนั้น

จำเลยที่ ๑ เขียนขึ้นฝ่าฝืนต่อความจริงทั้งในทางข้อเท็จจริงและในวิธีแบ่งเขตยุทธภูมิระหว่างสัมพันธมิตร

(ข) จำเลยที่ ๑ ทราบอยู่แล้วเช่นเดียวกับคนไทยหลายคนและนักประวัติศาสตร์ทั่วโลกรู้กันอยู่ว่าสัมพันธมิตรได้แบ่งเขตยุทธภูมิต่างๆ ไม่ก้าวก่ายกัน โดยเฉพาะยุทธภูมิเอเชียอาคเนย์ซึ่งรวมทั้งประเทศไทยด้วยนั้น อยู่ในอำนาจหน้าที่ของกองบัญชาการทหารสูงสุดสัมพันธมิตรภาคเอเชียอาคเนย์ ซึ่งลอร์ดเมาท์แบตเตนเป็นผู้บัญชาการสูงสุด ส่วนยุทธภูมิจีนนั้นขึ้นต่อกองบัญชาการทหารสูงสุดสัมพันธมิตรแห่งยุทธภูมิจีนซึ่งมีเจียงไคเช็คเป็นจอมทัพ (Generalissimo) อันเป็นตำแหน่งผู้บัญชาการทหารสูงสุดสัมพันธมิตรของเขตยุทธภูมินั้น ดังนั้น จำเลยที่ ๑ ทราบดีอยู่แล้วเช่นเดียวกับบุคคลอื่นๆ จำนวนมากนั้นว่า ตามระเบียบการทำสงครามร่วมกันของสัมพันธมิตรนั้น จอมพล พิบูลย์ ก็จะต้องติดต่อกับลอร์ดเมาท์แบตเตนตามสายงานการทหาร เหตุใดจอมพล พิบูลย์ จึงติดต่อกับเจียงไคเช็ค ซึ่งไม่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับยุทธภูมิประเทศไทยและเอเชียอาคเนย์ เพราะถ้าจอมพล พิบูลย์ มีความจริงใจที่จะร่วมกับสัมพันธมิตรรบญี่ปุ่น ท่านก็มีความสามารถที่จะติดต่อกับลอร์ดเมาท์แบตเตนได้โดยตรง

(ค) นายทหารไทยหลายคนที่ถืออุดมคติของทหารว่า "เกียรติ วินัย กล้าหาญ" นั้น มีความซื่อสัตย์ต่อลัทธิจะแห่งประวัติศาสตร์ของชาติไทยนั้น จึงสามารถที่จะเป็นพยานยืนยันความจริงที่คนไทยหลายคนทราบกันอยู่ว่า จอมพล พิบูลย์ ได้ส่งกองทหารไทยไปเชียงตุงในเดือนพฤษภาคม และมีถุนายน พ.ศ. ๒๔๘๕ นั้น เพื่อโจมตีกองทหารจีนบางหน่วยที่อยู่ในบริเวณนั้น ครั้นแล้วกองทหารไทยดังกล่าวได้ตั้งมั่นอยู่ในบริเวณนั้น เพื่อป้องกันกองทหารจีนยกเข้ามาโจมตีแนวหลังของกองทัพญี่ปุ่น ที่ได้เคลื่อนเข้าไปในภาคกลางของพม่า อันเป็นผลให้กองทัพญี่ปุ่นได้ทำการรบมิชัยต่อไป ดังนั้น จึงเป็นการทำให้ประมุขรัฐและรัฐบาลจีนมีความแค้นเคืองจอมพล พิบูลย์

ดังปรากฏในเอกสารหลักฐานหลายอย่างของรัฐบาลจีนในสมัยนั้น และเอกสารหลักฐานของศาลอาชญากรรมล้มพันธมิตรที่โตเกียว และของอนุกรรมการสหประชาชาติว่าด้วยอาชญากรรมสงครามในตะวันออกไกล

(ง) ถ้าจำเลยต่อสู้โดยอ้างข้อเขียนของนายทหารบางคนว่า จอมพล พิบูลย์ ส่งกองทหารไทยไปเชียงตุงเพื่อร่วมกับจีนรบกับญี่ปุ่นนั้น โจทก์ขออ้างเอกสารหลักฐานดังที่โจทก์อ้างไว้แล้วในฟ้องข้อ ๕ อนุกระทง ๔ คือจดหมายที่ ๑๓๒๔/๒๔๘๖ ของจอมพล พิบูลย์ ผู้บัญชาการทหารสูงสุด ลงวันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ ๒๔๘๖ ถึงพระยามานวราชเสวี ประธานสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งมีข้อความตอนหนึ่งว่า

“กองทัพของเราทางเหนือกำลังทำการรบอยู่ตลอดเวลาด้วยความยากลำบาก”

ทั้งนี้ แสดงถึงความจริงว่าขณะนั้นกองทหารไทยที่เชียงตุงกำลังรบกับกองทหารจีนอยู่อย่างหนัก เพื่อตรึงกองทัพจีนไว้มิให้รุกเข้ามาโจมตีแนวหลังของกองทัพญี่ปุ่นในพม่า ถ้าหากจอมพล พิบูลย์ ร่วมกับจีนรบกับญี่ปุ่นแล้วก็จะไม่ทำเช่นนั้น และกองทัพจีนก็จะสามารถโจมตีแนวหลังของญี่ปุ่นในพม่า ซึ่งจะทำให้กองทัพญี่ปุ่นถูกกระหนาบทั้งทางแนวหน้าซึ่งกองทัพอังกฤษและอินเดียกำลังโจมตีญี่ปุ่นอย่างหนัก และถูกกระหนาบแนวหลังโดยกองทัพจีน อันจะทำให้ญี่ปุ่นแพ้ล้มพันธมิตร

(จ) ความประสงค์ที่จอมพล พิบูลย์ ส่งกองทหารไทยไปเชียงตุงในเดือนพฤษภาคมและมิถุนายน พ.ศ. ๒๔๘๕ นั้น หนังสือของรัฐบาลอเมริกันชื่อ **“Foreign Relations of the United States”** แปลว่า **“ความสัมพันธ์ต่างประเทศของสหรัฐอเมริกา”** ค.ศ. ๑๙๔๒ เล่ม ๑ หน้า ๙๑๗-๙๒๐ ซึ่งได้ลงพิมพ์รายงานของนายแชปแมน (Chapman) เลขาธิการสถานทูตอเมริกัน ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่รวมข่าวของสถานทูตนั้นที่รายงานไปยังกระทรวงการต่างประเทศอเมริกันเมื่อวันที่ ๑๘ สิงหาคม ค.ศ. ๑๙๔๒ (พ.ศ. ๒๔๘๕) ว่าด้วย

“ประวัติศาสตร์การเมืองไทย”
โดย นายปรีดี พนมยงค์

เหตุการณ์ในประเทศไทยจนถึงผู้นี้ได้ออกจากกรุงเทพฯ เมื่อวันที่ ๒๕ มิถุนายน ค.ศ. ๑๙๔๒ (พ.ศ. ๒๔๘๕) เพื่อแลกเปลี่ยนกับคนไทยบางคนจากสหรัฐอเมริกา เมื่อได้แลกเปลี่ยนตัวบุคคลระหว่างสองฝ่ายที่เมืองท่า “เลาเรนโซ มาร์เควส (Laurenco Marques)” แห่งอาณานิคมปอร์ตุเกสในอาฟริกาตะวันออกเฉียงใต้เสร็จแล้ว นายแชปแมนและอัครรัฐทูตอเมริกันได้รับคำสั่งจากรัฐบาลอเมริกัน ให้เขียนรายงานสถานการณ์ประเทศไทยตั้งแต่วันที่ ๒๖ มิถุนายน จนถึงขณะที่บุคคลผู้นี้ออกจากกรุงเทพฯ นายแชปแมนและอัครรัฐทูตอเมริกันได้เดินทางจากเมืองท่านั้นโดยเรือสภากาชาดสากล ขณะอยู่ในเรือ นั้นนายแชปแมนได้เขียนรายงานซึ่งอัครรัฐทูตอเมริกันได้รับรองว่าถูกต้อง แล้วส่งไปทางโทรเลขถึงรัฐบาลอเมริกัน มีความตอนหนึ่งเกี่ยวกับการที่จอมพล ปิบูลย์ ได้ส่งกองทหารไทยไปยังสหรัฐฉาน (Shan States) ซึ่งคนไทยรู้จักในนามว่า “เชียงตุง” (ในปัจจุบันนี้ทั่วโลกรู้จักในนามว่า “บริเวณสามเหลี่ยมทองคำ”) รายงานนั้นมีความตอนหนึ่งดังต่อไปนี้

“The Thai “conquest” of portions of the Shan States in May and June, where there could not have been opposing forces of any consequence, because Japan had already overcome British and Chinese resistance in Burma, appears to have been a Japanese inspired move to provide a quick Thai victory to bolster the morale of the Thai people and divert their thoughts from increasing economic difficulties at home.”

แปลเป็นไทยว่าดังนี้

“การ “พิชิต” ของไทยซึ่งส่วนหนึ่งแห่งสหพันธรัฐฉานในเดือนเมษายนกับมิถุนายน ณ ที่นั้นมิได้มีการต่อต้านที่มีผลเป็นล่ำเป็นสัน เพราะญี่ปุ่นได้ทำลายการต่อต้านของบริติชกับจีนไปก่อนแล้ว แสดงถึงก้าวจิ้งหวะ

อันเป็นเจตน์จำนงของญี่ปุ่นที่จะให้ไทยมีชัยชนะเร็ว เพื่อส่งเสริมกำลังใจของประชาชนไทยและเบนความสนใจของประชาชนไทยจากความลำบากยากแค้นทางเศรษฐกิจภายในประเทศ”

ทั้งนี้ ก็แสดงว่าในขณะที่จอมพล ปิบูลย์ ส่งกองทัพไทยไปที่เชียงตุงนั้น ราษฎรไทยรวมทั้งครอบครัวของทหารได้รับความอึดอัดเคียดเคืองทางเศรษฐกิจจอยู่แล้ว อันเนื่องจากการที่รัฐบาลไทยสมัยนั้นได้ยอมตกลงลดค่าของเงินบาทซึ่งเมื่อก่อนสงครามมีค่าประมาณหนึ่งเยนย์ลิบห้าเซ็นต์นั้นให้ลดลงมีค่าเท่ากับหนึ่งเยน และรัฐบาลไทยยอมตกลงให้ญี่ปุ่นนำเงินเยนที่เสื่อมค่าเป็นจำนวนมากมาแลกกับเงินบาทเพื่อมาใช้จ่ายในการทหารรายละเอียดปรากฏอยู่ในข้อตกลงต่างๆ ที่จอมพล ปิบูลย์ ทำไว้กับญี่ปุ่น คำนวณชีพของราษฎรภายในประเทศจึงสูงขึ้นอย่างมาก

จำเลยที่ ๑ จึงทราบบอผู้ดีแล้วว่า การที่จอมพล ปิบูลย์ ส่งกองทัพไทยไปเชียงตุงนั้นมีไว้เพื่อร่วมกับรัฐบาลจีนรบญี่ปุ่น

(ข) เมื่อวันที่ ๑๖ มิถุนายน ค.ศ. ๑๙๔๓ (พ.ศ. ๒๔๘๖) ก่อนที่พลเอก โตโจ นายกรัฐมนตรีญี่ปุ่นจะเดินทางมากรุงเทพฯ เพื่อสนทนากับจอมพล ปิบูลย์ นั้น พลเอก โตโจ ได้แถลงแก่ข่าวยุโรปว่าในรัฐสภาญี่ปุ่นเมื่อวันที่ ๑๖ มิถุนายน ค.ศ. ๑๙๔๓ (พ.ศ. ๒๔๘๖) ใจความว่า

“ประเทศญี่ปุ่นคำนึงถึงความปรารถนาอันซำานของประชาชนไทยและโดยประสงค์ในความก้าวหน้าของประเทศนี้ต่อไป ประเทศญี่ปุ่นพร้อมที่จะให้ความร่วมมือแก่ประเทศนี้”

คำแถลงของพลเอก โตโจ ดังกล่าวนั้น หมายถึงการช่วยให้จอมพล ปิบูลย์ สถาปนาสิ่งที่เรียกว่า “มหาอาณาจักรไทย” ดังที่คนไทยรุ่นจำเลยได้ยินวิทยุกระจายเสียงของรัฐบาลไทยตั้งแต่ก่อนวันญี่ปุ่นรุกรานตลอดมา จนถึงจอมพล ปิบูลย์ ออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีในเดือนกรกฎาคม ๒๔๘๗ นั้น ที่ได้กระจายเสียงบ่อยๆ ครั้ง พร้อมทั้งกระจายเพลง

“ประวัติศาสตร์การเมืองไทย”
โดย นายปรีดี พนมยงค์

จงใจประชาชนไทยส่วนหนึ่งให้นิยมในสิ่งที่เรียกว่า “มหาอาณาจักรไทย” คนไทยหลายคนในปัจจุบันนี้ยังคงจำได้ว่า เพลงนั้นมีเนื้อร้องแสดงถึงเขตแดนที่มีคนเชื้อชาติไทยอยู่เหนือประเทศไทยขึ้นไป แล้วก็กล่าวถึงชนชาติไทยในดินแดนมลายูว่า

“ไทยสยามอยู่ล่าน้ำปัตตานี ต่ลงไปไทยก็มีอยู่เหมือนกัน”

พลเอก โตโจ เดินทางถึงกรุงเทพฯ เมื่อวันที่ ๓ กรกฎาคม ค.ศ. ๑๙๔๓ (พ.ศ. ๒๔๘๖) ตอนบ่าย รุ่งขึ้นวันที่ ๔ เดือนนั้น พลเอก โตโจ กับจอมพล ปิบูลย์ ก็ออกคำแถลงร่วมกันใจความว่า เพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างญี่ปุ่นกับไทย และที่จะให้มหาเอเชียบูรพาเป็นปีกแผ่น จึงตกลงกันให้รัฐเชียงตุงและรัฐเมืองพานแห่งสหพันธรัฐฉาน อีกทั้งรัฐเปอร์ลิส รัฐไทรบุรี รัฐกลันตันและตรังกานู ในสหพันธรัฐมลายูนั้นผนวกรวมอยู่ในประเทศไทย จอมพล ปิบูลย์ ก็ได้รับรัฐเหล่านั้นตามข้อตกลงและได้มีการฉลองใหญ่โตมโหฬารในความสำเร็จที่ได้สถาปนามหาอาณาจักรไทย แต่มหาอาณาจักรไทยดังกล่าวซึ่งรวมทั้งดินแดนของประเทศไทยที่มีอยู่เดิมก่อนสงครามนั้นต้องรวมอยู่ภายใน “วงสหไพบูลย์แห่งมหาเอเชียบูรพา” ซึ่งญี่ปุ่นเป็นผู้นำ อันเนื่องจากการที่จอมพล ปิบูลย์ ได้ขอสมัครเป็นภาคีลักษณะเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๔๘๕ แล้ว แต่ญี่ปุ่นไม่เห็นควรโดยให้เหตุผลว่าไทยกับญี่ปุ่นเป็นชาวเอเชียด้วยกัน จึงให้พึงระหว่างชาวเอเชียด้วยกัน ดังนั้นญี่ปุ่นจึงให้ประเทศไทยอยู่ในวงสหไพบูลย์แห่งมหาเอเชียบูรพา ภายใต้การนำของญี่ปุ่นดังกล่าว

จำเลยที่ ๑ กับผู้สมรู้ย้อมทราบคิดว่า การปฏิบัติของจอมพล ปิบูลย์ดังกล่าวนี้มีชีจะร่วมกับรัฐบาลจีนรับญี่ปุ่น

(ข) เมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๘๘ ภายหลังจากประกาศพระราชบัญญัติอาชญากรรมสงคราม ๒๔๘๘ และก่อนที่จอมพล ปิบูลย์ ถูกจับในวันที่ ๑๖ เดือนนั้น โจทก์ได้รับจดหมายฉบับหนึ่งของจอมพล ปิบูลย์ เขียนด้วย

ลายมือของท่านเอง ซึ่งท่านมิได้ลงวันที่ เป็นจดหมายมีข้อความ ๑๐ หน้า กระจาย โจทก์จึงถ่ายภาพจดหมายนั้นเสนอต่อศาลเป็นเอกสารท้ายฟ้อง หมายเลขที่ ๗

จอมพล ปิบูลย์ ได้พรรณนาไว้ยืดยาวถึงเหตุที่ท่านผู้นั้นมิได้กระทำผิดเป็นอาชญากรรมสงคราม ในตอนท้ายของจดหมาย จอมพล ปิบูลย์ เขียน (ตามอักษรวิธีของจอมพล ปิบูลย์) ว่า

"ผมพูดมามากแล้ว ถ้ามีผิดและรบกวนอาจารย์ก็ขอภัยด้วย ผมได้เขียนเล่าการปฏิบัติการต่อสู้ญี่ปุ่นและส่งไปทางประธานสภาฯ และให้เพื่อนฝูงอ่าน มีความประสงค์อย่างเดียวจะช่วยให้เพื่อนฝูงไม่เป็นอาชญากรรม รวมทั้งผมด้วยตามสัญญาของคนที่บอกกันตน อาจารย์จึงได้กรุณาแก่ผมในเรื่องนี้ด้วย เพราะถ้าฉันไว้คนไม่รู้เหตุผลการปฏิบัติของเรา ก็จะทำให้เป็นคนที่ยายชาติอยู่ตลอดไป ชื่อเสียงก็จะเสีย ผมดีใจแล้วว่า ที่เราทำมาแล้วนั้นอย่างน้อยพระแก้วมรกตยังอยู่ ญี่ปุ่นไม่ชนเอาไปยังแห่งอื่น

เคารพและนับถืออย่างสูง

ป. พิบูลสงคราม"

โจทก์ขอประทานกราบเรียนศาลพิจารณาประการสำคัญดังต่อไปนี้

ประการที่ ๑ ตามวันที่จำเลยที่ ๑ อ้างว่าจอมพล ปิบูลย์ ส่งคณะผู้แทนกองทัพไทยไปพบนายทหารจีนชายแดนเชียงตุงเมื่อวันที่ ๕ กุมภาพันธ์ และ ๒ เมษายน ค.ศ. ๑๙๔๔ (พ.ศ. ๒๔๘๗) นั้น เป็นวันภายหลังที่อิตาลีได้ยอมจำนนล้มพันธมิตรในเดือนกันยายน ค.ศ. ๑๙๔๓ (พ.ศ. ๒๔๘๖) แล้ว และภายหลังกองทัพเยอรมันได้พ่ายแพ้ยับเยินต่อกองทัพโซเวียตที่รุกเข้ามา ไกล่ชายแดนเยอรมัน และภายหลังญี่ปุ่นได้พ่ายแพ้ล้มพันธมิตรทางเรือ

“ประวัติศาสตร์การเมืองไทย”
โดย...นายปรีดี พนมยงค์

ทางอากาศ และทางบกในยุทธภูมิจีนตะวันออก กับญี่ปุ่นพ่ายแพ้กองทัพอังกฤษและอินเดียในยุทธภูมิมิพม่าตะวันตกและพม่ากลางแล้ว วิทยุอังกฤษ อเมริกัน และจีน ซึ่งได้กระจายเสียงตลอดมานั้นได้กระจายเสียงบ่อยครั้งยิ่งขึ้น คุณความที่จะเอาตัวจอมพล พิบูลย์ ไปชำระศาลอาชญากรรมสงคราม นั้น จะเป็นไปได้หรือไม่ที่ความประสงค์แท้จริงของจอมพล พิบูลย์ นั้น ท่านผู้นี้ต้องการบรรลุผลตามที่ท่านกล่าวไว้ในจดหมายนั้นว่า

“มีความประสงค์อย่างเดียว ช่วยให้เป็นผู้ไม่เป็นอาชญากรรม-สงคราม รวมทั้งผมด้วย ตามสัญชาตญาณของคนที่ต้องป้องกันตน”

ประการที่ ๒ เหตุผลที่จอมพล พิบูลย์ กล่าวไว้ในจดหมายหลาย หน้ากระดาษนั้น จอมพล พิบูลย์ มิได้กล่าวถึงความสำเร็จที่ท่านได้ตกลงกับ ประมุขจีนเลยว่ารัฐบาลจีนได้ตกลงตามคำเสนอขอของท่านจอมพลฯ ที่จะปลีกลดโทษจากญี่ปุ่นมาร่วมกับจีนรบญี่ปุ่น เพราะถ้าความเป็นจริงเป็นเช่นนั้นก็เป็น ประเด็นสำคัญที่สุดยิ่งกว่าพรรณนาข้อความอื่นๆ ที่จะช่วยให้ท่านจอมพลฯ ผู้นั้นไม่ต้องถูกตำราวจัจกุมในข้อหาว่าเป็นอาชญากรรมสงคราม ถ้าจอมพล พิบูลย์ แจ้งให้โจทก์ทราบเช่นนั้น โจทก์ก็จะขอให้รัฐบาลไทยรีบโทรเลขไปถามยังรัฐบาลจีนให้ตอบมาด่วนว่า ได้ตกลงกับจอมพล พิบูลย์ ที่จะร่วมรบ ญี่ปุ่นหรือไม่ ถ้าเป็นความจริง รัฐบาลจีนก็ต้องตอบมาด่วนก่อนที่จอมพล พิบูลย์ ถูกจับกุม หรือถ้าตอบช้าก็คงไม่เกินกว่า ๓ เดือน คือ ก่อนวันที่ ๑๒ มกราคม พ.ศ. ๒๔๘๘ คือก่อนวันที่คณะกรรมการอาชญากรรมสงครามได้ฟ้อง จอมพล พิบูลย์ กับผู้ต้องหาอื่นๆ

ประการที่ ๓ ในตอนท้ายจดหมายนั้น จอมพล พิบูลย์ ได้ยืนยัน นับถือพระแก้วมรกตที่เป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ของชาวไทย จำเลยที่ ๑ ในคดีนี้และ คนไทยอีกไม่น้อยยังคงจำได้ว่าวิทยุของรัฐบาลไทยและหนังสือพิมพ์ในประเทศไทยได้กระจายข่าวและลงข่าวแพร่หลายถึงการที่ท่านจอมพลผู้นี้ได้ลาบาร่วมรบกับญี่ปุ่นต่อหน้าพระแก้วมรกต (เมื่อวันที่ ๒๑ ธันวาคม

๒๔๘๔) ที่จะซื่อสัตย์ต่อกันและร่วมกันต่อสู้ล้มพันฆมิตรจนถึงที่สุด โดยไม่แยกกันลงบศึกกับล้มพันฆมิตร ดังนั้น ตามอุดมคติของจอมพล ปิบูลย ที่ว่า “ลัทธิชาตญาณของคนป้องกันตนเอง” นั้น ถ้าความจริงมีว่าจอมพล ปิบูลย ได้ปลีกตนจากญี่ปุ่นโดยร่วมมือกับรัฐบาลจีนรบญี่ปุ่นนั้น จอมพล ปิบูลย ก็ต้องอ้างไว้ในจดหมายที่เขียนถึงโจทก์หรือในคำให้การชั้นสอบสวนของคณะกรรมการอาชญากรรมสงคราม หรือในคำให้การต่อศาลฎีกา

ประการที่ ๔ คณะกรรมการอาชญากรรมสงครามสั่งตำรวจจับกุม จอมพล ป. พิบูลสงคราม ในวันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๔๘๙ สั่งให้คณะกรรมการอาชญากรรมสงครามทำการสอบสวนตามพระราชบัญญัติอาชญากรรมสงคราม ๒๔๘๙

คณะกรรมการอาชญากรรมสงครามได้ให้โอกาสแก่ท่านจอมพล ปิบูลย ที่จะให้การแก้ข้อหาอย่างเสรี โดยไม่มีการขู่เข็ญทำร้ายร่างกายผู้ต้องหา ดังที่ตำรวจคนสำคัญ สมัยจอมพล ปิบูลย เป็นนายกรัฐมนตรีนั้นปฏิบัติอยู่ จอมพล ปิบูลย ได้ให้การภาคเสธหลายประการ แต่ในคำภาคเสธของท่านนั้น ท่านไม่ได้อ้างว่าท่านตกลงร่วมมือกับรัฐบาลจีนรบญี่ปุ่น ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญอันจะทำให้คณะกรรมการอาชญากรรมสงครามปล่อยตัวท่านในชั้นสอบสวน

ประการที่ ๕ คณะกรรมการอาชญากรรมสงครามจึงได้ฟ้องจอมพล ปิบูลย กับผู้ต้องหาที่ร่วมกับจอมพล ปิบูลย หลายสำนวนต่อศาลฎีกาเมื่อวันที่ ๑๒ มกราคม ๒๔๘๙

โดยเฉพาะเกี่ยวกับประเด็นที่โจทก์กำลังกล่าวถึงนี้ โจทก์ขออ้างคำฟ้องของคณะกรรมการอาชญากรรมสงคราม (พระยาอรรถกรมมณุตติ) ที่ได้สอบสวนจอมพล ปิบูลย แล้วจึงยื่นฟ้องนั้น ตามเอกสารท้ายฟ้องหมายเลข ๕

คณะกรรมการอาชญากรรมสงครามได้อาศัยข้อเท็จจริงหลายประการที่ปรากฏในเอกสารทางราชการสมัยจอมพล ปิบูลย เป็นนายกรัฐมนตรี้

โจทก์ในคดีนี้ (ปรีดี พนมยงค์) ที่ฟ้องนายรอง ศยามานนท์ เป็นจำเลยนั้น ขออ้างเอกสารบางประเภทที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

เอกสารประเภท ๑

รายงานการประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๔๘๔ (อันเป็นเวลา ๑๐ วันก่อนวันญี่ปุ่นรุกรานประเทศไทย) และอีกฉบับหนึ่งเมื่อวันที่ ๒ ธันวาคม ๒๔๘๔ (อันเป็นเวลา ๖ วัน ก่อนวันญี่ปุ่นรุกรานประเทศไทย) ปรากฏว่าจอมพล ปิบูลย์ ได้กล่าวในที่ประชุมคณะรัฐมนตรีตั้งแต่ ๑๐ ถึง ๖ วันก่อนที่ญี่ปุ่นรุกรานนั้น จอมพลปิบูลย์ว่า ถ้าเกิดสงครามระหว่างอังกฤษกับญี่ปุ่น ถ้าประเทศไทยเข้ากับญี่ปุ่นรบอังกฤษ ประเทศไทยจะได้ดินแดนคืนจากอังกฤษ

เอกสารประเภท ๒

ระหว่างวันที่ ๒๕ ธันวาคม ถึง ๓๑ ธันวาคม ๒๔๘๕ จอมพล ปิบูลย์ ได้โฆษณาทางวิทยุกระจายเสียงและทางหนังสือพิมพ์ ซึ่งสาส์นส่วนตัวของจอมพล ปิบูลย์ ชักชวนจอมพลเจียงไคเช็ค ประมุขรัฐบาลจีน ให้ปรองดองกับญี่ปุ่นและร่วมมือกับญี่ปุ่นรบสัมพันธมิตร

โจทก์ในคดีนี้ (ปรีดี พนมยงค์) ขอความกรุณาศาลพิจารณาคำความปรากฏชัดแจ้งว่า จอมพล ปิบูลย์ ได้ชักชวนเจียงไคเช็คให้ร่วมมือกับญี่ปุ่นรบสัมพันธมิตร อีกทั้งจอมพล ปิบูลย์ ได้ยืนยันนับถือพระแก้วมรกตตามจดหมายฉบับที่เขียนถึงโจทก์ดังกล่าวใน (๖) ข้างต้นนั้น จึงเป็นไปได้สำหรับคนไทยนับถือพระแก้วมรกตซึ่งเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ของชาติไทย และได้สาบานต่อหน้าพระแก้วมรกตว่าจะซื่อสัตย์กับญี่ปุ่นจนถึงที่สุดนั้น แล้วก็จะกลับสัตย์ปลืงตนจากญี่ปุ่น และเปลี่ยนการชักชวนเจียงไคเช็คให้ร่วมมือกับญี่ปุ่นรบสัมพันธมิตรนั้น มาเป็นขอร่วมมือเจียงไคเช็ครบญี่ปุ่น

เอกสารประเภท ๓

คำกล่าวของจอมพล ปิบูลย์ หลายครั้งทางวิทยุกระจายเสียง และกรมโฆษณาการได้แจกแก่หนังสือพิมพ์ต่างๆ ให้ลงพิมพ์โฆษณาอัน จอมพล ปิบูลย์ ได้ชักชวนทหาร ตำรวจ ประชาชนไทยให้ร่วมมือกับญี่ปุ่นรบ สัมพันธมิตร โดยอ้างเหตุผลว่าญี่ปุ่นเป็นมิตรที่ซื่อสัตย์ และจะชนะสงคราม แน่แน่นอน

ในระหว่างวันที่ ๒ กรกฎาคม ถึง ๒๑ กรกฎาคม ๒๔๘๖ จอมพล ปิบูลย์ ในนามแฝง “สามัคคีไทย” ได้โฆษณาทางวิทยุกระจายเสียงซึ่ง บทความชื่อ “ใครจะชนะสงครามนี้” ท่านจอมพลผู้นี้ได้จูงใจให้ผู้ฟังและ ผู้อ่านบทความหลงเชื่อว่าญี่ปุ่นจะชนะสงครามแน่นอน โดยท่านแสดง ข้อพิสูจน์ว่า อังกฤษ อเมริกา รัสเซีย มีพลเมืองรวมกันไม่เกิน ๒๕๐ ล้านคน เศษ ส่วนฝ่ายอักษะ เยอรมัน ญี่ปุ่น อิตาลี รวมกันมีพลเมือง ๒๖๐ ล้านคน เศษ (ทั้งนี้ตามสถิติของท่านจอมพลผู้นั้น)

อนึ่ง ในระหว่างวันที่ ๑๖ กรกฎาคม ถึง ๓๑ ธันวาคม ๒๔๘๖ จอมพล ปิบูลย์ ในนามแฝง “สามัคคีไทย” ได้โฆษณาทางวิทยุกระจายเสียง และทางหนังสือพิมพ์ซึ่งบทความชื่อ “วิจารณ์สงครามวันนี้” ใจความว่า สัมพันธมิตรติเตาะซิชิลีได้ก็ต้องเตรียมการนานกว่า ๒ ปี ถ้าสัมพันธมิตรจะ ตีปารีสได้ก็ต้องใช้เวลาเตรียมการอีกก็สิบปี และถ้าจะตีไปถึงเบอร์ลินก็จะ ต้องใช้กำลังอีกก็แสนเท่าของการตีซิชิลี จอมพล ปิบูลย์ จึงสรุปว่า “มอง ไม่เห็นทางจะทำได้เลย”

จอมพล ปิบูลย์ กล่าวไว้เช่นนั้นไม่นานเท่าใด แล้วท่านก็จะส่ง ผู้แทนรัฐบาลและกองทัพไทยไปขอร่วมกับรัฐบาลจีนเพื่อรบกับญี่ปุ่นตามที่ นายรอง ศยามานนท์ จำเลยเขียนไว้ในหนังสือของตน

ประการที่ ๖ เมื่อคณะกรรมการอาชญากรรมสงคราม (พระยาอรธ-

กรมมณฑล (ตี) ได้ฟ้องจอมพล ปิบูลย์ ต่อศาลฎีกาเมื่อวันที่ ๑๒ มกราคม ๒๔๘๘ แล้ว ศาลฎีกาได้ให้เวลา ๑ เดือนเศษแก่จอมพล ปิบูลย์ ในการยื่น คำให้การ

จอมพล ปิบูลย์ จึงยื่นคำให้การต่อศาลฎีกาเมื่อวันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ ๒๔๘๘ ระหว่างนั้นท่านจอมพลก็มีเวลาพอที่จะยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อขอติดต่อกับเจียงไคเช็ค ประมุขรัฐบาลจีน ให้รับส่งหลักฐานที่ท่านจอมพล ปิบูลย์ ได้ตกลงกับรัฐบาลจีนร่วมรบญี่ปุ่น และขออนุญาตพุดวิทูโรศัพท์กับเจียงไคเช็ค ซึ่งทำได้สะดวกยิ่งกว่าในระหว่างสงคราม เพราะในหนังสือของพลตรี อนันต์ ปิบูลสงคราม ได้นำสิ่งที่เรียกว่าบันทึกของท่านจอมพลผู้ขึ้นมาลงพิมพ์ไว้ ซึ่งมีข้อความตอนหนึ่งอ้างว่าท่านจอมพล ปิบูลย์ เคยพุดวิทูโรศัพท์กับเจียงไคเช็คในระหว่างสงคราม ถ้าความเป็นจริงเช่นนั้นก็แสดงว่าแม้ในระหว่างสงครามที่การพุดวิทูโรศัพท์ทำได้ยากที่สุด และต้องใช้ความระมัดระวังให้ปลอดภัยที่สุด เพื่อมิให้ญี่ปุ่นดักฟังได้นั้น ท่านจอมพล ปิบูลย์ ก็ยังสามารถพุดวิทูโรศัพท์กับเจียงไคเช็คได้ เหตุใดในยามปกติซึ่งท่านจอมพลฯ จำเป็นต้องขอหลักฐานยืนยันจากเจียงไคเช็ค เพื่อให้ท่านหลุดพ้นข้อหาฐานอาชญากรรมสงครามนั้น ท่านจึงไม่ใช้วิธีดังกล่าว

ประการที่ ๗ คำให้การของจอมพล ปิบูล ต่อศาลฎีกานั้นมีข้อความยึดยารวม ๑๒ ข้อ ดังปรากฏในเอกสารท้ายฟ้องหมายเลข ๘

โดยเฉพาะเกี่ยวกับประเด็นที่โจทก์ฟ้องนายรอง ศยามานนท์ จำเลยดังกล่าว นั้น จอมพล ปิบูลย์ มิได้กล่าวถึงประเด็นสำคัญซึ่งที่นายรอง ศยามานนท์ จำเลย ได้พรรณนาไว้ในหนังสือของตนว่า จอมพล ปิบูลย์ ได้ตกลงกับเจียงไคเช็คในการร่วมรบญี่ปุ่น และจอมพล ปิบูลย์ มิได้ปฏิเสธความจริงที่ท่านได้พุดในคณะ ร.ม.ต. และโฆษณาทางวิทยุกระจายเสียงและทางหนังสือพิมพ์ซึ่งที่คณะกรรมการอาชญากรรมสงคราม (พระยาอรรถกรมมณฑล) ได้อ้างเอกสารหลักฐานไว้ในฟ้องตั้งที่กล่าว และจอมพล ปิบูลย์ มิได้ปฏิเสธ

ความจริงที่ท่านได้โฆษณาสาส์นชักชวนเจียงไคเช็คให้ร่วมมือกับญี่ปุ่นรบ
ล้มพันธมิตร

ส่วนการต่อสู้ว่าพระราชบัญญัติอาชญากรรมสงคราม ๒๔๘๘ เป็น
โมฆะนั้น จอมพล ปิบูลย์ ก็ได้กล่าวไว้ในคำให้การข้อ ๑๐ มีความว่า “ข้อ ๑๐
พระราชบัญญัติอาชญากรรมสงคราม ๒๔๘๘ ที่โจทก์ฟ้องมีบทบังคับให้มีผล
ย้อนหลัง แต่ศาลจะตีความให้กฎหมายนี้มีผลย้อนหลังไปขัดแย้งต่อบทบัญญัติ
ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยไม่ได้ มิฉะนั้นพระราชบัญญัตินี้จะตก
เป็นโมฆะตามมาตรา ๖๑ แห่งรัฐธรรมนูญ การกระทำที่โจทก์ฟ้องกล่าวหา
จำเลยในคดีนี้เป็นการใช้อำนาจบริหารราชการแผ่นดินตามรัฐธรรมนูญโดย
ชอบ จึงเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติอาชญากรรมสงครามตามฟ้องของ
โจทก์ไม่ได้”

ทั้งนี้ ย่อมเห็นได้ว่าจอมพล ปิบูลย์ ยังยอมรับว่า “ศาลจะตีความให้
กฎหมายนี้ (พระราชบัญญัติอาชญากรรมสงคราม) มีผลย้อนหลังไปขัดแย้งต่อบท
บัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยไม่ได้ จอมพล ปิบูลย์ ต่อสู้โดย
อ้างเหตุที่ว่าไม่มีความผิด เพราะท่านใช้อำนาจบริหารราชการแผ่นดินตาม
รัฐธรรมนูญโดยชอบ”

ประการที่ ๘ เมื่อจอมพล ปิบูลย์ มิได้ถือเอาประเด็นข้อกฎหมาย
เป็นข้อต่อสู้ว่าพระราชบัญญัติอาชญากรรมสงครามเป็นโมฆะ ศาลฎีกาจึงเริ่ม
พิจารณาโดยให้คณะกรรมการอาชญากรรมสงคราม (พระยาอรธการมณฑุตติ
พันโท หลวงเจริญเนติศาสตร์ นายกมล วรรณประภา) ที่จอมพล ปิบูลย์
เป็นจำเลยในคดีอาชญากรรมสงครามนั้น นำพยานเอกสารและพยานบุคคลมา
สืบในปัญหาข้อเท็จจริง ในระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ถึงปลายเดือนมีนาคม
๒๔๘๘

ต่อมาเมื่อวันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๔๘๘ นายควง อภัยวงศ์ ได้กราบ
บังคมทูลฯ ลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐบาลไทยจึงว่างลง คงมี

“ประวัติศาสตร์การเมืองไทย”

โดย นายปรีดี พนมยงค์

แต่นายควง อภัยวงศ์ และรัฐมนตรีที่ลาออกแล้วเป็นผู้รักษาการรัฐบาล ในระหว่างที่สภาผู้แทนราษฎรกำลังเลือกหาบุคคลที่เหมาะสมเพื่อที่จะนำความกราบบังคมทูลให้ตั้งเป็นนายกรัฐมนตรีคนต่อไปนั้น ครั้นถึงวันที่ ๒๓ มีนาคมปีนั้น อันเป็นเวลา ๑ วัน ก่อนที่โจทก์รับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีครั้งแรกรันั้น ศาลฎีกาก็ได้ตัดสินโดยวินิจฉัยข้อกฎหมายว่าพระราชบัญญัติอาชญากรรมสงคราม ๒๔๘๘ เป็นโมฆะ จึงปล่อยผู้ต้องหาคดีอาชญากรรมสงคราม เมื่อศาลฎีกาได้วินิจฉัยปัญหากฎหมายเช่นนั้น จึงมิได้วินิจฉัยข้อเท็จจริงดังปรากฏในเอกสารท้ายฟ้องหมายเลข ๕

ทั้งนี้ ศาลฎีกาวินิจฉัยเฉพาะข้อกฎหมายเท่านั้น มิใช่ว่าการตัดสินว่ากฎหมายอาชญากรรมสงครามเป็นโมฆะแล้วก็จะยอมรับข้อเท็จจริงว่าเจียงไคเช็คตกลงให้จอมพล ปิบูลย์ ร่วมด้วยในการรบญี่ปุ่น หากเจียงไคเช็คต้องการเอาจอมพล ปิบูลย์ ขึ้นศาลอาชญากรรมล้มพันธมิตรดังที่โจทก์จะได้กล่าวไว้ในประการที่ ๑๐ ต่อไป

ประการที่ ๕ นายรอง ศยามานนท์ จำเลย ได้อาศัยความตามตีผลตรี อนันต์ พิบูลสงคราม พิมพ์ไว้ในหนังสือชื่อ “จอมพล ป. พิบูลสงคราม” ซึ่งสิ่งที่คุณพิมพ์เรียกว่า “บันทึกข้อต่อสู้ที่ไม่มีโอกาสแถลง” อ้างเตรียมไว้แถลงต่อศาลเมื่อถึงเวลาเปิดคดีฝ่ายจำเลย แต่ไม่มีโอกาสแถลงนั้น มีหลายตอนที่นายรอง ศยามานนท์ จำเลย ได้เอามาตัดแปลงเขียนขึ้นเป็นการยืนยันว่าตนเองได้รู้เห็นมา ซึ่งเป็นการฝ่าฝืนต่อความจริง เพราะเหตุว่า

จอมพล ปิบูลย์ มิได้อ้างขึ้นเป็นข้อต่อสู้ในคำให้การที่ยื่นต่อศาลฎีกาในปัญหาข้อเท็จจริงที่อ้างว่ามีอยู่ในบันทึกของจอมพล ปิบูลย์ นั้น ฉะนั้นตามวิธีพิจารณาของศาลยุติธรรมก็ย่อมถือว่าไม่มีประเด็นที่จำเลยจะนำสืบข้อเท็จจริงได้ ส่วนการที่จอมพล ปิบูลย์ เตรียมบันทึกของท่านไว้ “แถลง” ต่อศาลนั้นก็เพียง “คำแถลง” ซึ่งท่านจะกล่าวได้ตามที่ต้องการ แต่ไม่มีน้ำหนักที่ศาลยุติธรรมจะรับฟังว่าเป็นข้อต่อสู้ของท่าน แต่ถ้าท่านแถลงที่

“ประวัติศาสตร์การเมืองไทย”
โดย นายปรีดี พนมยงค์

เป็นผลไม่แตกตัวท่าน โจทก์ในคดีของท่านก็ใช้ยื่นท่านได้

ถ้าจอมพล ปิบูลย์ ได้นำความตามที่ว่าอ้างว่าเป็นบันทึกนั้นมาแสดง ต่อศาล ศาลก็จะเห็นได้ว่าขัดต่อข้อเท็จจริงหลายประการ และโดยเฉพาะหลายตอนซึ่งเป็นการยอมรับข้อเท็จจริงตามที่โจทก์แห่งคดีอาชญากรรมสงคราม ได้อ้างในคำฟ้อง อาทิ ในหนังสือของ พลตรี อนันต์ ปิบูลสงคราม หน้า ๓๒๕ ได้ลงพิมพ์บันทึกของจอมพล ปิบูลย์ มีความตอนหนึ่งว่าดังนี้

“(๗) ๒๖ พ.ย. - ๓ ธ.ค. ๒๔๘๔ พุดใน ค.ร.ม. นั้น เป็นการพิจารณา เหตุการณ์สงคราม ผู้เป็นประธานต้องแถลงทางใต้ทางเสียให้ที่ประชุมฟัง และคิดทางร้ายตามหลักการสงคราม เพื่อเลือกทางเดินที่ดี สุดแต่ ค.ร.ม. จะเลือกทางใด”

ทั้งนี้ แสดงว่าจอมพล ปิบูลย์ ได้ยอมรับว่าท่านได้พูดตามรายงาน การประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๒๖ พ.ย. จะต่างกันเฉพาะในรายงานการประชุมคณะรัฐมนตรีบันทึกว่า “วันที่ ๒๘ พ.ย. ๒๔๘๔” แต่จอมพล ปิบูลย์ เขียนในบันทึกว่า “๒๖ พ.ย.” ส่วนวันที่ ๓ ธ.ค. ๒๔๘๔ นั้นตรงกับคำฟ้องของ โจทก์ จอมพล ปิบูลย์ แก้อ้อหาเพียงแต่ว่าท่านแถลงทางใต้ทางเสียให้ที่ ประชุมฟัง แต่อย่างไรก็ตาม ท่านได้กล่าวเฉพาะทางได้จากการร่วมรบกับ ญี่ปุ่นนั้น ซึ่งท่านได้กล่าวไว้หลายวันก่อนที่ญี่ปุ่นรุกรานประเทศไทย ในวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๔๘๔ และท่านได้มีการปฏิบัติตามแนวทางที่ท่านได้พูดใน คณะรัฐมนตรีนั้น

ประการที่ ๑๐ คำกล่าวอ้างของจำเลยฝ่าฝืนต่อความจริงจาก เอกสารทางราชการ รัฐบาลจีนขณะที่เจียงไคเช็คยังคงดำรงตำแหน่ง ประมุขรัฐจีน ก่อนที่รัฐบาลนั้นต้องพ่ายแพ้แก่กองทัพของประชาชนจีนภายใต้ การนำของประธานเหมาเจ๋อตง

ในระหว่าง พ.ศ. ๒๔๘๘-๒๔๙๐ โจทก์ในฐานะรัฐบุรุษอาวุโส ได้รับคำเชิญจากรัฐบาลจีน (สมัยนั้น) รัฐบาลอังกฤษ รัฐบาลสหรัฐอเมริกา

และรัฐบาลฝรั่งเศส ให้ไปเยือนประเทศนั้นๆ เพื่อพบปะสนทนากับประมุข
 รัฐบาลของประเทศนั้นๆ โจทก์ได้ไปถึงกรุงนานกิงเมื่อวันที่ ๓ พฤศจิกายน
 พ.ศ. ๒๔๘๕ เจียงไคเช็คประมุขรัฐบาลจีน และ ดร. ที.วี. ซุง ประธานสภาบริหาร
 จีน (เท่ากับตำแหน่งนายกรัฐมนตรี) ได้ต้อนรับโจทก์ก็บดบังเป็นการสนทนา
 ทั่วไปครั้งที่หนึ่ง เมื่อวันที่ ๔ เดือนนั้น รุ่งขึ้นวันที่ ๕ เดือนนั้นเวลาบ่าย ก่อน
 ที่จะเลี้ยงอาหารค่ำที่ทำเนียบประมุขรัฐบาลจีน ประมุขรัฐบาลจีนได้เชิญ
 โจทก์และหลวงสุขุมณัยประดิษฐ์ เลขาธิการ ก.พ. ซึ่งทำหน้าที่เลขาธิการ
 ชั่วคราวของโจทก์ ในฐานะรัฐบุรุษอาวุโส นั้น ไปสนทนาโดยเฉพาะเกี่ยวกับ
 เรื่องราชการระหว่างประเทศทั้งสอง เมื่อได้สนทนาจนเป็นที่ตกลงว่ารัฐบาลจีน
 จะให้ผู้แทนจีนในสภาความมั่นคงแห่งสหประชาชาติลงคะแนนเสียงสนับสนุน
 ประเทศไทย ที่ขอสมัครเป็นสมาชิกสหประชาชาติแล้ว เจียงไคเช็ค และ
 ดร. ที.วี. ซุง แสดงความซื่อใจที่ศาลฎีกาไทยได้ปล่อยตัวจอมพล ปิบูลย์
 โดยอ้างเหตุว่าพระราชบัญญัติอาชญากรรมสงครามเป็นโมฆะ ท่านทั้งสองจึง
 กล่าวเป็นใจความว่า ชาวจีนถือว่าจอมพล ปิบูลย์ เป็นศัตรูของชาติจีน
 เพราะได้ร่วมกับญี่ปุ่นทำสงครามกับประเทศจีน และได้รับอภัยรัฐบาลมานจูกัวะ
 และรัฐบาลวังจิงไวที่ชาวจีนผู้รักชาติถือว่ารัฐบาลเหล่านั้นทรยศต่อชาติจีน
 จอมพล ปิบูลย์ ได้สมัครใจเองขอสมัครเป็นภาคีอักษะ (เยอรมัน อิตาลี
 ญี่ปุ่น) แต่รัฐบาลญี่ปุ่นไม่เห็นควรที่จะรับประเทศไทยเป็นภาคีอักษะ โดย
 ญี่ปุ่นเปลี่ยนให้ประเทศไทยอยู่ในวงสหไพบูลย์แห่งมหาเอเชียบูรพา
 (Co—Prosperity Sphere in Greater East Asia) เจียงไคเช็คได้ปรารถนา
 ถึงการที่ท่านเจ็บใจจอมพล ปิบูลย์ ไม่หาย ที่ในเดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๔๘๔
 จอมพล ปิบูลย์ ได้ให้วิทยุกระจายเสียงเป็นเวลา ๗ วัน ๗ คืน ซึ่งสารสั้นของ
 จอมพล ปิบูลย์ ถึงเจียงไคเช็ค ชักชวนให้เจียงไคเช็คปรองดองกับญี่ปุ่น
 เพื่อร่วมมือกับญี่ปุ่นรบสัมพันธมิตร เจียงไคเช็คถือว่าการกระทำของจอมพล
 ปิบูลย์ นั้น เป็นการเหยียดหยามเกียรติของเจียงไคเช็คและของชาติจีนมาก

“ประวัติศาสตร์การเมืองไทย”
โดย นายปรีดี พนมยงค์

เพราะเป็นการที่จอมพล ปิบูลย์ ชักชวนให้กัมหัวต่อญี่ปุ่น ดังนั้น เจียงไคเช็ค และ ดร. ที.วี. ชุง จึงขอให้โจทก์นำความไปแจ้งต่อรัฐบาลไทยให้พิจารณา เพื่อปฏิบัติการตามความในภาคผนวก (Annex) ต่อท้ายสัญญาฉบับสมบูรณ์แบบที่ประเทศไทยทำไว้กับรัฐบาลอังกฤษนั้น ซึ่งมีข้อความในภาคผนวก (Annex) ว่า รัฐบาลไทยตกลงที่จะจับกุมจอมพล ปิบูลย์ ที่มีหลักฐานการร่วมมือกับญี่ปุ่นเพื่อส่งให้ศาลอาชญากรรมสัมพันธมิตรพิจารณาโทษฐานอาชญากรรมสงคราม

โจทก์จึงได้ถามท่านทั้งสองนั้นเป็นใจความว่า มีความจริงอย่างไร ที่มีผู้เผยแพร่ข่าวในกองทหารไทยบางหน่วยและในบางสถานศึกษาว่า จอมพล ปิบูลย์ มีหลักฐานที่ท่านประมุขแห่งรัฐบาลจีนได้ตกลงให้จอมพล ปิบูลย์ ร่วมมือรบญี่ปุ่น ถ้าความจริงมีเช่นนั้นแล้ว แม้รัฐบาลไทยจะส่งตัว จอมพล ปิบูลย์ ให้สัมพันธมิตรไปชำระที่ศาลอาชญากรรมสงครามสัมพันธมิตร ณ กรุงโตเกียว ศาลนั้นก็จะต้องตัดสินปล่อยตัวจอมพล ปิบูลย์ เจียงไคเช็ค จึงปฏิเสธโดยอ้างเหตุว่าเป็นไปไม่ได้ เพราะเหตุตั้งที่เจียงไคเช็คได้ปรารถนาข้างต้นนั้นแล้ว ครั้นแล้วเจียงไคเช็ค และ ดร. ที.วี. ชุง ได้ให้โจทก์และ หลวงสุขุมย์ ได้ดูแฟ้มของรัฐบาลจีนเกี่ยวกับจอมพล ปิบูลย์ และท่านทั้งสอง ได้เปิดให้ดูรายงานสองฉบับของนายทหารจีนชายแดน ดร. ที.วี. ชุง ได้แปลเป็นภาษาอังกฤษ ในตอนสำคัญให้โจทก์และหลวงสุขุมย์ จดบันทึกไว้ หลวงสุขุมย์ ได้จดบันทึกการสนทนาเรื่องต่างๆ กับผู้นำจีนทั้งสองท่านนั้น และได้ส่งบันทึกนั้นไปให้ ดร. ที.วี. ชุง ได้รับรองถูกต้องแล้ว ดังปรากฏในเอกสารท้ายฟ้องหมายเลข ๑๐

โดยเฉพาะที่มีรายงานนายทหารจีนชายแดน ๒ ฉบับ ดังต่อไปนี้

รายงานนายทหารจีนชายแดนฉบับ ๑๐ กุมภาพันธ์ ค.ศ. ๑๙๔๔ (พ.ศ. ๒๔๘๗) เจียงไคเช็คได้เขียนคำสั่งบนรายงานนั้นว่า

๑. เมื่อเขาเห็นว่าญี่ปุ่นกำลังชนะในตอนต้นสงคราม เขาชวนเรา

(จีน) ก้มหัวให้ญี่ปุ่น เขาสาบานต่อหน้าพระพุทธรูปว่าซื่อสัตย์ต่อญี่ปุ่น เหตุใด
เขายอมผิดคำสาบาน

๒. นายลิบนายร้อยจีนรู้เบื้องต้นว่าการทำสงครามของฝ่ายสัมพันธมิตร
แยกกองบัญชาการสูงสุดออกเป็นเขตยุทธภูมิต่างๆ กัน (จอมทัพเจียง) เป็น
ผู้บัญชาการทหารสูงสุดยุทธภูมิจีน เมาท่แบทเตนเป็นผู้บัญชาการสูงสุด
เอเชียอาคเนย์ เหตุใดพิบูลย์ ไม่ติดต่อกับเมาท่แบทเตน

๓. กลยุทธญี่ปุ่นซัดๆ หวังทำให้สัมพันธมิตรแตกกัน

รายงานนายทหารจีนชายแดน ฉบับ ๑๕ เมษายน ค.ศ. ๑๙๔๔
(พ.ศ. ๒๔๘๗) นายทหารจีนชายแดนได้พรรณนาถึงการที่นายทหารไทย
ชายแดนแจ้งว่า จอมพล พิบูลย์ ร้อนใจมาก อยากร่วมกับจีนรบญี่ปุ่น
และอ้างว่าจอมพล พิบูลย์ สร้างฐานทัพเพื่อต่อสู้ญี่ปุ่นไว้ที่เพชรบูรณ์แล้ว
นายทหารจีนจึงแสดงความเห็นของตนต่อท้ายรายงานนั้นว่า ตนได้ให้หน่วยสืบ
ไปสำรวจคำอ้างของนายทหารไทยนั้นแล้ว มีความเห็นว่า

๑. เมืองใหม่สร้างด้วยไม้บ้าง ไม้บ้าง ไม่มีวัสดุก่อสร้างแข็งแรง
ถ้าฝนตกหนัก มีลมพัดแรงก็พังทลาย

๒. ราษฎรถูกเกณฑ์ไปสร้างเมืองใหม่ล้มตายเพราะใช้จับสั้นมาก
ยารักษาโรคไม่พอ ทหารไทยที่เซียงตุงตายมากเพราะขาดยา

๓. กว่าจะสร้างเมืองใหม่สำเร็จต้องใช้เวลาหลายสิบปี ไม่ทันสงคราม
ที่ใกล้เข้ามาแล้ว

๔. เพชรบูรณ์ไม่เหมาะเป็นฐานทัพ ถ้าญี่ปุ่นถอยมาทางแม่สอด
อีก ๓ วันก็ตีเพชรบูรณ์แตก

๕. ทหารไทยทั่วประเทศมีประมาณ ๒ แสนคน จะย้ายไปเพชรบูรณ์
ได้อย่างมาก ๕ หมื่นคน ทหารไทยที่เหลืออยู่ในภาคอื่นๆ จะต้องถูกญี่ปุ่น
ทำลาย

“ประวัติศาสตร์การเมืองไทย”
โดย นายปรีดี พนมยงค์

เจียงไคเช็คเขียนคำสั่งในรายงานนั้นว่า

๑. เห็นด้วยว่าข้ออ้างฐานทัพเพชรบูรณ์เหลวไหล
๒. สร้างเพชรบูรณ์เพื่อพิบูลฯ เอาตัวรอด เพราะเห็นว่าญี่ปุ่นกำลังจะแพ้ หรือเป็นภลยุทธพลวงเรา (จีน) ให้เราขัดกับเม้าท์แบทเตน
๓. ทิ้งบางกอกไปอยู่เพชรบูรณ์ ญี่ปุ่นจะปล้นของดีมีค่าของไทย และของคนจีน ญี่ปุ่นจะยึดภาคกลางอยู่ชั่วอู่น้ำ คนไทยและทหารไทยที่อยู่เพชรบูรณ์จะอดข้าวตาย
๔. จีนไม่ก้าวก้าวยุทธภูมิของเม้าท์แบทเตน แต่พิบูลฯ เริงจะให้กองทัพอินเข้าไปในประเทศไทยให้ได้

(๒) อนุกระทงที่ ๒

ในหนังสือของจำเลยหน้า ๒๐๘-๒๐๙ ซึ่งใจก็ได้อ้างแล้วในตอนต้นแห่งข้อ ๑๒ นั้น มีความตอนหนึ่งว่า

“จอมพล เจียงไคเช็ค มีบทบาทสำคัญในเรื่องนี้ กองบัญชาการทหารสูงสุดของจีนได้แจ้งให้ไทยเตรียมส่งคณะผู้แทนรัฐบาลไทยและกองทัพไทยไปพบจอมพลผู้ี้ที่เมืองจุงกิง โดยรัฐบาลจีนจะส่งเครื่องบินมารับที่เมืองเชียงรุ้ง ซึ่งอยู่ทางเหนือของตำบลเชียงล้อ จอมพล แปลก พิบูลสงครามได้กำหนดตัวผู้แทนรัฐบาลและกองทัพไทยไว้ดังนี้ คือ

๑. พลตำรวจเอก อดุล อดุลเดชจรัส
๒. พลโท ประยูร ภมรมนตรี ผู้แทนฝ่ายการเมือง
๓. พลตรี หลวงหาญสงคราม ผู้แทนฝ่ายทหาร
๔. พันเอก เนตร เขมะโยธิน ผู้แทนฝ่ายทหาร”

ครั้นแล้วจำเลยที่ ๑ ได้พรรณนาว่า จอมพล พิบูลฯ ได้เร่งสร้างนครหลวงใหม่ที่เพชรบูรณ์ ซึ่งเป็นแผนการสร้างชาติตามความหมายของจำเลยที่ ๑ เสร็จแล้วจำเลยที่ ๑ ได้เขียนแสดงความอาลัยอย่างสุดซึ้งไว้ดัง

ต่อไปนี่

“คณะผู้แทนไทยชุดที่มีพลตำรวจเอก อุดล อุดลเดชจรัส ไม่ได้เดินทางไปเมืองจุงกิง เนื่องจากจอมพล แปลก พิบูลสงคราม ลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากสภาผู้แทนราษฎรลงมติไม่รับรองร่างพระราชบัญญัติอนุวัติพระราชกำหนดระเบียบบริหารราชการนครบาลเพชรบูรณ์ และร่างพระราชบัญญัติอนุวัติพระราชกำหนดสร้างพระพุทธรูปริมถนนล จังหวัดสระบุรี เมื่อปลายเดือนกรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๘๗ และพันตรี ควง อกภัยวงศ์ ซึ่งได้ตำแหน่งนายกรัฐมนตรีสืบต่อมา ก็ไม่มีแผนการที่จะส่งคณะผู้แทนไปยังเมืองจุงกิง”

จำเลยที่ ๑ เขียนข้อความตอนที่กำลังอ้างถึงนั้นเพื่อให้สอดคล้องกับที่จำเลยที่ ๑ ได้เขียนหมิ่นประมาทโจทก์ไว้ ดังที่โจทก์ได้กราบเรียนต่อศาลในคำฟ้องข้อก่อนๆ นั้นแล้วว่า โจทก์กับเสรีไทยเป็นผู้ใช้วิธีการและกลอุบายทำให้จอมพล พิบูลฯ ต้องออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีนั้น จำเลยที่ ๑ จึงได้เขียนเพื่อจูงใจสานุศิษย์ของพวกเขาและผู้อ่านให้หลงเชื่อว่า พล.ต.อ. อุดล อุดลเดชจรัส ไม่สามารถเดินทางไปจุงกิงเพื่อเป็นหัวหน้าคณะผู้แทนจอมพลฯ ไปเจรจาชอว์ร่วมกับจีนรบญี่ปุ่น ตามที่เจียงไคเช็คได้เตรียมจะส่งเครื่องบินมารับที่เมืองเชียงรุ้ง จึงเป็นเหตุทำให้แผนการกู้ชาติของจอมพล พิบูลฯ ต้องเสียไป และรัฐบาลควง อกภัยวงศ์ ก็ไม่มีแผนการที่จะส่งคณะผู้แทนไปจุงกิงเพื่อดำเนินการต่อจากที่จอมพล พิบูลฯ ได้วางแผนกู้ชาติไว้วันนั้น จำเลยที่ ๑ ได้กล่าวข้อความฝ่าฝืนต่อความจริงอันเป็นการทำให้โจทก์เสียชื่อเสียงและเกียรติคุณ ดังที่โจทก์ขอประทานกราบเรียนศาลดังต่อไปนี้

(ก) โจทก์ได้กราบเรียนต่อศาลไว้ในอนุกระทงที่ ๑ แห่งฟ้องข้อ ๑๒ นี้แล้วว่า เอกสารหลักฐานพร้อมทั้งจดหมายที่เขียนด้วยลายมือของจอมพล พิบูลฯ ที่ส่งมายังโจทก์นั้น ไม่ปรากฏว่าจอมพล พิบูลฯ ได้อ้างถึงเรื่องที่จำเลยที่ ๑ ได้กล่าวไว้วันนั้น อันจะเป็นการช่วยให้ท่านจอมพล พิบูลฯ หลุดพ้น

จากการถูกจับกุมและถูกฟ้องฐานเป็นอาชญากรสงคราม และจำเลยที่ ๑ กับพวกที่เชื่อว่า ข้อความที่ตนเขียนในนั้นเป็นความจริงแล้ว เหตุไฉนจำเลยที่ ๑ กับพวกซึ่งเป็นผู้สวามิภักดิ์อย่างสุดซึ้งต่อจอมพล ปิบูลย์ จึงไม่เขียนข้อความนี้ไว้ หรือร้องเรียนต่อรัฐบาลก่อนที่จอมพล ปิบูลย์ ถูกจับในข้อหาว่าเป็นอาชญากรสงคราม และแม้ว่าจอมพล ปิบูลย์ ถูกจับและถูกฟ้องต่อศาลฎีกาว่าเป็นอาชญากรสงครามแล้วก็ดี แต่จำเลยที่ ๑ กับพวกก็ดูช่างมีใจดำที่ปฏิบัติไม่สมกับที่เป็นผู้จงรักภักดีต่อจอมพล ปิบูลย์ เพราะไม่ยอมเขียนเปิดเผยหรือร้องเรียนต่อรัฐบาลสมัยนั้น และต่อคณะกรรมการอาชญากรสงคราม ที่จะช่วยให้จอมพล ปิบูลย์ ไม่ถูกจับ และเมื่อถูกจับแล้วก็ได้ให้ปล่อยตัวไปชั้นสอบสวน และเมื่อถูกฟ้องต่อศาลฎีกาแล้วก็ยังมีทางที่จะอ้างเรื่องที่จำเลยกล่าวถึงนั้น เพื่อให้คณะกรรมการอาชญากรสงครามถอนฟ้องจอมพล ปิบูลย์ เพราะเหตุที่ท่านผู้นี้ได้ตกลงร่วมมือกับเจียงไคเช็คครบถ้วน แต่จำเลยที่ ๑ กับพวกก็นิ่งเฉยเสียในขณะนั้น โดยปล่อยให้จอมพล ปิบูลย์ ต้องถูกขังเป็นเวลาหลายเดือนระหว่างการพิจารณาของศาลฎีกา พวกของจำเลยที่ ๑ เพิ่งเขียนเรื่องนี้ขึ้นภายหลังหลายปีที่จอมพล ปิบูลย์ ได้รับการปล่อยตัวจากศาลฎีกาแล้ว ส่วนจำเลยที่ ๑ ก็เพิ่งเขียนเรื่องขึ้นใน พ.ศ. ๒๕๒๐ นี้เอง

(ข) จำเลยที่ ๑ เป็นศาสตราจารย์และราชบัณฑิตประวัติศาสตร์ ก็ย่อมรู้ภูมิศาสตร์เบื้องต้นว่า เมืองเซียงรุ่งตั้งอยู่ในภูมิภาคอย่างไร และในสมัยสงครามที่จำเลยที่ ๑ อ้างไว้ นั้น บริเวณของเมืองเซียงรุ่งต่างกับในปัจจุบันนี้มาก เสรีไทยจากสหรัฐอเมริกาหลายคนต้องเดินทางเท้าผ่านเมืองเซียงรุ่งแล้วเดินทางเท้าต่อมาเพื่อเสด็จลอดเข้ามาในประเทศไทย จำเลยที่ ๑ กับพวกอาจจงใจให้สานุศิษย์กับผู้่านที่ยังไม่รู้สภาพของเมืองเซียงรุ่งสมัยสงครามนั้นหลงเข้าใจผิดได้ว่า เมืองเซียงรุ่งมีสนามบินที่เครื่องบินชนาตรีบุคคลผู้แทนของจอมพล ปิบูลย์ ขึ้นลงได้อย่างสบายเหมือนปัจจุบันนี้ หรือ

"ประวัติศาสตร์การเมืองไทย"
โดย...นายปรีดี พนมยงค์

อาจใช้เครื่องบินชนิดที่เรียกว่า "เฮลิคอปเตอร์" ที่ปัจจุบันนี้ขึ้นลงได้สะดวก แม้แต่ไม่มีสนามบิน แต่สภาพของเขียงรุ่งสมัยสงครามมิใช่เหมือนสภาพปัจจุบันนี้ที่รัฐบาลของประชาชนจีนได้สร้างขึ้นเป็นที่มีความสะดวกสบาย

อนึ่ง จำเลยที่ ๑ ซึ่งเป็นศาสตราจารย์และราชบัณฑิตประวัติศาสตร์นั้น แม้ไม่มีความรู้เบื้องต้นทางการทหาร แต่จำเลยที่ ๑ ต้องทราบถึงการทำสงครามเบื้องต้นที่ตำราประวัติศาสตร์กล่าวไว้ว่า แต่ละฝ่ายที่ทำสงครามนั้นมิได้มุ่งทำการรบด้านหน้าอย่างเดียว หากต้องระวังแนวหลังที่ฝ่ายตรงข้ามจะบั่นทอนหรือทำลายได้

ในเดือนปีที่จำเลยที่ ๑ อ้างว่าจอมพล ปิบูลย จะส่ง พล.ต.อ. อุดลุม กับคณะไปจุงกิงนั้น แม้เป็นกาลเวลาที่ญี่ปุ่นแพ้สัมพันธมิตรทางเรือและทางอากาศในย่านแปซิฟิกและแพ้ทางบกในยุทธภูมิจีนตะวันออก และแพ้อังกฤษและอินเดียในยุทธภูมิพม่าตะวันตก แต่ญี่ปุ่นยังมีเครื่องบินในยุทธภูมิพม่า และในอินโดจีนซึ่งญี่ปุ่นใช้ควบคุมทางอากาศเหนือดินแดนจีนในมณฑลยูนนานอยู่เป็นประจำ เพื่อระมัดระวังมิให้กองทัพจีนรุกเข้ามาโจมตีแนวหลังของญี่ปุ่น ถ้าเครื่องบินตรวจการณ์ของญี่ปุ่นเห็นลานบินในท้องที่ใดแห่งมณฑลยูนนานได้ ญี่ปุ่นก็ส่งเครื่องบินไม่กล้ามาทิ้งระเบิดเพื่อไม่ให้ใช้การได้ ฉะนั้น จำเลยที่ ๑ จึงมีเจตนาเขียนเพื่อจูงใจสานุศิษย์ของพวกเขาและผู้อ่านหลงเชื่อว่า เจียงไคเช็คตกลงยอมรับจอมพล ปิบูลย ให้อำนาจกับจีนรบญี่ปุ่น

(ค) โดยเฉพาะข้ออ้างของจำเลยที่ ๑ เกี่ยวกับ พล.ต.อ. อุดลุม อุดลเดชจรัส ที่จำเลยอ้างว่าจอมพล ปิบูลย ได้กำหนดตัวให้เป็นหัวหน้าคณะแทนจอมพล ปิบูลย นั้น และอ้างว่าพลตำรวจเอกผู้นี้ตกลงตามจอมพล ปิบูลย ได้กำหนดตัวไว้นั้น ก็เป็นเรื่องที่จำเลยที่ ๑ บั่นแต่งเรื่องขึ้น และบิดเบือนความจริง เพราะเหตุว่าท่านจอมพล ปิบูลย จะเขียนแผนการอย่างไร ตั้งแต่เมื่อใดก็ได้ตามใจชอบ แต่ข้อเท็จจริงอยู่ที่ว่า พล.ต.อ. อุดลุม อุดลเดชจรัส

ได้ตกลงรับอาสาที่จะเป็นหัวหน้าคณะผู้แทนจอมพล ปิบูลย์ ไปจุ่งกิ่งดั่งกล่าวนั้นหรือไม่

ตามความเป็นจริงนั้น พล.ต.อ. อุดล อุดลเดชจรัส มิได้ตกลงยอมรับเป็นหัวหน้าคณะผู้แทนดังกล่าว เพราะเหตุหลายประการ คือ

ประการที่ ๑ โจทก์ได้อ้างเอกสารหลักฐานที่ พล.ต.อ. อุดล อุดลเดชจรัส ให้การไว้ต่อคณะกรรมการอาชญากรรมสงคราม ดังที่โจทก์กล่าวในคำฟ้องหลายข้อข้างต้นนั้นแล้ว มิใช่ความว่าภายหลังที่จอมพล ปิบูลย์ ได้เป็นนายกรัฐมนตรีและได้รับยศเป็นจอมพลแล้ว จอมพล ปิบูลย์ ได้ปฏิบัติภารกิจที่ขัดต่ออุดมคติของคณะราษฎรหลายประการ และขัดต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ รัฐธรรมนูญ ซึ่ง พล.ต.อ. อุดลฯ ไม่เห็นด้วยและพยายามคัดค้านเท่าที่จะทำได้

พล.ต.อ. อุดล อุดลเดชจรัส ได้ให้การต่อคณะกรรมการอาชญากรรมสงครามไว้ถึงกรณีที่ดินไม่ประสงค์ที่จะร่วมอยู่ในคณะรัฐบาลของจอมพล ปิบูลย์ และได้อ้างกรณีที่จอมพล ปิบูลย์ สั่งให้นายทหารนำทหารขึ้นรถบรรทุกบุกรุกคุกคามหนังสือพิมพ์ "ประชาชาติ" อันเป็นกรณีที่นักหนังสือพิมพ์สมัยนั้นและคนไทยอีกจำนวนไม่น้อยรวมทั้งจำเลยที่ ๑ ทราบกันอยู่แล้ว พล.ต.อ. อุดลฯ เห็นว่าจอมพล ปิบูลย์ ใช้อำนาจทหารฝ่าฝืนกฎหมายของบ้านเมือง ฉะนั้น พล.ต.อ. อุดลฯ จึงได้ยื่นใบลาออกจากตำแหน่งอธิบดีกรมตำรวจและรัฐมนตรี เพื่อเป็นการประท้วงการกระทำของจอมพล ปิบูลย์ แต่รัฐบาลได้ยั้งใบลาออกของ พล.ต.อ. อุดลฯ ไว้

พล.ต.อ. อุดลฯ รู้เท่าทันถึงวิธีการที่จอมพล ปิบูลย์ ได้ตั้ง พล.ต.อ. อุดลฯ เป็นรองนายกรัฐมนตรีเพื่อให้เป็นผู้รับบาปแทนจอมพล ปิบูลย์ กรณีสำคัญอีกอย่างหนึ่งที่ พล.ต.อ. อุดลฯ ไม่พอใจเป็นอย่างมากก็คือ กรณีที่คณะทูตญี่ปุ่นได้มาทำเนียบนายกรัฐมนตรีระหว่างคืนวันที่ ๗-๘ ธันวาคม เพื่อขอเดินทัพผ่านดินแดนไทยนั้น จอมพล ปิบูลย์ รู้ล่วงหน้าแล้วว่าฝ่าย

ญี่ปุ่นจะมาพบท่าน แต่ท่านก็รีบออกไปจากกรุงเทพฯ โดยปล่อยให้ พล.ต.อ. อุดมฯ กับรัฐมนตรีอื่นๆ เป็นผู้รับหน้ากับคณะทูตญี่ปุ่น ส่วนจอมพล ป. ก็อยู่ระหว่างอรัญประเทศ - สระบุรี ซึ่งแม้ พล.ต.อ. อุดมฯ จะเชิญให้รีบกลับมาประชุมคณะรัฐมนตรี และพระเวชยันต์ฯ ไปตามดั่งที่โจทก์กราบเรียนศาลไว้ในคำฟ้องข้อ ๗ นั้น จอมพล ปิบูลฯ ก็ไม่กลับมาโดยฉับพลัน หากปล่อยให้ พล.ต.อ. อุดมฯ กับรัฐมนตรีอื่นๆ เป็นผู้รับบาปในกรณีที่เกิดขึ้น

พล.ต.อ. อุดมฯ ยังได้ให้การต่อคณะกรรมการอาชญากรรมสงคราม ถึงกรณีที่จอมพล ป. ปิบูลสงคราม มีความประสงค์จะสร้างทางรถไฟสายเล็กจากลพบุรีถึงโคกกระเทียม ได้มอบให้ พลโท เสรีฯ ซึ่งขณะนั้นเป็นรัฐมนตรีคมนาคมดำเนินการ แต่ พลโท เสรีฯ ได้ทำบันทึกเป็นทำนองขัดข้อง จอมพล ปิบูลฯ โกรธมาก จึงบังคับให้พลโท เสรีฯ ยื่นใบลาออก พลโท เสรีฯ ก็ยื่นใบลาออก แต่ในใบลาออกนั้นได้แสดงความดีที่ตนทำงานมา พล.ต.อ. อุดมฯ จึงให้การต่อไปว่าดังนี้

“จอมพล ป. จึงหาทางออกแล้วส่งเรื่องไปให้ข้าฯ ออกความเห็นในฐานที่เป็นรองนายกรัฐมนตรี ข้าฯ จึงเขียนลงไปในเรื่องนั้นว่า “บ้า” แล้วเก็บเรื่องนั้นเสีย ซึ่งข้าฯ จะนำส่งต่อคณะกรรมการในวันพรุ่งนี้”

พล.ต.อ. อุดมฯ ให้การเกี่ยวกับเรื่องนั้นต่อไปว่า

“ถ้าข้าฯ เสนอความเห็นที่ควรให้ออก ก็จะทำได้ว่าข้าฯ เป็นผู้ให้ออก บาปก็จะตกอยู่แก่ข้าฯ อีกนัยหนึ่งแม้ข้าฯ จะเสนอความเห็นให้ออกแล้ว จอมพล ป. ไม่ให้ออกก็จะได้ว่าข้าฯ จอมพล ป. นั้นเองเป็นผู้ไม่ให้ออก”

นอกจากนั้นยังมีหลายกรณีที่แสดงว่า พล.ต.อ. อุดมฯ ไม่พอใจในการที่จอมพล ป. บัดความรับผิดชอบมาให้ พล.ต.อ. อุดมฯ

ประการที่ ๒ พล.ต.อ. อุดมฯ ทราบดีถึงกรณีที่ชยวนต่อต้านภายในประเทศได้ส่งนายจำกัด พลาญกุล เดินทางไปจุงกิงเมื่อต้น พ.ศ. ๒๔๘๖ ต่อมานายสงวน ตุลารักษ์ กับนายแดง คุณะดิลง พร้อมด้วยคณะก็ได้เป็น

ตัวแทนของขบวนการต่อต้านไปเจรจากับรัฐบาลจีนที่จุงกิง และเมื่อนายสงวน ตุลารักษ์ กับนายแดง คุณะดิลก ปฏิบัติหน้าที่ซึ่งได้รับมอบหมายจากขบวนการต่อต้านสำเร็จแล้ว ได้เดินทางจากประเทศจีนไปอังกฤษและสหรัฐอเมริกา และอินเดีย ขบวนการต่อต้านก็ได้ส่งนายถวิล อุดล เป็นหัวหน้าคณะ พันโท พระอภัยพลรบ (ชลอ อินทร์พรหม) นายทหารกองหนุน) เป็นที่ปรึกษาและคณะไปประจำที่นครจุงกิงจนกระทั่งเสร็จสงครามโลกครั้งที่ ๒ ฉะนั้น พล.ต.อ. อุดลฯ จึงไม่มีความจำเป็นอย่างไรที่จะอาสาเป็นตัวแทนของจอมพลพิบูลฯ ไปจุงกิงเพื่อแย่งงานของขบวนการต่อต้านหรือเสรีไทย

ประการที่ ๓ ตามคำให้การของ พล.ต.อ. อุดลฯ ต่อคณะกรรมการอาชญากรรมสงครามยังปรากฏอีกว่า จอมพล พิบูลฯ ทราบว่านายสงวน ตุลารักษ์ ไปจุงกิง เพราะระหว่างเดินทางนั้นได้สวนทางกับคนจีนจำนวนหนึ่งที่ได้ไปจุงกิงแล้วเดินทางเพื่อกลับประเทศไทย คนจีนนั้นเมื่อกลับมาถึงประเทศไทยก็ได้มาพูดถึงการพบนายสงวน ตุลารักษ์ กลางทาง ชาวจึงแพร่หลายไปถึงหูจอมพล พิบูลฯ จอมพล พิบูลฯ จึงมีคำสั่งถอนสัญญาติ นายสงวน ตุลารักษ์ จากสัญญาติไทย และถือว่าเป็นชนชาติศัตรู ประกาศนี้ก็มีทั้งราชกิจจานุเบกษาและทางวิทยุกระจายเสียง และหนังสือพิมพ์ ซึ่งจำเลยที่ ๑ กับพวกก็ทราบดีอยู่แล้ว

ท่านจอมพล พิบูลฯ รู้ดีว่านายสงวน ตุลารักษ์ ได้เดินทางไปจุงกิง ก็มีใ้ไปทัศนจารในยามสงครามเช่นนั้น ท่านเป็นถึงผู้บัญชาการทหารสูงสุดก็ย่อมมีปัญญาพอที่จะเข้าใจได้ว่านายสงวนฯ ต้องไปรู้เรื่องเกี่ยวกับกิจการบ้านเมืองที่พรรคพวกในประเทศไทยส่งไป แต่เหตุฉุกเฉินในการที่ท่านจอมพล พิบูลฯ และสานุศิษย์ของท่านที่ต้องการร่วมกับลัทธิพันธมิตรญี่ปุ่นนั้น จึงไม่ติดต่อกับผู้บัญชาการทหารสูงสุดลัทธิพันธมิตรภาคเอเชียอาคเนย์ ซึ่งลอร์ดเม้าท์แบทเตน เป็นผู้บัญชาการสูงสุด เพื่อให้เป็นไปตามระเบียบแบบแผนทางการทหาร แต่ท่านจอมพล พิบูลฯ กลับใช้วิธีหาทางที่จะติดต่อ

“ประวัติศาสตร์การเมืองไทย”
โดย นายปรีดี พนมยงค์

กับเจียงไคเช็ค ซึ่งเป็นผู้บัญชาการทหารสูงสุดแห่งยุทธภุมิจีน

ประการที่ ๔ จำเลยที่ ๑ ทราบดีอยู่แล้วจากข้อความที่ พลตรี อนันตย์ เขียนไว้ในหนังสือชื่อ “จอมพล ป. พิบูลสงคราม” เล่ม ๔ หน้า ๗๒๐-๗๔๐ ที่มีความกล่าวถึงเสรีไทยว่า เป็น “แกะ” ส่วนท่านจอมพล พิบูลย์ เป็น “ราชสีห์” ดังที่โจทก์อ้างไว้ในฟ้องข้อ ๕ นั้นแล้ว แกะนี้ก็หมายถึงโจทก์ และ พล.ต.อ. อุดลย ด้วย เพราะ พลตรี อนันตย์ ได้สรุปความต่อจากลูกแกะไว้ว่าดังนี้

“(จอมพล พิบูลย์) ไม่หวั่นเกรงผู้ใดทั้งสิ้นนับตั้งแต่ผู้เป็นหัวหน้าใหญ่ที่สุดลงมาถึงหัวหน้าท้ายแถว ซึ่งเว้นแต่ท่านนายกรัฐมนตรี พล.ร.ต. ถวัลย์ ธำรงนาวาสวัสดิ์ ผู้เดียว ก็ได้แก่ท่าน “รัฐ” ปรีดี พนมยงค์ ท่านผู้บัญชาการทหารบก “สุเลา” พล.อ. อุดลย อุดลเดชจรัส”

เมื่อท่านจอมพล พิบูลย์ มีความเห็นว่า พล.ต.อ. อุดลย เป็น “แกะ” ที่นำฝูงราชสีห์ที่ตั้งนั้นแล้ว เหตุใดท่านจอมพล พิบูลย์ จึงจะใช้ “แกะ” เป็นหัวหน้าคณะผู้แทนของท่านจอมพล พิบูลย์ เพื่อไปเจรจากับเจียงไคเช็คที่นครจุงกิง

ประการที่ ๕ พล.ต.อ. อุดลย ได้แจ้งให้โจทก์และนายทวิ บุณยเกตุ กับนายดิเรก ชัยนาม ทราบ เมื่อเดือนเมษายน พ.ศ. ๒๔๘๗ ว่า จอมพล พิบูลย์ ได้พูดที่เล่นที่จริงกับ พล.ต.อ. อุดลย ว่าจะเป็นตัวแทนเดินทางไปพบเจียงไคเช็คที่จุงกิงเพื่อขอร่วมกับจีนรบญี่ปุ่นได้หรือไม่

พล.ต.อ. อุดลย จึงตอบว่า เป็นการซ้ำเกินไปแล้วที่จะคิดเอาตัวรอด เพราะขณะนั้นก็เป็นที่ปรากฏว่าอิตาลีก็ได้ยอมแพ้สัมพันธมิตรแล้ว เยอรมันก็ได้พ่ายแพ้แก่กองทัพโซเวียตที่ได้รุกเข้ามาใกล้เขตแดนเยอรมัน ฝ่ายญี่ปุ่นก็พ่ายแพ้ทางเรือ ทางอากาศและทางบกในยุทธภุมิจีนกับยุทธภุมิพม่าตะวันตก เจียงไคเช็คก็จะไม่เชื่อว่าจอมพล พิบูลย์ มีความบริสุทธิ์ใจที่จะรบกับญี่ปุ่น และถ้าเจียงไคเช็คถามว่าจอมพล พิบูลย์ ได้เคยชักชวนเจียงไคเช็คไว้ให้

ร่วมมือกับญี่ปุ่นในการร่วมรบสัมพันธมิตร และจอมพลฯ ได้สาบานต่อหน้าพระแก้วมรกตว่าจะซื่อสัตย์กับญี่ปุ่น พล.ต.อ. อุดมฯ ก็ไม่สามารถที่จะตอบเจียงไคเช็คได้ว่าจอมพล พิบูลฯ กลับสัตย์ที่ได้สาบานไว้

จอมพล พิบูลฯ จึงกล่าวว่า ให้บอกเจียงไคเช็คว่าที่จอมพล พิบูลฯ ทำไปนั้นเพื่อพราญญี่ปุ่น พล.ต.อ. อุดมฯ จึงกล่าวว่าแก้ตัวอย่างนั้นไม่ทำให้เจียงไคเช็คเชื่อได้ และกลับจะหาว่าเมื่อกลับสัตย์ต่อญี่ปุ่นได้ก็อาจกลับสัตย์ต่อเจียงไคเช็คได้ ถ้าหากจอมพล พิบูลฯ เห็นว่าญี่ปุ่นกลับจะมีชัยขึ้นมาอีก จอมพล พิบูลฯ จึงกล่าวว่าให้บอกเจียงไคเช็คว่าได้เตรียมสร้างเพชรบูรณ์เป็นฐานทัพไว้แล้ว พล.ต.อ. อุดมฯ จึงตอบว่าอย่าพูดเล่นๆ ตามใจชอบ เพราะเจียงไคเช็คมีสายลับที่เป็นคนจีนก็มึนตั้งอยู่ในเมืองไทยมากมาย ที่สืบสวนความเคลื่อนไหวในประเทศไทย และเล็ดลอดไปรายงานที่จุงกิงเสมอๆ พวกเหล่านั้นก็รู้ว่าไม่มีการก่อสร้างเป็นล่ำเป็นสันอันใด ผู้คนก็ล้มตายกันมาก จึงจะเอาเรื่องเพชรบูรณ์ไป “บลัฟ” (หลอกหลวงตบตา) เจียงไคเช็คไม่ได้

พล.ต.อ. อุดมฯ จึงขอปฏิเสธรื้อไม่ยอมเดินทางไปนครจุงกิงเพื่อเป็นตัวแทนของจอมพล พิบูลฯ และกล่าวว่าถ้าจอมพล พิบูลฯ ต้องการส่งตัวแทนไปจุงกิงก็ขอให้คัดเลือกนายทหารคนอื่นที่สามารถทำให้เจียงไคเช็คเข้าใจได้ว่าการสาบานต่อหน้าพระแก้วมรกตนั้นไม่ใช่เรื่องสำคัญสำหรับคนไทย และที่สามารถบรรยายภาพเมืองหลวงใหม่ที่เพชรบูรณ์ที่ได้ก่อสร้างเป็นเมืองฟ้าเมืองสวรรค์ไปแล้ว และเป็นฐานทัพที่แข็งแกร่ง

พล.ต.อ. อุดมฯ ได้แนะนำเตือนสติจอมพล พิบูลฯ ต่อไปว่า ยักษ์ใหญ่ (จีน) ถูกจำกัดอยู่ในเขตยุทธภูมิจีนก็ดีอยู่แล้ว ถ้าขึ้นไปปลุกยักษ์ให้ตื่นขึ้นมา ยักษ์ใหญ่ก็จะยกกองทัพเข้ามาในประเทศไทย แล้วก็จะครอบครองประเทศไทยซึ่งจะร้ายยิ่งกว่าญี่ปุ่น เพราะคนไทยทั่วประเทศไม่มีกำลังพอที่จะต่อต้านให้ยักษ์ใหญ่ออกไปจากประเทศไทยได้

คำปฏิเสธรและความเห็นของ พล.ต.อ. อุดมฯ ดังกล่าวนั้นทำให้

จอมพล ปิบูลย์ ไม่พอใจ พล.ต.อ. อุดมฯ เป็นอันมาก

ตามเหตุผลที่โจทก์ได้กราบเรียนศาลมาแล้วนั้น แสดงว่าจำเลยที่ ๑ ได้ยื่นแต่งเรื่องและเปิดเผยความจริงเพื่อจงใจให้สานุศิษย์ของพวกเขาและผู้อ่านหลงเชื่อว่า การที่ พล.ต.อ. อุดมฯ และคณะที่จอมพล ปิบูลย์ วาดภาพไว้ว่าจะส่งไปเจรจาร่วมกับจีนรบญี่ปุ่นนั้น อันเป็นวิธีช่วยชาติของจอมพล ปิบูลย์ นั้นไม่สำเร็จลงก็เพราะเหตุที่โจทก์กับเสรีไทยใช้วิธีการและอุบายต่างๆ ทำให้จอมพล ปิบูลย์ ต้องออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี การใส่ความของจำเลยที่ ๑ ดังกล่าวนั้นจึงทำให้โจทก์เสียชื่อเสียงและเกียรติคุณมาก

(๓) อนุกระทงที่ ๓

ตามที่จำเลยที่ ๑ กล่าวไว้ในข้อความข้างต้นว่า

“พันตรี คง อภัยวงศ์ ซึ่งได้ตำแหน่งนายกรัฐมนตรีสืบต่อมา ก็ไม่มีแผนการที่จะส่งคณะผู้แทนไปยังเมืองจุงกิง”

ดังกล่าวนั้น จำเลยที่ ๑ มีเจตนาจงใจให้สานุศิษย์ของพวกเขาและผู้อ่านหนังสือจำเลยหลงเข้าใจผิดโจทก์ว่า เพราะเหตุที่โจทก์ใช้วิธีการและกลอุบายทำให้จอมพล ปิบูลย์ ต้องออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี จึงทำให้วิธีช่วยชาติของจอมพล ปิบูลย์ นั้นไม่สำเร็จ และชาติไทยกับประชาชนไทยต้องได้รับความเสียหายมากมาย อันเป็นการสอดคล้องกับพวกของจำเลยที่ได้หมิ่นประมาทโจทก์ไว้อีกทางหนึ่ง

การกระทำของจำเลยดังกล่าวนี้มีเพียงแต่ทำให้โจทก์เสียชื่อเสียงและเกียรติคุณเท่านั้น หากเป็นการที่จำเลยจงใจให้สานุศิษย์ของพวกเขาและผู้อ่านเห็นดีเห็นชอบในวิธีการช่วยชาติ โดยติดต่อกับจุงกิงตั้งที่โจทก์ขอกราบเรียนความจริงต่อศาลดังต่อไปนี้

(ก) รัฐบาลคง อภัยวงศ์ นั้นประกอบด้วยรัฐมนตรีที่เป็นหัวหน้าใหญ่เสรีไทยหลายคนซึ่งได้ตกลงกันไว้กับนายคง อภัยวงศ์ ว่า รัฐมนตรีที่เป็น

หัวหน้าใหญ่เสรีไทยนั้นมีภาระดำเนินงานเสรีไทย คือ นายทวี บุณยเกตุ รัฐมนตรีศึกษาธิการ และสังฆราชคาร์ดินัลนักบุญคาร์ดินัล, นาวาเอก บุง ศุภชลาศัย รัฐมนตรีมหาดไทย, พลโท ชิต มั่นคิดปลีนาตโยธารักษ์ รัฐมนตรี และรองแม่ทัพใหญ่ นอกจากรัฐมนตรีดังกล่าวนี้ก็มี พล.ต.อ. อุดม อุดมเดชจรัส อธิบดีกรมตำรวจ, พลเรือตรี ลังวร สุวรรณชีพ สารวัตรใหญ่ ทหาร, นายดิเรก ชัยนาม อดีตรัฐมนตรีต่างประเทศ, รัฐบาลควง อภัยวงศ์ ก็ได้ช่วยเหลือขบวนการต่อต้านที่ได้ร่วมกับเสรีไทยจากสหรัฐอเมริกา และจาก อังกฤษเป็นขบวนการเสรีไทยเดียวกันนั้น

(ข) ขบวนการต่อต้านหรือเสรีไทยได้ติดต่อกับรัฐบาลสัมพันธมิตร คือ รัฐบาลอังกฤษ รัฐบาลสหรัฐอเมริกา รัฐบาลแห่งชาติจีน รัฐบาลโซเวียต ซึ่งเป็นการติดต่อทางการเมืองเพื่อให้รัฐบาลเหล่านั้นรับรองว่าการประกาศ สงครามที่รัฐบาลพิบูลย์ ได้ทำต่อบริเตนใหญ่และสหรัฐอเมริกา และก่อ สงครามกับประเทศจีนโดยไม่ประกาศสงครามนั้น มิใช่เป็นไปโดยเจตนา แท้จริงของประชาชนไทย หากรัฐบาลพิบูลย์ ได้ทำไปโดยลำพังซึ่งเป็น โมฆะ จึงขอให้ประเทศเหล่านั้นถือว่าประเทศไทยไม่เป็นศัตรูของสัมพันธมิตร และไม่ตกเป็นฝ่ายแพ้สงครามเมื่อสัมพันธมิตรชนะสงครามในที่สุด

ส่วนการทหารนั้นขบวนการต่อต้านเสรีไทยติดต่อกับกองบัญชาการ ทหารสูงสุดสัมพันธมิตรภาคเอเชียอาคเนย์ ตามสายงานที่ถูกต้องตาม ระเบียบทหารทั่วโลกที่สัมพันธมิตรแยกออกเป็นกองบัญชาการสำหรับ ยุทธภูมิต่างๆ

ขบวนการต่อต้านหรือเสรีไทยไม่ร้องขอรัฐบาลจีนในการทหารที่จะ ร่วมกับรัฐบาลนั้นรบญี่ปุ่น เพราะเห็นว่าถ้าเราขอร่วมกับจีนรบญี่ปุ่นแล้ว กองทัพจีนมีมากก็จะหลั่งไหลเข้ามาในประเทศไทย ซึ่งเมื่อเสร็จสงคราม แล้วยากที่จะให้กองทหารจีนเหล่านั้นถอนออกจากประเทศไทยได้ อันจะ เป็นภัยอันตรายอย่างยิ่งหลวงต่อประเทศไทยยิ่งกว่าที่ยอมให้ทหารญี่ปุ่น

ไม่กี่แสนคนเข้ามาอยู่ในประเทศไทย

ส่วนกองทหารอังกฤษภายใต้ลอร์ดเมาท์แบตเตน ที่จะเข้ามาปลดอาวุธทหารญี่ปุ่นในประเทศไทยนั้น ก็ตกลงมาให้เข้ามาได้เพียงชั่วคราว และเมื่อปลดอาวุธกองทหารและส่งกองทหารญี่ปุ่นกลับประเทศแล้ว กองทหารอังกฤษก็ต้องถอนออกจากประเทศไทย

(ค) ข้อเขียนของจำเลยที่ ๑ ที่มุ่งใจให้สถานศึกษาของพวกเขาและผู้่านิยมชมชอบตามวิธีของจอมพล ปิบูลย์ ที่ติดต่อทางทหารหรือพยายามติดต่อทางทหารกับเจียงไคเช็คคนนั้น ถ้าหากเจียงไคเช็คตกลงด้วยก็จะเป็นภัยอันตรายแก่เอกราช เอกภาพ อธิปไตยของชาติไทยอย่างยิ่ง ดังที่โจทก์ได้กล่าวถึงความเห็นของ พล.ต.อ. อุดล อุดลเดชจรัส ไว้ในอนุกระทงที่ ๒ แล้ว และที่โจทก์กล่าวถึงเหตุผลเพิ่มเติมในอนุกระทงที่ ๓ นี้ ฉะนั้น การที่จอมพล ปิบูลย์ ออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีแล้วไม่ได้ติดต่อทางทหารกับประมุขรัฐจีนจึงไม่ทำให้ชาติไทยต้องเสียเอกราช เอกภาพ อธิปไตยแต่อย่างใด

(ง) ภายหลังจากจอมพล ปิบูลย์ ออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีในเดือนกรกฎาคม ๒๔๘๗ แล้ว ได้มีเหตุการณ์เกิดขึ้น ซึ่งชาวไทยผู้รักชาติทั้งหลายควรรับทราบไว้ว่า มีบุคคลที่ไม่ได้รับอนุญาตจากแม่ทัพใหญ่ (พระยาพหลพลพยุหเสนา) ได้ละเมิดวินัยทหารโดยแอบติดต่อกับนายทหารจีนชายแดนเซียตุงต้อมไปอีก เพราะบุคคลเช่นนั้นเชื่อว่าชาติไทยจะพ้นจากการตกเป็นฝ่ายแพ้สงครามได้ก็โดยร่วมมือทางทหารกับกองทัพของรัฐบาลจีน จึงเป็นเหตุทำให้ฝ่ายจีนเกิดเข้าใจผิดคิดว่าพวกของบุคคลเหล่านั้นต้องการให้ทหารจีนเข้ามาในประเทศไทยเพื่อช่วยขับไล่กองทัพญี่ปุ่น ดังนั้น จึงปรากฏความตามเอกสารหลักฐานของรัฐบาลอเมริกัน ซึ่งได้นำลงพิมพ์ในหนังสือของรัฐบาลอเมริกันชื่อ **“Foreign Relations of the United States”** แปลชื่อเป็นภาษาไทยว่า **“ความสัมพันธ์ต่างประเทศของสหรัฐอเมริกา”** ค.ศ. ๑๙๔๕ เล่ม ๖ หน้า ๑๒๗๕ ต่อท้ายบันทึกลงวันที่ ๒๕

“ประวัติศาสตร์การเมืองไทย”
โดย นายปรีดี พนมยงค์

มิถุนายน ค.ศ. ๑๙๔๕ (พ.ศ. ๒๔๘๘) ของรัฐบาลอเมริกันเกี่ยวกับปัญหาประเทศไทยดังต่อไปนี้

เมื่อวันที่ ๑ สิงหาคม ค.ศ. ๑๙๔๕ (พ.ศ. ๒๔๘๘) ก่อน ๑๕ วันที่ พระจักรพรรดิญี่ปุ่นได้สั่งให้กองทัพและประชาชนญี่ปุ่นยอมจำนนล้มพินฉิมิตร นั้น ประธานาธิบดีทรูแมนได้ตอบเจียงไคเช็คถึงปัญหายุทธภูมิจีนในอินโดจีน ว่า ดินแดนอินโดจีนได้สิ้นชนานที่ ๑๖ อยู่ในความรับผิดชอบของกองบัญชาการทหารสูงสุดล้มพินฉิมิตรภาคเอเชียอาคเนย์ (ลอร์ดหลุยส์ เมาท์แบทเตน) ส่วนดินแดนเหนือสิ้นชนานที่ ๑๖ ขึ้นไปให้อยู่ในเขตยุทธภูมิจีนต่อไป เจียงไคเช็คได้ตกลงตามที่แบ่งเขตนี้โดยมีเงื่อนไขว่าบริเวณใต้สิ้นชนานที่ ๑๖ ให้ถือว่าเป็นเขตใต้ของยุทธภูมิจีนในประเทศไทย หมายความว่าดินแดนไทยเหนือสิ้นชนานที่ ๑๖ ประมาณตั้งแต่อำเภออุ้มผาง, อำเภอบางมูลนาค, กิ่งอำเภอหนองบัวแดง, อำเภอน่านไผ่, อำเภอบรบือ, จังหวัดร้อยเอ็ด, อำเภอเสลภูมิ, บ้านหนองทับม้า, อำเภอเขมราฐ ขึ้นไปนั้น อยู่ในเขตยุทธภูมิจีนซึ่งเจียงไคเช็คจะยกกองทัพจีนเข้ามาได้

เมื่อพระจักรพรรดิญี่ปุ่นได้สั่งให้กองทัพและประชาชนญี่ปุ่นยอมจำนนล้มพินฉิมิตรในวันที่ ๑๕ สิงหาคม ค.ศ. ๑๙๔๕ (พ.ศ. ๒๔๘๘) แล้ว โจทก์ได้ขอให้นายทหารอเมริกันที่ประจำกองบัญชาการเสรีไทยส่งโทรเลขด่วนมากของโจทก์ไปยังรัฐบาลอเมริกันว่า ถ้ากองทัพจีนเข้ามาปลดอาวุธทหารญี่ปุ่นในดินแดนส่วนเหนือของไทยตามที่เจียงไคเช็คได้ส่งวงเงื่อนไขไว้แล้ว “ความไม่สงบเรียบร้อยจะเกิดขึ้น”

ต่อมาอีก ๑๘ วัน คือในวันที่ ๒ กันยายน ค.ศ. ๑๙๔๕ (พ.ศ. ๒๔๘๘) ประธานาธิบดีทรูแมนได้ออกคำสั่งทั่วไปหมายเลข ๑ ให้กำลังทหารญี่ปุ่นทั่วทั้งประเทศไทยยอมจำนนต่อผู้บัญชาการทหารสูงสุดล้มพินฉิมิตรภาคเอเชียอาคเนย์ (ลอร์ดเมาท์แบทเตน)

ดังนั้น กองทหารจีนจึงได้ไปปลดอาวุธทหารญี่ปุ่นที่ตั้งอยู่เหนือ

เส้นขนานที่ ๑๖ ของอินโดจีนฝรั่งเศส

เมื่อนายทหารลี้ภัยพันธมิตรประจำกองบัญชาการเสรีไทยได้ทราบคำสั่งทั่วไปของประธานาธิบดีทรูแมนหมายเลข ๑ ตามนั้นแล้ว จึงได้มาแสดงความยินดีต่อโจทก์ “พลจัตวาเจคส์” ได้กล่าวว่า

“I congratulate you for having saved your country from the Chinese Army’s invasion, because once they came in they would remain for ever.” แปลเป็นภาษาไทยว่า

“ข้าพเจ้าขอแสดงความยินดีต่อท่านที่ได้ป้องกันประเทศของท่านจากการรุกรานของกองทัพจีน เพราะถ้าทหารเหล่านั้นเข้ามา (ในประเทศไทย) แล้วก็จะคงอยู่ตลอดกาล”

โจทก์ขอประทานกราบเรียนศาลว่า หนังสือของจำเลยที่สนับสนุนบุคคลที่จะเมิดวินัยทหาร โดยแอบติดต่อกับนายทหารจีนชายแดนจนเป็นเหตุให้เจียงไคเช็คดำริที่จะยกกองทัพจีนเข้ามาในประเทศดังกล่าวนั้น ได้ทำให้พรรคพวกของจำเลยนอกสถานศึกษาและในสถานศึกษาบางแห่งนำไปเผยแพร่ และใช้หนังสือของจำเลยเป็นหลักในการสอนนิสิตนักศึกษาและนักเรียนให้หลงเข้าใจผิดเห็นดีเห็นชอบในการกระทำดังกล่าวนั้น อันเป็นที่เสียหายไม่เฉพาะแก่ตัวโจทก์เท่านั้น หากเป็นที่เสียหายอย่างใหญ่หลวงแก่เอกราช เอกภาพ และอธิปไตยของชาติไทย โจทก์และเสรีไทยได้พยายามเต็มกำลังความสามารถที่จะป้องกันกองทัพพม่าของจีนที่จะยกเข้ามาในประเทศไทย ดังปรากฏตามเอกสารหลักฐานที่โจทก์กล่าวแล้วข้างบนนั้น

ข้อ ๑๓.

นอกจากที่โจทก์กล่าวไว้ในฟ้องข้อ ๕, ข้อ ๖, ข้อ ๗, ข้อ ๘, ข้อ ๙, ข้อ ๑๐, ข้อ ๑๑, ข้อ ๑๒ ซึ่งเป็นความผิดของจำเลยแต่ละกระทรวงและอนุกระทรวงแล้ว การที่จำเลยเขียนฝ่าฝืนต่อความจริงเพื่อใส่ร้ายโจทก์กับเสรีไทยนั้นก็

“ประวัติศาสตร์การเมืองไทย”
โดย นายปรีดี พนมยงค์

เพื่อให้สานุศิษย์ของพวกเขาและผู้อ่านหลงเข้าใจผิดโดยปริยายจากข้อเขียนของจำเลยนั่นเอง และจากข้อเขียนของจำเลย (ที่โจทก์จะฟ้องเป็นอีกคดีหนึ่งหรือหลายคดี) ซึ่งสมคบกันหมิ่นประมาทโจทก์ไว้อีกทางหนึ่งด้วยนั้น ว่าถ้าจอมพล ปิบูลย์ ไม่ถูกอุบายของโจทก์และเสรีไทยทำให้ออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีแล้วชาติไทยก็ไม่ต้องชำระค่าเสียหายให้อังกฤษและประชาชนก็จะต้องเดือดร้อน

การที่จำเลยที่ ๑ ได้จงใจให้สานุศิษย์ของพวกเขาและผู้อ่านหลงเข้าใจผิดโดยตรงและโดยปริยายดังกล่าวนี้ เป็นการเขียนที่ฝ่าฝืนต่อความจริง ทำให้โจทก์เสียชื่อเสียงและเกียรติคุณดังที่โจทก์ขอกราบเรียนศาลต่อไปนี้

(๑) รายงานฉบับลงวันที่ ๗ พฤษภาคม ๒๔๘๕ ของคณะกรรมการวิสามัญแห่งสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งสภานี้ นั้นได้ลงมติเห็นชอบด้วยแล้ว

คณะกรรมการวิสามัญนั้น ประกอบด้วยท่านผู้ทรงไว้ซึ่งความยุติธรรมที่บำเพ็ญตนเป็นกลางอย่างแท้จริง คือ

๑. พระยาเทพวิฑูรพหุลศรุตาบดี อดีตอธิบดีศาลฎีกา และอดีตเสนาบดีกบอดีตรัฐมนตรียุติธรรม

๒. พระยานนลราชสุวัจน์ อดีตอธิบดีหลายศาล และอดีตรัฐมนตรียุติธรรม

๓. พระยานิติศาสตร์ไพศาลย์ อดีตอธิบดีกรมกฤษฎีกา และอดีตอธิบดีศาลอาญา และอดีตรัฐมนตรียุติธรรม

๔. พระยาวิกรมรัตนสุภาหิษ อดีตประธานศาลฎีกา

๕. นายพิชานู บุลยง (มองซิเออร์เรอเน กียอง) อดีตที่ปรึกษากรมร่างกฎหมาย และที่ปรึกษาคณะกรรมาการกฤษฎีกา

คณะกรรมการนี้ได้ทำการสอบสวนและเสาะหาทรัพย์สินของชาติซึ่งเสรีไทยได้ใช้จ่ายทั้งภายในและภายนอกประเทศแล้ว ดังปรากฏในรายงานของคณะกรรมการนี้ ซึ่งมีเก็บไว้ที่สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา

“ประวัติศาสตร์การเมืองไทย”
โดย...นายปรีดี พนมยงค์

ซึ่งโจทก์ขออ้างเป็นพยานเอกสาร

คณะกรรมการมีการนั้นได้พิจารณารายละเอียดแล้ว ลงมติว่าชบวนการเสรีไทยทั้งภายในและภายนอกประเทศได้จ่ายเงินของรัฐบาลนั้นมีเอกสารหลักฐานจ่ายจริงถูกต้อง ครั้นแล้วคณะกรรมการได้สรุปไว้ท้ายรายงานนั้นดังต่อไปนี้

“ชบวนการเสรีไทย หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ชบวนการใต้ดินนี้มีข้อเท็จจริงซึ่งตามกฎหมายได้ถือว่าเป็นได้ปฏิบัติการช่วยเหลือเมื่อแก่ราชศัตรูตามกฎหมายลักษณะอาญามาตรา ๑๑๐ อาจมีโทษถึงตายก็เป็นได้ จึงเป็นผู้ที่เสี่ยงชีวิตเพื่อเห็นแก่ประเทศชาติในยามคับขัน เพราะมีอุดมคติตั้งใจจะกอบกู้ฐานะของประเทศมิให้เสียเอกราชฐานผู้แพ้สงคราม หรือมิฉะนั้นก็เป็นประเทศเอกราชแต่ในนามตามสัญญาสงบศึก”

ตามเอกสารหมาย ค. ซึ่งเป็นคำตอบของผู้รักษาการในตำแหน่งรัฐมนตรี สหรัฐอเมริกาถึงหัวหน้าเสรีไทย ให้คำรับรองว่าจะเคารพ (*Respect*) ความเป็นเอกราชของประเทศไทย และตามเอกสารหมาย ด. นายเอช.อาร์. เบิต (อุพูทูตอังกฤษ) ก็ได้กล่าวว่า ผลของชบวนการเสรีไทยต่อต้านญี่ปุ่นนั้นได้กระทำให้รัฐบาลอังกฤษแนะนำเสนอข้อตกลงอย่างเบาที่สุด และว่าถ้าเป็นรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม แล้ว ข้อตกลงที่เสนอนั้นจะหนักแตกต่างกันอย่างยิ่ง เพราะจะถือว่าไทยเป็นประเทศศัตรูทำนองเดียวกับเยอรมันและญี่ปุ่น

ตามเอกสารหมาย ถ. เป็นสำนวนถ้อยแถลงของนายเบวิน (ร.ม.ต. การต่างประเทศอังกฤษ) เมื่อวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๔๘๘ เกี่ยวกับเสรีไทยว่า รัฐบาลอังกฤษยอมรับรู้ในการที่ชบวนการเสรีไทยต่อต้านญี่ปุ่น ได้ให้ความช่วยเหลือสัมพันธมิตร แต่จะลบล้างการที่ไทยได้ประกาศสงครามต่ออังกฤษ ซ้ำยังรับเอาดินแดนของอังกฤษไปจากมือญี่ปุ่นหรือไม่ประการใดนั้น ต้องรอคูจิตารณณ์ของไทยต่อไปในการรับรองทหารฝ่ายอังกฤษที่จะเข้าไปในประเทศไทย

“ประวัติศาสตร์การเมืองไทย”
โดย นายปรีดี พนมยงค์

ตามเอกสารหมายเลข ท. เป็นถ้อยแถลงของนายโยสต์ (อุพูตอเมริกัน ต่อมาเป็น ร.ม.ต.ว่าการสหประชาชาติสมัยประธานาธิบดีจอห์นสัน) กล่าวต่อประธานมนตรีว่าการต่างประเทศ เมื่อวันที่ ๑๗ เมษายน ๒๔๘๘ ใจความเกี่ยวกับเสรีไทยว่า รัฐบาลสหรัฐอเมริกาจำเป็นต้องอยู่เสมอด้วยความชอบคุณ และชมเชยว่าขบวนการเสรีไทยได้ดำเนินงานได้อย่างดีเยี่ยมช่วยเหลือสัมพันธมิตร

ตามเอกสารหมายเลข บ. เป็นถ้อยแถลงของนายฮาริงตันเกี่ยวกับเสรีไทยว่า ขบวนการเสรีไทยได้มีส่วนอย่างยิ่งที่ทำให้อเมริกาเชื่อมั่นว่า ไทยเป็นมิตร จึงพร้อมที่จะช่วยเหลือทางการเงินเพื่อบูรณะการเศรษฐกิจของประเทศ

ตามเอกสารต่างๆ เหล่านี้ แสดงให้เห็นว่า ขบวนการเสรีไทยได้กอบกู้ฐานะของประเทศชาติเนื่องจากสงครามคราวนี้ได้เป็นอย่างดี สมควรเป็นเจ้าหน้าที่บุญคุณแก่ปวงชนชาวไทย และถ้ามีทางใดที่ประเทศชาติจะสมนาคุณแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องชีวิตเข้ามาในการกอบกู้ฐานะของประเทศชาติเช่นนี้ก็ควรจะเป็นที่ยินดียิ่ง

(๒) โจทก์และเพื่อนเสรีไทยได้พลีชีพเพื่อชาติในการต่อสู้ญี่ปุ่น ผู้รุกราน และในการพยายามเจรจากับสัมพันธมิตร เพื่อให้รับรองว่าประเทศไทยมิใช่ศัตรูที่จะต้องตกเป็นผู้แพ้สงคราม ถ้าสัมพันธมิตรเป็นฝ่ายชนะสงคราม โจทก์กับเพื่อนเสรีไทยได้ใช้ความอุตสาหะกระทั้งจนสัมพันธมิตรเห็นแจ้งว่า ขบวนการต่อต้านหรือเสรีไทยได้มีอุปการะคุณแก่สัมพันธมิตร แล้วยอมตกลงตามคำขอร้องของโจทก์ที่จะประกาศว่า การประกาศสงครามซึ่งรัฐบาลของจอมพล ปิบูลย์ ได้กระทำต่อบริเตนใหญ่และสหรัฐอเมริกานั้นเป็นโมฆะ แต่สัมพันธมิตรได้ขอร้องโจทก์ว่า ให้รอถึงโอกาสสมควรแล้วสัมพันธมิตรจะได้แจ้งมายังโจทก์ให้ประกาศโมฆกรรมซึ่งประกาศสงครามนั้น

ต่อมาเมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม ค.ศ. ๑๙๔๕ (พ.ศ. ๒๔๘๘) พระจักรพรรดิญี่ปุ่นได้ประกาศให้กองทัพและประชาชนญี่ปุ่นยอมจำนนต่อ

“ประวัติศาสตร์การเมืองไทย”
โดย นายปรีดี พนมยงค์

สัมพันธมิตรแล้ว ในวันนั้นเอง รัฐบาลอังกฤษโดยความเห็นชอบของรัฐบาลอเมริกันซึ่งแจ้งต่อไปยังรัฐบาลจีนด้วยแล้วนั้น ได้สั่งให้ลอร์ดเมาท์แบทเตน ผู้บัญชาการทหารสูงสุดภาคเอเชียอาคเนย์ แนะนำโจทก์ที่ใช้นามรหัสว่า “รูธ” (Ruth) ให้รีบประกาศโมฆกรรมแห่งประกาศสงครามที่รัฐบาลพิบูลย์ ได้ทำต่อสัมพันธมิตรดังปรากฏตามเอกสารเลขที่ ๗๔๐/๐๐๑๐ พีดับบลิวเอส-๑๕๔๕ ของรัฐมนตรีแห่งประเทศอเมริกัน (เลขาธิการรัฐ) ถึงเอกอัครราชทูตอเมริกัน ณ บัลลงวันที่ ๑๕ สิงหาคม ค.ศ. ๑๙๔๕ (พ.ศ. ๒๔๘๘) เวลาบ่าย ๓ โมงตรงกับเวลารุงเทพฯ ๓ นาฬิกาของวันที่ ๑๖ เดือนนั้น โทรเลขของลอร์ดเมาท์แบทเตนมาถึงโจทก์เวลาย่ำรุ่งของวันที่ ๑๖ นั้น รายละเอียดปรากฏในสำเนาโทรเลขฉบับนั้น รัฐบาลอเมริกันได้นำลงพิมพ์เปิดเผยแล้วในหนังสือของรัฐบาลอเมริกันชื่อ **“Foreign Relations of the United States”** แปลชื่อเป็นภาษาไทยว่า “ความสัมพันธ์ต่างประเทศของสหรัฐอเมริกา” ค.ศ. ๑๙๔๕ เล่ม ๖ หน้า ๑๒๗๘-๑๒๗๙ ซึ่งโจทก์ขออ้างเป็นพยานเอกสาร

ใจความโทรเลขลอร์ดเมาท์แบทเตนที่ได้รับอนุญาตจากรัฐบาลอังกฤษและสัมพันธมิตรให้แจ้งมายังโจทก์นั้น คือ

ให้โจทก์รีบบอกปิดประกาศสงครามที่ไทยทำต่อบริเตนใหญ่และสหรัฐอเมริกา และให้โจทก์กล่าวไว้ในประกาศบอกปิดนั้นด้วยว่า รูธ (นามรหัสของโจทก์) ได้แจ้งให้รัฐบาลอังกฤษและรัฐบาลอเมริกันทราบไว้แต่เนิ่นๆ แล้วว่า “ขบวนการต่อต้าน” (Resistance Movement) ประสงค์จะกระทำอย่างเปิดเผยต่อศัตรู หากยับยั้งไว้โดยคำขอร้องเฉพาะเจาะจงของสัมพันธมิตรเพื่อเหตุการณ์ปฏิบัติทางทหาร และให้โจทก์ส่งตัวแทนไปเจรจากับเมืองแคนดี้ (เกาะลังกา) ถ้าโจทก์ปฏิบัติตามคำแนะนำนั้นแล้ว **“because of support by Thai Resistance Movement”** แปลว่า “เพราะเหตุความอุปการะของขบวนการต่อต้าน” รัฐบาลอังกฤษก็พร้อมที่จะไม่บังคับให้ประเทศไทยให้ทำข้อตกลงยอมจำนนโดยไม่มีเงื่อนไข อันเป็นวิธี

ธรรมดาที่จะต้องกระทำตามสภาพการณ์ที่เป็นอยู่ (สถานะสงครามเพราะรัฐบาลพิบูลย์ ได้ประกาศสงครามต่อบริเตนใหญ่และสหรัฐอเมริกา)

โจทก์จึงได้เชิญชวนนายควง นายกรัฐมนตรี และนายทวี บุณยเกตุ รัฐมนตรีสั่งราชการสำนักนายกรัฐมนตรีมาปรึกษา ตกลงกัน “ประกาศสันติภาพ” ในวันที่ ๑๖ สิงหาคม บอปปัดประกาศสงครามที่รัฐบาลพิบูลย์ ทำไว้ต่อบริเตนใหญ่และ ส.ร.อ.

ในข้อตกลงสมบูรณแบบระหว่างไทยกับอังกฤษและอินเดียฉบับ ๑ มกราคม ๒๔๘๕ จึงได้กล่าวไว้ในคำปรารภว่า

“โดยที่รัฐบาลแห่งสหราชอาณาจักรและรัฐบาลอินเดีย อาศัยข้อคำนึงเนื่องด้วยการกระทำในการบอกปฏิเสธซึ่งรัฐบาลไทยได้ปฏิบัติไปแล้ว และระลึกอยู่ด้วยเหมือนกันถึงความอุปการะที่กระบวนการณ์เคลื่อนไหวต่อต้านในประเทศไทยได้อำนวยให้ระหว่างสงครามกับญี่ปุ่น จึงมีความปรารถนาที่จะให้สถานะสงครามสิ้นสุดลงโดยทันที”

(๓) เมื่อวันที่ ๒๒ ธันวาคม ค.ศ. ๑๙๔๕ (พ.ศ. ๒๔๘๘) ลอร์ดเมาท์แบทเตน ขณะเป็นผู้บัญชาการทหารสูงสุดสัมพันธมิตรภาคเอเชียอาคเนย์ ได้เปิดเผยถึงการปฏิบัติของขบวนการต่อต้าน (Resistance Movement) หรือขบวนการเสรีไทยที่ได้มีอุปการะคุณแก่สัมพันธมิตร ซึ่งหนังสือพิมพ์และสื่อมวลชนในอังกฤษได้ลงพิมพ์ไว้แพร่หลายเกือบทั่วโลก

ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๗ ธันวาคม ค.ศ. ๑๙๔๖ (พ.ศ. ๒๔๘๙) ก่อนหนึ่งวันที่โจทก์เดินทางไปถึงประเทศอังกฤษ โดยคำเชื้อเชิญของรัฐบาลอังกฤษ ลอร์ดเมาท์แบทเตนได้แสดงสุนทรพจน์ที่ “ซิตีไลเวอร์คลับ” โดยเชิญสื่อมวลชนมาฟังด้วย ซึ่งได้นำไปลงพิมพ์แพร่หลายอีกครั้งหนึ่ง ดังที่เซอร์แอนดรูว์กิลคริสต์ได้นำมาลงพิมพ์ไว้ในหนังสือชื่อ “บางกอกทอปซีเครต” แปลชื่อเป็นภาษาไทยว่า “ความลับสุดยอดของบางกอก”

"ประวัติศาสตร์การเมืองไทย"
โดย..นายปรีดี พนมยงค์

โจทก์ขอประทานกราบเรียนศาลถึงคำสรุปในตอนท้ายแห่งสุนทรพจน์
นั้นที่เกี่ยวกับประเด็นใน (ก) และ (ข) นั้น ดังต่อไปนี้

In January, 1945 he sent a body of his key resistance leaders under the command of the present Foreign minister of Siam for consultations with me in Kandy. We got them out and back again by seaplane, or by flying—boats. During our talks we laid concrete plans for future action in conjunction with the main forces of my theatre. I had constantly under review the need for Pradit himself to be flown out in an emergency. By the end of the war he had organized sabotage and querrilla forces comprising some 60,000 fighting men and numerous passive supporters, who were in positions at all the key strategic points in Siam poised to strike.

"Never Failed us"

I realized the difficulty he had to hold these forces in leash, but I had also to keep in mind the tremendous danger of a premature move which would bring down crushing Japanese counter action and disturb my strategic plans for the theatre as a whole. The strain imposed on Pradit and the risks he ran for over three years were very formindable, but his own discipline and that which he inspired in his followers won out. He never failed us.

There are, I know, many who were prisoners of war in Siam who have good reason to be grateful for Pradit's good will to us. So let us honour a man who has rendcred high

service to the allied cause and to his own country, and who from my personal knowledge of him is a firm advocate of Anglo—Siamese friendship. The chain of local resistance to Japanese oppression in the occupied lands of South—East Asia had very few gaps in it, and one of the strongest links was forged by pradit in Siam, (Loud and prolonged cheers.)

แปลเป็นภาษาไทยว่า

“ในเดือนมกราคม ค.ศ. ๑๙๔๔ เขา (โจทก์ในคดีนี้) ได้ส่งคณะหัวหน้าสำคัญแห่งขบวนการต่อต้าน ภายใต้การบังคับบัญชาของรัฐมนตรีต่างประเทศสยามคนปัจจุบัน (ดิเรก ชัยนาม) เพื่อปรึกษากับข้าพเจ้าที่เมืองแคนดี เราให้เขาออกมาและส่งเขากลับโดยเครื่องบินทะเล หรือโดยเรือบิน ในระหว่างการสนทนาเราได้วางแผนการที่เป็นรูปธรรมสำหรับการปฏิบัติการ ภายหน้าในการสมานกับพลังหลักสำคัญแห่งยุทธภูมิของข้าพเจ้า ข้าพเจ้าได้พิจารณาเป็นเนืองนิจถึงความต้องการเพื่อให้ประดิษฐ์ (ชื่อโจทก์ที่ลอร์ดเมท์แบทเตนนิยมเรียกโจทก์ตามบรรดาศักดิ์เดิม) ให้บินออกมาในกรณีฉุกเฉินจนถึงปลายสงคราม เขา (โจทก์) ได้จัดตั้งกำลังบ่อนทำลายและกำลังพลพรรคประมาณนักรบ ๖ หมื่นคน และผู้สนับสนุนแบบอหิงสา (passive resistance) อีกมากมาย ซึ่งอยู่ในตำแหน่งที่จุดสำคัญทางยุทธศาสตร์ในสยามและกำลังรอคอยที่จะต่อสู้”

“ไม่เคยพลาดจากเรา”

“ข้าพเจ้าเข้าใจความยากลำบากที่เขาต้องควบคุมพลังเหล่านี้ให้เชื่อถือได้ แต่ข้าพเจ้าก็ “ต้องทำจิตใจให้หนักถึงภัยอันตรายใหญ่หลวงแห่งการเคลื่อนไหวที่ยังไม่ถึงเวลาซึ่งจะถูกญี่ปุ่นตอบโต้ทำลาย” และจะทำให้แผนยุทธศาสตร์แห่งยุทธภูมิทั้งปวงของข้าพเจ้าเกิดขึ้นป่วน ความตึงเครียดที่บังคับประดิษฐ์และภัยอันตรายที่เขาเผชิญตลอดเวลา ๓ ปีนั้นใหญ่หลวงมาก

แต่วินัยของเขาเองกับที่เขาได้ชักจูงให้ผู้ติดตามของเขาก็ได้รับความสำเร็จ
เขาไม่เคยพลาดจากเรา

ข้าพเจ้ารู้ว่า มีบุคคลมากมายที่เคยเป็นเชลยศึกสงครามในสยาม
ซึ่งมีความเห็นถูกต้อง “กตัญญูทศเวทิต่อความปรารถนาดีของประติษฐที่มีต่อ
เรา ดังนั้น ขอให้เราให้เกียรติแก่บุคคลหนึ่งที่ได้บริการอย่างสูงต่ออุดมคติ
ของสัมพันธมิตรและต่อประเทศของเขาเอง และซึ่งเป็นบุคคลที่ข้าพเจ้า
ทราบเป็นส่วนตัวถึงเขาว่าเป็นผู้ส่งเสริมมิตรภาพระหว่างอังกฤษ สยาม”
สายโยงแห่งท้องที่ต่อต้านการกดขี่ของญี่ปุ่นในดินแดนเอเชียอาคเนย์ ภายใต้
การยึดครองของญี่ปุ่นนั้น ได้มีช่องว่างอยู่เล็กน้อยและสายเชื่อมที่เข้มแข็ง
ที่สุดก็ได้ทำให้แข็งแกร่งขึ้นโดยประติษฐในสยาม (เสียงชื่นชมยินดีให้ร้องขึ้น
เป็นเวลายาวนาน)”

ข้อ ๑๔.

ส่วนที่เกี่ยวกับประวัติการศึกษาของโจทก์นั้น จำเลยที่ ๑ เขียนไว้
ในหนังสือของจำเลยหน้า ๒๒ มีความตอนหนึ่งว่า

“มหาวิทยาลัยในประเทศฝรั่งเศสจัดสอนรวมอยู่ในคณะเดียวกัน
คือคณะนิติศาสตร์ ซึ่งปัจจุบันนี้มีชื่อว่า คณะนิติศาสตร์และวิทยาศาสตร์
ทางเศรษฐกิจ ส่วนปริญญาดุษฎีบัณฑิตในวิชากฎหมายหรือวิชาอื่นใดก็ตาม
แบ่งออกเป็น ๒ ชั้น คือ ปริญญาดุษฎีบัณฑิตของมหาวิทยาลัย (Docteur
d’ Universite) และปริญญาดุษฎีบัณฑิตของรัฐ (Docteur d’ Etat)
นายปรีดี พนมยงค์ ได้รับปริญญาดุษฎีบัณฑิตของมหาวิทยาลัย”

โจทก์ขอกราบเรียนต่อศาลว่า การที่จำเลยอธิบายถึงระบบ
การศึกษาในฝรั่งเศสนั้น เป็นการนำ ครั้นแล้วก็กล่าวหาเองว่า โจทก์ได้
ปริญญาดุษฎีบัณฑิตของมหาวิทยาลัย (Docteur d’ Universite) ซึ่งจำเลย
ทราบดีว่า ก.พ. เทียบวิทยฐานะดุษฎีบัณฑิตของมหาวิทยาลัยเท่ากับ

“ประวัติศาสตร์การเมืองไทย”
โดย นายปรีดี พนมยงค์

“ปริญญาโท” จำเลยมีเจตนาจงใจให้ผู้อ่านหลงเข้าใจผิดว่า โจทก์มีวิทยฐานะเพียงเทียบได้กับปริญญาโทเท่านั้น อันเป็นการที่จำเลยกล่าวฝ่าฝืนต่อความจริงที่นักศึกษารุ่นใกล้เคียงกับโจทก์ได้เขียนไว้แล้ว อาทิ ศาสตราจารย์ เดือน บุนนาค ที่เขียนไว้แพร่หลายในหนังสือชื่อ “ท่านปรีดี รัษฎการวสุโล ผู้วางแผนเศรษฐกิจไทยคนแรก” พิมพ์ครั้งที่ ๑ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๐ และพิมพ์ครั้งที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๑๗ ศาสตราจารย์ เดือน บุนนาค ได้เขียนไว้ตามความจริงว่า โจทก์เป็นคนไทยคนแรกที่ได้สำเร็จการศึกษาชั้นดุษฎีบัณฑิตของรัฐบาล (Docteur d’Etat) อย่างสมบูรณ์ คือ โจทก์ได้ศึกษาอย่างนักเรียนฝรั่งเศสจนได้ปริญญาตรีทางกฎหมาย (Baccaraureat en Droit) แล้วได้ปริญญา “ลิของซ์ องครว” (Licence en Droit) แล้วจึงมีสิทธิศึกษาชั้นดุษฎีบัณฑิตของรัฐบาล

ข้อเขียนของจำเลยทำให้โจทก์เสียเกียรติคุณที่โจทก์พึงมีตามความเป็นจริงแห่งวิทยฐานะของโจทก์ ซึ่งปรากฏตามหนังสือของพระองค์ เจ้าจรัญศักดิ์กฤดากร อัครราชทูตสยาม เลขที่ ก. ๓ ที่ ๑๑/๔๘๓๘ ลงวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๔๖๘ ถึงมหาอำมาตย์เอก เจ้าพระยาพิชัยญาติ ผู้รั้งตำแหน่งเสนาบดีกระทรวงยุติธรรม ตามเอกสารท้ายฟ้องนี้หมายเลข ๑๑

ท่านอัครราชทูตพระองค์นั้นได้รายงานผู้รั้งตำแหน่งเสนาบดีกระทรวงยุติธรรม ถึงวิทยฐานะของโจทก์ มีความดังต่อไปนี้

(๑) ได้ปริญญาหมอกฎหมาย (ฝ่ายนิติศาสตร์) (Docteur en Droit Sciences Juridiques) ประกาศนียบัตรของรัฐบาลฝรั่งเศส

(๒) ได้ประกาศนียบัตรการศึกษาชั้นสูงในทางเศรษฐกิจ (Diplome d’Etudes Superieures d’Economie Politque) ซึ่งเป็นวิชาซึ่งนายปรีดี พนมยงค์ สอบไล่ได้เพิ่มขึ้นจากปริญญาหมอกฎหมายธรรมดา แต่เป็นวิชาส่วนหนึ่งของการเรียนกฎหมายในฝรั่งเศส สิทธิของหมอกฎหมายฝรั่งเศสซึ่งได้ประกาศนียบัตรของการศึกษาชั้นสูงเพิ่มเติมขึ้นอีกอย่างหนึ่งนั้น

(ก) มีสิทธิที่จะเป็นศาสตราจารย์สำรองในมหาวิทยาลัย และ (ข) มีสิทธิที่

จะเข้าสอบแข่งขันสำหรับตำแหน่งศาสตราจารย์มหาวิทยาลัย (Concours d'Aggregation des Facultes de Droit)

ข้อ ๑๕.

เกี่ยวกับประวัติของโจทก์ จำเลยได้เขียนไว้ในหนังสือของจำเลย หน้า ๒๕๕ มีความตอนหนึ่งว่า

"นายปรีดี พนมยงค์ เกิดเมื่อวันที่ ๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๔๓"

โจทก์ต้องขอประทานความกรุณาศาลโปรดให้อภัยแก่โจทก์ในการที่โจทก์นำเอาเรื่องเล็กน้อยนั้นมากล่าวในฟ้องนี้ โจทก์มีความจำเป็นที่ต้องขอความกรุณาศาลพิจารณา เพราะเหตุดังต่อไปนี้

(๑) ในฐานะจำเลยที่ ๑ ซึ่งเป็นศาสตราจารย์ประวัติศาสตร์นั้น ผู้อ่านย่อมหลงเข้าใจผิดวันเกิดของโจทก์ แล้วสามารถคัดลอกต่อไป ซึ่งทำให้โจทก์เสียหายไม่มากนักน้อย

(๒) วันเกิดที่ถูกต้องของโจทก์ คือ ตรงกับวันที่ ๑๑ พฤษภาคมนั้น ญาติมิตรและสานุศิษย์ของโจทก์ในประเทศไทยและในหลายประเทศก็ได้ร่วมบำเพ็ญกุศลในวันนั้นทุกๆ ปี แต่เมื่อหนังสือของจำเลยแพร่หลายออกไปก็ก่อให้เกิดความสับสน

ข้อ ๑๖.

จำเลยที่ ๑ ได้เขียนประเดมิไว้ในหน้าต้นแห่งบทที่ ๑ ของหนังสือจำเลยดังต่อไปนี้

"เมื่อตอนเช้าตรู่วันศุกร์ที่ ๒๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๗๕ การเปลี่ยนแปลงการปกครองได้เกิดขึ้น ยังผลให้ประเทศสยามเปลี่ยนการปกครองจาก

“ประวัติศาสตร์การเมืองไทย”
โดย นายปรีดี พนมยงค์

ระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มาเป็นระบอบรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นการเปิด
 ศักราชสมัยประชาธิปไตย ในที่นี้ผู้เขียนเรียกชื่อประเทศของประชาชนชาว
 ไทยว่า สยาม ทั้งนี้ก็เพราะเป็นชื่อของประเทศในเวลานั้น อันที่จริงพวกเรา
 ชาวไทยเรียกชื่อประเทศของเราตามชื่อของราชธานีมาตั้งแต่สมัยโบราณ เช่น
 กรุงสุโขทัย กรุงศรีอยุธยา และกรุงรัตนโกสินทร์เป็นต้นมา แต่คนไทยทั่วไป
 ยังเรียกว่า “เมืองไทย” ทางราชการของไทยเริ่มใช้คำว่า “สยาม” ในรัชกาล
 พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้
 ลงนามในสนธิสัญญาทางไมตรีและพาณิชย์กับนานาประเทศ และมีความ
 จำเป็นต้องแปลสนธิสัญญาเหล่านี้ออกเป็นภาษาไทยเฉพาะชื่อประเทศของเรา
 ซึ่งในภาษาฝรั่งใช้คำว่า Siam พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรง
 บัญญัติให้แปลเป็นภาษาไทยว่า สยาม ดังปรากฏในสนธิสัญญาไมตรีและ
 พาณิชยที่ได้มีการแลกเปลี่ยนสัตยาบันต่อกันกับอังกฤษเป็นครั้งแรกเมื่อ
 พ.ศ. ๒๓๙๙ “สยาม” เป็นชื่อประเทศของเราต่อมาจนถึงวันที่ ๒๔ มิถุนายน
 ๒๔๘๒ จึงเปลี่ยนเป็นประเทศไทยตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา”

ต่อมาในหน้า ๑๑๑ จำเลยได้เขียนไว้ดังต่อไปนี้

“ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่สอง นายวินสตันเชอร์ชิล นายกรัฐมนตรีอังกฤษปฏิเสธที่จะเรียก Siam ว่า Thailand คงยืนยันที่จะใช้ Siam
 ภายหลังสงครามโลกครั้งที่สองแล้ว กองทัพพันธมิตรหรือสหประชาชาติได้
 เข้ามาปลดอาวุธทหารญี่ปุ่นและส่งตัวกลับประเทศญี่ปุ่น รัฐบาลไทยพยายาม
 เอาใจมหาอำนาจพันธมิตร ซึ่งอาจกล่าวได้ว่ากำลังกำเริบชะตาของประเทศ
 ไทยไว้ จึงเปลี่ยนชื่อประเทศไทยที่เป็นภาษาอังกฤษว่า Thailand กลับไปเป็น
 Siam ตามเดิมเมื่อเดือนกันยายน พ.ศ. ๒๔๘๘ ซึ่งเป็นสมัยที่จอมพล แปลก
 พิบูลสงคราม พ้นจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีไปแล้ว ครั้นท่านกลับมาเป็น
 นายกรัฐมนตรีในสมัยหลัง ท่านคงยืนยันที่จะใช้ Thailand ตามเดิม ในวันที่
 ๑๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๙๒ ได้มีประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีกำหนดให้ใช้

“ประวัติศาสตร์การเมืองไทย”
โดย นายปรีดี พนมยงค์

Thailand แทน Siam ตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา ปรากฏว่าได้รับการรับรองจากนานาประเทศโดยคชภูมิกภาพ ส่วนคำว่า “ประเทศไทย” ยังคงใช้สืบต่อมาโดยมิได้มีการเปลี่ยนแปลงเลย อย่างไรก็ตามก็ ประชาชนชาวไทยบางคนที่ยังคงสนใจที่จะใช้ประเทศสยามดังปรากฏในการอภิปรายเรื่องชื่อของประเทศ ในการร่างรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. ๒๕๑๑ ในสภาร่างรัฐธรรมนูญ และฉบับ ๒๕๑๗ ในสภานิติบัญญัติ แต่ในที่สุดสภาทั้งสองลงมติให้ใช้ชื่อประเทศไทย หรือ Thailand ไปตามเดิม ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าเป็นการเหมาะสมแล้วตั้งแต่ได้ยื่นชื่อนี้ทางวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยเมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๘๒

“จอมพล แปลก พิบูลสงคราม มุ่งที่จะสร้างชาติให้เจริญวัฒนาถาวร จึงได้ประกาศใช้รัฐนิยมอีก ๑๒ ฉบับ แต่มีผู้วิพากษ์วิจารณ์ว่าเป็นการส่งเสริมลัทธิชาตินิยม แต่เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับประเทศสมัยสงครามโลกครั้งที่สอง ประเทศไทยจะยืนหยัดรักษาเอกราชไว้ได้ก็จะต้องอาศัยลัทธิชาตินิยมของประชาชนชาวไทย”

โจทก์ขอประทานกราบเรียนศาลว่า ความตอนที่จำเลยกล่าวว่า

“ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่สอง นายวินสตันเชอร์ชิล นายกรัฐมนตรีอังกฤษปฏิเสธที่จะเรียก Siam ว่า Thailand คงยืนยันที่จะใช้ Siam ภายหลังสงครามโลกครั้งที่สองแล้ว กองทัพพันธมิตรหรือสหประชาชาติได้เข้ามาปลดอาวุธทหารญี่ปุ่นและส่งตัวกลับประเทศญี่ปุ่น รัฐบาลไทยพยายามเอาใจมหาอำนาจพันธมิตร ซึ่งอาจกล่าวได้ว่ากำลังทำโชคชะตาของประเทศไทยไว้ จึงเปลี่ยนชื่อประเทศไทยที่เป็นภาษาอังกฤษว่า Thailand กลับเป็น Siam ตามเดิม” นั้น มีใช่เป็นการที่จำเลยแสดงความเห็นในหลักวิชาการว่า โจทก์กับรัฐบาลไทยสมัยนั้นมีความคิดเห็นผิดหรือถูก ตามปกติของผู้ใช้สิทธิ ตามกฎหมายที่จะวิจารณ์ความคิดเห็นใดๆ ได้ แต่จำเลยได้เขียนข้อความนั้นไว้เพื่อใส่ร้ายโจทก์ ดังที่โจทก์ได้อ้างไว้แล้วในคำฟ้องข้อก่อนๆ ว่าจำเลย

ถือว่านายทวี บุณยเกตุ เป็นผู้ร่วมมือใกล้ชิดกับโจทก์ และคำว่า "รัฐบาลไทย" ที่จำเลยที่ ๑ อ้างถึงนั้น คือรัฐบาลซึ่งนายทวี บุณยเกตุ เป็นนายกรัฐมนตรี ภายใต้โจทก์ซึ่งเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ จำเลยจึงมีเจตนาใส่ความโจทก์กับนายทวี บุณยเกตุ ว่าการเปลี่ยนชื่อภาษาอังกฤษของประเทศไทยดังกล่าวนั้น ได้ทำไปเพื่อเอาใจนายเซอร์ซิลและล้มพันธมิตร เป็นสำคัญยิ่งกว่าที่โจทก์กับนายทวี บุณยเกตุ ถือเอาความถูกต้องเหมาะสมของประเทศชาติ

ข้อเขียนของจำเลยมิใช่เป็นไปโดยเจตนาบริสุทธิ์ หากเป็นการเขียนเพื่อสนับสนุนข้อเขียนของจำเลยที่หมิ่นประมาทโจทก์ ดังที่โจทก์กล่าวไว้ในคำฟ้องหลายข้อดังกล่าวข้างต้นนั้น ข้อเขียนของจำเลยที่ฝ่าฝืนต่อความจริง จึงทำให้โจทก์เสียชื่อเสียงและเกียรติคุณดังที่โจทก์ขอกราบเรียนศาลดังต่อไปนี้

(๑) นายวินสตัน เซอร์ซิล เป็นนายกรัฐมนตรีอังกฤษเมื่อเดือนสิงหาคม ค.ศ. ๑๙๓๙ (พ.ศ. ๒๔๘๒) รัฐบาลผสมของเขาลาออกในเดือนพฤษภาคม ค.ศ. ๑๙๔๕ (พ.ศ. ๒๔๘๘) และรักษาการในระหว่างการเลือกตั้งทั่วไป นายวินสตัน เซอร์ซิล กับพวกอนุรักษนิยมแพ้การเลือกตั้งแล้ว นายคลิเมนต์ อัททลี (Attlee) หัวหน้าพรรคแรงงานที่ชนะการเลือกตั้งนั้น เป็นนายกรัฐมนตรีในเดือนกรกฎาคม ค.ศ. ๑๙๔๕ (พ.ศ. ๒๔๘๘)

แต่โจทก์ในฐานะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ให้ความเห็นชอบแก่รัฐบาลทวี บุณยเกตุ เปลี่ยนชื่ออังกฤษของประเทศไทยว่า "Siam" (ไซแอม) นั้น เมื่อวันที่ ๗ กันยายน พ.ศ. ๒๔๘๘ คือ ภายหลังที่นายเซอร์ซิลออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีอังกฤษแล้ว จึงเป็นไปไม่ได้ที่โจทก์กับรัฐบาลทวี บุณยเกตุ เปลี่ยนชื่อภาษาอังกฤษของประเทศไทยดังกล่าวนี้ เพื่อเอาใจนายวินสตัน เซอร์ซิล

“ประวัติศาสตร์การเมืองไทย”
โดย..นายปรีดี พนมยงค์

(๒) แม้ว่าได้มีกองทหารอังกฤษเข้ามาปลดอาวุธกองทหารญี่ปุ่นในประเทศไทย แต่ใจทงก็กับรัฐบาลทวี บุณยเกตุ ก็ไม่มีความจำเป็นอย่างใดที่จะเปลี่ยนชื่อภาษาอังกฤษของประเทศไทยเพื่อเอาใจกองทหารอังกฤษเหล่านั้น ที่เข้ามาปลดอาวุธทหารญี่ปุ่นเพียงชั่วคราวแล้วก็จะต้องถอนออกจากประเทศไทย

การที่คนของชาติหนึ่งจะเรียกชื่ออีกประเทศหนึ่งนั้นก็เป็นเรื่องความเคยชินของแต่ละชาติ เช่น รัฐบาลไทยเรียกประเทศ “จังก์วี่” ว่า “ประเทศจีน” มาช้านาน แล้วยังเรียกประเทศนั้นว่า “ประเทศจีน” อยู่ตลอดมา หรือคนไทยเคยชินต่อการเรียกประเทศเวียดนามว่า “ญวน” ก็เรียกเช่นนั้นอยู่ตลอดมา อันเป็นชื่อของราชวงศ์ “เหวียน” สมัยเก่าที่ปกครองเวียดนาม เพิ่งไม่นานมานี้ทางราชการไทยจึงเปลี่ยนเรียกว่า “เวียดนาม” ส่วนรัฐบาลอังกฤษที่เคยเรียกประเทศเยอรมันว่า “Germany” (เยอรมัน) ก็เรียกเช่นนั้นตามความเคยชินตลอดมา แทนที่จะเรียกตามชื่อทางการของประเทศเยอรมันว่า “Deutschland” (ดอยชล์ลันด์) ฯลฯ

(๓) จำเลยที่ ๑ ทราบดีว่าใจทงและนายทวี บุณยเกตุ ได้คัดค้านคติ “เชื้อชาติยิ่งใหญ่” (Super-Race) ของลัทธินาซีเยอรมันที่ถือว่าคนเชื้อชาติอารยันเป็นเชื้อชาติยิ่งใหญ่ในประเทศเยอรมันรวมทั้งในยุโรปด้วย จอมพล พิบูลย์ ที่โฆษณาสาปนามหาอาณาจักรไทยก็ดำเนินตามตัวอย่างของฮิตเลอร์ คือ จอมพล พิบูลย์ ถือเอาคนเชื้อชาติไทยซึ่งอยู่ในดินแดนแห่งเอเชียใต้และเอเชียอาคเนย์ว่าเป็นเชื้อชาติที่ยิ่งใหญ่ โดยไม่คำนึงว่าพระมหากษัตริย์แต่ครั้งโบราณกาลที่เรียกชื่อประเทศว่า “สยาม” นั้นก็โดยพระองค์ทรงเห็นว่าราชอาณาจักรของพระองค์ประกอบด้วยคนหลายเชื้อชาติ พระองค์จึงทรงปรารถนาให้พลกนิกรของพระองค์ทุกเชื้อชาติมีความเสมอภาคกัน จำเลยที่ ๑ ทราบดีจากบทความที่ใจทงเขียนไว้ชื่อ “ความเป็นมา

ของชื่อ “ประเทศสยาม” กับ “ประเทศไทย” ซึ่งใจทกก็ได้เคยเสนอต่อจอมพลพิบูลย์ ที่ดำรงจะเปลี่ยนชื่อประเทศสยามมาเป็นประเทศไทย โดยใจทกก็แสดงความเห็นว่า ชื่อของประเทศสยามนั้นมีใช้เป็นที่นักประวัติศาสตร์บางคนอ้างว่า พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าฯ เป็นผู้บัญญัติขึ้นเพื่อทรงปรารถนาเอาใจฝรั่ง หากปรากฏชัดแจ้งในกฎหมายตราสามดวงอันมีลักษณะเป็นประมวลกฎหมาย ซึ่งพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าฯ ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งคณะกรรมการรวบรวมกฎหมายที่พระมหากษัตริย์ตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานีได้ทรงบัญญัติไว้ และใช้สืบต่อมาในสมัยกรุงธนบุรีจนถึงต้นรัชกาลที่ ๑ นั้น แล้วได้ทรงให้คณะกรรมการรวบรวมแก้ไขเป็นบางตอน ประกาศเมื่อจุลศักราช ๑๑๖๖ (พ.ศ. ๒๓๔๗) ต่อมาพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ สมัยดำรงตำแหน่งเสนาบดีกระทรวงยุติธรรมได้ทรงพิมพ์กฎหมายนั้นด้วยวิธีพิมพ์สมัยใหม่ ซึ่งนักกฎหมายรู้จักกันในนามว่า “กฎหมายราชบุรี” เพื่อประชาชนจะได้ศึกษาหรืออ้างอิงได้สะดวกกว่าที่จะต้องอ่านจากสมุดข่อยโบราณ จำเลยที่ ๑ ทราบดีในฐานะเป็นราชบัณฑิตประวัติศาสตร์ และกฎหมายตราสามดวงนั้นก็ประดิษฐานไว้ที่ใกล้ห้องประชุมของ “ราชบัณฑิตยสถาน” จำเลยที่ ๑ จึงต้องทราบดีว่าในกฎหมายตราสามดวงนั้นได้ทรงบัญญัติให้เรียกชื่อราชอาณาจักรของพระองค์ว่า “สามทะเล อันว่า “สยามประเทศ” นี้ประมวลกฎหมายตราสามดวงที่ทรงบัญญัติขึ้นโดยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าฯ นั้น ได้รับการแก้ไขหลายบทที่ไม่เกี่ยวกับชื่อของประเทศนั้น ส่วนที่เหลืออยู่ก็ได้ใช้เป็นกฎหมายตลอดมา แม้ได้มีประกาศใช้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ใน พ.ศ. ๒๔๖๘ แล้ว แต่ประมวลกฎหมายนั้นก็มีได้ยกเลิกกฎหมายตราสามดวง หากมีบทบัญญัติไว้แต่เพียงว่า บทกฎหมายอื่นใดมีความขัดต่อประมวลกฎหมายใหม่ จึงให้ใช้ประมวลกฎหมายใหม่ โดยเฉพาะชื่อประเทศสยามนั้นไม่ขัดต่อประมวลกฎหมายใหม่ ดังนั้น จึงได้ใช้ต่อมาจนถึงรัฐธรรมนูญ

“ประวัติศาสตร์การเมืองไทย”
โดย นายปรีดี พนมยงค์

ฉบับ ๑๐ ธันวาคม ๒๔๗๕ ก็เรียกชื่อประเทศตามกฎหมายตราสามดวง

โจทก์ก็แสดงความเห็นต่อจอมพล ปิบูลย์ ในครั้งกระนั้นว่า ในสมัยรัชกาลที่ ๑, ที่ ๒, ที่ ๓ ก็มีหลักฐานแสดงว่า ก่อนพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าฯ พระมหากษัตริย์แห่งราชวงศ์จักรีก็เรียกชื่อประเทศว่าสยาม โจทก์ยังได้แสดงหลักฐานอีกหลายประการว่าตั้งแต่ครั้งกรุงสุโขทัยเป็นราชธานีก็มีหลักฐาน นอกจากนักประวัติศาสตร์บางคนที่อ้างเพียงถ้อยคำเดียวจากศิลาจารึก คือ ยังมีหลักฐานเอกสารอื่นๆ ที่แสดงว่าผืนแผ่นดินอันเป็นประเทศของกรุงสุโขทัยนั้นเรียกว่า “สยาม” และยังมีเอกสารหลักฐานในรัชสมัยพระบรมไตรโลกนาถ และในรัชสมัยพระเจ้าทรงธรรม ที่ได้ส่งคณะสงฆ์ไปลังกาสถาปนาพุทธนิกายที่ชื่อว่า “สยามวงศ์” มาตราบเท่าทุกวันนี้

(๔) จอมพล ปิบูลย์ จึงใช้วิธีบัญญัติสิ่งทีเรียกว่า “**รัฐนิยมฉบับที่ ๑**” ซึ่งไม่มีผลในทางกฎหมายที่จะเปลี่ยนชื่อประเทศ แต่ก็มีบุคคล เช่น จำเลยที่ ๑ ที่กล่าวไว้ในข้อความที่โจทก์อ้างไว้ข้างต้นนั้นแล้วว่า “ผู้เขียนเห็นว่าเป็นการเหมาะสมแล้ว ตั้งแต่ได้ยินชื่อนี้ทางวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย เมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๘๒”

คือ จำเลยที่ ๑ แสดงถึงความเชื่อและทำตามผู้นำทันทีทันใดเมื่อได้ยินวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย โดยจำเลยไม่รอคอยว่าสภาผู้แทนราษฎรจะลงมติเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย

ต่อมาจอมพล ปิบูลย์ จึงถือเอาการที่บุคคลบางคนว่าเห็นด้วยรัฐนิยมนั้นมาเป็นหลักฐานเสนอรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมว่าด้วยนามของประเทศ ซึ่งเมื่อสภาผู้แทนราษฎรลงมติเห็นชอบด้วยแล้ว คณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ในพระปรมาภิไธยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจึงลงนามประกาศใช้รัฐธรรมนูญแก้ไขนามของประเทศนั้นเมื่อวันที่ ๓ ตุลาคม ๒๔๘๒ มิใช่เมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๘๒ โดยรัฐนิยมที่ไม่ใช่กฎหมาย

“ประวัติศาสตร์การเมืองไทย”
โดย นายปรีดี พนมยงค์

(๕) เพื่อใส่ความโจทก์และรัฐบาลทวี บุณยเกตุ เปลี่ยนชื่อภาษาอังกฤษของประเทศไทยเป็น “Siam” (ไซแอม) นั้นเพื่อเอาใจต่างชาติ จำเลยที่ ๑ จึงได้เขียนความตอนหนึ่งในข้อความที่โจทก์อ้างข้างต้นนั้นว่า “ครั้นท่านกลับมาเป็นนายกรัฐมนตรีในสมัยหลัง ท่านคงยืนยันที่จะใช้ “Thailand” (ไทยแลนด์) ตามเดิม ในวันที่ ๑๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๔๐๒ ได้มีประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีกำหนดให้ใช้ “Thailand” (ไทยแลนด์) แทน “Siam” (ไซแอม) ตั้งแต่บัดนั้นเป็นต้นมา ปรากฏว่าได้รับการรับรองจากนานาประเทศโดยดุษฎีภาพ”

จำเลยที่ ๑ จูงใจให้สานุศิษย์ของพวกเขาและผู้อ่านหลงเข้าใจผิดว่าโจทก์และรัฐบาลทวี บุณยเกตุ ได้เปลี่ยนชื่อภาษาอังกฤษของประเทศไทยโดยเอาใจต่างชาติโดยลำพัง หากต่างชาติรับรองโดย “ดุษฎีภาพ” ตามที่จอมพล ปิบูลย์ เปลี่ยนชื่อประเทศ

โจทก์ได้กราบเรียนศาลแล้วว่าต่างชาติใดจะเรียกชื่ออีกประการหนึ่งว่าอย่างใดนั้น เป็นเรื่องสมัครใจที่จะถือความเคยชิน หรือจะเรียกตามที่รัฐบาลของประเทศนั้นๆ เปลี่ยนชื่อประเทศก็ได้ ฉะนั้น จึงไม่ใช่เรื่อง “ดุษฎีภาพ”

โจทก์ขออ้างนิตยสารชื่อ “ฟาร์อีสเตอร์น เอเชียติก รีวิว” ฉบับ ๑๓ มกราคม ค.ศ. ๑๘๗๘ (พ.ศ. ๒๕๒๑) ตามเอกสารท้ายฟ้องหมายเลข ๑๓ ที่ได้ลงพิมพ์ความตามจดหมายของ มร.นอร์แมน บี. ฮันนีย์ อดีตอัครราชทูตอเมริกันที่ปรึกษาสถานทูตอเมริกันประจำกรุงเทพฯ เป็นเวลาหลายปีนั้น ขณะที่อดีตอัครราชทูตอเมริกันผู้นี้มีตำแหน่งอยู่ในกรุงเทพฯ ก็แสดงมารยาททางการทูตอย่างสุภาพต่อจอมพล ปิบูลย์ แต่ภายหลังที่ มร. ฮันนีย์ ครบเกษียณอายุออกจากงานแล้ว ท่านผู้นี้ก็ได้แสดงความเห็นอย่างจริงจังของตนออกมาอย่างเสรี จึงได้เขียนจดหมายถึงนิตยสารฉบับนั้น กล่าวถึงเรื่องชบชั้นสืบเนื่องจากสิ่งที่เรียกในภาษาไทยว่า “รัฐนิยม” ของจอมพล ปิบูลย์

แต่ มร. ยันนาธิ์ เรียกสิ่งนั้นว่า **"Pibul's dictatorial decree"** แปลเป็นไทยว่า **"กฤษฎีกาเผด็จการของพิบูลย์"** มร.ยันนาธิ์ ได้กล่าวถึงความเห็นของโจทก์เกี่ยวกับชื่อของประเทศว่า คำว่า **"ไทย"** หมายถึงชนชาติหนึ่งเท่านั้น ถึงแม้จะเป็นประชากรจำนวนมากของประเทศก็ตาม ก็ไม่หมายถึงประชากรทั้งหมดของประเทศ ยังมีชนชาติมลายู ชนชาติเขมร ชนชาติลาว ชนชาติฉาน อีกมากมาย และรวมทั้งชนชาติอื่นๆ ที่มีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทยอีก ซึ่งเป็นที่แน่นอนว่าได้ถูกกันออกไปอย่างไม่เป็นธรรมจากการเปลี่ยนชื่อประเทศเป็น **"ประเทศไทย"** มร.ยันนาธิ์ ได้กล่าวต่อไปว่า แม้ว่าประชาธิปไตยในประเทศไทยต้องล้มลุกคลุกคลานมาหลายครั้งก็ตาม แต่อุดมการณ์หลักแห่งรัฐบาลราชาธิปไตยภายใต้รัฐธรรมนูญที่ได้ตกลงเมื่อปี ค.ศ. ๑๙๒๓ (พ.ศ. ๒๔๗๕) นั้นจะต้องไม่พลิกกลับไป มร.ยันนาธิ์เรียกชื่อโจทก์ด้วยคำว่า **"Loyal Pridi"** แปลว่า **"ปรีดีผู้ซื่อสัตย์"** ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่าน้ำใสใจจริงของอดีตอัครทูตอเมริกันนั้นมิใช่แสดง **"ดุษฎีภาพ"** ที่แปลเป็นไทยว่า **"สภาพแห่งความยินดีหรือสภาพแห่งความชื่นชม"** ต่อการที่จอมพลพิบูลย์ ได้เปลี่ยนชื่อสยามเป็นประเทศไทยและวิธีประกาศสิ่งนี้เรียกว่า **"รัฐนิยม"** หากอดีตอัครทูตอเมริกันผู้นี้กลับแสดง **"ดุษฎีภาพ"** ต่อโจทก์ จึงต่างกับจำเลยที่ ๑ และพวกที่ปั้นแต่งเรื่องบิดเบือนความจริงใส่ร้ายโจทก์ตามที่โจทก์กราบเรียนศาลในข้อนี้ และในคำฟ้องของโจทก์ที่กราบเรียนศาลในข้อต่างๆ ในฟ้องนี้

(๖) โดยเฉพาะการที่จำเลยที่ ๑ ได้ใส่ความโจทก์เกี่ยวกับชื่อของประเทศนั้น จำเลยที่ ๑ มิเพียงแต่ใส่ร้ายโจทก์โดยเฉพาะ หากจำเลยได้ใส่ความพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าฯ ที่ทรงเป็นผู้บริสุทธิ์ในการที่ทรงใช้ชื่อประเทศว่า **"สยาม"** เพื่อไม่เสียเวลาอันมีค่าของศาล โจทก์จึงขอประทานคำปรับที่ชี้แจงเรื่องนี้ไว้ในเอกสารท้ายฟ้องหมายเลข ๑๔

ข้อ ๑๗.

เท่าที่โจทก์ได้กราบเรียนศาลมาแล้วตั้งแต่ต้นแห่งคำฟ้องนี้ การกระทำของจำเลยที่ ๑ จึงเป็นความผิดฐานละเมิดทำให้โจทก์เสียหายชื่อเสียงและเกียรติคุณมากมายหลายประการ อีกทั้งเป็นการกระทำที่จำเลยที่ ๑ บั่นแ่่งและบิดเบือนลั้จจะแห่งประวัติศาสตร์ของชาติไทย อันเป็นการทำให้เสียหายแก่ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และรัฐธรรมนูญประชาธิปไตย ซึ่งพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าฯ ได้พระราชทานไว้เป็นหลักชัยของสยามรัฐราชสีมา หนังสือของจำเลยจึงไม่สมควรที่จะใช้เป็นหนังสือคู่มือสอนวิชาประวัติศาสตร์ไทย

อนึ่ง โจทก์ขอประทานกราบเรียนศาลได้โปรดพิจารณาตามมาตรา ๔๒๓ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ด้วยว่า ถ้าจำเลยที่ ๑ อ้างว่าข้อความบางตอนในหนังสือของจำเลยที่หมิ่นประมาทโจทก์นั้น จำเลยมิได้รู้ว่าข้อความนั้นไม่จริง แต่หากในฐานะที่จำเลยเป็นศาสตราจารย์ทางประวัติศาสตร์และราชบัณฑิตสาขาประวัติศาสตร์ จำเลยควรจะรู้ได้ ฉะนั้นจำเลยจึงต้องรับผิดชอบ

ส่วนจำเลยที่ ๒ ซึ่งเป็นสำนักพิมพ์ และจำเลยที่ ๓ ซึ่งเป็นโรงพิมพ์ ก็ต้องมีความผิดในการเป็นผู้จัดพิมพ์ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา และจำหน่ายจ่ายแจกหนังสือที่ละเมิดโจทก์นี้

จำเลยทั้งสามจึงต้องร่วมกันรับผิดชอบตามคำของโจทก์ท้ายฟ้องนี้

ข้อ ๑๘.

ตามที่กล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า โจทก์มีส่วนสำคัญเกี่ยวแกกิจการบ้านเมืองและการเมืองของประเทศไทย เริ่มตั้งแต่คณะก่อการวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๕ เพื่อให้มีการเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองของประเทศไทย จากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มาเป็นระบอบปรีมิตาญาสิทธิราชย์

หรือระบอบประชาธิปไตย และเป็นรัฐมนตรี นายกรัฐมนตรี ร่วมเป็นคณะผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ และเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ก็ยังเป็นรัฐบุรุษอาวุโสจนกระทั่งบัดนี้ ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่ ๒ โจทก์เป็นหัวหน้าต่อต้านญี่ปุ่นผู้รุกราน หรือขบวนการเสรีไทยในประเทศไทย โดยประสานงานและร่วมกันกับฝ่ายสัมพันธมิตร ได้แก่ อังกฤษ จีน และอเมริกา และเสรีไทยในอังกฤษและอเมริกา เพื่อรักษาไว้และกอบกู้เอกราชและอธิปไตยของประเทศไทย ด้วยเสียงชีวิตและเสียงภัยซึ่งจำเลยก็รู้หรือน่าจะรู้ได้ ซึ่งการปฏิบัติหน้าที่ต้องมีส่วนเกี่ยวข้องกับบุคคลอื่นตลอดเวลา จำเลยเป็นศาสตราจารย์ ได้เขียนประวัติศาสตร์แห่งประเทศไทยหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๕ ตามเอกสารหมายเลข ๒ ย่อมแสดงว่าเป็นนักประวัติศาสตร์ผู้เชี่ยวชาญ มีความรอบรู้เหตุการณ์ข้อเท็จจริงย้อนหลังขึ้นไปจนถึงสมัยเปลี่ยนแปลงการปกครองใน พ.ศ. ๒๔๗๕ และก่อนนั้นขึ้นไป ทั้งๆ ที่มีหนังสือที่นายดิเรก ชัยนาม, นายทวี บุณยเกตุ และ ดร.เดื่อน บุณนาค เขียนไว้ตามความจริง แต่จำเลยก็ไม่สนใจศึกษาค้นคว้า กลับเขียนถึงเหตุการณ์ข้อเท็จจริงอันเป็นประวัติศาสตร์เกี่ยวแก่ตัวโจทก์และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับโจทก์ รวมทั้งข้อเท็จจริงที่เชื่อมโยงลงในหนังสือประวัติศาสตร์เล่มดังกล่าว ด้วยวิธีสอดแทรกข้อเท็จจริงหรือเหตุการณ์อันขัดต่อความจริง ซึ่งความจริงหาได้เป็นไปเช่นนั้นไม่ ทั้งๆ ที่รู้ความจริงและไม่รู้ความจริงแท้แน่นอน ทั้งนี้ก็ด้วยเจตนาใส่ร้าย ด้วยการจงใจ หรืออย่างน้อยก็ด้วยความประมาทเลินเล่อไม่รู้ความจริงแน่นอนแท้จริง แต่การเขียนลงไว้ในหนังสือประวัติศาสตร์อันเป็นการผิดความจริง เข้าลักษณะด้วยความจงใจ ซึ่งหนังสือเล่มนี้จำหน่ายจ่ายแจกแพร่หลายแก่ผู้สอนในโรงเรียน หรือในมหาวิทยาลัยหรือสถาบันการศึกษาอื่น ตลอดทั้งนิสิต นักศึกษา นักเรียน และอนุชนรุ่นหลัง ทำให้บุคคลอื่นหลงเข้าใจผิดตามหนังสือเล่มนั้น และ

ประวัติศาสตร์ของประเทศผิดจากความจริง ไม่เป็นประวัติศาสตร์ที่สมบูรณ์ และถูกต้อง ลักษณะของการเขียนหนังสือเล่มนี้ออกจำหน่ายจ่ายแจก นอกจากเป็นการหมิ่นประมาท ทำให้โจทก์ได้รับความเสียหาย อันเป็นความผิดทางอาญาแล้ว ยังเป็นการโฆษณาให้แพร่หลายอันฝ่าฝืนต่อความเป็นจริง เป็นที่เสียหายแก่ชื่อเสียงเกียรติคุณ เป็นที่เสียหายแก่ทางทำมาหาได้และความเจริญของโจทก์ อันเป็นการละเมิดสิทธิต่อโจทก์ จำเลยที่ ๑ ผู้เขียน จำเลยที่ ๒ ที่ ๓ ผู้พิมพ์ออกจำหน่ายจ่ายแจก ต้องร่วมรับผิดชอบโจทก์

โดยเฉพาะค่าเสียหายแก่ตัวโจทก์ นอกจากต้องเสื่อมเสียชื่อเสียงหรือเกียรติคุณแล้ว ยังเสียหายในทางเงินทองอีก โจทก์ขอคิดค่าเสียหายเพียง ๓๐๐,๐๐๐ บาท.

คำขอท้ายฟ้องแพ่ง

เพราะฉะนั้น ขอศาลออกหมายเรียกตัวจำเลยมาพิจารณาพิพากษา และบังคับจำเลยตามคำขอต่อไปนี้

๑. ขอให้ศาลโปรดพิพากษาสั่งให้จำเลยทั้งสามร่วมกันเก็บและทำลายหนังสือของจำเลยชื่อ “ประวัติศาสตร์ไทยในระบอบรัฐธรรมนูญ” ที่ฝ่าฝืนต่อความจริงอันเป็นการหมิ่นประมาทใส่ความโจทก์ อันทำให้โจทก์เสียชื่อเสียงและเกียรติคุณ และห้ามจำหน่ายและเผยแพร่ซึ่งหนังสือดังกล่าวโดยทันที

๒. ขอให้ศาลโปรดพิพากษาสั่งให้จำเลยทั้งสามร่วมกันและแทนกันใช้ค่าสินไหมทดแทนความเสียหาย ให้แก่โจทก์เป็นเงินจำนวน ๓๐๐,๐๐๐ บาท (สามแสนบาท) ทันที หากไม่ชำระทันทีให้จำเลยร่วมกันและแทนกันชำระดอกเบี้ยในอัตราร้อยละเจ็ดครึ่งต่อปี นับแต่วันฟ้องตลอดไปจนกว่าจำเลยจะชำระเสร็จสิ้น

"ประวัติศาสตร์การเมืองไทย"
โดย นายปรีดี พนมยงค์

๓. หากจำเลยไม่จัดการตามคำขอในข้อ ๑ ขอให้ศาลมีคำสั่งให้โจทก์เป็นผู้เก็บและทำลายหนังสือดังกล่าว โดยให้จำเลยทั้งสองร่วมมือกันหรือแทนกันใช้ค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นแทนโจทก์

๔. ให้จำเลยทั้งสองร่วมมือกันและแทนกันใช้ค่าฤชาธรรมเนียมและค่าทนายความแทนโจทก์ด้วย

ข้าพเจ้าได้ยื่นสำเนาการฟ้องโดยข้อความถูกต้องเป็นอย่างเดียวกันมาด้วยสามฉบับ และรอฟังคำสั่งอยู่ ถ้าไม่รอให้ถือว่าทราบแล้ว

(ลงชื่อ) ปาล พนมยงค์ โจทก์
ผู้รับมอบอำนาจ

คำฟ้องฉบับนี้ ข้าพเจ้า นายจินดา ชัยรัตน์ ทนายความใบอนุญาตที่ ๘๕/๒๕๑๖ อยู่บ้านเลขที่ ๑๒๔-๑๒๖ ถนนจักรเพชร ตรอกหรือซอย-ใกล้เคียง- ตำบลวังบูรพาภิรมย์ อำเภอพระนคร จังหวัดกรุงเทพมหานคร เป็นผู้เรียง

(ลงชื่อ) จินดา ชัยรัตน์ ผู้เรียง

คำฟ้องฉบับนี้ ข้าพเจ้า นายปาล พนมยงค์ อยู่บ้านเลขที่ ๑๗๒ ถนนสาทรใต้ ตรอกหรือซอยสวนพลู ใกล้เคียง- ตำบลทุ่งมหาเมฆ อำเภอยานนาวา จังหวัดกรุงเทพมหานคร เป็นผู้เขียนหรือพิมพ์

(ลงชื่อ) ปาล พนมยงค์ ผู้เขียนหรือพิมพ์

ประเทศไทย

“สถาบันวิทยาศาสตร์สังคม”

ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับ
กรณีสวรรคต
โดย... สุนทรย์ ดำรงตระกูล

นายปรีดี พนมยงค์ กับ
แผนการขบวนการเสรีไทย
ของ พล.ต.อ. พระพิเรนทร์
โดย สุนทรย์ ดำรงตระกูล

ขบวนการเสรีไทย
และการต่อต้านญี่ปุ่น
...สุนทรย์ ดำรงตระกูล...

นายปรีดี พนมยงค์
บทวิจารณ์อันมีค่า
ของ นายประเสริฐ ตรีโยธินทร
โดย... สุนทรย์ ดำรงตระกูล

พระปกเกล้า
กับคณะราษฎร
โดย สุนทรย์ ดำรงตระกูล

แถลงการณ์
คอมมิวนิสต์สยาม
SIAM COMMUNIST MANIFESTO
โดย สุนทรย์ ดำรงตระกูล

พุทธศาสนาสอนอะไร
“สาวก”
โดย สุนทรย์ ดำรงตระกูล

ขมขื่นปัญญา
ของ... นายปรีดี พนมยงค์
โดย สุนทรย์ ดำรงตระกูล

ประวัติศาสตร์การเมืองไทย
โดย... นายปรีดี พนมยงค์
โดย สุนทรย์ ดำรงตระกูล

“...เมื่ออภิปรายในที่ประชุมคณะรัฐมนตรีพอสมควรแล้ว ที่ประชุมจึงตกลงตาม วิธีที่ยอมให้ญี่ปุ่นเดินทัพผ่านประเทศไทยได้ ดังนั้น ถ้ารัฐบาลที่จอมพล ปิบูลย์ เป็นนายกรัฐมนตรีได้กระทำเพียงข้อตกลงดังกล่าวนี้ ประเทศไทยก็จะรักษาความเป็นเอกราช อธิปไตย และเอกราชของชาติไทยไว้ได้ เมื่อสงครามได้สิ้นสุดลงโดยฝ่ายสัมพันธมิตรเป็นผู้ชนะสงคราม ทำนองเดียวกับประเทศสวีเดนและเดนมาร์ค...”

ISBN 974-575-754-3

9 789745 757547

100.-